

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
Octombrie-Noiembrie-Decembrie 2023 (Anul XV) Nr.176-177-178

BOEM@

Revistă de Literatură și Artă

octombrie-noiembrie-decembrie 2023 (Anul XV) Nr. 10-11-12 (176-177-178) - 116 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

10-11-12 / 2023

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef: Mihail Gălățanu
Redactor șef adjunct: Denisa Lepădatu
Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A. G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Lucia Pătrașcu, Grigore Grigore, Cristina Roșu
Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Rep. Moldova), Melania Cuc (Bistrița), Florin Logreșteanu (Craiova), Ana Opran (Vaslui), Carmen Racoviță (București)
Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul www.boema.edituraboema.ro
actualizat permanent de: Editura BOEMA
Email: boema@edituraboema.ro
Tel: 0726 337376
ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente și comenzi:

Tel: +40 726 337376, boema@edituraboema.ro, office@edituraboema.ro

- o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF etc.) și să conțină diacritice.
- o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).
- o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul tuturor materialelor publicate.

Literatură
și
Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Grigore Vieru (p.6), Ignatie Grecu (p.7), Dumitru Băluță (p.8), Ion C. Pena (p.9), Emilia Amariei (p.26), Marian Vișescu (p.35), Marin Rada (p.37), Constantin Bejenaru-Beco (p.38), Lucia Pătrașcu (p.40), Mihai Mercicaru (p.44), Ana Opran (p.45), Arsenie Augustin (p.46), Mihai Brașoveanu (p.48), Nicu Brezoianu (p.51), Vasile Dan Marchiș (p.60), Adrian Grauenfels (p.62), Oana Irina Nechifor (p.64), Maria Anastasiu (p.68), Ana Mirabela Diacu (p.69), Ionel Rusu (p.71), Eugenia-Lucica Delcea (p.77), Lora Rucan (p.91), Sandu Teodor (p.95), Cristian Ovidiu Dinică (p.98), Geta Muscă-Oană (p.101), Adrian Talabă (p.111)

Proză: Constantin Stancu: Cu "Butelie" înainte! (p.30), Petre Rău: Fetița îndrăgostită de Pitagora (fragment de roman) (p.52), Constantin Geantă: Peregrin la Templul Soarelui (p.54) / Nepotul lui Noe (p.55), Camelia Gabriela Mitu: Un dar unic (p.56), Eugen Oniscu: Suflet măhnit (p.58), Ilie Firtat: Colae a lui Lipici (p.65), Mihai Iunian Gîndu: Ultimul rol (p.70), George Dimitriu: Mileaua și storcea (p.75), Dumitru Băluță: O vacanță toridă la cabana "Trei pini" (p.79), Neta Muscă-Ionică: Așteptare albă (p.100), Vali Nițu: Viața-i o partidă de vânătoare, Eu sunt arcul, Tu ești cerul, Eu sunt segmentul, Tu ești săgeata. (p.103), Mioara Păguțe: Crengi pierdute (p.112)

Cronică de carte: Petre Rău: Pocăința lui Cain sau Abell contra Abel (p.17), Nicolae Rotaru: Satire duhurilor rele (p.22), Lina Codreanu: Înfrorări de-o clipă (p.23), Delia Muntean: Când stihul devine stihie (p.28), Gheorghe Stroia: Poezia lui Gheorghe Amza sau... (p.31), Ana Dobre: Sedimentări pe crenguța de alun a poeziei (p.78), Geanina Bîrlădeanu: Strigătul lebedei regale cu aripi din pulberii diafane (p.93), Constantin Stancu: Jurnal liric cu bandajele poeziei pe trup (p.99)

Note de lectură: Ionel Necula: Alfabetul poeziei (p.24), Dr. Iuliu Morariu: Povestiri altfel din și despre Rusia (p.24), Geanina Bîrlădeanu: Mariana Vicky Vărtosu într-o emisiune identitară sub revendicare Ypomonikală (p.36), Lucia Pătrașcu: Catherine Rossi, Drumuri inițiatice la Panait Istrati și Harry Martinson... (p.96)

Eseu: Constantin Oancă: Scurte comentarii la trei poeme ale lui Nichita Stănescu (p.15), Petre Rău: Eminescu și poeziile sale pentru copii - I (p.72) / II (p.108)

Istorie literară: Ștefan Andronache: BOEMA - De la scenele relatate în romanul lui Henri Murger la opera compozitorului Giacomo Puccini (p.3) / Scrisorile tânărului Constantin Noica adresate filosofului Ion Petrovici (p.11)

Pictură: Ana Opran: Expoziție emersivă la Atelier des Lumières - Paris. Marc Chagall Paris - New York (p.49), Ștefan Andronache: Simfonia formelor - Expoziție de grafică a lui Mircea Cojocaru la Biblioteca Municipală „Șt. Petică” din Tecuci (p.87), Mircea Cojocaru: Expoziție de grafică (p.88)

Meridiane: Paul Claudel: Versuri traduse în limba română de Ignatie Grecu (p.14), Luca Cipolla: Poezie în traducere proprie (p.34), Charles Baudelaire: Poeme (p.59)

Interviu: Tase Dănăilă: Petre Rău - 70... (p.80), Cristian Mladin: Interviu cu sportivul, scriitorul și speakerul motivațional Avram Iancu (p.110)

Semnal: Leon-Iosif Grapini: O nouă carte despre Liviu Rebreanu (p.47)

Epigrame: Vasile Manole: Epigrame (p.67)

Eveniment: Violeta Mîndru: Zi de toamnă literară tecuceană (p.42)

Anunț: Redacția: Festivalul "Romeo și Julieta la Mizil", ediția a XVII-a (p.109)

Colinde: Redacția: Colinde de Crăciun (p.113)

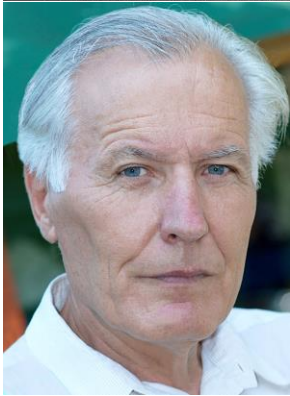
Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.114)

Grafică:

Coperta I: Isaac Feldman - Pălărie suprarealistă

Coperta IV: Carmen Racovitza - Asemic page

Interior: Grafică de Elena Liliana Fluture, Carmen Racovitza, Ioana Cristina Codreanu

Ștefan ANDONACHE

BOEMA

De la scenele relatate în romanul lui Henri Murger la opera compozitorului Giacomo Puccini

După cum se cunoaște, cuvântul „boema” avusese precedente încă din perioada antichității grecești, pentru ca o manifestare cu adevărat elocventă a acesteia să se producă cu prilejul punerii în scenă la Paris, în anul 1753, a operei „La Zingara” a compozitorului italian Rinaldo da Capua.

Termenul, care promova aspirația libertină a artiștilor vagabonzi, lipsiți de mijloacele de existență, l-a inspirat chiar și pe desenatorul și litograful Gustave Doré în timp ce mișcarea romantică, declanșată în Capitala Franței, între anii 1830-1840, avea să-l consacre definitiv.

Conștientizând faptul că această stare de spirit era caracteristică doar Parisului din care făcea și el parte, tânărul **Henri Murger**, care se considera ignorat de semenii, dar aspira la lumea literară, s-a decis să publice, dintr-un spirit de revoltă, o suită de foiletoane cu caracter preponderent biografic în revista literară „Le Corsaire” [Corsarul]. Cum acestea aveau să fie destul de bine primite de către cititorii săi, i s-a sugerat ideea de a le reuni într-un volum intitulat „Scene din viața de boem” carte ce s-a tipărit în cursul anului 1849, întreaga ediție, distribuită prin librării, epuizându-se într-o săptămână!

Datorită succesului înregistrat, Henri Murger a fost invitat să colaboreze la prestigioasa gazetă „Revue des deux mondes” a lui Buloz, precum și la ziarul „Le Figaro”, acestea asigurându-i un minimum de existență. Pe parcurs, el avea să mai editeze și alte creații inspirate din viața de boem a celor care râvneau să pătrundă în lumea literară sau artistică din epocă.

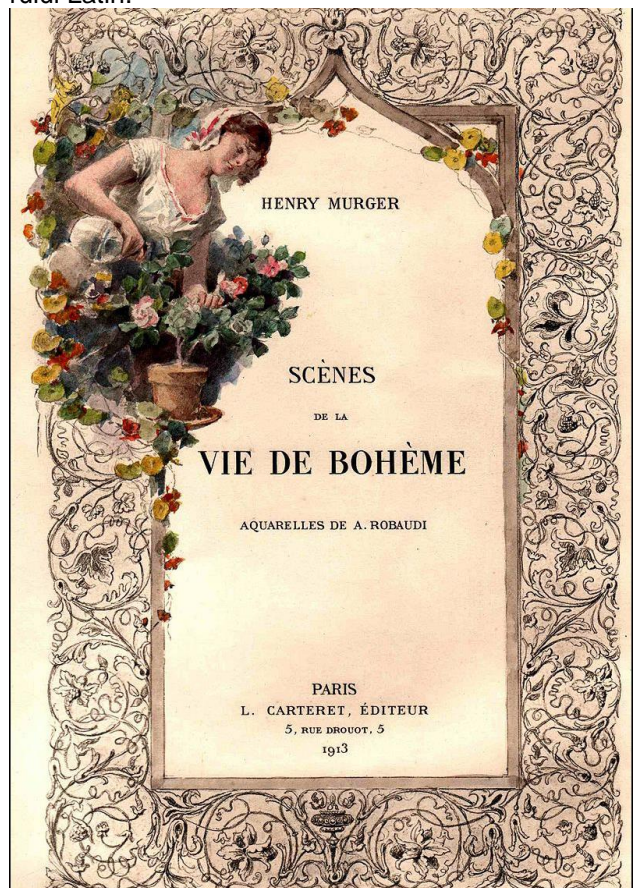
Revenind la scrierea sa reprezentativă „Scene din viața de boem”, care a cunoscut, de-a lungul timpului, numeroase ediții în Franța, precum și traduceri în cele mai diverse limbi posibile, trebuie să spunem că aceasta continuă să ni se înfățișeze și nouă, celor de astăzi, ca o carte alertă, vie și emoționantă, ea reușind să redea atât spectacolul suferinței umane, cât mai ales aspirațiile unor tineri ambițioși, talentul narativ atât de inspirat al autorului izbutind să capteze întotdeauna pe cititori.

Cei „patru mușchetari” din roman, care constituiesc așa-zisul clan al boemilor, erau: poetul Rodolphe (Henri Murger), muzicianul Schaunard, pictorul Marcel și filosoful Colline. Cum acești tineri nu prea aveau „poftă de somn”, ei obișnuiseră să se reunească fie în casele lor închiriate, în care desfășurau, de regulă, întrunirile lor

Bustul lui Henri Murger

cenacliste se improvizau „serate vesele și zgomotoase” cu femei de aceeași vârstă, fie să se înfunde prin restaurantele ori cafenelele din preajma Cartierului Latin.

O editie a romanului lui Henri Murger

Cea din urmă cu numele de „Momus” devenise locul predilect al „amuzamentelor și râsetelor” lor

(continuare în pag. 4)

nestăvilite, unde „ veneau, plecau, jucau împreună și uneori, tot împreună nu-și plăteau consumația ” spre exasperarea patronului. „Ciceronele bandei”, Colline, ține chiar să considere doleanțele stăpânului cafenelei „drept ridicole și neîntemeiate” atâta timp cât amicii săi au reușit să-i transforme locația într-un autentic „focar de cultură”, ridicând-o astfel „la rangul de loc artistic și literar”.

Întrunirile celor patru prieteni ajunseseră să se desfășoare după un anume tipic într-o sală separată a cafenelei. Astfel, Rodolphe, venind de dimineața să dejunze, se apuca să răsfoiască ziarele localului, Colline prefera să joace table de „dimineața și până spre miezul nopții”, Marcel își adusese șevaletul cu „toate uneltele meseriei” pe care o practica, în timp ce Schounard, care intenționa să-și instaleze într-o zi și pianul, nu se da „în lături să cânte în cor cu ceilalți amici” din preajmă întotdeauna doar propria-i simfonie.

Autorul ține să îl aducă în prim-plan pe Rodolphe (de fapt pe el însuși), mărturisind că acesta ajunsesese a fi „mai călător decât norii” și că își perfecționase, până la culme, „arta de a se culca fără să mănânce sau de a mânca fără să se culce” deoarece „bucătarul său se numea hazardul, iar hanul la care locuia, de cele mai multe ori, purta numele de hanul sub cerul înstelat”. În ciuda acestor privațiuni asumate, constatăm că „buna dispoziție și manuscrisul” unei drame, la care lucra, reușiseră să-l facă să creadă că, într-o zi, va putea trece și peste astfel de momente.

Atunci când „cei patru amici” se întâmpla să nimească într-un restaurant, ei nu ezitau să improvizeze brusc „un consiliu” pentru ca „sub președinția unei poftede mâncare atroce” să poată dezbate „problema gravă a pâinii și a cărnii”.

Timp de șase ani, boemii care începuseră să se considere deja printre „oamenii cei mai spirituali din Paris” (după mărturia jurnalistului Carolus, venit ceva mai târziu în cercul lor) au știut să-și petreacă viața, „cea mai veselă de pe lume”, „într-o intimitate cotidiană, fără a știrbi individualitatea bine precizată a fiecăruia, au realizat între ei o armonie de idei” știind să trăiască într-o „fraternitate sinceră” și „fără emfază”. Mai mult chiar, trebuie să subliniem faptul că, în acest cenaclu, „totul era al tuturor”, reprezentanții săi ajungând să împartă aproape orice „în mod egal, la bine și la rău”.

Într-una din replicile sale Colline, considerat drept filosoful grupului, ține să sublinieze câteva trăsături definitorii ale membrilor cenaclului lor: „Suntem obișnuiți să viețuim laolaltă, armonia domnește în obiceiurile, opiniile, gesturile și în caracterele noastre”, atrăgând atenția că ivirea „unui al cincilea punct cardinal” în cercul lor nu ar putea decât să-i perturbe.

Firește că în anturajul acestor oameni tineri, dornici de viață, reușiseră să pătrundă și câteva femei care nu prea aveau pe unde să locuiască și, în majoritatea cazurilor, nici ce să mănânce pentru că, pe atunci, viața la Paris era destul de scumpă. Practic, clanul boemilor le-a asigurat intrarea în lume a domnișoarelor Mimi, Musette și Phémie.

Rodolphe, care se considera drept „unul din cei mai veseli îndurători ai sărăciei din ținutul boemei”, ajunge să se îndrăgostească nebunește de Mimi o tânără de douăzeci și doi de ani, care părea la fel de „fragedă ca o floare

de câmp”. Deși inițial își înjghebaseră împreună un menaj, pe o stradă din cartierul Saint-Germain, unde începuseră „un duet de tandrețe”, după un timp ei ajung să se angajeze în cele mai „furtunoase certuri” întrucât infidela Mimi se hotărâse să frecventeze și pe alți bărbați în speranța că ar putea dobândi o situație ceva mai prosperă.

Pictorul Marcel, „a cărui inimă era ca praful de pușcă, pe care o singură privire o aprinde”, se îndrăgostește, la rândul-i, de domnișoara Musette o „poemă vie de tinerețe cu râsul sonor și cu cântecul vesel” ce devenise deja cunoscută prin localurile Cartierului Latin, nu neapărat pentru melodiile ei, ci prin amorurile pe care le considera, șăgalnic vorbind, drept autentice cuplete. Găsindu-și repede refrenul acestora în persoana lui Marcel, cel care îi oferise ospitalitate în atelierul de pe cheiul Florilor, Musette s-a bucurat de „cel mai încântător trai din lume”.

Schounard se stabilise în preajma casei lui Marcel împreună cu doamna Phémie Teinturière, o femeie melancolică, iubitoare de pălării și de rochii scumpe, care neputând rezista tentațiilor de a fi cât mai cochetă, a ajuns să-l trădeze pe muzician cu proprietarul unei case, un bătrânel, care de dragul ei i-a mobilat un apartament frumos oferindu-i, totodată, și banii necesari pentru a-și putea împlini visurile.

În concluzie, boemii, adică eroii cărții lui Henri Murger sunt niște ființe, care în ciuda sărăciei lor, au știut să nu-și abandoneze propriile idealuri, sentimentul solidarității unindu-i și făcându-i mult mai puternici, astfel încât, trecând peste provocările vieții, ei să ajungă să nu-și abandoneze împlinirea propriilor visuri.

Pentru că povestirile lui Henri Murger impresionase doar o comunitate literară restrânsă, dramaturgul Théodore Barrière a avut ideea adaptării acestora pentru un spectacol de teatru destinat publicului larg. Și astfel s-a născut piesa intitulată „Viața de boem”, care s-a jucat cu mult succes, în seara zilei de 22 noiembrie 1849, pe scena Teatrului de Varietăți din Paris. Chiar și compozitorul Jules Massenet elaborează un cântec menit să completeze piesa lui Barrière reluată, în anul 1875, pe scena Teatrului Odeon.

Ceva mai târziu, datorită traducerilor sale în alte limbi, romanul ajunge să suscite interesul unor compozitori. Italianul **Giacomo Puccini** concepe opera „Boema”, determinându-l și pe conaționalul său Ruggero Leoncavallo să încerce o replică, din păcate mai puțin reușită.

Creația muzicală atât de inspirată a lui Puccini, pe libretul compus de Giuseppe Giacosa și Luigi Illica, precum și în interpretarea dirijorului Arturo Toscanini, după debutul ei strălucit din 1 februarie 1896, la Teatrul Regio din Torino, avea să devină una dintre cele mai importante și mai populare opere lirice din toate timpurile, ea continuând să fie reprezentată cu mult succes pe marile scene ale

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

lumii, inclusiv în România, așa cum încă se mai întâmplă la București, precum și la Brașov, Galați, Cluj sau Iași.

Compozitorul Giacomo Puccini

Subiectele inspirate din viața unui grup de boemi parizieni dezvăluie nu numai bucuria specifică vârstei, dorința lor neostoită de afirmare, ci și traumele create de inegalitățile sociale cu care aceștia trebuiau să se confrunte aproape în mod permanent.

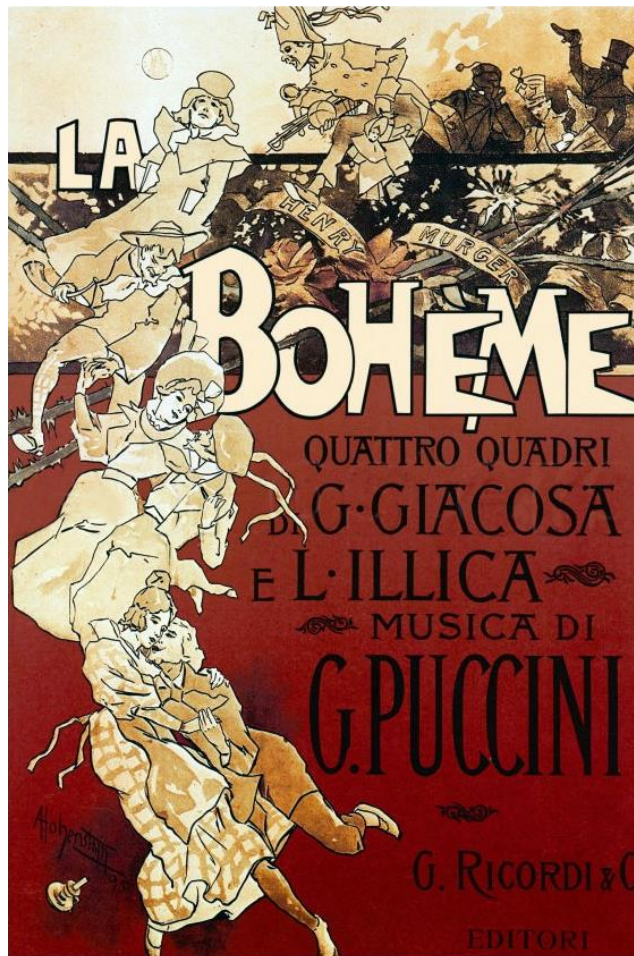
Libretul lui Giuseppe Giacosa și Luigi Illica, autorii care au colaborat îndeaproape cu Puccini, a fost conceput în patru acte:

Scenă din "Viața de boem", Teatrul Capitole - Toulouse

Primul dintre ele surprinde atmosfera de dinainte de Crăciun, și redă buna dispoziție a celor patru prieteni: Rodolfo (tenor), Marcello (bariton), Schaunard (bariton) și Colinne (bas), care, deși săraci, se aciuseră fericiți într-o mansardă. Bucuria le-a fost curmată însă de apariția proprietarului Benoit (bas) care venise să le pretindă chiria neplătită de atâta amar de vreme. Îmbătându-l și determinându-l să se laude cu aventurile lui amoroase, ei

reușesc să-i distragă atenția de la motivul pentru care venise și chiar să scape el. Cum tinerii se hotărăsc să meargă la prima cafeana, Rodolfo, nevoit fiind să-și termine un articol pentru ziar, mai zăbovește puțin, pentru ca să se pomenească, de îndată, cu prezența frumoasei vecine Mimi (soprană). Plăcându-se amândoi, ei se hotărăsc să se ducă după ceilalți prieteni pentru ca să petreacă.

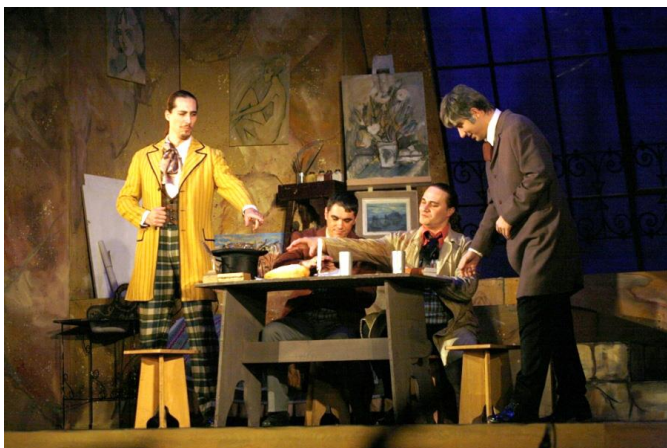
Afișul operii Boema de G. Puccini

Cel de al doilea act redă atmosfera Crăciunului din cafeneaua lor preferată „Momus”. Rodolfo și Mimi se integrează cu ușurință grupului gălăgios dominat de prezența Musettei (soprană), fostă iubită de-a lui Marcello, care își etala o toaletă elegantă. Aceasta, deși venise la braț cu Alcindoro, un bătrânel urât, dar bogat, simțind că încă îl mai iubește pe Marcello, intonează un vals permițându-și să-și etaleze grația și cochetăria. Dându-și seama că l-a recucerit pe pictor, ea invocă o durere la picior, cerându-i celui cu care venise să se ducă să-i caute alți pantofi, după care s-a aruncat în brațele pictorului. Bineînțeles că toți cei șase tineri fericiți părăsesc localul urmând ca petrecerea să fie suportată tot de către Alcindoro.

Următorul act are loc într-un han situat la periferia Parisului. Găsindu-l aici pe Marcello, Mimi i se confesează că Rodolfo de la o vreme o cam ocolește. Simțind apariția poetului, Mimi se ascunde. Rodolfo, care se știa destul de sărac, îi mărturisește pictorului că, fiind îngrijorat de sănătatea ei, s-a gândit să-i redea libertatea în ideea că și-ar găsi un protector

(continuare în pag. 6)

bogat care să o salveze. Mișcată de gestul iubitului său, Mimi ieșind din ascunzătoare se aruncă în brațele lui încercând să trăiască bucuria clipelor de altădată. Tot din acest han mai ies și Marcello cu Musetta care știu să își arunce însă diverse reproșuri.

Scena din spectacolul Boema jucat pe scena Teatrului Nicolae Leonard, Galați, 2015

În fine, cel de al patrulea act reconstituie mansarda în care Rodolfo și Marcello par să fie mai puțin preocupați de creație și mai mult de iubitele lor. Prezența plină de veselie a celorlalți doi prieteni, Colline și Schaunard, care nu găsiseră nimic de lucru, avea să fie repede curmată de apariția Musettei care îi anunță că Mimi este grav bolnavă și că se află jos având nevoie de ajutor. Adusă de Rodolfo, pe care își dorise să-l vadă pentru ultima oară, aceasta, simțindu-și sfârșitul, se prăbușește pe pat. Alertați, Marcello și Musetta se duc cu niște cercei ca să facă rost de medicamente, în timp ce Colline se decide să-și vândă unica lui manta pentru a-i putea ajuta pe prieteni. Aceștia aduc cumpărăturile necesare, numai că, după ce mai schițează un zâmbet fericit, în preajma celor ce i-au fost atât de dragi, Mimi își dă obștescul sfârșit.

Desigur că episodul final, încheiat într-un mod intempestiv, atât la sfârșitul cărții, cât și în cadrul spectacolului de operă, avea să-i întristeze pe toți preopinienții boemei, determinându-i să conștientizeze faptul că tinerețea lor excesiv de libertină și nebunatică, ce se desfășurase pe parcursul câtorva ani, s-a încheiat. De acum încolo, boemii aflați în cele două ipostaze vor trebui să se ambiționeze, să-și ia viața cât mai în serios posibil în vederea valorificării potențialului creativ acumulat, cunoașterii lor de către lumea literară și artistică, inclusiv să se responsabilizeze ca oameni.

Plecând de la încărcătura și semnificațiile celor două creații literar-artistice, care au pătruns demult în conștiința cititorilor, dar și a melomanilor de pretutindeni, nădăjdим speranța că și revista noastră, BOEMA®, va manifesta aceeași dorință de viață, armonie de idei și caractere, un plus de împliniri și de solidaritate în promovarea valorilor autentice astfel încât să se poată situa mereu în ierarhia publicațiilor din România.

Grigore VIERU

Aureola

La marele
Ceas din Cer
Mă uit,
Mișcându-se ca undele.
La marele Ceas
La care nicicând n-am ajuns.
Cineva,
Din cuibul fiecărui minut,
Zburătăcește secundele
Nevăzut, nepătruns.
Par să dispar, fiind
De întregul timp străpuns -
Și încă nu, nu te-am iubit îndeajuns.
O, tu,

Grațios, rourat trandafir
Ajuns în al lumii pustiu!
Bucuria mea,
Inel cu ochi albăstriu!
Am văzut, am întâlnit
Lumina dragostei.
Adevărat este:
În jurul capului, orice om
O aureolă poartă-
Ca sfinții, ca învierea!
Și, poate, și orice floare și pom
Și, cu siguranță,
Albina cu mierea.

Adevărat, adevărat -
Atunci când
Bărbatul cu femeia se iubesc,
Aureolele lor
În una singură se unesc.
Găzduiți de ea: de clipa iubirii
Aruncați în brațele ei pe pământ,
Biruim mizeria vieții — noi
Icoanele pământestești ale
Cerului.
Încă iubim, încă nu mă îndur.
Încă nu te înduri
Clipa iubirii s-o părăsim
În care ne înnoram
Ca în mijlocul unei păduri.
Avem zece copii care sunt
Degetele tale alergând
Pe spatele meu.
Zbor, zbori!
Și încă zece copii
Prin aer zburând
Ca niște privighetori!
Gândul spre dânsii mă poartă,
Avem zece copii,
Bucuros îi sărut.
Sărut
Izvorul cel auriu.
Al dragostei!

Ignatie GRECU

Triptic pentru noaptea de Crăciun

La ferestre

La ferestre nu mai sună
Glas de colindători?
Satu-i colindat de lună
Noaptea până-n zori.

Dar pe drumul care trece
De la deal până în sat
Ca o haină nu prea rece
Moale neaua s-a lăsat

Și pe cumpăna plecată
Putrezită, într-o rână,
Stă zăpadă presărată
Dintr-o caldă, naltă mână.

Se-aude parcă-n zare
Înălțat dim când în când
Un lătrat de câine. Oare
Ce s-o fi întâmplând?

- De departe vin călare
Trei drumeți la pas tăcut.
Aduc daruri și odoare
Pruncului abia născut.

Moș Crăciun

Moș Crăciun bate la ușă
Cu botforii plini de nea.
Și pe ninsa cărărușă
Nu mai calcă nimenea.

La căsuța din văioagă
Cu pruni vechi și meri rotați,
O bătrână lung se roagă
Pentru fii ei plecați.

Că de când s-au depărtat
Nu mai are nicio veste.
Lacrimi multe a vărsat
Cu suspinuri grele peste.

Dar deodată-a luminat
Jos la geamul ei din față
Cântec lin, duios cântat
Cu alean și cu dulceață.

- Mulțumescu-Ți, Doamne, Ție,
C-ai trimis la mine-n prag
Îngeri mici cu-a Ta solie,
O, lisuse al meu cel drag!

Cineva de sus

Cineva de sus presară
Alb mălai de-argint spuzit
De cu zori și până-n seară
Peste grâul înverzit.

Iepurașul mult se miră
Și se-ntreabă ce și cum?
Îmbrăcați în alb se-nșiră
Plopilor-nalți pe lângă drum.

Fulgi de nea ca stele parcă
Țes pe ramuri o perdea
Și culcușul lui se-ncarcă
Sclipitor cu mei de nea.

La fereastra din poiană
S-a aprins o mică stea.
Pădurarul bea din cană
Și-adânc trage din lulea.

Nu că mi se pare mie,
Dac-ar ști cât de frumos
Este afară pe câmpie
Ar da slavă lui Hristos:

Slavă Ție! Slavă Ție!

Dumitru BĂLUȚĂ**Realitatea ca o povară cu ceas**

Vremurile se scumpesc.
Pandemiile, războaiele – nimic
nu mai costă ca să se dezlănțuie...

Reptila fetișizată, care este
însăși pendula zilei trăite,
lunecă abil printre lucruri și oameni,
pe dedesubtul socotelilor trucate,
ca o povară cu ceas spânzură
de gîtul oricărui deținător de *cnp*.

În ciuda ananghiei, noi nu ne răstim,
dar nici nu cedăm – optăm
pentru sanie vara și bicicletă iarna,
răbdăm atâtea tonuri corale sarcastice.
Până ne vine neantul, vom căuta,
precum în bobi, un refugiu.
Poate în limbajul etruscilor, suprapus
de runele vandalizate de istorie.
Vom apela și la promisiunile sec. XXI,
dar nu ne predăm.

Ce-ai mai adunat la cuvinte pe cântare,
ca să ai și să le știi pe toate!
Atât de obișnuite și de aproape-ți sunt,
încât nu mai disimulează,
dau lucrurile pe față.
Ce-ai tot căutat, apare chiar când te aștepți,
poartă preferatele tale chipuri desprinse
de pe statui grecești ca într-o vacanță
neașteptat de toridă. Însă mirajele
nu mai au efectele scontate.
Se trage cortina,
orchestra-i desființată, iar speranța
nu mai e nici măcar amăruie –
mai scadeți ceva din bătrânețea poetului!

Lumea poartă vorbele.
Pământul, ca pe inele de fidelitate,
poartă ielele și s-ar putea de aici
să vină fetele frumoase (din filme
romantice), dar și nevestele
ce înfloresc de dragoste,
bune de rod.

Ursitoarele iscodesc în izvoare,
unele aruncă zarurile,
altele adună pietrele,
mai trag de rânduie și totuși
ajung până la degetul mic feminin.

Povara femilor o fi copiii lor
nenăscuți – vorbele lumii...

Ciulini*In memoriam*

În celălalt secol, desculți amândoi,
mergeam pe cărarea dintre via „americană”
și ferma kolhoznică, cu demâncare lui tata,
unicul stâlp al casei.

Țineam să calc exact pe urmele fratelui
ce căuta cu pasul să evite ciulinii
ca niște mine pe nisipul încins.

Nici acum nu știu de ce mă jenam
să plâng de înțepăturile până la sânge.
Poate pentru că cei 13 ani ai lui badea
i-ar fi muștrat pe ai mei, nu mai mulți
decât 7, că nu însușesc răbdarea –
vai de stelele noastre sub tălpile goale!
Și când mă gândesc că în curând Marin
ar fi împlinit 80 de ani...

Visuri

Intru în somn ca într-o catacombă
cu lilieci, purtători de covid testat pe ființe
marca(n)te cu *cnp*-uri.

Lunec dintr-un vis în altul, toate încâlcite
asemenea ierbii de mare pe leș –
avalanșe de retrairi de rutină
cu personaje cunoscute pe nume,
dar la chip bizare – sunt prins în scenarii
schițate, ca niște desene de peșteră,
pe pereții umbriți de închisoare searbădă...
De fiecare dată, subconștientul îmi sugerează
că undeva pe aproape s-ar cuveni să se afle
o ieșire, fie cât să răzbată un fir de iarbă
la suprafață, și-mi zic: hai, fă un efort
cât de mic, nu-ți fie frică!

Dar afară șerpi înaripați rup cerul, arde
pământul și lumea e altfel de atâta realitate.

Teama de libertate

Am crescut cu sârmă ghimpată
pe picioare ce mă făcea să cred
că-s ocrotit de ispita sălbăciei
murelor nimănu, curentul apei
reci și lunecătoare ca șarpele,
după care pândea inamicul.
Resemnarea – furci caudine – era
atât de strânsă pe corp, încât eu însumi
păream un gard de graniță.

Acum, că întineresc războaiele,
iar iarba îmbătrânită dă peste genunchi,
resimt cicatricele lăsate de rugina sârmei,
extinsă odinioară până la cord,
de unde și teama de fluturânda liberare.

Ion C. PENA
(1911-1944)

Scrisoare scurtă

Bunul meu prieten, n'am
nici un câine ca să facă ham!
Nicio mătă oarbă ca să țipe
la soboli și la aceste clipe.

N'am un greer mic în grindă
veșnicia'n cîntec să aprindă.
N'am un strop de seu, o lumînare
ca să-ți scriu misivă mare.

Iată un bătut de ger,
de hârtoape și de nopți de fier,
De stafii mărunte ca un zob
și durerii mele rob.

Ce să fac prin ceasul greu?
Morții putrezesc mereu.
putrezește și Isus în gînd,
i-auză-l plîngînd.

Sahara

Degeaba strigi
Domnule cu șapte covrigi.
Hulubăria e încuiată
pentru orice rimă, pentru orice fată.

Bate la cer
cu toiag de fier,
bate la pădure
cu armură de mure.
Poate acolo
o mai trăi Apolo.

La noi e tristețe.
Au murit bieteale precupețe.
Caișii au îngenuncheat
peste marele hat
și alungat cu restul
a fugit curcubeul.

Panoramă

Vraciule înfricoșat
surd, olog și gușat
arată-mi comorile tale
înalte, pătrate, ovale.

De câteva zeci de ani
vinzi minuni pe gologani
dragoste, noroace, blesteme,
care modeste, care cu steme.

De câteva zeci de ani
vinzi minuni pe gologani

dragoste, noroace, blesteme,
care modeste, care cu steme.

Poate ai aur, poate ai rubine,
căpestre, ogoare, albine
sandale ca Petre Schlemil
ori alt obiect mai util.

Dă-mi-le pe toate mie
pentru o imensă filotimie,
pentru ca să cumpăr cojoace
la toți puii care ies din găoace.

Parabolă

Unde sunt miresmele,
Cocorii, catapetesmele?
Cine e hoțul, cine e blestematul
Care ne-a jefuit satul?

Plecați în toate părțile,
Cercetați pădurile, cercetați hărțile,
Răsturnați împărățiile
Și aflați bucuriile.

Până la veacul mic
Mai e un drum de nimic,
O șchioapă, o săritură de pițigoi.
Să n-ajungem cu desăgii goi.

Arhanghelii, îngerii, sfinții
Așteaptă să le ducem arginții
Și din toate cele câte ceva.
Măcar o ață, o mucava.

Altfel nu dau zapis
Că vom intra în paradisi
Că vom săruta mereu și mereu
Bocancii lui Dumnezeu.

Portret

Eu sunt sălbatec ca un vis
Ce noaptea liniștea sugrumă,
Ca un profet păgân închis
În carapacea mea de humă.

Eu sunt înalt ca un stindard
Ce-i ros de umbră și de gloriei,
Ca un păcat spălat de nard
În patruzeci de purgatorii.

Eu sînt pribeag ca un strigoie
Ce scuipă lumea cu blesteme,
Ca un nebun cu pumnii goi
Și tidva plină de poeme.

Epilog

Lăsați licuriciul să vie
la pasărea din colivie
să i-aducă lumină sacră
în colivia acră.

Pasăre sunt și eu
în colivia lui Dumnezeu
dar sărăcia și migrenele
mi-au escamotat penele.

C-o schiloadă mîină
stau rezemat de țărîină.

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

C-o slabă cutremurare
holbez ochii a mirare.

Licuriciul meu e mort.
Nu-mi mai aduce steluțe în cort,
nu mai râde, nu mai luminează
ceasul ca o amiază.

Poate Maica Preceastă
o ieși pe secetă
cu Isus feericul,
s'alunge întunericul.

Metamorfoze

Acest drumeag de lespezi încâlciți
Îmi rupe carnea goală și trufașă
Pe urmele a mii de neofiți
Și cu azur durerea mă înfașă.

Nestăvilit'nainte mă îndemn
Urcat pe uriașe crepuscule,
E lumea ca o amforă de lemn
Și fluer în sărăciile-i pătule.

Hei, suflete deapurarea hoinar
Oprește la o margine de vară
Și soarele luându-l felinar
Să trecem peste margine afară.

Voi ocără de-acolo, fără cosorog
Acest pământ aidoma cu-o sferă
Și voi scuipa pe mersul lui olog
De brută prăbușită în holeră.

Nu-i voi mai cere niciun duminic,
Nicio tingire doldora de varză
Ci-a ferecat în foame și păcat
Îl voi lăsa să urle și să arză.

Târziu în veacuri, poate, rătăcit
Voi reveni pe urme vechi, halucinat,
Cu altă zestre iar de peticit
Și fi-voi jaguar sau împărat.

Rechizitoriu

Burgul e ranced de păcate,
Orbit de noapte și de scame.
Gigantice clădiri durate
Încep ființa să-i destrame.

Ziua e șchiopă ca o targă.
Ograda văduvă de spice.
Nerăzibunata sete largă
Țipă în creștete și bice.

Molii se coc în rădăcină
Pe lângă seci mărgăritare.
Gingașe stele nu mai pot să vină
Ca să ne dea un coif la fiecare.

Isus a rebegit în piețe
Uitat, lovit, cu față mută.
Între borfași, naivi și precupețe
Nimeni durerea nu-i sărută.

Vrednic în sparta lui ogivă
Ca să primească trei sodoame,
Burgul e putred deopotrivă
De bogăție și de foame.

Către Don Quijotte

Cules din mituri, însuți tu un mit,
Biet pelerin cu inima bolnavă
De uriașa visului otravă –
În piscul tău cu râvnă m'ai primit.

Sărac și bleg prin holde de pământ,
Contrariu cum canoanele învață,
Doar tu mi-ai fost mireasmă și povață
Sub nu știu care straniu legământ.

În jur, încet, trăgându-mi azi hotar
Eu ignorez pogoanele de spațiu.
Tăcut și dârz adulmec cu nesațiu
Himere cârd, și-al lor mărgăritar.

Surpat ades în vânturi și restriști
Nu m'am sculat un ceas pentru tăgadă,
Ci mi'am purtat tot visul meu grămadă,
Cu ochii veseli, niciodată triști.

Întrezăresc în tine, ireal
Erou de comedie zăpăcită:
Străfundul omenirii ce palpita
Mereu, după un fir de ideal.

Noiembrie

Soare veșted, soare vechi
Cât o palmă de înalt,
Îl iau plopii de urechi
Fără scară, fără salt.

E bolnav de veșnicii
Câte-a tors și-a îngropat,
Câte umbre și stihii
Între timp a destrămat.

Soare umil, saore mic
Cât o ancoră abea
Înfloritu-i-a în spic
Dulcea somnului zăbrea.

O să doarmă iar blajin
Undeva adânc și cald
Rotunjindu-ne cu chin
Pentru mâine alt smarald.

(Colecție reîntregită de Marin Scarlat, nepotul poetului)

Ștefan ANDONACHE

Scrisorile tânărului Constantin Noica adresate filosofului Ion Petrovici

Cu prilejul unor investigații pe care le-am făcut, de-a lungul timpului, prin cele mai importante biblioteci ale Capitalei, mi-a fost dat să identific, în colecțiile acestora, existența mai multor scrisori adresate lui Ion Petrovici, în perioada interbelică, printre autorii lor remarcând atât filosofi, precum P.P. Negulescu sau C. Rădulescu-Motru, dar și unii tineri cu vădite predispoziții creative ori dornici de afirmare așa cum aveau să ajungă Emil Cioran, Mircea Eliade ori Constantin Noica.

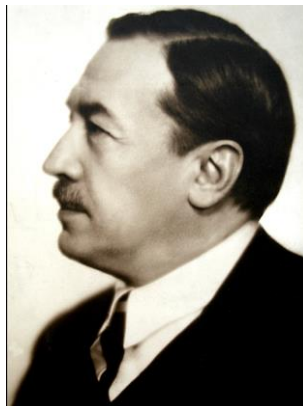
Trebuie să reamintesc faptul că filosoful, logicianul, memorialistul și omul politic **Ion Petrovici** (1882-1972), de origine tecuceană, a fost una dintre personalitățile marcante ale culturii românești din prima jumătate a secolului al XX-lea. El a debutat inițial ca profesor titular la Universitatea din Iași în anul 1912 unde, între anii 1923-1926, a funcționat și ca decan al Facultății de Filosofie. Datorită meritelor sale incontestabile pe plan profesional, precum și ca urmare a implicării sale în activitatea politică a vremii, Ion Petrovici a ajuns să îndeplinească și prerogativele de ministru al Lucrărilor Publice (1921), al Instrucțiunii (Educației) în anii 1926-1927, pentru ca, ceva mai târziu, în perioada 1937-1938 și 1941-1944, să ocupe importantul portofoliu al Ministerului Culturii Naționale.

Menționăm faptul că, între anii 1930-1940, Ion Petrovici a susținut numeroase conferințe, nu numai în țară, ci și în străinătate, a reprezentat cu cinste România la mai multe manifestări internaționale de filosofie devenind, printre altele, chiar membru al Comitetului Permanent al Congresului de Filosofie. După ce în 1927 ajunge membru corespondent al Academiei Române, în urma afirmării ca teoretician al metafizicii, militării sale pentru împăcarea filosofiei cu religia, elaborării unor monografii dedicate câtorva din marii filosofi ai lumii sau publicării unor lucrări cu caracter memorialistic, Ion Petrovici avea să fie ales, din 24 mai 1934, ca membru titular al celui mai important for științific al țării.

Stabilindu-se în Capitală din anul 1940, el a predat logica și istoria filosofiei moderne în cadrul prestigioasei universități.

Ceva mai înainte, Ion Petrovici reușise să publice două cărți extrem de bine primite atât de lumea universitară cât și de publicul larg: „Viața și opera lui Kant, Douăsprezece lecții universitare“ (Editura Casei Școalelor, București, 1936, 271 p.) și „Schopenhauer“ (Ed. Librăriei Universale Alcalay, București, 1937).

Unul dintre discipolii săi, tânărul cu vădite veleități filosofice, **Constantin Noica** (1909-1985), impresionat fiind, la cei 28 de ani ai săi, de prestațiile memorabile ale magistrului în cadrul conferințelor la care obișnuia să participe, în București, inclusiv de aspectul și conținutul

Ion Petrovici pe vremea când era Ministrul Culturii

Constantin Noica in anii tinereții

volumelor pe care le publicase, i-a de-dicat, între anii 1927-1934, câteva notabile articole în presa timpului.

În ceea ce-l privește pe Constantin Noica, trebuie să evidențiem și faptul că, în cursul anului 1936, îi apăruseră lucrările „Immanuel Kant - Despre forma și principiile lumii sensibile și ale celei inteligibile“ și „Concepte deschise în istoria filosofiei la Descartes, Leibniz și Kant“, cea din urmă fiind distinsă, la recomandarea lui C. Rădulescu-Motru, cu Premiul „Gh. Asachi“ al Academiei Române.

Întâmplarea a făcut ca, din câteva considerente bine determinate, Constantin Noica să ajungă, la un moment dat să apeleze la autoritatea lui Ion Petrovici, care, între timp, ajunsese Ministrul Culturii. Cum el se afla, de mai multă vreme, cu familia la Sinaia (unde, pe atunci, locuia cu soția sa Wendy în pensiunea socrului său Muston, cetățean de origine engleză), în primăvara anului 1937, îndrăznește să-i adrese patru misive venerabilului său mentor Ion Petrovici.

Villa Wendy din Sinaia unde au fost redactate scrisorile

În prima dintre ele, cea din 17 martie a acelui an (care se păstrează la Biblioteca Academiei Române din București, secția Manuscrise, S. XXVII, 27/4), pe care i-o expediase din stațiunea de pe Valea Prahovei, îi amintește, de la bun început, faptul că, din cauza unchiului său ing. Casassovici, profesorul Ion Petrovici înțelesese greșit intențiile care-l preocupau, deoarece el, neterminându-și încă „perioada de pregătire“ și intenționând să plece în străinătate, nu-și exprimase încă dorința de a face vreo „carieră universitară“ pe undeva în România. Așadar, Constantin Noica îi mărturisea că, deocamdată, era interesat să

(continuare în pag. 12)

(urmare din pag. 11)

stea într-un „loc retras“ ce i-ar fi favorizat studierea cât mai minuțioasă și mai profundă a filosofiei pentru care simțea că are vocație. În scrisoarea sa, ține să-i comunice ilustrului destinatar că „o dată întors din străinătate“, dacă „facultatea din Iași sau din alte centre ar avea nevoie, până la găsirea unui titular, pentru un an, doi sau trei, de un simplu suplinitor“, ar accepta să-și „pună la dispoziție serviciile“, în situația în care acestea „ar avea vreun preț“.

Constantin Noica, în ultima zi a lunii mai a aceluiași an (BAR - Buc., Ms, S. XXVII, 27/1), cunoscându-i „bunăvoința (...) față de oricine se îndeletnicește cu filosofia în lumea noastră românească“ și ținând cont de „autoritatea“ sa de ministru, îndrăznește să-l roage pe Ion Petrovici, să intervină pe lângă Editura Alcalay din București unde predase mai înainte un manuscris despre Descartes ce nu reușise să apară la începutul anului 1937 așa cum el își dorise. Legat de demersul său atât de necesar, el încearcă să-l pună în temă pe Ion Petrovici comunicându-i următoarele: „Gândul meu fusese totuși să-l am tipărit în cursul acestei primăveri, spre a-l putea trimite, împreună cu traducerea Regulilor lui Descartes și cu cea a Meditațiilor (traducere însoțită de un rezumat amănunțit al Obiecțiilor și Răspunsurilor, pe care o pun în curând sub tipar) la Congresul de Filosofie de la Paris.“ Cum rugămintea sa se dovedise a fi fost de bun augur, editura l-a asigurat de „tipărirea imediată a lucrării“.

Ultima misivă, de pe 4 iunie 1937 (BAR - Buc., Ms, S. XXVII, 27/2), expediată de la aceeași vilă Wendy din Sinaia, ține să aducă mulțumirile de rigoare „Stimatului Domn Profesor“, mai ales că, între timp, îi sosise și „voluminosul pachet de corecturi de la Alcalay“. Într-adevăr, „Viața și filosofia lui René Descartes“ reușește să apară la jumătatea anului, Constantin Noica propăvăduind în cartea sa ideea că: „Niciodată nu ai să știi destul de bine ce este al oamenilor și ce este a timpului lor“, recomandând, totodată, colegilor săi de breaslă să „nu scrie numai pentru adevăr“ ci, pe cât posibil, să încerce să-i „convingă și pe cei din jurul“ lor de justetea acestuia.

Constantin Noica ține să-i „semnaleze o eroare de tipar“ în cadrul ultimei lucrări pe care Ion Petrovici o publicase deja, asigurându-l că așteaptă cu interes „volumul (...) asupra lui Schopenhauer“, din care el va „avea de învățat nu numai în materie de interpretare ci și în cea de informație din paginile“ sale.

Spre sfârșitul scrisorii, care mi s-a părut ceva mai interesantă decât a celorlalte, are grijă să-l felicite pe Ion Petrovici nu numai pentru „exemplul nobil“, pe care îl dă celor tineri, ci și „pentru opera de aleasă popularizare ce întreprinde“ (aici Constantin Noica avea în vedere lucrarea „Schopenhauer“ publicată și în cadrul colecției „Biblioteca pentru toți“ a Editurii Librăriei Soccec et. Co.), „pentru rara virtute de a scrie (...) la o vârstă și desăvârșire intelectuală când“, practic, ar fi avut „tot dreptul“ să nu se îndeletnicească decât cu sănătatea domniei sale.

Cele trei scrisori alăturate, pe care le-am adus în centrul atenției publicului interesat, țin să sublinieze faptul că Ion Petrovici, din postura sa de membru al Academiei Române, chiar și de ministru al Instrucțiunii Publice sau Culturii, a știut să țină o strânsă legătură cu tinerii pe care i-a format în calitatea sa de profesor străduindu-se să le

canalizeze, pe cât posibil interesul, spre diverse domenii ale filosofiei.

Constantin Noica - care avea să devină, pe parcurs, unul dintre cei mai erudiți gânditori români, afirmându-se, la rândul-i, ca un autentic formator al unor generații cu vădite preocupări în domeniul culturii spirituale - ține să demonstreze, prin epistolele prezentate, faptul că sprijinul oferit, de „magistrul“ Ion Petrovici, într-o perioadă extrem de importantă a vieții sale, i-a fost de un bun augur ambiționându-l să rămână nu numai consecvent cu principiile sale, ci și să-și desăvârșească propria-i operă la care știm că avea să trudească cu pasiune în ciuda vicisitudinilor vremii care nu l-au ocolit.

[Conținutul scrisorilor:]

17. III. 1937, Sinaia, Vila Wendy

Mult stimat Domnule Profesor,

După un lung răstimp pe șovăire, am luat hotărârea să vă scriu, în nădejdea că un răspuns, chiar incert, e mai puțin supărător decât lipsa oricărui răspuns.

Acum câțva vreme, v-a fost prezentat unchiul meu, prof. ing. Casassovici căruia i-ați împărtășit câteva păreri bune cu privire la activitatea mea filosofică. Am prilejul să vă arăt că bunele D-voastre păreri reprezintă un certificat pe care îl pot pune aproape înaintea oricărui altora. În aceeași convorbire însă, ați vorbit unchiului meu despre conferința pe care mi-ați rezervat-o la Iași. Iar în privința acesteia, mi-aș lua îngăduința să vă rețin câteva clipe.

Desigur că unchiul meu a înțeles greșit: nu despre o conferință gata pregătită ci despre un concurs, era vorba, concurs la care mă îndemnați să particip. Acest simplu // îndemn încă reprezintă pentru mine o deosebită cinste. În măsura, totuși, în care candidatura mea v-ar interesa, mă simt dator să vă răspund că nu mi-am sfârșit încă perioada de pregătire, ca urmare intenționez să plec chiar la toamnă în străinătate, iar pe de altă parte, că mă gândesc serios la posibilitatea de a nu face niciun fel de carieră, deci nici vreuna universitară. Dacă totuși, o dată întors din străinătate, Facultatea din Iași sau din alte centre ar avea nevoie, până la găsirea unui titular, pentru un an, doi sau trei, de un simplu suplinitor, m-aș simți dator să-mi pun la dispoziție serviciile, în cazul că ele ar avea vreun preț și să slujesc direct o colectivitate pe care-mi fac iluzia că o pot sluji și indirect, din locul retras unde mi-ar plăcea să rămân.

În nădejdea că scrisoarea aceasta este în cel mai rău caz inutilă, vă reînnoiesc sentimentele mele de respectuoasă recunoștință și rămân în așteptarea lucrărilor d-voastră.

*Același viu și credincios admirator,**Constantin Noica*

[Biblioteca Academiei Române - București, secția Manuscrise, S. XXVII, 27/4, filele 1-2]

(continuare în pag. 13)

31.V.1937, Sinaia, Vila Wendy

Mult stimate Domnule Profesor,

Conoscând bunăvoința D-voastră față de oricine se îndeletnicește cu filosofia în lumea noastră românească, îmi îngădui să vă fac o rugămintă în legătură, și de astă dată, cu editura Alcalay.

Am dat acolo un mic manuscris, în privința căruia vă amintiți poate că v-am consultat asupra lui Descartes. Manuscrisul trebuia să apară încă din ianuarie, iar acum mi se spune că nu poate apărea decât în toamnă. Gândul meu fusese totuși să-l am tipărit în cursul acestei primăveri, spre a-l putea trimite, împreună cu traducerea Regulilor lui Descartes și cu cea a Meditațiilor (traducere însoțită de un rezumat amănunțit al Obiecțiilor și Răspunsurilor, pe care o pun în curând sub tipar) la Congresul de Filosofie de la Paris.

Dacă socotiți că lucrările acestea ar putea face impresie acolo și bună impresie cu privire la țara noastră, nu cu privire la persoana mea // care nici nu va fi prezentă la congres, îmi iau îndrăzneala de a vă ruga să îndemnați, dacă vă e cu putință, pe cei de la Alcalay, să publice acum iar nu la toamnă monografia asupra lui Descartes. Fără autoritatea D-voastră mi-i greu să cred că i-aș putea convinge s-o facă.

Rugându-vă să-mi irtați libertatea ce mi-am luat de a vă scrie, vă asigur și pe această cale, domnule profesor, de respectuosul și adâncul meu devotament.

Constantin Noica

[BAR - Buc., Ms, S. XXVII, 27/1, f. 1-2]

4.VI.1937, Sinaia, Vila Wendy

Mult stimate Domnule Profesor,

Vă sunt adânc recunoscător pentru grația și bunăvoința cu care ați răspuns rugămintii mele. Nu v-am formulat-o decât după multe șovăieli și după ce ajunsesem la încheierea că numai prin Dvoastră aș putea obține tipărirea imediată a lucrării. Iar cea mai bună dovadă a faptului că nu mă înșelasem, în această din urmă privință, mi-o dă împrejurarea că, odată cu rândurile D-voastră atât de îndatoritoare, mi-a sosit și un voluminos pachet de corecturi de la Alcalay.

Sunt fericit să știu că recenzia mea asupra lui Kant vi s-a părut meritore. Am citit, abia după ce o trimisesem Revistei Fundațiilor, articolul D-voastră din penultimul număr al Revistei de Filozofie. Aș fi înțeles poate mai bine, în lumina acestuia, interpretarea realistă pe care o dați lui Kant. Îngăduiți-mi, cu /acest prilej să vă semnaliez o eroare de tipar din cuprinsul lucrării D-voastre, la pag. 55 și 56 apare numele de Beck în loc de Buck.

Vă închipuiți cu ce interes aștept volumul Dvoastră asupra lui Schopenhauer - volum ce nu este și probabil nici nu va fi de găsit prin Sinaia. M-am îndeletnicit ceva mai puțin cu Schopenhauer decât cu Kant ceea ce înseamnă că voi avea de învățat nu numai în materie de interpretare, ci și în cea de informație din paginile D-voastră.

Vă felicit, din toată micimea mea, pentru opera de aleasă popularizare ce întreprindeți și pentru rara virtute de a scrie despre, la o vârstă și desăvârșire intelectuală când ați avea tot dreptul să nu vă îndeletniciți decât cu

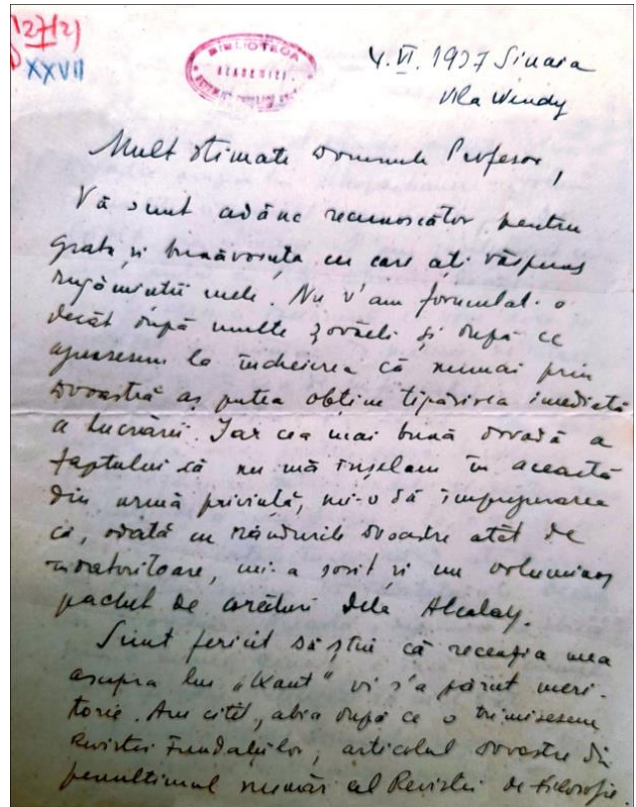
D-voastră. Această „supunere la obiect“, cum o numea cineva, e încă un exemplu nobil pe care înțelegeți să ni-l dați.

Primiți vă rog, domnule profesor, asigurarea deopotrivă a stimei și recunoștinței mele deosebite.

Al D-voastră, adânc respectuos,

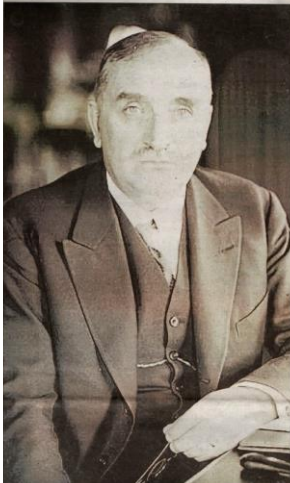
Constantin Noica

[BAR - Buc., Ms, S. XXVII, 27/2, f. 1-2]

Un fragment din scrisoarea din 4 iunie 1937

Paul CLAUDEL
(1868-1955, Franța)

Traducere în limba română de **Ignatie GRECU**

O sută de ziceri pentru evantai

27. Evantai!
Din cuvântul
unui poet
nu rămâne decât
singură respirația.
28. Iată
un vaporeș
a cărui încărcătură
e de câteva
silabe.
29. Un trandafir
de un roșu atât de
puternic
încât pătează
sufletul
precum vinul.
42. Nu spinii mă apără,
spuse Trandafirul,
ci parfumul meu.
60. În
vârful muntelui
am urcat
să observ
încetarea tuturor lucrurilor
mai puțin marea.
77. Evantai!
Poeme scrise
dintr-o
suflare.
100. Între zi
și noapte
nu este încă
azi
nici ieri.
108. Un poem
care se rostogolește
pe hârtie
fără a se putea fixa
ca o picătură de apă
pe o frunză de lotus.
110. Ce mult mă arde
această durere
care încearcă în zadar
să redevină
cuvânt.
114. Nici un număr.
Doar
o mireasmă
care nu se poate diviza.
117. Pe toate drumurile
în jurul orașului Tokio
stânjeneii
s-au pus în mișcare
pentru a merge
să-l vadă
pe Împărat!
123. Sub picioarele lunii
de la un capăt
la altul al pământului
un drum
de somn.
136. Am respirat
peisajul
și acum
pentru a-l desena
îmi rețin sufletul.
153. Fiecare
picătură
de apă
în vârful
acestu ac de pin
gata să se unească
cu marea
tremură legănându-se.

(continuare în pag. 15)

159. Pe apa mocirloasă
și turbure
puf alb
de rață.
162. Iată
un sol
care sosește
pe două aripi.
164. Toamnă!
Deasupra
râului clar și repede
o tufă
de galbene crizanteme.
166. Picătura
de apă
simte că
marea e
îndreptățită
s-o cheme.
167. Trandafirul
crește
în pământ
iar
crizantema
în ceață.
170. Dumnezeu
pentru o clipă
a descoperit
această picătură de apă
în adâncul
sufletului meu.

Constantin OANCĂ

Surte comentarii la trei poeme ale lui Nichita Stănescu

Evocare

Ea era frumoasă ca umbra unei idei,
a piele de copil mirosea spinarea ei,
a piatră proaspăt spartă,
a strigăt dintr-o limbă moartă.
Ea nu avea greutate, ca respirația.
Râzândă și plângândă cu lacrimi mari
era sărată ca sarea
slăvită la ospete de barbari.
Ea era frumoasă ca umbra unui gând.
Între ape, numai ea era pământ.

Scurt comentariu

Eva este ideea generală. „Ea” este doar umbra acesteia, care e frumoasă, dar nu perfectă, precum cubul cu un colț sfârâmat („Lecția despre cub”). Este femeia poeziei, cu chip transfigurat („Ea nu avea greutate, ca respi-rarea”), cu mirosul de copil nevinovat și neschimbat ca al pietrei proaspăt spartă, rămânând ea însăși, precum a fost văzută de el întâiași dată. „Strigătul dintr-o limbă moartă” poate fi numele ei cu parfum din Cântarea Cântărilor, Sulamita. Inocența copiilor cu mirosul, cu râsul și plânsul lor cu lacrimi mari cu gust bun („sărate ca sarea”) sunt însușirile ei native, la care s-a adăugat inefabilul cu-noașterii, bunul gust: umbra unei idei de ne-murire sau umbra unui gând de dragoste.

„Între ape numai ea era pământ” mă duce cu gândul la versul „Am coborât cu-al meu senin/ Și m-am născut din ape”. Pământul este omul născut pentru un alt om, ca el să nu fie singur adică.

Alegerea culorii

„Inima mea își alege culoarea
Ea își alege propria ei culoare, culoarea pe care-o
avea încă de dinainte de a ști că o are.
Inima mea își alege culoarea cea fără umbră, cea
nemișcătoare.
Cea care se vede chiar și atunci când ții pleoa-pele-
nchise
și - asemeni deplinului soare,
tot timpu-n el însuși,
tot timpu-n afară,
în același loc
și pretutindeni,
purtând istoria lumii în fiecare rază
cum poartă frumosul ou de pasăre în el
istoria tuturor păsărilor

(continuare în pag. 16)

(urmare din pag. 15)

până la punctul solemn din care începe
istoria zborului
care poartă în el istoria mișcărilor toate
până la punctul solemn de unde
începe
istoria însăși
a luminii.
Inima mea își alege culoarea
roșie, își alege
roșu vertical,
roșul pe care l-a pulsat
neconținut, roșul pur
hrană a gândurilor
roșul care s-a născut sânge
ca să devină idee,
care s-a născut pasăre
ca să devină zbor.
Roșu, roșu vertical
cascadă, pantă de deal
săltând din oul secunde
ovalul de ou,
și înfățișat nouă
ca un ecou
pe care sfera-l întinde
oricând și oriunde,
naștere, zestre
a lui
A FI schimbându-se în
ESTE”.

Scurt comentariu

„Inima mea își alege culoarea... culoarea pe care-o avea încă de dinainte de a ști că o are”. Prima secvență sună în felul comun de-a percepe realitatea, precum impresia că Dumnezeu există sau nu în funcție de credința sau necredința noastră. Nichita alege paradoxul ca mod de decodare a sensurilor. Realitatea care ne precede (secvența a doua) este obiect al credinței, pe care ne-o însușim involuntar, inducându-ne plăcută impresie că noi ne-am fi născut odată cu lumea, pe care Dumnezeu a creat-o (doar fiecare om repetă lumea!). Aș aminti aici, ca argument în plus, ideea lui Petre Țuțea „Mintea omului nu-i făcută să cunoască adevărul, ci să-l primească”, pentru simplul motiv, adăugăm noi, că adevărul (cel absolut, bine-înțeles) ne precede. Și-acum un alt argument, ca aliat al spusei filosofului român: „Iată, Eu stau la ușă și bat! Dacă aude cineva glasul Meu și deschide ușa voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine”. Dar, atenție, încuietoria este pe dinăuntru!

Culoarea este un element spiritual, „fără umbră”, neschimbătoare, care se vede mai ales cu „ochii de văzut” („chiar și atunci când îți pleoapele-nchise”). Mai mult, este asociată cu soarele - simbolul lui Dumnezeu în lumea materială.

Alt simbol, oul, reprezintă concepția creației divine, având în centru ființa omului cu intimitatea și gândirea lui, simbolizate prin zborul păsărilor. Aici ne amintim de un alt poem al lui Nichita în care zice: „Oamenii sunt păsări nemaiîntâlnite,/ cu aripi crescute înlăuntru,/ care bat plutind, planând,/ într-un aer mai curat - care e gândul!” („O viziune a sentimentelor”).

„Inima mea își alege culoarea” (adică o recunoaște ca fiind a ei), dar nu roșul comun, ci „roșu vertical... roșul pur/ hrană a gândurilor/ roșul care s-a născut sânge/ ca să devină idee,/ care s-a născut pasăre/ ca să devină zbor”. „Roșu vertical” numai omul are; acesta este anterior sângelui, este viață din viața lui Dumnezeu dăruită tuturor făpturilor în frunte cu „trestia gânditoare” care suntem („rou vertical... roșul care s-a născut sânge/ ca să devină idee”).

Nașterea/ Facerea lumii vii din „oul secunde,/ ovalul de ou/ și înfățișat nouă/ ca un ecou” este pentru noi cea mai mare binefacere, un dat unic, zestrea dăruită nouă de Creator, al cărui nume complet este A FI sau ESTE (Dumnezeu ca noțiune și Dumnezeu ca Ființă, Tată al existenței veșnice, surprins în actul Creației). Cunoaștem asta din împrejurarea în care pe Muntele Sinai Dumnezeu îi dă lui Moise Tablele Legii, declinându-Și numele: „Eu sunt Cel Ce ESTE”.

Ce bine că ești!

„E o întâmplare a ființei mele
și atunci fericirea din lăuntru meu
e mai puternică decât mine, decât oasele mele,
pe care mi le scrășnești într-o îmbrățișare
mereu dureroasă, minunată mereu.
Să stăm de vorbă, să vorbim, să spunem cuvinte
lungi, sticloase, ca niște dălți ce despart
fluviul rece de delta fierbinte,
ziua de noapte, bazaltul de bazalt.
Du-mă, fericire, în sus și izbește-mi
tâmpla de stele, până când
lumea mea prelungă și în nesfârșire
se face coloană sau altceva
mult mai înalt și mult mai curând.
Ce bine că ești, ce mirare că sunt!
Două cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se,
două culori ce nu s-au văzut niciodată,
una foarte de jos, întoarsă spre pământ,
una foarte de sus, aproape ruptă
în înfrigurata, neasemuita luptă
a minunii că ești, a-ntâmplării că sunt”.

Scurt comentariu

E aici o priveliște onirică venită din abisul ființei („neasemuita luptă a minunii că ești”) unde sălășluiește dragostea. „O întâmplare a ființei mele” este momentul întâlnirii poetului cu sinele, prin ființa iubită, ce-i produce o bucurie așa de mare, fericirea, de-i întrece posibilitatea înțelegerii, dovadă că ea, dragostea, nu e din lumea asta. Apare aici puterea cuvântului exprimat, capabil să dea acestui sentiment greu-tate și garanție întru perpetuare: „Să stăm de vorbă...”, cuvânt ce vine dintru început din gura lui Dumnezeu, fiind comparat cu „...niște dălți ce despart/ fluviul rece de delta fierbinte,/ ziua de noapte, bazaltul de bazalt”, tocmai datorită fineții și puterii lui totodată. Dragostea din inimă devine comuniune/ comunicare, aceasta care mișcă sori și stele și de care este cuprins poetul când strigă „Du-mă, fericire, în sus și izbește-mi/ tâmpla de stele...!”

„Ce bine că ești, ce mirare că sunt!” („a fi” – verbul nemuririi), e ca și când ai spune (ființa noastră plâpândă o spune): e prea frumos și bine ca să poată fi și adevărat! Două ființe necunoscute, spontan legate prin dragoste, sunt ca „Două cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se,/ două culori ce nu s-au văzut niciodată”. Și poemul se încheie cu „lupta” dintre minunea (pe care iubita o reprezintă) și întâmplarea unui om, aceea de-a fi poetul Nichita Stănescu („înfrigurata, neasemuita luptă/ a minunii că ești, a-ntâmplării că sunt”).

Petre RĂU

Pocăința lui Cain sau Abell contra Abel

Când întâlnesc numele de Abel, am un bizar și involuntar obicei să tresar. N-am avut niciodată curiozitatea să-mi explic fenomenul. Dar, iată, de această dată am avut răbdarea să mă întreb de ce mi se întâmplă asta. Și, cel puțin parțial, cred că am găsit răspunsul.

În primul rând, Abel e un nume rar, cu nuanțe profund biblice, numele unui erou pe care l-am admirat încă de atunci de când l-am întâlnit în peregrinările mele prin întâia carte a lumii. Povestea lui Cain și Abel nu poate scăpa nimănui, cu atât mai puțin unuia care răspunsuri adânc ascunse în tainele creației.

În al doilea rând, în cealaltă profesie a mea - cea de matematician - am mai întâlnit un Abel pe care l-am admirat cu adevărat, încă de atunci de când i-am cunoscut viața și opera: matematicianul norvegian Niels Abel (1802-1829), cu mari contribuții în algebră și teoria funcțiilor, un adevărat promotor al matematicii moderne, deși n-a apucat să trăiască pe acest pământ mai mult de 27 de ani.

Nu mai puțin adevărat este și faptul că, însăși semnificația numelui de Abel are profunde valențe mitice, istorice, onirice etc.

Lista mea de motivații însă se oprește aici, nu doar din motive de spațiu, dar și de teama de-a nu mă îndepărta prea tare de la subiect. Pe scurt, numele Abel este, cel puțin pentru mine, unul admirabil, respectabil, plăcut și, la modul cel mai sincer, l-aș prefera oricând ca nume de personaj, de erou al unui roman.

Abell, însă, eroul Melaniei Cuc, în aparentă personajul principal al romanului, este totuși unul opus lui Abel - credinciosul fiu (al doilea) al lui Adam, cel care va deveni de fapt și primul martir al omenirii. Ceea ce mă face să cred că nu întâmplător autoarea i-a adăugat numelui un al doilea "l". Astfel, povestea biblică este răstălmăcită, cu pricepere și agilitate, Abell din romanul Melaniei Cuc fiind de fapt un fel de Cain din istorisirea sacră.

Incontestabil, Melania Cuc are un har natural de povestitoare, spuneam¹ în urmă cu mulți ani, aplecat tot asupra unui roman al dânzei ("Femeie în fața lui Dumnezeu", editura Eikon, Cluj-Napoca, 2007). Căci mi s-a părut atunci, ca de altfel și acum, că nicio altă romancieră indigenă n-o face mai bine, prin arta impregnării de magie în doze egale, peste tot în scrierea sa, prin decantarea mirifică a acțiunii în timp și în spațiu, prin savoarea cu care ești tentat să îți împini deznodământul fără vreo șansă reală de a-l intui mai limpede și mai curat decât o face Melania Cuc.

Autoarea ne aduce în actualitate aroma unor epoci nu

Melania Cuc

PĂCATELE DOMNULUI ABELL

prea îndepărtate. De fapt avem de-a face cu o poveste al cărei debut se petrece în plină efervescență a ultimului război mondial, în preajma cedării Ardealului de Nord și a multor evenimente cumplite petrecute în acele vremuri. Însă firul narațiunii, dimpreună cu lungul șir de întâmplări și cu amărăciunea faptelor se prelungește până în zilele noastre, parte dintre eroi trăind aidoma (și) evenimente nefericite ale epocii noastre, căci cartea însăși debutează cu înmormântarea "sumară", "într-un sac de plastic negru", a unui membru al familiei Erden: Vasile, cel care "a fost hăituit toată viața de Securitate!", așa cum se exprimau unele rude. Acesta este deplâns de familie pe ultimul său drum, dar aflăm destul de repede că, în realitate, fusese un vajnic colaborator al securității și nicidecum nu era regretat de toată lumea. Suntem astfel (re)aduși în crunta realitate a zilelor noastre, mai precis în momentele de grea cumpănă a omenirii aflate în pline restricții impuse de pandemia de Covid 19.

Așadar, autoarea este dornică de a restitui adevărul istoric al unor evenimente, deopotrivă cu fragmente memorabile de actualitate recentă. Dar adevărul istoric n-o împiedică să intervină inclusiv ficțional ca să redea cu lux de amănunte atitudinea unor oameni de-a lungul a circa 85 de ani pe care îi acoperă întinderea narațiunii.

În prefața cărții, intitulată atât de concludiv "Istorie și conștiință" și semnată de confratele de condei, maestrul Nicolae Băciuț, se spune, pe bună dreptate, că Melania Cuc: "Nu rescrie, ci recuperează istoria, încearcă să o așeze în logica timpului și a evenimentelor, încearcă să se înțeleagă pe sine, înțelegând istoria, și cea trecută, pe care nu a trăit-o, dar și cea pe care a însoțit-o" și că "Romanul pendulează

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

între labirinturile trecutului și cele ale prezentului. Practic, însă, în substanța epică se pot distinge două romane. Pe lângă povestea familiei Erden, se conturează și un roman în roman, care e unul al biografiei naratorului, incluzând mecanismele artei sale narative”.

Mare parte din vremurile asupra cărora se oprește autoarea cu narațiunea sa au fost amare și tulburi și, deși s-au pierdut cumva în negura anotimpurilor care se scurseseră de-a valma peste ei, oamenii nu puteau uita: “Era în perioada când lumea încă mai era speriată de bomba atomică a americanilor, dar mai tare se temea de Securitate. O glumă cu Stalin și erai luat pe sus, dus la Sighet, la Canal sau în cine știe ce alt lagăr de muncă silnică.”

Melania Cuc are vocație și destulă îndemânare în a-și fixa locul și timpul de plecare, în a-și doza stăruința asupra faptelor și întâmplărilor, care de fapt atinge, așa cum am mai spus, chiar și zilele noastre, adică anul 2023. O narațiune a unei realități apropiate, cu certe inserții memorialistice, pline de amănunte și semnificatii simbolice, cu o proiecție finală care atinge scilpiri magice. Se observă apetitul prozatoarei pentru povestire. Întotdeauna mi-am imaginat-o pe scriitoare așezată seară de seară la masa de scris și plâsmuind narațiuni de tot felul, după o zi pesemne încărcată de mici treburi gospodărești dar și de mânăuirea penelului, rezolvate toate cât se poate de meticulos.

Textul în sine, cu înregistrări desprinse firesc din viață și din natură, te îmbie la lectură. El conține un control al scrisului asumat de autoare, din care ies în evidență frazarea limpede și vioaie la nivel textual și țesătura care uneori atinge liricului. Pe ansamblu, scrierea este înbrăcată într-un stil simplu și agreabil, purtând cu certitudine o singură amprentă, dând senzația unei singure topici, nici lungă și nici scurtă, înțesată cu adaosuri de întărire, în care sunt scoase în evidență atât expresivitatea artistică cât și puritatea limbajului.

Romanul este impregnat cu o serie de personaje puternice și bine conturate. Avem de-a face cu portrete de o calitate incontestabilă, de la cele ale unor simpli țărani până la personaje adânc înrădăcinate în cultura și civilizația unei urbe moderne, cu precădere cele din rândul membrilor clanului Erden, dar și al altora care fac obiectul romanului.

Desigur, cel mai enigmatic și controversat dintre acestea este Abell, cel care dă și titlul cărții. Abell Winzer este la origine un ardelean, pe numele său adevărat Vieru, care, în anii studenției la Berlin se îndrăgostește de politica nazistă promovată mai abitir la acea vreme și se “înrolează” ca discipol al lui Hitler, devenind ofițer SS și slujind, se pare cu devotament și până la capăt, cauza fascismului. Sunt pagini întregi de roman în care ni se expun, în discuții și controverse fățișe, politica lui Hitler care a reușit la acea vreme să pătrundă și în țara noastră, cu precădere prin tineri școliți, vizionari de circumstanță. Despre numele său mic Abell ni se spune că este: “Nume biblic, prin care, părinții, oieri din tată-n fiu, poate că voiau să refacă legătura simbolică, cu Abel, fiu al lui Adam și al Evei, care se credea că ar fi fost primul cioban din istoria lumii creată de Dumnezeu.”

De la Abell Winzer au rămas câteva lăzi ascunse, care conțineau mărturii legate de povestea lui. Deși i s-a păstrat permanent, mai ales prin sora sa Emma, o vie amintire, Abell a fost socotit ca fiind un fel de blestem al familiei Erden. Aproape toți au fost nevoiți să se detașeze de el,

să-și schimbe destinul. Toți s-au lepădat de acest nume. Nimeni însă nu s-a interesat și nu a aflat vreodată dacă murise cu adevărat pe când era tânăr fascist, dacă a fost judecat pe la Nürnberg sau dacă nu cumva mai trăia și astăzi: iată adevărata dramă desprinsă din marele blestem.

În pofida acestui personaj de excepție, care ține până la capăt firul epic al cărții, întreaga narațiune pare însă înclinată spre a crea o saga familiei ardelenesti Erden. La baza genealogiei acesteia stă Simon Erden - “baci Simon”, cum îl botezaseră țărani - cel care se va opune vehement “aiurelor” comuniste pe care le tot auzea uneori chiar de la unii dintre ai săi. De pildă, își certa cu mult amar în suflet unul dintre fii, pe Vasile, profesor care, după revenirea intempestivă din prizonieratul siberian, devenise comunist peste noapte și ocupase vremelnice funcții mărunte în partidul unic: “Cum ai putut să-i pui bir pe casa unei văduve cu trei copii mici? Cum de nu ți-au secat mâinurile? Cum? Nu zăce, că ai primit Ordin de la *comisariatul rusesc!* Nici de la Gheorghiu Dej, nici de la Dumnezo! Nu poți fi iertat, pentru că faci jocul politrucilor. Ce-s alea *dări* și *cote*? Vei sătura tu muncitorii și țărani sovietelor, ai? Să nu-mi mai zici *tată* în vecii vecilor!”

Vasile, cel “cu dosar la CNSAS”, “...nu a pierit împușcat pe front, nici Siberia nu i-a venit de hac. În Tatra a fost prins între focuri încrucișate, a scăpat pentru că a mai avut viață de chinuit. Acum... s-a dus ca prostul. Cum să mori de la un strănut?!” Dar păcatul său de neiertat pentru unii era acela că luptase pentru instaurarea comunismului impus de ruși pe meleagurile noastre.

La fel și Rosei, nevasta lui Vasile, devenită în timp un fel de șefă a clanului Erden - “*toarășa*, cum îi ziceau țărani”, profesoară de limba rusă, cu diferite funcții în partidul comunist, și ei i se imputa ca fiind colaboraționistă.

Grigore Erden, și el fiu al lui Simon, un fel de eminență cenușie a familiei, este un avocat bogat, colecționar de cărți „exemplare rarissime”. Este însă un naționalist convins și adesea îl întâlnim în discuții contradictorii cu o parte din familie, în primul rând cu soția sa Emma, sora lui Abell căruia îi lua permanent apărarea. Emma însă va muri la Revoluție, ucisă fără glorie de un glonț răzleț.

Din seria de personaje de o candoare irezistibilă face parte Catalina Erden, fiica Martei Erden și al lui Ioan Deleanu, cea care le avea “cu condeiu”. De fapt, ea este cea care va ține firul roșu al întregii narațiuni: “Ea era hotărâtă să scrie, să lase amprentele altora pe coli de hârtie.”, să scrie “o *saga* de familie”. Și iată că, pe întregul parcurs al narațiunii, o vom întâlni pe Catalina aplecată profund asupra acestei idei: “Catalina Erden era interesată, fascinată de tainele familiei sale extinse. Cu cât învăța și afla mai multe, cu atât patima ei pentru lumea veche creștea, o determina să meargă mai departe, așa ca un detectiv în cazul aparent imposibil de rezolvat. Unde găsea file goale, inventa personaje, stări conflictuale, istorioare și emoții umane. A luat porthartul burdușit cu toată maculatura și istoria vieții lui Vasile

(continuare în pag. 19)

Erden, ca pe un drept al său. Încă nu știa ce va face cu el.”

Truda scriitoarei se desprinde deseori în pasaje care ne reamintesc permanent de preocuparea eroinei noastre: “După vizita făcută mamei sale, Catalina începuse să-și ordoneze însemnările, să-și dea drumul la imaginație și să construiască acel eșafodaj de istorie umană, dar, nu o dată i se întâmpla, ca tot ce zidea de-a lungul unei nopți de lucru, la lumina zilei, recitind textul, să i se pară a fi fără sens, fără o temelie solidă. Căuta încă, umbla după acel material de construcție epică, care să îi garanteze că ceea ce va face și va lăsa mai departe va fi veridic, va stârni emoție, nu alcătuia un *proces verbal*, document redactat de funcționari și chiar de istorici”.

Înțelegem, așadar, că Vasile, Grigore și Marta erau frați, fii ai lui Simon. Ei, împreună cu sozorii, cu fiii și nepoții, cu celelalte rude prin alianță, întregesc în roman ceea ce am putea numi fără tăgadă clanul Erden.

Distinct, Eva Evian este o femeie frumoasă și grațioasă, o basarabeancă vanitoasă, care se vrea o vedetă a vremii, purtând însă cu ea veșnicul regret că n-a avut șansa să fie o artistă cu faimă. Este însă patroană de club monden și de salon de modă, este femeia-spion care la senectute se laudă că pe vremuri purta microfoanele ascunse în broșa cu diamante și în portțigaret și nu a avut niciodată cianură în plomba măselelor. L-a cunoscut îndeaproape pe ofițerul SS Abell Winzer, ba chiar au fost iubiți. Legătura ei sentimentală cu Abell, imposibilă în condițiile jocului său dublu, dezvoltă trăiri care se vor perpetua până la capătul vieții, rămânând și pentru Abell reperul mării sale iubirii. Motiv pentru care, tot la senectute, pe lângă faptul că frecvențează practici ocultiste prin care spera să afle dacă iubitul ei Abell mai trăiește, visa și pomenea adesea de “șampania roz” pe care o bea pe vremuri cu acesta, ea - rusoaică prin “adopecție” bolșevică, el - fascist din convingeri proprii. În volum o întâlnim pe Eva și în postura de fantomă a feminității, despuiată uneori de sentimente.

Pe parcursul narațiunii întâlnim, desigur, și alte personaje care, deși nu fac obiectul unor prezentări detaliate, aduc culoare narațiunii: Barbu - fiul Emmei și a lui Grigore Erden, doctor, fără atracție pentru profesie, căzut în patima beției. Soția sa Rita, și ea un personaj șters. Bogdan - fostul soț al Catalinei, bărbat de care se despărțise, dar cu care se mai afla încă într-o “relație civilizată” ș.a.

Între unele personaje există relații tensionate sau puternic controversate. Cea mai ciudată dintre ele pare a fi cea dintre Abell Winzer - fascist convins și Eva Evian - colaboracionistă sovietică. Destul de tensionate par a fi și relațiile dintre avocatul Grigore Erden - naționalist feroce, și Emma, soția sa, sora hitleristului Abell, sau cu fratele lui, Vasile Erden, cel care, după ce a făcut prizonieratul în Siberia, a devenit colaboracionist comunist pe meleagurile natale. Un fenomen asemănător se petrece și cu Ioan Deleanu, soțul Martei Erden, care va sfârși, mai tânăr, cam în același mod.

Așadar, personajele, toate bine alese și, mai ales, bine profilate, sunt astfel expuse încât să ofere cititorului un prilej deosebit de a descoperi multe trăsăturile specifice, parte din ele exclusive, deosebit de influente, inspiraționale și persuasive. Ca într-o veritabilă fabulă, reliefaarea însușirilor personajelor este în acest roman esențială, iar autoarea a acordat o deosebită atenție acestei componente a creației sale. Mai mult, Melania Cuc s-a străduit să creeze eroi raționali, dominați de dorința cunoașterii de sine și a lumii din jur

și acut însuflețiti să-și expună experiențele trăite. Eroii trăiesc sub imperiul unei nostalgii ce îmbracă imaginea unei lumi scufundate, cel mai probabil o lume din care se vrea cu dinadinsul să se propage reîmprospătarea memoriei.

Eva este seducătoare, fascinantă prin spiritul ei volubil și adorabilă în conversație, Catalina este mai mereu austeră, rece și severă cu ea însăși și cu sarcina la care s-a angajat. Avocatul Grigore Erden, cel mai cultivat și manierat om din spița Erden, manifestă și el pe alocuri o personalitate ba egoistă, ba lipsită de sensibilitate și compasiune. Trecând însă peste convingerile lui naționaliste, este totuși un venerabil apărător al onoarei clanului Erden, ține mult la cei din familia sa, dominându-i prin înțelepciune și educație aleasă.

Abell apare adesea în postura de mare seducător, dar sedus el însuși de popriile-i convingeri cu care reușește să-i intimideze și să-i descurajeze pe cei din jur... El este cel cu cu mintea întunecată, cu obsesii incompatibile cu cei dragi lui, cu dorința obsesivă de a se impune, de a-și demonstra superioritatea prin difuzarea unor idei despre care toți cei apropiați cred că nu-i aparțin. Același Simon Erden, moralistul propriei sale familii pe care a păstrorit-o un amar de vreme, răspunde cu un dispreț total la aberațiile fără margini pe care le emană tânărul Abell convertit în fascist: «„Iartă-l, Doamne, că nu știe ce spune!” zise Simon Erden și, ridicându-se în picioare, de pe lavița de lemn, își făcu cruce mare, apoi scuipă cu dispreț la doar un lat de palmă de studentul cu haine nemțești.»

Catalina, mai cosmopolită, se “întreține” uneori cu ChatGPT-ul, robotul al cărui inteligență artificială o determinase ca uneori să-l ia în seamă. De fapt, în singurătatea ei, constată că nici nu-i prea putea lipsi, căci ChatGPT-ul “era dispus să dialogheze cu ea la orice oră din zi și din noapte”. Cu toate acestea, manifestă o oarecare sfială pentru această mașinărie, “îi era teamă că de acolo încolo va fi inutilă pentru ea însăși și pentru societate. Nu mai vedea niciun sens să gândească, să scrie, dacă toate acestea le putea face binișor până și o mașinărie.” Căci, “Pe moment, Catalina simțea nevoia să-și confirme că e vie, că are creier și inimă; vorbea tare, cu furie, de parcă s-ar fi răfuit, nu cu Dumnezeu, ci cu Diavolul. Dar pentru a-l alunga în pustieri pe Michiduță, existau rugăciunile, tămâia, mirul, semnul crucii, pe când în confunțarea cu Inteligența Artificială, ea, fiica-omului, nu ar avea nicio armă cu care să câștige războiul.”

În truda ei permanentă cu proiectul pe care îl îmbrățișase, Catalina “adunase în apartamentul acela modern maldăre de documente mai mult sau mai puțin oficiale, acte care vorbeau despre război și despre foamete, despre boli incurabile, muncă silnică, bombe, crime, înșelătorii și dragoste în disperare. Erau documentele fraților Vasile și Grigore Erden, erau și scrisorile de front ale tatălui ei, Ioan Deleanu, erau chiar și poveștile nescrise cu care crescuse, se maturizase, și pe care își propusese să le clarifice mai înainte de-a avea vârsta când psihi-

(continuare în pag. 20)

atrul i-ar putea zice că are Alzheimer. Toți bătrânii din familia ei muriseră cu mintea întregă, de ce i-ar fi teamă?”

Dincolo de firul narațiunii întâlnim multe mărturii istorice: ipostaze despre război, momente de pe frontul de est dar și cel din vest, viața unor prizonieri de război români deportați în Siberia, prizonieratul de la minele din Donbas, confruntările de luptă de la Odessa, axele Chișinău - Tiraspol, Odessa - Constanța la vremea războiului, despre Dictatul de la Viena din 1940 și despre invazia lui Horthy în Ardealul de Nord, despre secvențe memorabile de spionaj și multe altele.

Dar mai întâlnim în volum și numeroase locuri minunate, diferite obârșii, obiceiuri și datini (obiceiuri de nuntă, obiceiuri religioase, logodnă, înmormântare), întâlnim frumosul și inconfundabilul grai ardelenesc impregnat, pe alocuri, cu săsime și maghiarisme de circumstanță, o mulțime de eroi colaterali care (re)întregesc un peisaj de basm localizat și “onorat” prin expresii de genul “peste Munte”, “sub Munte”, “la Munte”, “din Munte” etc., mereu “Munte” cu literă mare, ca pe un respect deosebit purtat meleagurilor în care sunt plasate majoritatea întâmplărilor din roman. Brașovul, de pildă, este pomenit adesea cu sintagma “orașul de sub Munte”. Asta doar ca exemplu concludent, pentru că, suntem convinși că ar fi fost mult prea jenant ca acest oraș să fie numit în carte, așa cum s-a trezit că a fost botezat el la un moment dat al istoriei, cu idioata denumire de Stalin: “Orașul de sub Munte primise numele comunistului sovietic”.

Documentația cu care Catalina își va construi cartea mult râvnită este asigurată în primul rând de mărturia celor din familia Erden, de o serie întreagă de materiale recuperate, în special rămase de la frații Vasile și Grigore Erden, scrisorile de pe front ale tatălui ei Ioan Deleanu, dar și de la Abell însuși care, încă de la retragerea de pe frontul de lângă Odessa, trimisese prin ordonanță, spre păstrare, surorii sale Emma, câteva lăzi cazone cu obiecte și înscrisuri personale. Însăși mama ei, Marta, „adora să povestească despre vremurile pentru care nu prea mai existau martori”. Dar Catalina își verifică la modul profesionist fiecare informație, “din trei surse” precum fac jurnaliștii, contactează numeroase alte persoane de la care obține confirmări și informații reîntregite.

În stilul care cred că o caracterizează pe autoare, spre final povestea devine de-a dreptul halucinantă, căci ceea ce părea că e doar o biată umbră legată de faptul că Abell mai trăia încă, se transformă mai întâi într-un văl sumbru, apoi într-un spațiu larg al umbrelor nesfârșite aflate într-o perpetuă mișcare, în care până și dimensiunile umane dispar sau sunt contopite în dialoguri bizare, într-un fel de prăbușire în abis. Oniricul pune stăpânire pe tot, dar descoperim repede că, în fond, asta a fost și intenția autoarei, întrucât nu e nimic rău să ermetizezi un pic povestea, să-i sporești misterul, prin inserția unui fir epic tulburător în covorul de aur al narațiunii. În fond, întreaga poveste este una tulburătoare, de un dramatism generos, nu neapărat facilă unei percepții imediate.

Simțind nevoia unei deslușiri asupra ființei care poartă firul roșu al povestirii, înspre final, odată intrați într-un nou și halucinant itinerariu epic, autoarea intervine cu lămuriri: “Catalina nu era filosof, nici poet, era o femeie practică, un fel de cercetător al unui segment din istoria care o interesase pentru a afla de unde venea, cine era, de aceea umblase prin arhive prăfuite, prin cotloanele cu amintirile

marilor mutilați de război, dar și prin locuri pur-imaginare, pentru a găsi spațiul ereditar ce-i aparținuse în ancestral familiei sale de sânge și nu numai.”

Dar oare ce-ar mai însemna literatura dacă nu am avea, măcar prin ea, și o tolerantă deschidere spre irațional? Cu toate “împlinirile” în privința evoluției proiectului său, Catalina tot își mai arăta neîncrederea și suspiciunea. De aceea, revelațiile sale din visurile pe care le “trăiește aievea” devin acute, o tensionează și o face să-și “asigure” singură un fantastic final de poveste: „Nu crezuse că Abell Winzer, suspectul pe care îl căutase toată perioada de documentare a cărții sale, îl căutase prin arhivele cu dosarele criminalilor de război și în amintirile spioanei Eva Evian, dar mai ales în gesturile Emmei Erden, el, pe care toți aproape îl crezuseră a fi mort, era acolo, un oarecare supus la boli și durere”.

Abell părește lumea după un veac de trai, fără însă a-și mărturisi păcatele. Ne-am putea întreba, pe bună dreptate, care sunt adevăratele păcate ale domnului Abell? Desigur, cel mai mare, cel dintâi i-am putea zice, este cel legat de convertirea sa spre fanatismul de inspirație fascistă, păcat în care a căzut încă de pe vremea când era student la Berlin, mai precis în perioada de largă răspândire a doctrinei naziste, perioadă când tânărul ardelen începe să-și facă prezența printre ofițerii români din preajma mareșalului Antonescu, dar și printre ofițerii germani din preajma lui Hitler. Așadar, cel mai mare păcat ar fi cel legat de îmbrățișarea unei doctrine falimentare, pentru care aproape întreaga familie îl blamează, îl repudiază. Este, pesemne, și motivul pentru care întregul său trecut va deveni peste ani susceptibil de păcate.

Destinul lui Abell însă nu este unul liniar, aplătitat, marcat doar de această latură de neiertat a rătăcirilor sale prin viață. Eva Evian îi fusese iubită o vreme, dragostea lor terminându-se printr-o despărțire abruptă undeva pe litoralul Mării Negre, la vremea când nemții și acoliții acestora treceau prin degringolada retragerii în urma pierderii marelui război cu care îngroziseră întreaga omenire.

Catalina însăși decide să-și abandoneze meseria de jurnalist, pentru a-l căuta peste tot pe eroul ei obsedant, pentru a-i afla ultimele gânduri după ce a rătăcit prin lume decenii la rând după povestea cu războiul: iluzionându-se că, în sfârșit, l-a găsit pe Abell Winzer, eroul de care ajunsese să fie obsedată în căutările ei nesfârșite, în persoana cuiva ce purta exact același nume și avea câteva caracteristici comune, se angajează ca asistent personal la consorțiul acestuia din Germania. Catalina știa bine că Abell, deși toată viața nu fusese decât un soldat, avea o obsesie personală: astronomia și astrologia. Și asta din cauză că, de tânăr, Abell “era tot mai convins că se născuse sub semnul stelei ce avea să îl călăuzească către un țel glorios. Învăța medicina, dar era pasionat de astronomie și făcea mereu legătură între numele lui de botez, Abell, și constelații. Visa, credea în Steaua sa la propriu.”

În fapt, Catalina căpătase o obsesie pentru

(continuare în pag. 21)

Abell, personajul din viața ei pe care îl cunoscuse doar în trecere: "A doua zi nu își explică de ce îi apăruse omul acela în vis. Poate că se gândise la el, dar nu ca la un om din carne și oase, ci ca la un personaj interesant, controversat chiar.". Însă bătrânul avocat Grigore Erden are grijă să-i atragă atenția, în legătură cu cumnatul lui Abell Winzer-Vieru, că, de fapt: "-Nu a fost vis. Abell chiar ne *bântuie*. Vrea să lase pe capul nostru vina și păcatele lui personale."

Catalina trăia o mare dilemă: "Abell, oaia neagră a familiei. Numele lui coincidea cu cel al patronului cu care tocmai semnase contract, se angajase să-i fie asistent personal în următoarea perioadă a vieții sale. Realiza că, astfel, își pierdea libertatea. Care libertate? Se întreba și zâmbea în timp ce așeza în portmoneu bancnotele cu care mai rămăsese după ce achitase taxele curente, biletul de autobuz."

Așadar, obsesia ei pentru acest personaj comportă profunde emoții, trăite sau visate de eroină: "Catalina era tot mai convinsă că fostul ofițer Abell Winzer, deși fusese dat pe Lista dispăruților din timpul retragerii trupelor române și germane din Odessa, în ziua de 23 martie 1944, el nu murise. Trăia undeva. Ascuns sau la vedere, nici nu mai conta pentru istoria mondială, care, oricum, a prescris și se prefăcea că a și uitat crimele de război. Nici pentru istoria de familie, extinsă sau ba, nu mai era demult un caz. Abell Winzer era important doar pentru biografia sa personală."

Exact această obsesie o va îndrepta spre acel iluzoriu Abell Winzer din Germania pe care va vrea să-l (re)cunoască, într-o liniște sa spirituală. O explicație fantasmagorică, precum o nebuloasă, va veni chiar din partea acestuia: "Niciodată nu am iubit o femeie mai mult decât mi-am iubit Steaua. Și tu crezi că sunt nebun? Chiar am o Stea, ea nu există încă în cataloagele astronomice! Când am ieșit din lichidul amiotic, steaua aceea a luminat pentru prima dată pe boltă, a văzut-o și moașa și toți cei din casa noastră, mai puțin mama. Mama leșinase și toți au crezut că era moartă. A doua zi, mama mă alăpta, mă purta în brațe. Nu știu, nu îmi amintesc să îmi fi cântat la leagăn. Se spune că nou născuții nu au amintiri. Eu am. Multe, foarte multe și clare. De ce? Pentru că eu am venit aici bătrân, din galaxia veche de miliarde de ani. Eu sunt un fir de colb de stele. De aceea, vezi, eu nu am dreptul să judec, să dau sentințe. // -Steaua mea se va numi *ABELL*."

După toate cercetările febrile și fanteziste ale Catalinei, Abell se stinge din viață la proprietatea sa din Germania zilelor noastre, chiar la aniversarea vârstei centenare.

Până la urmă romanul Melaniei Cuc reflectă o lume oarecum insolită, aflată la marginea fragilității și incertitudinii, dar atractivă și plină de farmec. Talentul cu care Melania Cuc reușește să te țină captiv în propria-ți lectură este deja binecunoscut. Eu personal i-l recunosc aproape în toate scrierile sale care mi-au căzut în mână.

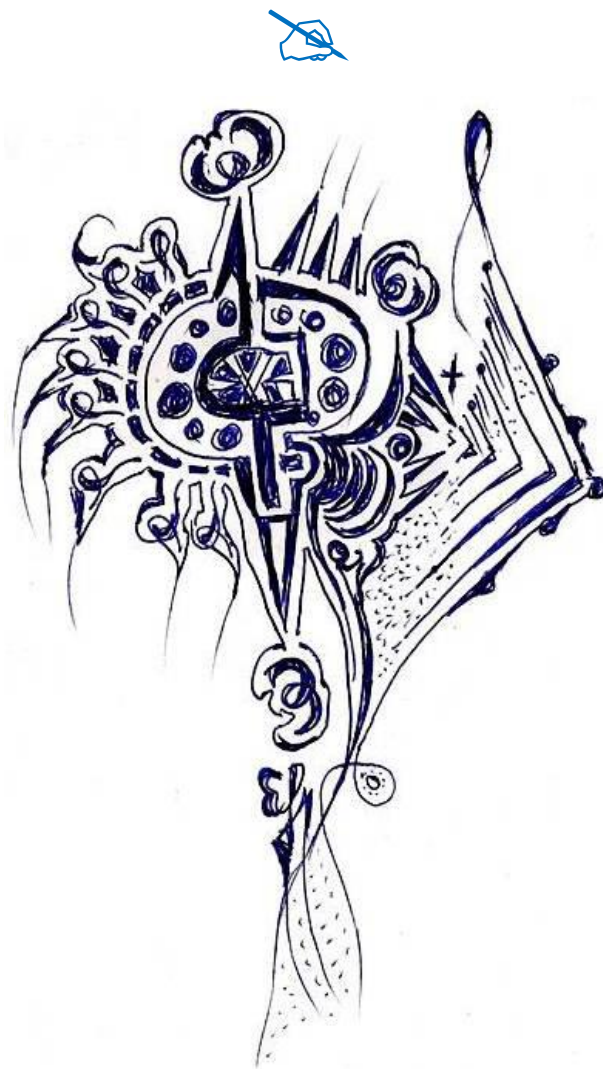
Pe ansamblu, scrierea Melaniei Cuc este una fascinantă și tulburătoare. O povestitoare care, abordând frontal un psihologism împins până la limitele de sus ale inocenței și/sau culpabilității, ne dezvăluie din minunata sa tolbă lucruri stranii, dar de o uluitoare frumusețe și gingășie.

Judecând după titlu și făcând corelația cu subiectul captivant al cărții, am putea crede că o soluție ca oamenii să-și găsească sensul propriei existențe ar putea fi aceea de a se elibera din vis, de a-și dori la un moment dat ca acesta să se disipeze și să dispară în neant. Totuși, în pofida acestei tentații, lupta fantastică cu visul e necesar să existe în fiecare din noi.

Cartea Melaniei Cuc este, în parte, și un rechizitoriu în dosarul războiului. Dar nu numai. Ea ne vorbește despre realități convingătoare, accentuând și mizând pe un realism crud, din care lasă să se scurgă viața adevărată, plină de autenticitate socială și psihologică. Dar putem descoperi totodată și câte ceva din ineditul vieții, putem "revedea" viața și ca o mare necunoscută, putem fi incitați de reflexele umbrelor, de angoasele unor personaje, de fulgurații de tot felul.

Dar o carte vorbește și singură, iar dacă o veți citi, veți recunoaște asta din plin! Paginile romanului oglindesc, surprinzător de exact, satisfacția mea finală, pentru care nu pot decât să aduc recunoștință harului pe care îl poartă cu ea, la fiecare pas, Melania Cuc.

Am o vorbă și tind s-o spun cu curaj acum, după lectura acestui roman: este o carte care trebuie sărbătorită!

Nicolae ROTARU

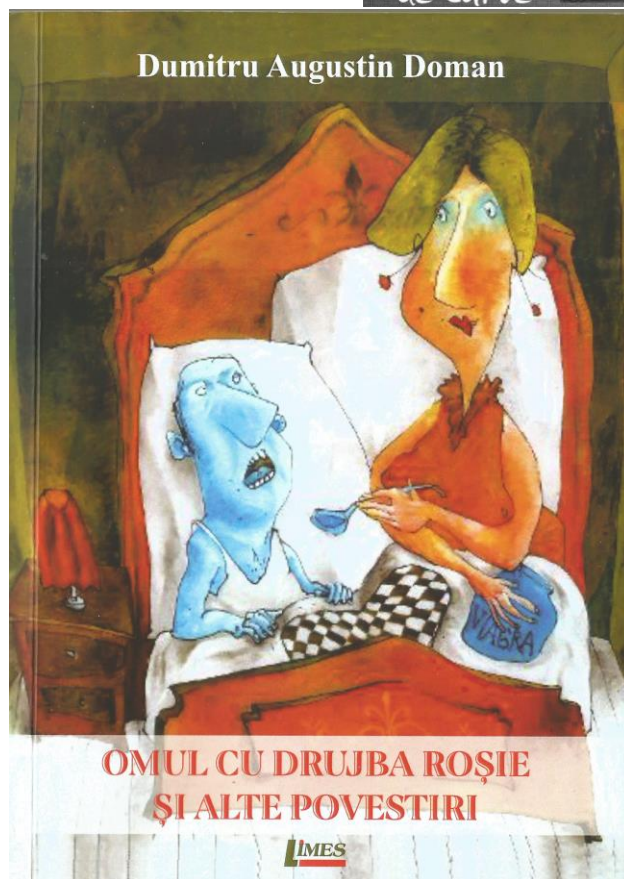
SATIRE DUHURILOR RELE

A trecut și Dumitru Augustin Doman în rândul celor cu șapte decenii de acasă. Și ca să se știe și epic, cu ajutorul Editurii Limes, a scos o carte de proză (Omul cu drujba roșie și alte povestiri), conținând 36 de povestiri (texte recomandate în lumea care se duce Dumnezeu știe unde, pe repede înainte, cum e o vorbă, așa încât să aibă timp dacă e și apetit pentru lectura de acest tip!), în 140 de pagini capabile să acopere tematic, două aspecte simultane, aparent paradoxale, absurdul tragic și voioșia curativă, care-s legate prin cunoscutul fir trainic narativ zis râsu-plânsul.

Subiectele din imediatețe sunt gârlă (așa zicând Argeș, autorul locuind chiar pe malul râului, în cetatea de scaun valahă a ctitoriei lui Neagoe Basarab via Meșterul Manole) sau căcălău (cum sună un termen vechi al abundenței rostit de un țăran către suveranul Carol I, suveranul și toți ai lui avându-și necropola în Curtea de Argeș care l-a acceptat și pe olteanul cu ștaif din Șovarna Mehedinților, ce a zidit ani în șir, mai la sud de domiciliul actual, în chiar inima județului, cetate a autoturismului românesc Dacia rămas celebru și azi, revista de fală literară și elevație culturală „Argeș”, de care concitadinul și rezonatorul Urmuz ar fi fost mândru.

DAD (ce duce cu gândul la altă siglă de confrate celebru: DRP) este un arhitect de publicație, un condeier cu exercițiu jurnalistic, un scriitor cu măiestria narațiunii, liricii și criticii, care se-nvrednicește s-adune între coperte, scintilații de tip cehovian (a observat asta chiar prietenul său Adrian Alui Gheorghe care-l prezintă și acum), micro-narațiuni cu un cârlig satiric cu care să poată fi agățate în cuie ale lui Pepelea, spre a fi văzute, degustate și apte să inspire onomatopee ale surprizei, complicității, aprobării, uimirii, optimismului participativ.

Personajele sunt, în special, prototipuri din vecinătățile urbei domiciliare, ale localității natale dau ale orașului ultimului job. De la posesorul drujbei roșii cu care face năstrușnicii incredibile culminând cu dărâmarea odăiței lui moș Onea, care evoluează în povestirea de deschidere, până la lupta cu votca a unor gropari militari ce pregăteau mormântul unui mare defunct, dovedindu-se mai apoi că locul nu fusese ales bine însă nu mai avea cine să repare greșeala, fiindcă soldații căzuseră la datorie învinși de licoarea poloneză, împreună cu comandantul lor bălbâit și, așșderea, pilit ori de la jocul de șah al lui Moșmondeanu cu sine însuși, în timpul izolării pandemice până la drumurile la biserică ale unui moșneag ce vrea să revadă evlavioasele ce i-au fost cândva partenere de aventuri erotice, ori de la gâlceava invidiei dintre doi vecini (Ilie Albu și Vasile Negru) care și-au cumpărat din târg un cal negru primul și unul alb celălalt, ceartă sfârșită cu transformarea în preparat culinar al celor doi bidivii și cu împăcarea părților la un țuică, până la comportamentul enoriașilor unei

biserici ce reușesc să strângă contribuții pentru a se picta tablourile tuturor sfinților propuși de preot, mai puțin pe al lui Terapont, al cărui spațiu rezervat pe zidul ctitoriei a rămas neocupat, toate textele sunt de o subtilă epicitate și o surprinzătoare morală condensată. Parte dintre povestiri au mai fost scoase individual în lume, de încercare, prin rețele de socializare sau reviste literare, dar acum când răzlețele și rătăcițiile s-au reunit ca bijuteriile adunate într-un sipet, strălucirea licărelor devine o reflexie diamantină a misterelor și magiei de care numai un orfevru ca DAD de vădește meșter.

Fie că e vorba de un preot sfințitor de mașini de lux, fie de un colonel de jandarmi rezervist care intră în politică pentru a-și primi un unu la sută din salariile celorlați, fie de un vestit chirurg ca Mătase, teoretician de talie internațională, dar care nu poate opera că leșină la vederea sângelui, fie că urmărim povestea singurului judecător incoruptibil dintre miile de confrăți, pentru care se propune realizarea unei statui, fie că citim despre modalitatea rizibil-șocantă de a cuceri Argentina (numele unei fete!) și a o răpi de la părinți cu un TAB al NATO sau despre nararea șocant-rizibilă a morții succesive a doi prieteni, ca urmare a aceluiași accident, urmate de parastase concurențiale făcute de consoartele văduve, fie că râdem amar constatând cum Glad se ceartă cu amicul Menu-mur, ultimul folosind, în ascuns, energizante, pentru îngrășarea porcilor și, în fine, concursul de infracțiuni ale făptașilor succesivi (hoți de gazolină, jandarmi, polițiști și angajați de patron) sau găselnița unor vânzătoare de cărți recuperate de la gunoi se folosesc de numele unui mare scriitor prieten cu arhiepiscopul

(continuare în pag. 25)

Lina CODREANU

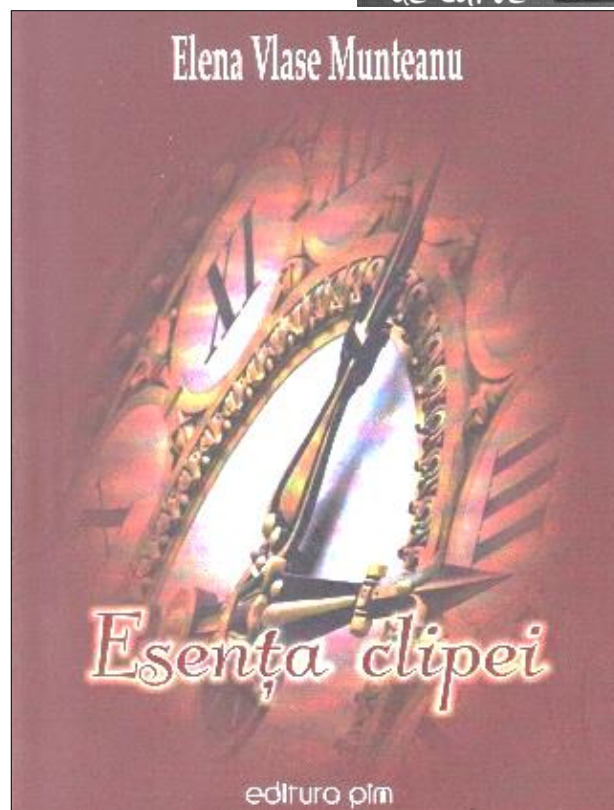
Înfiorări de-o clipă

Profesoara Elena Vlase Munteanu se afirmă cu tenacitate în sfera intelectualilor care au și alte înclinații, dincolo de activitatea didactică. Se observă acest fapt în coerența participărilor doamnei la activități culturale zonale, în consemnarea numelui în diferite lucrări istorico-lexicografice și, mai ales, în producțiile literare, oficial, acest volum fiind al șaselea după *Șlefuitorul de cuvinte* (2011), *Freamăt de gânduri* (2011), *Ecouri* (2013), *Febre* (2018) și *Freamătul pământului* (2020). Recent, în 2023, a apărut la Editura Pim din Iași, o altă carte cu versuri, *Esența clipei*, prefată de Petronela Angheluță și îngrijită de Rodica Rodean.

Într-o cronică la volumul *Freamătul pământului*, apărut anterior, sesizam o îngemănare a ecourilor cuvintelor, adică „vocea pământului” cu „vocea poetei”. Aici observ că Elena Munteanu își redirecționează perspectiva dinspre terestralitate spre cosmicitate, fiindcă există un magnetism solar vizibil în cadență contrapunctică pe tot parcursul cărții. Dintru început, un ciclu solar e reprezentat de invocații adresate astrului suprem în poeziile: *Soarelui; Soare, tacil; Partea mea de soare*. Atoate-veghetor, soarele trebuie să mențină armonia lumii, să drămuiască timpul, să reverse strălucire-n vastitatea omenirii, dar e invocat și ca muză inspiratoare-n microuniversul stilistic al artistei: „Cronometrează timpul, și năruie, și sapă./ Tu dă o strălucire în undele de apă./ Răceala dimineții topește-o-n univers/ Și dă un zâmbet lumii și mie-o rimă-n vers” (*Soarelui*).

Astrul polyvalent are energii incomensurabile, dar și minore atribute umane, fiind *părinte ideal, prieten, muză, stăpân*... Lui îi adresează poeta imboldul existențial, „voința de a trăi”, cum o numea Schopenhauer: „Vreau partea mea de soare,/ Vreau partea mea de cald,/ Crâmpeliul de lumină în care să mă scald”. Nu altfel sună chemarea dinspre finalul volumului, ce amin-tește de invocarea goetheană („Clipă *rămâi*, ești *atât de frumoasă!*”, *Faust*), dar care întrupează în textul omonim - *Vino la noi!* – și dorințele exprimate într-o dezarmantă familiaritate (*mai vino, oprește-te, rămâi, zăbovește*): „Rămâi o clipă doar, pe masă,/ Și din căldura ta ne lasă/ Pribeagă rază maiestuoasă”. Credem că aceste componente stilistice conduc la... și motivează titlatura volumului: *Esența clipei*.

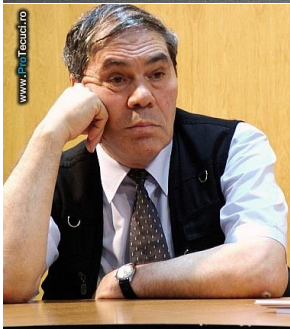
După cum reiese din titlu, asemenea altor contemporani nici scriitoarea Elena Munteanu nu poate ieși din centrifuga tematică – Timpul. În schimbarea marelui univers și a lumii mărunte, conform cu dictonul lui Heraclit *Panta rhei* (*Totul curge*), domină eterna ritmicitate:

te: „Se face zi, se face noapte,/ E lumea-n veșnică mișcare!.../ Se-aude timpul în cadență,/ Scandând a lumii existență” (*Cadență*). Măsura timpului o dă raza de soare („gramul de esență”), însă poeta îi cântărește magnitudinea prin suita de întrebări (fără răspuns) ce-i bântuie liniștea din toamna vieții, vizibile în: *Fuga de frig; Unde îți găsești liniștea; Ce să fac cu timpul meu?; Întrebări; Cum poți să zbori prin nori și vânt?; Gânduri... întrebări* etc. În realitate, lungile chestionare sunt modalități de căutare/descoperire a sinelui poetic. Tristețea și tăcerea au săpat tenace și dureros în imaginația și sensibilitate de artist, atunci când cei dragi au plecat „dincolo de soare” (*Crâmpeli de-albastru-n ochii tăi; Fire de gând țes; Căutare.. regăsire; Părinții noștri; Tăceri*) ori când auto-înstrăinarea copilului îi pustiește sufletul (*De ziua ta; La anii tăi; Copil; Gândul meu; Băiatul nostru*). Din acest unghi de vedere succesiunea anotimpurilor nu e observabilă în cromatica și mișcarea optimistă a vieții ca-n pastelurile lui V. Alecsandri ori G. Coșbuc. Toamna cu zilele „de miere și de aur”, de pildă, îi dă „fiorul rece și-amara devastare” (*Strălucirea toamnei*) și o împovărează cu solitudini mature, cu pesimiste prefirări filosofice („Și nimeni nu vine la noi!.../ Absența prezenței ne doare”, *Gânduri*) ori cu fiorul fricii („Apare spaima pentru gerul-ger./ Se simte teama peste alba fire”, *Impresii*).

Firul tremurat care străbate ritmic radiografia sensibilității lirice a Elenei Munteanu este *teamă*. De multe ori versurile scot la iveală o tulburătoare frică existențială, de ordin fizic și metafizic, generată de singurătate, de trecerea timpului, de pierderea valorilor societății prin care s-a format ca om, de stingerea universului... Peisajul nocturn, așteptat de lector în *Miraj de noapte*, este scuturat de podoaba romantismului, dispându-se abrupt într-o atmosferă stresantă: „Mă adâncesc în noapte/ Și mi-e teamă/ De largul întuneric /

(continuare în pag. 25)

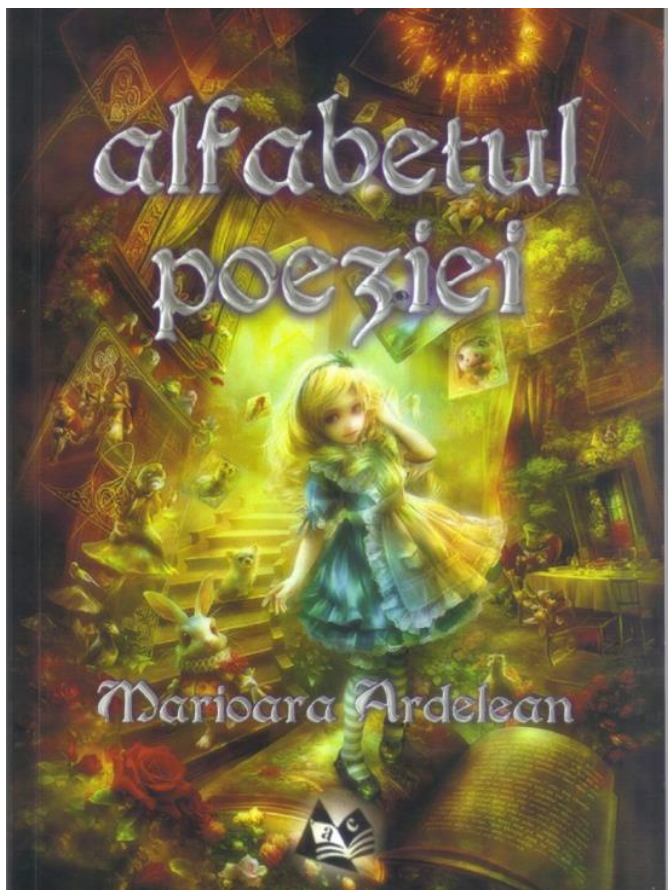

Ionel NECULA

Alfabetul poeziei

Cu o întârziere nescuzabilă, a ajuns pe masa mea de lectură o carte mai puțin obișnuită - **Alfabetul poeziei** (Editura Armonii culturale, Adjud, Vrancea, 2017) – destinată copiilor, dar, de fapt, autoarea Mărioara Ardelean mărturisind o maturitate de creație ce se poate drena fericit în orice gen literar și-ar propune.

Beneficiind de o prefață generoasă și puțin didactică, semnată de profesoara Elena C. Petruț, cartea d-nei Mărioara Ardelean are o adresă exactă: prichindeii preșcolari cu inocența lor genuină, cu naivitatea lor plină de candoare și cu acea curiozitate angelică, niciodată deplin împlinită, prefigurând intelectualul de mai târziu.

Există un alfabet al poeziei? Bineînțeles că există, dar pentru a-l așeza în expresie lirică trebuie să dai în mintea copiilor, să redevii copil - harnic, năzdrăvan și isteț - care ridică sala în picioare, la serbări, când recită poezii precum *Banii muncii* sau *Prințesa mării*. Și mai trebuie ceva: mai trebuie ca poetul să știe să dea versului fluiditatea firească, să curgă precum havuzul din grădină, uitat cu robinetul deschis, să penduleze între naivitate și inocență și să facă din fiecare întâmplare o lecție de viață.

Or, Mărioara Ardelean are aceste abilități, Știe să observe manifestările nepoțelor, știe să le asculte dorințele, știe să le împlinească toate capriciile și știe, la nevoie, să joace șotron cu ei. Și copiii simt că-i de-a lor, că-i *de gașcă*, o includ în jocul de-a mijoarca și-ntr-o două reprize de joc îi citesc poeziile. *La bunicii de la sat/ De toate am învățat/ Să dau grâu la porumbei/ Grijă cum să am de ei// Gâștele să le păzesc/ Vulpea hoată s-o gonesc/ Când s-apropie încet/ De cotețul cel cochec (La bunici).*

Ferice de bunicii care au așa nepoți, dar și de nepoții care au așa bunici. Împreună alcătuiesc o lume - o lume crocantă, glazurată și cu aromă de levănțică ținută la icoana din *Casa de curat*.

Dr. Iuliu MORARIU

Povestiri altfel din și despre Rusia

Ludmila Ulițkaia, *Oamenii țării noastre*, trad. Gabriela Russo și Luana Schindu, Editura Humanitas Fiction, București, 2023.
Dr. Iuliu Morariu

Ludmila Ulițkaia s-a făcut deja cunoscută publicului românesc prin intermediul unor texte precum: *Înmormântare veselă* (2005), *Soniecika* (2004), *Medeea și copiii ei* (2019), *Cazul doctorului Kukoțki* (2020), *Fetițele* (2013) și *Minciunile femeilor* (2005), *Al dumneavoastră sincer*, *Șurik* (2008), *Daniel Stein, traducător* (2011), *Imago / Cortul verde* (2016), *Scara lui Iakov* (2018), sau *A fost doar ciumă* (2021), apărute în ultimele două decenii la editurile Humanitas sau Humanitas Fiction din capitală, în veșminte grafice elegante și traduse într-o manieră elegantă. Cu un palmares impresionant, peste trei milioane de exemplare de cărți vândute și o lungă listă lungă de premii, ea se numără între scriitorii mari ai momentului, reușind să stârnească interesul feluritelor categorii de cititori.

În *Oamenii Țării noastre* (București, Humanitas Fiction, 2023), ea propune o antologie de povestiri care surprinde deopotrivă sub aspectul narativ, cât și în ceea ce privește mesajul transmis. Prosopografii, pasteluri, ori alte aspecte similare, vin să definească un tablou complex în care cititorul e invitat când să acompanieze biografia unui destin marcat de felurite

(continuare în pag. 25)

sinuozității, când să emită judecăți cu valoare morală, ori să se teleporteze în timpuri recente, dar totuși apuse, spre a le înțelege mesajul, ori a le deoala metehnele. Fiecare poveste are izul specific și-l transpune pe cel care-și găsește răgazul de a adăsta asupra ei într-o lume care prinde viață, aievea parcă, sub ochii lui. Deși se dorește o critică adusă vremurilor comuniste, lucrarea are relevanță și sub aspect sociologic, sau psihologic. Ulițkaia reușește să contureze realități, interacțiuni, să aducă în prim plan dinamica unor relații inter-umane și să sublinieze, prin intermediul unor descrieri întocmite cu meticulozitate, sau prin cel al dialogurilor, trăsăturile anumitor stări, ori concepții. Iată un astfel de exemplu:

„În general, Vorobiova se simțea inferioară Mașei, deși Mașa învăța prost, iar ea eras premiantă. Există un element ascuns, discret, care explica totul: pe lângă mama Mașei, care avea un renume, existau o casă cu totul deosebită, o casă de vacanță și o mulțime de alte lucruri mărunte de mare însemnătate. Cu toate că avea doar zece ani, Mașa era devotată ideilor partidului, fapt care pe Vorobiova o lăs rece, dar nu putea să uite cât de amarnic plânsese Mașa anul trecut când anunțaseră moartea tovarășului Stalin, ce vârtos îi curgeau lacrimile printre degetele roz, lipite de față, cum i se zbăteau aripioarele șorțului negru, în vreme ce Vorobiova suferea din pricina singurătății, a firii sale îngrozitor de insensibile”. (p. 219).

Ludicul nu lipsește nici el. Uneori e pretextul descrierii unor momente care evocă clipe dintr-o copilărie plasată cronologic în aceeași epocă. Un astfel de exemplu e povestirea „Rața” (p. 246-247). La polul opus se găsesc istorisiri precum „O călătorie cu spaima” (p. 261-268), sau cele în cadrul cărora sunt prezentate pasaje din cadrul diferitelor călătorii întreprinse de către cea în cauză. Aici descrierile alunecă pe alocuri înspre balzacian, scriitoarea insistând asupra detaliilor aidoma unui pictor care-și dorește să redea cu cât mai multă fidelitate un anumit tablou. De pildă:

„Ne ducem fiecare în camera ei. A mea e uimitor de frumoasă: totul e stilat și luxos. Totul – un pic prea mult. Dar ceva îmi lipsește. Toaleta. În cameră nu e nici baie, nici closet. Așa ceva nu se poate! Asemenea lux, și toaleta pe coridor. O sun pe Hannah. Vine la mine. Suntem total nedumerite. Ies pe hol în căutarea toaletei comune, a dușului. Nu e nimic de felul acesta. Măsuțe, dvane, flori sunt. Cu asupra de măsură.

- Sun acum, spune Hannah și ridică receptorul.

Între timp deschid ușa șifonierului triplu compartimentat, să-mi pun haina de ploaie. Ușița din mijloc e intrarea în baie. Și încă ce baie! Cu flori naturale și o trusă completă de articole de toaletă, inclusiv un halat și cremă de față!” (p. 274).

Scrise cu talent și eleganță, bogate în metaforă, care nu dă totuși un caracter de artificial demersului, *Oamenii Țarului nostru* e o carte care se adresează oricărui tip de cititor. Celui dornic să descopere comunismul și să dibuiască, printre rânduri, mesaje subînțelese îi oferă din belșug informații în acest sens. Celui care-și propune să descopere o carte de literatură bine alcătuită îi satisface curiozitatea și dorințele. Iar doritorii de investigații sociologice, pasaje psihologice, ori meditații filosofice, vor găsi de asemenea aici suficiente pasaje care să le ofere surse pentru eventuale interogații, ori pentru potențiale radio-

grafii ale unor vremuri, oameni și locuri. Căci autoarea reușește să scrie într-un mod plăcut un text complex care se citește ușor și din care, cu siguranță, cu toții avem câte ceva de învățat.

(urmare din pag. 22)

(bănuiesc cine!) pentru a obține spațiul comercial, bijuteriile epico-satirice și umorist-ludice se succed ca metaniile pe un șnur și nu-ți dau voie să-ntrerupi degustarea.

În final, lectura pare ca o siestă, unde sunt înghițite pentru lecuirea de plictis ori de neajunsuri, cu buzele ochilor, aceste adevărate pastile de leac, binefăcătoare stomacului minții. Nu degeaba autorul, părinte al mai multor asemenea prunci de mucava, beneficiază de aprecierea confrăților și primește bine-meritate premii literare. (06.09.2023)

(urmare din pag. 23)

Ce mă cheamă // Sinistra unduire / De aer mă-nfioară”...

Pentru încurajarea și alungarea temerilor firii ome-nești, eul liric caută obstacole fizice de autoapărare (zăvor la poartă, clanță la ușă, perdele), precauții contemporane, de altfel, însă neliniștea esențială se iscă dinlăuntrul trupesc, singura nădejde fiind „o rugăciune la Domnul și Maria” (*Exerciții de singurătate*). Mediul dezolant („Case vechi, părăsite, ziduri triste și reci”, *Spaima*), himerele onirice (*Spaimă și somn*), teroarea de fenomenele meteorologice (frig nemilos, ploaie rece, ceață deasă) sunt alte surse de teamă, dar pe toate le-ntrice spaima de moarte, de „frigul veșnic”: „Mă tem de durere, mă tem de sfârșit” (*Răni*) precum și „Mă tem de-a timpului chemare/ Mă doare gândul pentru depărtare” (*Gândul meu*). Amintită fulgurant în poezia *Frică (I)*, vindecarea de spaima morții este strălucit transfigurată sub lupa filosofiei mioritice ori eminesciene, în poemul *Frică (II)*: „Și-am să mor de frica fricii/ M-or veghea, albi, licuricii./ Și-am să mor de mare frică,/ Bate vântul, frunza pică./ Nu-i nimică./ Nu-i nimică.”

Menționez, spre finalul prezentării, optimizantul imn adus vieții polimorfe în poezia *Slavă*, valențele muzicale date de ideatica și prozodia populară din compozițiile *Orb* și *Descântec*, precum și reflecțiile de autor, motivante pentru ideea că lumea noastră se află-n „clipa cea repede” (Eminescu), adică într-o fugară trecere prin universul dat: „viața-i încercare grea” ori „viața-i spulber,/ Viața-i vânt”.

Remember!

Emilia AMARIEI

Fetușii-gânduri

am cicatrice pe suflet
de la sârma ghimpată
din grilajurile sociale
pare că un satâr nevăzut
încearcă să mă tranșeze
dar eu am grijă de fetușii-gânduri
îi ocrotesc în miezul inimii
și întârzii nașterea lor până când
se decide calea pe care să umble drept

în mantaua smereniei
se germinează semințele spiritului
încrustate în tot ce mă înconjoară
învăț acum îndelunga răbdare
ca să mă înveșmântez cu evlavia
celui ce biruiește lumea
emit și receptez semnale
de la copacii care mă cunosc
ei vestesc pădurii sosirea mea
(au căi superioare de comunicare
și mă scanează atent
comparând datele cu cele
salvate pe suporturi eterice)

învăț să-l aud pe Dumnezeu
între două gânduri
invoc duhul copacilor
să mă ghideze în timp
ca să culeg fructele mature ale cunoașterii
să le păstrez în memoria mea spirituală
spre folosul conștiinței universale
să nu dărâm, să nu poticnesc
să nu creez bucle, mă supun naturii
care are propria inteligență
conectată cu a mea
și cu a toate cele ce sunt în ființă

percep inteligența materiei
viața din stânci și din plante
mă încarcă prin simpla atingere
observând-o, îmi spun deseori:
o, biet pumn de pământ, credeai că ești
o ființă superioară ce stăpânește totul
că tu ai descoperit
căile moderne de comunicație
dar, natura are fibră optică
de sute de mii de ani, miceliile
transmit prin pământ informații
toate regnurile au viață socială
în zadar, omule
te-ai crezut buricul-pământului!

am aflat că dețin șansa de a locui
într-un con de lumină aurie

densitatea lui știrbește pumnalele
oricărui cuvânt de joasă frecvență
doresc să spun o poveste
ca o esență a tot ce am rostit rău sau bun
invoc Merkaba să transforme
risipa de cuvinte, în ceva măreț
căci în carnea mea se află mărturia
că sunt zidită și din elemente astrale
și mă întreb de ce o minte tânără
locuiește într-un corp care îmbătrânește
oare ce nu știu, ce mă ține captiv
cum să găesc cheia spre ritmul anabolic
știind că, prin mine se conectează
cele de sus cu cele de jos
fiindcă sunt copilul Mamei-Pământ
și al Tatălui-Cer

Șarade

cu devieri de la direcție
încerc să traversez câmpul minat
dintre mine și tine
stânga – dreapta se clatină
fața mi-o iau niște umbre
din spate mă-împinge un vânt nesuferit

umblu la tabloul de comandă
fixez un reper și umbrele dispar
se oprește vântul
dar, se pare că nu mai știu
unde mă află și încotro merg

cred că voi face o baie de soare
chiar în centrul acestei șarade
mă voi juca de-a v-ați ascunselea
prin puful norilor dezlânați
până când voi topi nesiguranța
cu suflarea nebulii mele

nodul rutier în care poluarea fonică
devastase urmele vieții
va dispărea făcând loc ierbii
ca să nu i se mai audă bocetul
de sub asfalt
până în inima stelelor
poate așa voi recunoaște
lumina vechilor cărări

Din țânțari, armăsari

mă rătăcesc în miezul unui gând
și dau cu imaginația
de pereții transparentți
ridicați de inteligențe superioare
nu știu cum de nu se dărâmă
plafonul sub care mă zbat
când fac din toți țânțarii
armăsari înaripați
și dragoni cu putere în cozi
eu dintr-o lacrimă adun sare
cât dintr-o ocnă
iar durerea are venin de cobră regală
câteodată simt cum pândește
o depresie uriașă după colț
mă înarmez cu tot arsenalul

(continuare în pag. 27)

furiei acumulate
dar, când începe lupta
observ cât de fragilă este
cum se topește și dispare

orice om este pentru el însuși
un potențial răufăcător
îmi spune frica
prind curaj, dar când o înfrunt
o găsesc tremurând de frica ei înseși

Moment curbat

știi momentul acela curbat
ca durerea de măsea la miezul nopții
nebunia și fonată ascunsă între cearșafuri
când mioriăie pe antenele gândului
pisici alungate din registrul cu priorități?

atunci vine furtuna din toate unghiurile
flash-uri din fundul de ochi
anunță migrene spre dimineață
te răsucești fără încetare
căutând o combinație între perne
ciulinii crescuți din saltea
și tavanul convex ce stă să cadă

dacă mi-ai pași alături
să respiri, să taci
(la dreapta sau la stânga mea)
m-ai putea salva
din vortexul plâsmuirilor
m-ai smulge din hău
iar eu aș adăposti la pieptul tău
copilul din mine
mi-aș murmura cu smerenie mantrele
și niciun zvon insolent
înveninat de colții fiarelor
nu s-ar mai atinge de sufletul meu

Cromatică

din nimicuri viu colorate
îmi încropesc o scară pe care
să-mi urc sufletul la esența luminii
caut să rămân stăpânul ideii creatoare
ca să ating apogeul emoției pure
cuceresc piscuri călcând pe cunile răbdării
ignor cifrele din cartea de identitate
vreau să știu, să mai descopăr
nebunia aceasta e ca o rebeliune
pe care am primit-o în zestrea karmică

ador să privesc cerul nopții când
fulgurații aprind candelabrele văzduhului
ca și cum, ferite de ochii pământenilor
se încuscresc galaxiile
și nunțile se țin în mare taină

iubesc cerul zilei
cu priveliști semnate „Creatorul”
forța sa cromatică provoacă adâncimile mele
din umbrele acumulate germinez lumină
poruncesc să se ivească sori

pentru toate obscuritățile iminente
care pândesc la granițele sufletelor

Hecatombe

stânca lui Sisif îmi pare o joacă
iar muntele său, un deal dobrogean
acum știu că pot să demolez mituri
și chiar să creez precedente

ca iarba uscată se sfărâmă
sub indiferența dobândită
vorbele grele ce-mi țintesc inima

reneg hecatombele
nu mai deschid calea lacrimilor
căci pot, știu că pot să înving

doar spune-mi, universule
cum să rup lanțul karmic
al femeilor neamului meu?

cred că sunt ultima platnică
nimicesc orice acord
încheiat pe toată linia genetică
cu entități necunoscute
girez cu sângele meu
înrolarea christică
pentru abolirea noțiunii de păcat

Sorociri

este în regulă
să te simți singur uneori
chiar dacă treci
prin valea umbrei morții
nu te da bătut pentru că
ai fost predestinat
să susții cu energia ta
Planeta

orice te rănește constant
să dispară
fie ca ideile întunecate
gândirea excesivă și îndoiala
să iasă din mintea ta
claritatea pacea și calmul
să-ți umple viața
chiar dacă
soarele pare că nu te recunoaște
și stă ascuns într-o cochilie de cenușă
cerul, ca un scut împotriva luminii
își maschează albastrul după nori
continuă să luminezi cu inima ta
Pământul

Delia MUNTEAN

Când stihul devine stihie

Purtat de meandrele destinului prin diverse părți ale lumii¹, Sorin Cerin (poet, prozator, eseist, filozof și jurnalist) și-a creat în cei douăzeci de ani de la debutul editorial un portofoliu consistent, în limbile română și franceză², care a reținut tot mai mult atenția exegezei de specialitate. Operele sale - atât culegerile de poeme³ și de aforisme, cât și creația filozofică - sunt considerate lucrări de referință pentru uzul didactic în mediul universitar.

Dintre volumele în limba română publicate recent la editura bucureșteană Estfalia⁴, am ales pentru întreprinderea noastră placheta cu titlul *Dincolo de spațiu și timp*. Ea cuprinde, asemenea celorlalte din serie, un număr fix de 77 de poeme filosofice. Depistăm inclusiv din punct de vedere tematic complicități între tomuri, Sorin Cerin dovădindu-se fidel unor dimensiuni anume ale cunoașterii și ale existenței. Îl interesează îndeosebi felul în care individul contemporan își locuiește epoca și destinul, noua etică, păcatele societății de consum, metamorfozele politicului, hegemonia mass-mediei, pervertirea valorilor, slăbirea puterii cuvântului, condiția intelectualului și a creatorului, legătura cu transcendentul, atomizarea eului, (ne)fericirea, dezangajarea emoțională, văduvirea tot mai accentuată de sens a tot ce înfăptuiește omul postmodern, psihoza construirii și a întreținerii unei realități artificiale. Sunt obsesii ce preocupă autorul chiar de la primele cărți, ele fiind reluate în spirală, privesc mereu din alte unghiuri, adâncite, *răsucite* cu fiecare nouă abordare. Constituie totodată interogații adresate sieși, chestiuni ale căror răspunsuri înspăimântă prin evidența lor, dar pe care poetul-filosof, încă încrezător în capacitatea naturii umane de a-și găsi calea cea dreaptă, le socotește *slăbite* doar provizoriu. Așezându-le în poem, smulgându-le așadar din *tăcerea* lor - căci eul auctorial, atunci când nu apelează la gesticulația oraculară, își țipă adevărurile -, obligă cititorul la conștientizare. Îi declanșează starea de alertă.

Un alt element comun îl reprezintă valorificarea insistență, aproape agresivă, a majusculei, semn al puternicelor combustii interioare - nu doar ale creatorului, ci și ale poemului, silit el însuși a-și clama obsesiile -, dar și consecință grafică a nevoii de a evidenția, cu riscurile aferente, valențele conotative ale unor simboluri (Timp, Adevăr Absolut, Clipă, Naștere, Moarte, Deșertăciune, Sens, Cuvânt, Destin, Paradis, Societate de Consum, Cale, Suflet, Verb, Neant ș.a.).

Observăm, de asemenea, predilecția pentru un anumit algoritm de organizare internă, cu un incipit constatativ (*Pietre de Drum, Miresele Existenței, Albiile unor Sensuri giratorii*), sub formă de interogație, uneori retorică (*Trupuri de jar, Caii norocului, Lumina divină a unei Amintiri, Adrese de Cuvinte*), implorator (*Departamentul de Crimă și Pedepsă*) sau pregnant confesiv (*La butoniera Destinului, Ultimele puteri*), constituind un fel de ipoteză/premisă ori o revelație și urmat de argumentare sau de nuanțarea ideii, nu o dată apelându-se la definiții în lanț, ce ne duc cu gândul spre *listele infinite* ale lui Umberto Eco.

Deseori, același element declanșator e reiterat în versiuni diferite pe parcursul mai multor poeme (consecință, probabil, și a istovirii limbajului actual), operațiunea dovădindu-se mai degrabă *răsucire, tortură* (semnificații regă-

SORIN CERIN

DINAINTE
DE SPAȚIU
ȘI TIMP
-Poeme filosoficeEditura Estfalia
2022

sibile, amândouă, în fr. *torsion*) decât exorcizare a angoaselor. Nici gândurile nu respectă întotdeauna o succesiune logică, ele întrerupându-se reciproc, suprapunându-se: până la urmă, nici realitatea propriuzisă nu e năpădită de coerență. Apoi, multe dintre ele capătă veșmânt aforistic și pretind, prin urmare, o atenție aparte. Beneficiind de o energie distinctă, acestea le conferă semantică de sine stătătoare, mușai de inscripționat separat. Precum în piatră. Durabil, adică.

Împietrirea gândului în stih independent e evidențiată suplimentar de prezența virgulei la fiecare final de vers, chiar și atunci când pulverizează ideea („Pași încremeniți în calcule exacte, / par a merge spre nicăieri, / cu o precizie de ceasornic, / aflat pe peronul unei gări a Existenței, / unde trenul Timpului plin de Clipe, / pare să nu fi poposit niciodată, / în Sufletele noastre, / care nu sunt altceva, / decât o umbră a întregului Univers, / care există fără de noi, / cei de acum, / întrucât realul din fiecare, / este cu mult dinaintea noastră” - *Dinainte de Spațiu și Timp*), când aduce vătămări, din perspectiva lirismului tradițional, mlădierii și charisimei textuale („Scânteii zglopii de râsete isterice ale Conștiinței, / traversează oceanul de întuneric, / al Existenței, / devenind ninsori de foc, / peste maternitățile de Clipe, / care nasc Timpul, / Morții” - *Oceanul de întuneric*) sau când sfidează rigourile punctuației („credeau cu tărie, / că nașterea întregii lumi, / li se datorează lor” - *Mucuri*; „menirea lor de stele, / este să le ardă până la ultima pană” - *Adevăr Existențial*; „Adevărata înțelepciune, / constă în faptul de a învăța, / să înotăm până la lacrimi” sau „Încearcă să răzbească prin mocirla, / Cuvântului” - *Florile Zâmbetelor*).

Sub acest din urmă aspect, deși întreruperile provocate de virgulă violentează emisia discursivă, putem spune că ele dau seama de autenticitatea celor comunicate: relația cu poemul și opțiunea pentru o anume problematică aparțin, e limpede, unei ființe în carne și oase. Creația, în cazul de față, nu e doar un produs al imaginarului artistic, o izbită camuflare a eului biografic, ci și trecere în text a fapturii auctoriale în deplinătatea ei: cu experiențele sale, cu anxietățile

(continuare în pag. 29)

ce o traversează, cu vulnerabilitatea ei (căci știe că fiecare vers o expune osândei Celuilalt). Cu respirațiile necesare mersului înainte. Cu adevărurile subiective și cu răscrucile de toate zilele. Dezordinea stârnită de virgule e programatică - ea trădând ziduri ce opresc/temperează privirea asupra lumii și stăpânirea contingentului - și vizează (chiar dacă nu izbutește de fiecare dată) să ofere carate în plus monologului. Unul ce jinduește să obțină empatia Celuilalt prin răgazul de timp pe care i-l propune și, deopotrivă, i-l reclamă. Pretinde însă un cititor cu stomac tare, iubitor de mirosenii puternice și dispus a digera crizele ce generează meditațiile poetice.

Urlet și blestem, discursul liric al lui Sorin Cerin traduce așadar confruntarea vie și permanentă a făpturii umane cu existența, dimensiune devoalată și de verbe precum: *a lovi, a ciopârți, a sfârteca, a încătușa, a înțepa, a tăia, a decapita, a rupe* (acesta din urmă inserat, de pildă, în structuri ca: „Mi-am rupt cămașa Zilei de pe mine, / pentru a-mi hrăni viitoarea Moarte” – *Ultimele puteri*; sau: „veritabilele Gândurilor, / care-și rup dinții în lemnul rece, / uscat și nemilos, / al Sicriului cu nume de Viață” – *Scuipând*) ori de construcții metaforice temerare, violente chiar, inclusiv prin redundanță („spini de cer”, „gheare de lacrimi”, „lame de soare”, „colții orelor”, „copite descărnate de gânduri”, „crematoriile infidelităților”, „potcoavele iubirilor”), împletind original concretul și abstractul („cârligele amărăciunii”, „acele ruginite ale depresiilor”, „ciuturile pasiunilor”, „zalele clipelor”, „asfaltul inocenței”, „tejgheaua viselor”).

În viziunea autorului, datoria de a supraviețui în ambianța actuală extenuază ființa, o abate de la preocupările spiritului. Pentru locuitorul contemporaneității, zilele sunt „gârbovite și nemiloase, / cu ele însele” (*Devenind moderni*), sunt pline de răni, sângerează (*Trupuri de jar*), viața transformându-se într-o rătăcire prin „labirintul aripilor frânte”, arse „până la ultima pană” de idealuri amăgitoare (*Adevăr Existențial*). E „Școala Durerii” (*Albiile unor Sensuri giratorii*), unde omul deprinde mersul „spre nicăieri, / pentru a descoperi, / ceva ce nu a fost acoperit, / niciodată” (*Ochii înlăcrimați ai Înțelepciunii*).

Sorin Cerin deconstruiește, în egală măsură, numeroasele iluzii în care își caută adăpost individul și comunitățile: consumul frenetic de bunuri și servicii (comportament de care adesea profită factorul politic, fiindcă deturneză poporul de la adevăratele probleme), etica hedonistă, inventarea de noi zei și credințe. Toate acestea – în viziunea poetului – macină și mai profund ființa, îi estompează încrederea în nemărginirea și în puterea clipei, înlesnind-grăbind drumul spre finitudine (*Caii norocului*). Golesc gândul și inima de adevăr, desensibilizează, pervertesc, alienează (*Uși de Priviri, Care trestii?, O lume care nu este a noastră, Devenind moderni* ș.a.). Imunizează ființa în ceea ce privește comportamentul înaintea unor coabitări fluide, precum bine/rău, adevărat / fals, valoare/nonvaloare etc. (deși, la nivel discursiv, ierarhiile sunt clar delimitate).

Binefacerile evoluției, bunăstarea materială, spectacolul mediatic, dreptul la diferență (de a fi tu însuși dincolo de orice imperative din afară), democratizarea nelimitată a cuvântului (cu accent pe cantitate, pe spontaneitate, pe afectivitate, în defavoarea substanței) – tot atâtea puteri pe care, odată dezlănțuite (altfel spus, îngăduite com-

plice), omul nu le mai poate stăpâni - îndulcesc, se pare, doar epiderma, furnirul. Ele nu mântuie. Sunt o simplă gură de oxigen, contaminat cu E-uri și promițând să estompeze anxietățile metafizice; sunt amăgitoare „Felii de Eternități care ard, / pe grătarele Timpului obscen, / pentru a fi servite de către Destin, / Morții” (*Buze lacome de invidii*). Echivalează, am putea afirma, cu un alt fel de *sminteală*, ce ne mână tot înspre derivă, către „portul fără de nume, / al unei Societăți de Consum Vise și Speranțe, / unde învingătorul va lua întreaga Deșertăciune” (*Oceanul de întunerice*). Oamenii sunt doar bieți actori „pe scena putredă a Societății de Consum”, jucându-și ca în transă, „într-o piesă mizerabilă și deocheată”, rolul programat (*Piesa Vieții*). Fiindcă sfârșitul e același, e irevocabil: „Adie a moarte, / în toamna îmbelșugată a cadavrelor de Clipe, / ce zac părăsite în morga întunecată a Fețelor, / trase, posomorâte, îngâdurate și abătute, / ce merg de când Lumea, / spre Nicăieri” (*Pe frunzele căzătoare*).

Moartea, temă obsesivă în lirica lui Sorin Cerin, îngenunchează făptura umană încă din zorii existenței („ne-a fost dat, / să fim vânduți Morții odată cu Nașterea” – *Oricât ai săpa*). Cimitirul crește odată cu ființa, destinul reprezentând „monumentul funerar” clădit în și de ea însăși (*Cariera de piatră a Sufletelor, Ora exactă a Fericirii*), o „ciorbă de infern” în care clocestesc „cadavre de Clipe aseasonate cu Iluzii” (*Paradisul Poluării*). Eliberarea nu mai vine din cer: Dumnezeu și-a pierdut aura din Cărțile Sfinte, fiind acaparat de instituții și de indivizi contaminați de *demonii pieței* (Pascal Bruckner) și care cultivă mai degrabă naufragiul spiritual, deprimarea și dezgustul de viață (*Putrefacție Divină*), incertitudinea, sacrificarea conștiinței în numele unor norme exterioare și al vechilor cazne: „Poate am dori un Dumnezeu, / chiar dacă ar fi străin de noi, / dar al Străinului din noi, / pe care Să-l implorăm să ne dea Libertatea, / unde bisericile găștilor machiavelice de interese obscure, / să nu mai existe, / iar în locul lor să clădim lăcașuri sufletești, / pline de flori ale Zâmbetelor, / înlocuind crucile supliciilor, / și coroanele de spini ale martirilor, / cu Fericire și iubire, / conștiinți fiind, / că nu vom mai fi noi, / pionii Societății de Consum” (*Să nu mai existe*). Autorul vitupează noua înfățișare a Bisericii („crâșma de azi a Absurdului” - *Florile Zâmbetelor*), morală pervertită a celor care o slujesc (dar care „ne condamnă pentru crimă, / de a fi noi înșine” – *Scuipând*), alterarea relației cu sacralul, proliferarea cultelor religioase (cu mitologiile aferente), căutarea împlinirii și a sensului în consum și în miezul lucrurilor. El urmărește cu spaimă *dezvrăjirea lumii* (Marcel Gauchet), laicizarea transcendenței pe măsură ce individul uman capătă tot mai multe puteri.

Așa cum au subliniat și alți exegeți, în spatele sarcasmului vizavi de manipularea prin instrumentarul religios nu se află o „lirică de provocare și de imprecare [...], ci dimpotrivă: [o] lirică de devoțiune disperată și înflăcărată”⁵. Revolta lui Sorin Cerin nu e ostentație gratuită. Este nevoie a poetului, creator la un alt nivel, de a experimenta o credință autentică și de a întâmpina Zeul cel Adevărat, implicat de a fi însoțit de acesta în demersul scriptural propriu:

(continuare în pag. 33)

Constantin STANCU

Cu „Butelie” înainte!

(Fragment din romanul *Vadul ars*)

Ușa biroului se deschise brusc, apăru chiar șeful poliției locale.

- Salut, Ioane!...
- Stai jos, domn` comisar!

...Arată cu mâna spre un fotoliu. Biroul era destul de larg, cam cât două camere de apartament de bloc, avea bibliotecă, calculator, combină muzicală, o masă mai lungă pentru ședințe, a alta pentru protocol, biroul șefului, ferestrele mari dădeau spre uzină...

Ilie era nelămurit, o clipă a crezut că e un flagrant, dar nu era așa, polițistul intrase pur și simplu, se simțea acasă. De fapt în acest birou se puneau la cale problemele orașului și a zonei...

- Șefu`, am nevoie...

- Eu sunt șefu`? păi, voi sunteți șefii, că aveți pistol... cine vă oprește, intrați unde vreți, porțile vi se deschid...

- Lasă, că tu ai banii, noi gradele...
- Ei...

- Salut, Ilie! Șeful poliției îl salută, era în felul său simplu de a o face... Ce mai e nou cu investiția? Tu trebuie să le știi, că directorul... are altele... E politrucul de serviciu!

- Le mai știu și eu până la o limită...

Se întoarse brusc spre director.

- Am nevoie de o mașină pentru soacră-mea, am de dus ceva la țară și fără, nu pot...

- Mare, domn comisar?
- Nu prea, merge și un „papuc”...
- Ți-l dau pe cel de la protecția muncii, dar să vii repede cu el înapoi, să nu am vreo problemă, că...

Comisarul se așeză pe un fotoliu. Șeful îi puse un păhărel cu țuică, din producția proprie. Avea totdeauna așa ceva la dispoziție în barul biroului. Impresiona prin băutura pe care o avea, pentru că era naturală și prietenii o agreau.

- Ați trimis la plângeri către noi, ne-ați îndoit, lăsați-o mai moale!

- Ce să fac? În fiecare zi ne atacă hoții de fier vechi... Cum dracu, îi autorizează Prefectul chiar lângă noi. Pun mâna și pe oțel nou, iau tot și îl vând la fier vechi... Fac bani din tot, noi ne dăm de ceasul morții să aducem investitori, iar alții... Fața îi se roși, părea revoltat, simțea că munca i se ducea pe râpă...

Comisarul tăcea, știa situația, mai bău puțin din țuică, privea paharul, apoi îl privi în ochi pe director:

- Trebuie să trăiască și ei, așa e poziția, ca să nu avem scandal, că... să spună consilierul tău, dacă nu e

așa...

- Eu ce să zic, dar totuși, să fie lăsați de capul lor, interveni Ilie, credeți-mă, abia îi atragem pe investitori, apoi fug de noi, avem toate condițiile, pe cuvânt...

- Lasă, când ai făcut țuica? E bună-rău, vorba șmecherilor... Se întoarse spre director și părea că dorește să mai spună câte ceva...

- Anul trecut, să aibă vechime, ce nu-i bună?

- Bună-rău!

- Mai veche, are tărie și aromă...

- Are de toate... Zici că-ți place la țară, faci naveta, dar rentează...

- Ei, făcu directorul, mă ajută și nevasta...

- Și socrii...

- Ei, ăia trebuie să-i ajuți tu, au o vârstă...

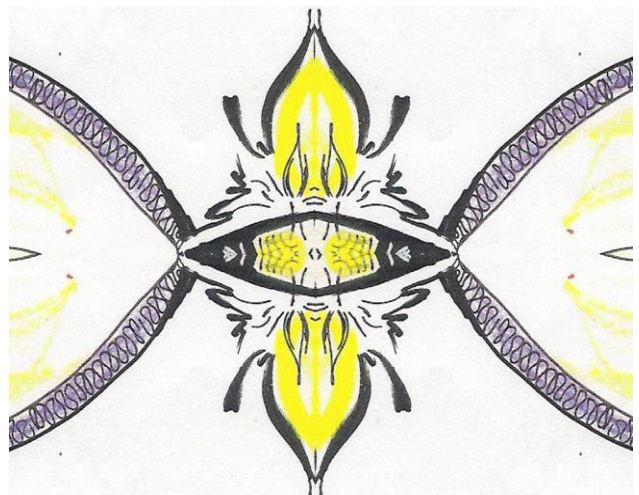
- Dar și pensie și tot tacâmul...

- Domn` comisar, nici dumneata nu o duci rău, te știe toți pe aici...

- Și cum zici, investitorul vine...

- Așa sperăm, dar ne omoară cu birocrăția, e greu, apar tot felul de chestii, zău, nici nu știi... Aici șeful îl privi pe Ilie, se părea că ei știau taina investiției...

Brusc ușa se deschise, intră primarul localității, un tip mai în vârstă, cu chef mereu de vorbă, mai ales de când a fost ales primar. Fusesse administrator de bloc, lumea îl cunoștea, pe vremuri stătea la rând la butelii de aragaz care se găseau greu, stătea pentru oricine pentru câțiva bănuți, ca administrator de bloc, apoi, s-a implicat cu aducerea gazului la apartamente, cu toate cele de care aveau nevoie oamenii, de aceea a fost cunoscut în localitate. Lumea îl poreclea pe vremuri „Butelie”, acum porecla era actuală pentru că îi plăcea vinul și o butelie era bună. La protocoale și la serbări punea butelia pe masă și dă-i și dă-i... L-a învins pe contracandidatul său care fusese inginer dispecer și lumea îl ura pentru că știa tot ce mișca în uzină, era mereu pe fază, îl acuzau că a furat destul, era vremea să se oprească... Circulau tot felul de licențe pe seama lui, așa că a câștigat până la urmă, un fost administrator de bloc... Era bun, nu deranja pe nimeni... Cu „Butelie” înainte!

Gheorghe STROIA

Poezia lui Gheorghe Amza sau Un posibil răspuns la neexhaustivitatea eternei dileme: „Mai avem nevoie de poezie?”

Motto: “Poezia nu este lacrimă, ea este însuși plânsul, plânsul unui ochi neinventat, lacrima ochiului celui care trebuie să fie frumos, lacrima celui care trebuie să fie fericit.” (Nichita Stănescu)

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Sincer, e ca și cum ne-am întreba: mai aveam, încă, nevoie de aer? E ca și cum am nega toate adevărurile scrise și viețile milioaneilor de oameni care au simțit, au gustat, ori au creat poezie. Și apoi, ce rost am mai avea dacă nu am ști că prin cele câteva cuvinte rostite, am putea deschide cerurile, aducându-i pe îngeri mai aproape? Că ne-am putea purta pașii, încercându-i, prin Grădinile Raiului, la care altfel nu am fi îndrăznit, niciodată să visăm. Că am reuși să simțim sub picioare, tălpile arzânde ale Purgatorului, ce ne-ar conserva sufletele pentru o „mică” eternitate.

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Dar, câte lucruri s-au spus și de ce să credem că nu mai avem nimic a spune? Cum poți să nu îngemănezi într-o singură respirație veacurile de istorie cu speranța unei prezente clipe? Cum poți să fii, altfel, prinț și cerșetor, în același timp? Cum te poți îmbrăca, altfel, acoperindu-ți zdrențele sufletului, cu haina de hlamidă a nemuririi?

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Astăzi, din nefericire, oamenii au uitat, din ce în ce mai mult, să fie Oameni. Că pe lângă hrana aceea strict materială a trupului (pâinea și apa vieții, cum se spune), au nevoie și de pâinea și apa imaterială a Poeziei. Ce poate să îți adape visurile, mai mult decât însuși visul? Sau ploaia aceea, pe care o simți căzând în culori, peste tine... o stare – o culoare, o picătură – un vis, un sunet – o armonie. Că anotimpurile nu sunt cicluri, ci sunt părți ale unei lumi ce se află în tine, în puterea ta. Ce poate să-ți astâmpere mai mult foamea, decât o cină romantică, alături de Muză? Să-i poți șopti, din când în când, dacă nu un vers, măcar un sunet? Și asta o va face fericită!

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Am uitat, cu de-săvârșire, am uitat! Să ne oprim în loc și să ne ascultăm respirația! Să ne putem lua, măcar pentru o clipă, inima în palme, pentru a-i simți vibrațiile! Oare am uitat să visăm? Am uitat să trăim? De ce să acordăm lucrurilor banale din viața noastră, o exacerbată însemnătate? De ce să facem din rutina cotidiană, motive de îngrijorare, de angoasă, sau chiar de lipsă de apetit pentru viață? De ce să ne lăsăm îngropați în munți de noroi, care ne trag la fund, fără șansa de a mai vedea, vreodată Lumina? De ce?

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Am uitat să ne

despovăram de haina clipelor neplăcute și să ne motivăm pentru Viață! Am uitat să fim, din când în când, noi înșine! Să ne așezăm la masă cu propriile noastre gânduri, alungându-le pe cele ce ne fac viața : un dat – greu de suportat! Veți spune că visez și că, tot ceea ce spun, sunt vorbe ce nu au acoperire sau (pentru mulți) nici o relevanță. Dar, de ce să spun că nu trăiesc, dacă mă simt VIU? De ce să mă mint, aruncându-mi sufletul, șifonat, la coșul de gunoi al uitării?

Mai avem, oare, nevoie de poezie? De ce să cred că nu mai pot visa, când acolo...sunt EU! Acolo mă întâlnesc cu mine: demiurg, vis, univers, stare, clipă sau eternitate. Acolo, îl pot striga, pe nume. Și mă poate auzi! Acolo, mă întâlnesc cu El. Îmi spune că mă iubește și mă roagă să nu azvârl, într-o oarbă inconștientă, fărâma de Lumină pe care mi-a dat-o! Mă îndeamnă să fiu Om. După chipul și asemănarea Sa. Și pentru asta mi-a dat POEZIA. Nu atât puterea de a o crea (sunt Om – nimeni nu e perfect!), cât puterea de a o simți. Puterea de a mă regăsi, prin poezie! Indiferent dacă e a mea sau a altora.

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Cineva spunea că El - Poetul - e spionul lui Dumnezeu! Da, este foarte adevărat! Prin El - Poetul, Dumnezeu coboară pe scările sufletului să aducă liniștea sau furtuna. Prin El - Poetul, Cerul și Pământul au răbdarea de fi frământate în palme: în palmele muritorului. Prin El - Poetul, omul va fi aruncat pe Cer și ridicat la rang de Constelație! Stau și mă întreb, acum: De ce mai avem nevoie de Poezie? Oare, ca să fim tot ceea ce altfel, nu putem fi? Oare, ca să evadăm din închisorile trupului și să ascedem la libertatea Universului? Oare, ca să fim... NOI?

Considerând că perorația anterioară a răspuns afirmativ, măcar în parte, la obsedanta întrebare: „Mai avem, oare, nevoie de poezie?”, putem spune că ele-

(continuare în pag. 32)

mentele constitutive ale poeziei pe care confratele nostru întru condei, poetul bucureștean GHEORGHE AMZA, sunt cele care răspund la câteva dintre motivele fundamentale pe care un creator de poezie le are în scrierea și, de ce nu, desăvârșirea operei sale literare. Structurată pe teme esențiale abordate cu persuasiune și perspicacitate, prezentul volum reia câteva dintre direcțiile peremptorii ce-i definesc opera: Natura, Iubirea, Timpul, Credința și, nu în ultimul rând, Revolta.

Acest al optulea volum al poetului bucureștean debutează cu un cuvânt înainte în versuri - „Pentru toți cei care...” - o dedicație scrisă din suflet, adresată tuturor celor care îi citesc și îi apreciază versurile, tuturor celor care reușesc să vadă, dincolo de cuvinte, adevăratele frământări ale poetului, faptele ori întâmplările care i-au marcat devenirea, oferindu-le tot atâtea motive de a-i fi și de a-i sta alături, în încercarea de regăsire: „Să zburăm împreună precum albatrosul/ Căutându-l între-ale Universului tâmples” sau „Pentru-a-nțelege-mpreună și a releva/ Tainele Sufletului și-a lui singurătate” ori „Pentru-a găsi frumosul din lumea largă/ Și-a primi-n cămara Sufletului Lumina divină”.

Acestei plăcute trude pe altarul cuvântului, poetul îi formulează idei generoase, justificându-și motivația de a scrie, ca pe un veritabil *modus vivendi*, de a-și reaminti mereu de natura sa profund umană, de sufletul său, ca scânteie din scânteia originar-divină. În acest sens de *ars poetica*, exemplificăm câteva titluri - „De ce scriu?”, „Poezia mea” - din care redăm un fragment reprezentativ: „[...]Prin poezie învăț mereu limba română / Și descopăr câtă frumusețe ascunde / Simt cum Dumnezeu mă ține de mână /Și-nțeleg importanța fiecărei secunde // Prin poezie mă descopăr în oricare clipă / Și-mi dăruiesc Sufletul cu sinceritate / Din realitate-mi construiesc a zborului aripă / Și din cuvinte-mi întăresc lupta pentru dreptate.[...]”¹

După această invitație la lectură, volumul începe să curgă furtunos, *REVOLTA* fiind mai mult decât ubicuă. Acestei revolte resimțite, i se adaugă și lupta acerbă cu propriile limite, cu conștiința și conștienta propriului eu, inventariate în versurile poemului „Nimeni nu știe”. Exteriorizând revolta, poetul nu se dorește parte a unei societăți bazată pe inechitate, minciună și decadență, nu se regăsește în nimic din ceea ce „burgheza” clasă conducătoare (n)a făcut în România ultimilor treizeci și mai bine de ani. Poeme precum „Chiar nu contează?”, „Mă doare”, „România fără rost” (1, 2, 3), „La un bilanț”, „Alergia”, trebuie citite cu înțelepciunea maturității, pentru a fi de acord că poetul, cel care se revoltă justificat, chiar are dreptate. Nimic bun nu a fost a se întâmpla, perpetuându-se haotic „jocul secund” al intereselor meschine, care se dovedesc mai presus de orice lege și mai ales de orice lege a bunului simț: „[...]Cum să rămâi fără pământ și fără grădină / Lăsând pe mâini străine ale noastre rădăcini? / Este ca și când ai orbecăi-n Viață fără de Lumină / Și-n calea ta ai întâlni doar ghimpi și mărăcini! [...]”¹

Acest zbulc, datorat nedreptăților sociale, este contrabalansat în opera lui Gheorghe Amza de liniștea pe care doar contemplând *NATURA* se poate dobândi. O natură caldă, tandră, care vindecă orice neputință fizică ori sufletească, în care elementele naturale primesc personificări de poveste, ce devin mirificile părți ale unui basm.

Exemplificatoare în acest sens sunt versurile unor poezii ce converg pastelurilor sau chiar probează sensibilitatea unor simbolistici nuanțate: „Cine plantează...”, „În fiecare noapte”, „Grădina se bucură și râde cu lacrimi”, „Razele de soare”, „Este ziua trandafirului roșu”, „Lăsați-mă acolo!”, „O dorință”: „[...]Lăsați-mă acolo în grădină / Printre perii și merii înfloriți / Să sorb din a florilor Lumină / Prin zorii din noapte răsăriți! [...]”¹ sau „[...]Grădina se bucură și râde cu lacrimi / Primind cu bucurie ale ploii săruturi, / Încinge o sărbă cu-ale Luminii patimi / Reflectate-n stropii cu aripi de fluturi.[...]”¹

Mână de mână cu natura, apare *IUBIREA*, pe care poetul o transformă într-o veritabilă religie. Deși iubirea vine dinspre trecut, cu amintiri uneori triste, ea purcede către ziua de mâine, căreia îi devine alean, frumusețe, zori și nopți înstelate. Uneori, iubirea este încercată de regrete, subtil și insidios fiind sentimentul trădării, alteleori iubirea este lumina unei stele, scânteia unui suflet, o întregă lume, prin care se poate merge doar la braț cu clipa de fericire. Reprezentative sunt titluri precum: „În fiecare dimineață”, „Dacă aș fi”, „Căutându-te pe tine”, „Săptămâna”, „Te vreau”, „Ai fost cafeaua pentru mine”. Acestei iubiri îi este tributar poetul și își plătește birul cu toată râvna unui îndrăgostit: „[...]Să te strâng în brațe cu a mea dorință / De-a zbura-mpreună spre-al zilei răsărit / În brațele mele să dispară orice suferință / Și-n iubirea ta curată să mă simt cuibărit [...]”¹ ori „[...]Tu nu știai că-n fiecare-nghițitură / Simțeam cum gonești prin inima mea / Scriind o simfonie pe-a zilei partitură / Ce-mi îndemna Sufletul Lumină să bea [...]”¹

Alte teme conexe poeziei lui Gheorghe Amza sunt *TIMPUL*, pe care poetul visează să îl transforme într-un univers de *CREDINȚĂ*, în care viața să se regăsească cu fiecare măsură, cu fiecare clipă. În acest timp care trece, răzbuându-se parcă pe fragilitatea tinereților, dar aducând împlinire, eul liric reîntâlnește *AMINTIREA*, indiferent dacă se referă la copilărie, adolescență sau vârstele maturității. În această amintire încap sufletele dragi, oameni dragi, dar și regretul resimțit de fiecare muritor, cel de-a avea o viață încartiruită între două limite prestabilite: zămisirea și abisul.

Tandre sunt evocările vârstelor poetului, în versuri pline de căldură, în care vibrează un dor astral - „La braț cu adolescența”, „Din amintirile mele”, „Doruri și doruri”, „Unde s-a ascuns copilăria?”, „Mi-aduc aminte, tată!”, „Nu mai am”, „Bunica”, „Nepoții mei”: „[...]Mi-aduc aminte bine cum m-așteptai la poartă / Când veneam de unde fusesem dus de soartă, / Parcă și acum îți văd ochii încărcăți cu lacrimi / Și-n inimă-mi se-aprind ale revederii patimi [...]”¹ sau „[...]De ce, acum la senectute, alergăm mereu / Spre-a noastră copilărie cu-al său tărâm subtil? / Găsim un răspuns dat chiar de Dumnezeu / Ce ne vrea cu Sufletul curat ca de copil.[...]”¹

În această matcă a amintirilor, *TIMPUL*, deseori actor pe o scenă a unui teatru absurd, își duce cu celeritate rolul până la capăt. Scenele actului vieții obligă eul liric să-și acutizeze simțurile, ce evoluează de la fizic, către spiritual - „aud...” „simt” - mărturie

(continuare în pag. 33)

(urmare din pag. 32)

stând versuri din poezii precum: „Aud timpul cum ticăie”, „Știu că voi fi o amintire”: „[...]Știu că voi deveni curând o amintire / Ce cade în uitare sau uneori renaște, / Un nume scris pe-o carte ca o răsplătire / Scormonind în Lumina pentru-a se cunoaște. [...]”¹

Acestui grăbit actor - numit Timp, poetul îi inoculează fățiș, clar, cu intenție mai mult decât evidentă, *CREDINȚA*, o altă coordonată fundamentală, apropierea de Dumnezeu și implicit de *LUMINĂ* devenind nevoie esențială, dar și înaltă aspirație. Autoproclamându-se „păcătos”, poetul cheamă în viața sa Lumina, ca pe o profundă împăcare cu sine și cu Dumnezeu. Lumina, nu doar ca excitare a văzului, ci ca stare, ca permanență, ca opus al oricărui întunecimi ființial-existențiale. Toate aceste lucruri cer dovezi, oferite cu generozitate în poeme cu titluri natural-surprinzătoare - „În loc de...”, „Îl văd pe Dumnezeu”, „Iubirea de Dumnezeu este...”, „O rugăciune” - și multe altele asemenea: „[...]Îl văd pe Dumnezeu în zori / În Lumina ce-mi inundă Sufletul / Transformându-mi clipele în sărbători / Și înviorându-mi în taină cugetul[...]”¹ sau „[...]Iubirea de Dumnezeu este esența Vieții, / Îi simți rădăcinile dar nu-i vezi veșnicia, / Înțelegi cum renaște-n răsăritul dimineții / Așteptând să te-nvăluie harul și cucernicia[...]”¹

De remarcat în opera lirică a lui Gheorghe Amza este *repetiția*, prin intermediul unor cuvinte sau chiar propoziții simple se sugerează determinarea, hotărârea de a insista pe o idee, dar și de a dobândi încredere și curaj. Astfel - și este doar o constatare neexhaustivă proprie - vom vedea că frecvențele înalte din cuvintele care emană pozitivitate, sunt „întâlnite” mai des, în antiteză cu frecvențele joase, care inspiră negativism, fiind mai rar folosite, de exemplu: de 353 de ori - „Lumina/ă”, de 236 de ori - „Iubire”, de 120 de ori - „Dumnezeu”, de 528 de ori - „suflet” sau de 4 ori - „ura/ă”, de 48 de ori - „întuneric” și exemplele pot continua.

Titlul prezentului volum - *SCORMONIND ÎN LUMINĂ* - nu a fost ales întâmplător, muza îndeamnând perpetuu la scris, dar și la păstrarea modestiei ca dovadă a unei sublime smerenii creștine. Pentru poet, unica certitudine a momentului nu este *LUMINA*, ci *CĂUTAREA* luminii, fapt care face din acest proces - îndelungat, sinuos - ce presupune resurse, energie și curaj, un *ideal*. Fără nicio umbră de îndoială, poetul este un om al luminii, fie doar și pentru simplul fapt că își dorește atât de intens să stăruie în lumină, visând ca poezia sa să fie dovada vie a acestei inexpugnabile dorințe. O dorință care probează neîncetat firea astrală a poetului, asemenea picăturii care modelează piatra, nu neapărat prin forță, ci prin persuasiune, după cum bine spune latineasca zicere: „Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo”¹.

AVE!

(urmare din pag. 29)

„Timpane surde bat tobele unei liturghii a Apocalipsei, / la care a mai rămas doar singură și neprihănită, / Iubirea, / să se închine, / cu genunchii roși și goi de noi înșine, / pe caldarâmul rece și umed al Existenței, / ce nu este dispusă să acorde niciun compromis” (*Timpane surde*).

Avem de-a face cu un autor aflat într-o perpetuă căutare a Cuvântului și a Sensului, un artist căruia îi priesc

pățimirea și disperarea, căci îi asigură sminteala și beatitudinea necesare stării de poezie: „Spini de cer, / mă înțepă cu razele Zorilor, / goi și sfidători, / ce cad plumbuiți de sete de Viață, / pe rănilor dureroase ale Pașilor, / ce mi-au alergat în deșertul unor Cuvinte, / pe care le-aș fi vrut mai mult ca niciodată, / apă a Fericii, / în care să mă arunc cu totul, / pentru a-mi ucide setea de Adevăr” (*Și ce-am aflat*). Numai că această încredere în puterea poemului se dovedește mereu ciobită de contextul general al unei epoci la care nu se poate acomoda (și nici nu vrea), e diminuată de sălbăticia, de pustiirea pro-gresivă de conținut a oricărui tip de discurs („Stropi sfidători de datorii, / către o conștiință asemeni unei Umbre, / care și-a pierdut Soarele, / la capăt de Lumina divină, / într-un cimitir de Vorbe-n vânt, / cu atât de mult fum, / încât până și crematoriile Cuvintelor, / se întreabă de ce ar mai arde, / Zâmbetul unei Revederi” - *Mucuri*), de tendința consumatorului actual de literatură de a converti însuși produsul artistic în marfă, în obiect supus legilor pieței.

În cele din urmă, și gestul scriptural rămâne tot o iluzie.

Ceea ce a fost de spus s-a spus, inocența privirii dintâi a dispărut pentru totdeauna: „Stânci ale Tăcerilor de plumb, / cad greoaie, / peste Cuvintele, / ce vor să salveze de la înec, / din apa rece și învolburată a unor Fraze, / topite demult de Dumnezeu, / în Creațiile Sale pierdute, / la loteria Destinului” (*Ochii înlăcrimați ai Înțelepciunii*).

¹ Sorin Cerin (Sorin Hodoroșea, de origine greacă după tată) s-a născut în Baia Mare la 25 noiembrie 1963. Aici urmează școala generală și liceul. După absolvire, se stabilește în București, unde studiază la Institutul de Limbă și Cultură Italiană. Se implică activ în Revoluția din Decembrie '89, apoi funcționează ca redactor la cotidianul *Dreptatea*, al Partidului Național Țărănesc Creștin și Democrat. Dezamăgit de mineriade, se autoexilează în SUA, unde trăiește câțiva ani. Revine la București, dar lucrează o vreme în Australia, în calitate de corespondent de presă, apoi se mută la Paris. În momentul de față, își împarte existența între București și Paris.

² Toate scrierile i-au fost traduse în limba engleză de către cea de a doua soție, Dana Cristina Gorincioiu, iar câteva și în bulgară.

³ Dintre acestea, unele au obținut premii relevante. Printre altele, Fundația Societății Poetilor Francezi, al cărei membru este, i-a acordat în anul 2021 Premiul Mompezat, iar în anul următor, tot SFP i-a decernat, pentru prima dată în cei 120 de ani de la înființarea ei, „Diplôme d'ouvrage remarqué”, distincție înmănată de președintele de atunci al Franței, Emmanuel Macron.

⁴ Grație bunăvoinței autorului, am avut ocazia să consultăm mai multe culegeri de poeme filosofice apărute în anul 2022: *Obiecte de cult, Teatrul absurd, Divinitate, Omul este o șoaptă mincinoasă a creației, Dinainte de spațiu și timp, Filosofia iubirii – fructul oprit, Arta absurdului statuilor vivante*.

⁵ Al. Cistelean, *Între reflecție și atitudine*, în *Familia*, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 2015, p. 18.

Luca CIPOLLA (Italia)

Quando le ore

Quando le ore
lasciano alle spalle i ricordi,
sassi
che ti fanno inciampare
e non vorresti più
calcolare il presente,
lascia spazio
al respiro,
entra in te stesso,
il non-pensiero
ti guidi sul sentiero
di luce
della coscienza.

Rifugio

Al passaggio
le foglie come cartapesta
in un mondo colorato
che ora ho imparato..
lo trovi nella ricerca
ed è così evidente
che ti vibra attorno
e si mescola al presente,
quanto vorrei ci fossi sempre..
E, solo, ascoltare
il tepido fruscio
che il greto d'un fiume
non risparmi.

Sorvolo

Tre sillabe
pronunciate su un quadro
a metà dipinto
a metà lasciato al caso,
il fumo brulicava
lasciando strisce di grigio
dove evadeva la mia mente
ancora troppo giovane
per inerpicarsi
sul ciglio della falesia.
Così la imaginavo
ed era forse all'imbrunire
quando ritornai
nella mia stanza in prestito;
sapere e non sapere
dove partire e dove arrivare
oggi più non mi spaventa.
Fiori di camomilla
al mio passaggio,
presto,
e così saluto.

Luca Cipolla

Poet italian, traducător de limba română. Trăiește în Milano - Italia. Este redactor la mai multe publicații literare românești și colaborator vechi al revistei Boem@. A publicat în numeroase reviste literare românești și străine. De asemenea, a publicat și câteva volume de poezie și traduceri.

Traducere de Luca CIPOLLA

Când orele

Când orele
lasă amintirile în urmă,
pietre
care te împiedică
și n-ai vrea
să mai calculezi prezentul,
lasă loc
respirații,
intră în tine însuși,
nu-gândul
să te îndrume pe cărarea
luminii
a conștiinței.

Refugiu

La trecere
foile ca mucava
într-o lume colorată
pe care acum am învățat-o..
o găsești în căutare
și este atât de evident
că îți vibrează împrejur
și se amestecă cu prezentul,
cât aș vrea să exiști totdeauna..
Și, singur, așteptând
foșnetul călduț
pe care albia unui râu
nu-l cruță.

Survolo

Trei silabe
rostite pe un tablou
la jumătate pictat
la jumătate lăsat la voia întâmplării,
fumul mișuna
lăsând benzi de culoare gri
unde evada mintea mea
încă prea tânără
pentru a se cățăra
pe marginea falezei.
Așa o imaginam
și era poate pe înserate
când mă întorsei
în camera mea împrumutată;
a ști și a nu ști
unde să plec și unde să ajung
azi nu mă mai sperie.
Flori de mușețel
la trecerea mea,
iute,
și astfel salut.

Marian VIȘESCU

O frumoasă mamă cu fiul ei
dorm în fiecare noapte-mbrățișați,
în buza nopții, luna risipită
înjunghiată de un vis!

Aștrii de metal se lovesc de tavan,
florile cerului amestecate cu mâna mamei,
cern un cântec ușor de leagăn!

Dragostea se rupe de moarte
Și fiul întreabă cu-n murmur pe buze:
Mami, în noaptea asta
de ce toate stelele tac?

Știu că sunt vinovat, că părul îmi albește iute,
iar iubirea ce o port, s-a transformat în apusuri
mute, triste și nemaîntâlnite!

Nu-mi dă pace toamna cu frunzele-i efemere,
iar ochii tăi îmi ascund atâtea lucruri și mistere.

Sunt vinovat că este dimineață cu rouă arsă-n soare,
o lacrimă rebelă scaldă riduri pe obraz,
sperând să-i dea o șoaptă și-un ton mai mult
culoare.

Sunt vinovat pentru toate zilele și nopțile lungi și reci,
pentru fiecare stea căreia i-a dispărut lumina
și-a lăsat în beznă lumea, munții și infinitele poteci.

Culoare, mistere, speranțe și stele
ceruri despicate de zborul unei rândunele!

Futil...

Suspendat în dinții nopții,
cu tine... s-au poate că nu!

Luna zace într-un sanatoriu,
unde stelele sunt îmbălsămate
și își iau doza de uitare
din câteva înghițituri și... gata,
Te trezești într-un deșert al singurătății
unde soarele se preface
că nu te mai recunoaște.
Nebunul!

Visele mele se alintă prin ghetouri,
așa... poate se va îndura cineva
să pună preț pe ele și pe dorințele
pe care le țin închise într-un Burg al uitării
legate în lanțuri prăfuite cu durere.

Măinile mele rătăcite
încercând să cuprindă izvoarele secate
acolo unde munții și-au culcat tâmplele
în poienile cu flori care au crescut
ca un veșmânt de plumb peste câteva oase.
Știu... nu sunt singurul
din dinții nopții
care tot adoarme și așteapă
Și nu sunt nici ultimul
Care tot visează și încercă!

Ritual matrimonial...

Mâna mea sfâșie cămașa ta de noapte,
brațele ne flutură.
Te ridic de șolduri cu-apucături de șarpe.

Cronos este mândru!
Vena îi pocnește
de sângele-i albastru
și stă lângă oracol
aproape dintr-un salt
sibila să o-ntoarcă
de-acolo... din neant!

Un sân de-al tău tresare
Pe buza-mi umezită,
cearșeful prinde viață
ca dimineța înverzită!

Un spirit se ascunde adânc într-o fântână,
iar soarele răsare dând tribut la lună!

Cronică...

Universuri mâncate de ploi,
și raza unei luni sfărâmicioase
care vag despică timpul!

S-au stins ochii nopții
într-o tristețe aplecată
vegheată de o stea obosită!

La apus, magii călăreți,
iar după ei... umbra!

Stare...

Sunt singur... Cuc,
mai cuc decât un sihastru
deșii avându-se pe sine...
Sunt gol, un gol fără ecou
și stau într-un loc și-un timp
ce nu sunt ale mele.

Trec nopțile-n șirag
lung de mărgele,
nu duc nicăieri și nu opresc
nciunde, orbecăi și am ochii goi...
Că ieri și mâine sau azi
ori niciodată, se-ntâmplă
fără... Voi!

Geanina BĂRLĂDEANU

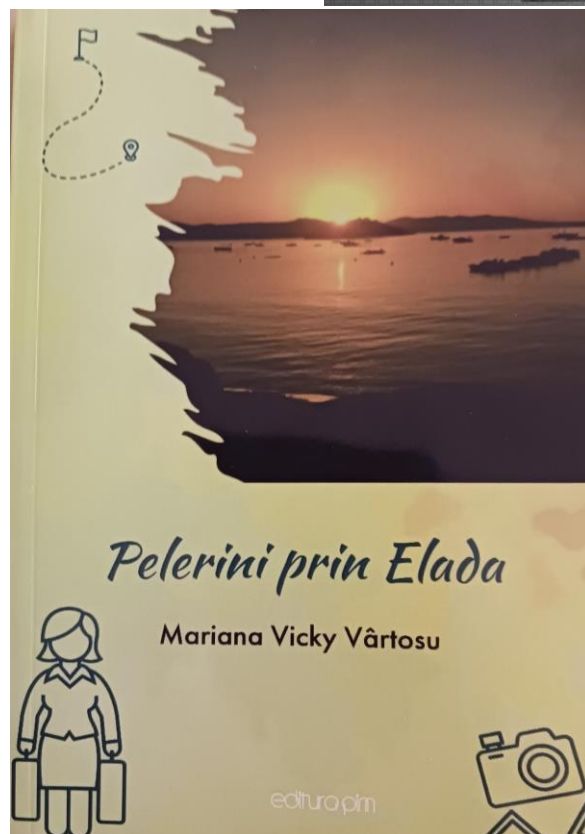
Mariana Vicky Vărtosu într-omisiune identitară sub revendicare Ypomonală

După un periplu literar bine conturat sub penița condeiului creativ, Mariana Vicky Vărtosu aduce confesiuni reprezentative din spațiul transnațional, mai exact din vechea Grecie-Elada, locașul mistic dăruit zeilor Olimpului. Însușind peste treizeci de apariții editoriale, printre ele aflându-se și variante în limba engleză care reprezintă onorific numele autoarei, "Pelerini prin Elada", apărut la editura Pim, 2023, vine cu o notă de prospețime și aduce în fața lectorului prin prisma interculturalității, elemente prezentate constant sub formula antitezei existențiale. Aparent jurnal-confesiune, rolul misionar al autoarei în prezentul volum, este acela de a face cititorul să mediteze atent la toate formele de transpunere cognitivă ale conștiinței umane. Prezentarea contactului dintre culturi diferite, periplu permanent întreficțiune-realitate, captivitatea între divinitate și mistic, translația interioară între rătăcire și regăsire identitară, denotă o inițiativă literară bine experimentată a autoarei în arta creației.

Asemenea Norei luga în „Berlinul meu e un monolog”, redactarea confesivă poartă un iz de independență prin expunerea incipientă a argumentelor care evoluează spre elementul din metatext, acesta purtând și egida unui lait-motiv „aleargă-moarte”. Metadiscursul capătă ușor, ușor, forma dialogului prin expunerea situațiilor exterioare, fiind redată clar reperele geografice ce urmează a fi vizitate, pe alocuri lăsând impresia unui ghid turistic. Introducerea personajelor sunt încă din prima parte a relatării bine conturate, examinarea lor făcându-se inițial prin lupa aparențelor, apoi așezate într-o lumină a adevărului, a descoperirii personalităților interioare.

Deși mărturisirile duale, certe-incerte, se fac la nivelul confesiune-jurnal, ipostazele substantivului „pelerin” capătă o serie de conotații generate adeseori de marile teme existențiale ale ființei umane. Titlul, în fapt, duce spre o normalitate cotidiană și reală a interculturalității prin vizitarea altei țări, implicit altă cultură, altă identitate regională, în care nuanțele metaforice se transpun și într-o lume ficțională prin intermediul conștiinței. Autoarea, narator și personaj principal, creează o lume mistică pe de o parte, lăsând cale liberă personajului Ypomonica (Ipomoni-„Sfânta Răbdare”). să-și creeze ca ax central întreaga poveste. Tema principală – călătoria - prezintă în substrat sentimente existențiale trecute prin filtrul conștiinței (fuga de moarte, meditații interioare, antiteze exterioare și interioare).

Revelator pentru pelerinajul literar propus sub această formulă, spiritul polemic și aventurier al naratoarei, face

demersuri în căutarea identitară pe mai multe planuri aflate întotdeauna în antiteză: divin-mistic, umbre-lumini, certitudini-incertitudini. Configurarea spirituală efectuată prin invocarea divinității și de fapt, motivul principal pe care se bazează întreaga poveste confesivă (pelerinajul), vine ca o reflexie în oglindă, mizând pe căderea în abis prin imaginarul personajelor mistice. Invitația lectorului de a deveni părtaș la meditația asupra condiției interioare proprii, se face arbitrar prin divin-mistic, subvenționând implicit autenticitatea unui realism magic, specific autoarei. Palierul realității așază succint sub lupa judecății individuale contactul dintre culturi, tehnica estetică fiind armonios prezentată prin nomenclatura de amănunte care este redată cu multă minuțiozitate. Punctele turistice definesc interculturalitatea, ea având un aport lizibil deschis cititorului. Astfel, aceasta este realizată prin prezentarea la nivel senzorial al parfumului uleiului de măsline, gastronomic (arta culinară), „viața de noapte atrăgătoare, dar periculoasă a Atenei” (nivel vizual și perceptibil), buticurile pline cu bijuterii și amuletele zeităților elene, acordurile muzicale din sirtaki („Zorba Grecul” - nivel auditiv), dar și mențiunea clară, lingvistică, a faptului că, „localnicii nu vorbesc deloc limba engleză”.

Absența complexelor este prezentată fragmentar pe o linie ficțională bine identificată și ridicată la nivel de superioritate, prin pluritatea viziunilor senzoriale trecute și ele cu mare eficiență sub filtrul conștiinței. Invocarea „femeii Kallos” și reconstruirea repetitivă a personajului „Ypomonica”, fac din aceste concepte elemente caracterizabile ale personajelor, acestea fiind redată prin echivalențe mistice, inclusiv la nivelul personajului

(continuare în pag. 39)

Marin RADA

UN RĂSPUNS

Vine o vreme
în care îți voi scrie
cu fire de iarbă,
în fiecare zi,
câte un cuvânt nenăscut...

Tot ce ți-am scris
până acum
are gust de cenușă,
are miros de pământ...

Unele cuvinte
știi să le rostească
doar păsările
când se întorc înapoi,
poezia pe care ele o cântă
are tristețea și ecoul
în noi...

Mai bine îți voi scrie
până când, sub zăpadă,
cuvintele se vor albi,
ținând răsuflarea ta
să nu cadă ...

Poate îmi vei scrie
cu fire de iarbă
și mai departe,
vei afla, desigur,
același mare răspuns
într-o carte...

DIN NOU ACASĂ

S-a înălțat cireșul
peste casă
și păsări peste cerul
de smarald,
doar stelele mai trec
din plasă-n plasă,
pescarii sunt
cu sufletul în larg,

Nu va mai trece mult
și alba zare
va coborî
în sufletu-mi pribeag,
deja se-neacă
stelele în mare,
și-n ochii tăi
răsare cerul drag,

Nu va mai fi
nici cântec trist
de păsări,
chemându-și alte triluri

înapoi,
mă va chema
cireșul de la poartă
să fim în fața casei
numai noi...

ULTIMUL

Iarba mirosea
a vietate rănită,
prin sânge îmi trecuseră
caii de ger,
lupilor le ceream
să nu cadă-n ispită,
urletul lor
îmi era temnicer,

Am vrut să amân,
din lume, plecarea
la fereastră înflorea
magnolii de frig,
mi-amintesc cum creștea,
printre gratii, mirarea
cuvintelor cu care voiam
să te strig,

Mi-amintesc cum tăiam
cu o linie dreaptă,
orizontul peretelui cenușiu,
peste pagina albă
așezam mâna dreaptă
și-așteptam cuvântul acela
să-l scriu...

Iarba mirosea
a vietate rănită,
prin sânge îmi trecuseră
caii de ger,
lupilor le ceream
să nu cadă-n ispită,
urletul lor
îmi era temnicer...

PLECĂRI

Nu pot spune
că ești doar o furtună,
trupul tău
are forma zborului
în povești,
puful de păpădie
seamă cu o mână
fluturând la fereastră
unei calești...

Înfloriseră albastrele ,
pe ramuri cireșii
aveau poeme de dragoste
verzi,
ai pus numele tău
într-o floare
și-ai plecat la capătul lumii
s-o pierzi...

Nu pot spune
că ești doar o furtună,
ai un zâmbet organic,

(continuare în pag. 39)

Constantin BEJENARU-BECO

Tulcea (Aegyssus - Poarta Deltei - Degetul lui Dumnezeu)

(Din volumul - în pregătire POEZIE TREZ-VIE).

Ca și Bacovia

Ca și Bacovia mi-am împlinit toate
Profețiile și mi-am plătit întreit
Datoriile, ursitoarelor care la
Naștere în viața lumească,
Cu cunoaștere *Duhovnicească*
Și trăire poetică arhierască-
Împărătească m-au blagoslovit
Întru *Muzichie-Poezie de*
Doamne-Doamne să fiu ispitit.

Izvoare tămăduitoare

„- Cu codițe de fetițe
Cu-o mie de fete-istețe
Printre ochiurile unui
Coș cu cireșe fâșnețe
Ți-am pregătit pe tăvi
De aur ispititoare 7 pahare
Cu apă vie-trandafirie
Din *Șapte Izvoare Tămăduitoare*”,
Îmi spune *Ea-Muza* mea,
În fiecare dimineață, după
SCULARE.

Față de masă astrală

În fiecare dimineață
Grăbit să-mi transcrie
Ultimul *Vis*, lovesc cu
Umbră degetelor *Cerul* din
Paradis și se preling pe
Tăblia ovală picături de *sânge* și
Smoală, în timp ce *Muza* mea
Plutește-n *VĂZDUH* ca un
Ou de *dinozaur* pe-o față de
Masă astrală.

Sensul Pământului

De la o vreme
Măinile mele au început
Să însemne și să vadă
Păduri de zăpadă sus, sus
Cât mai sus unde
IISUS face minuni printre

Stele și plinind rostul
Gândului și Legământului
Înveșnicește *Dumnezeiește*
Sensul Pământului.

Implozie sacral-fundamentală

Din ne-*Timp*
În *Timp*, doar cu
Tine, *DOAMNE*,
Mă desînveșnesc și înmărginesc
Întru sine de mine în
TINE.

Moș Crăciun

Umanoidului cuantic-galactic
Cu barbă și generozitate de
Dumnezeu, copiii îi spun
Moș Crăciun!

Poemul Vieții mele

Inițial acest *Poem* pare că e
Doar diferit, cu fel de fel
De metafore și epitete banale
Despre istorisiri personale.
Altfel zicând, „*Poemul Vieții mele*”,
Pe care să-l încep cu „L-am scris
Odată ca niciodată”, modalitate
convențională
D-a-ncepe un basm pentru copii
Cu intrigă, personaje și evenimente
Tulburătoare care să fie Citit,
Pur și simplu, dintr-o răsuflare
Copilărească-*Duhovnicească* și
Mângâietoare.

Lapte gros

Pietre lichide dintr-un safir topit
Ca o dără, într-o conveniență stranie
Ca o litanie a ciripitului de rândunici
Strălucind în lumina sângerie a
Apusului morocănos-unsuros
Asemeni jocului din copilărie
Denumit de practicantii „*Lapte gros*”.

Buton de manșetă Regal

Obiect unic ca un bănuț de aur
Așezat sacral chiar în dreptul
Ochilor mei. Întind mâna să-l iau
Și-l țin între degete fermecat.
E un buton de manșetă *Regal*
Și are gravată pe el inscripția
„*Nihil sine deo*”...

Poezie Trezie

Fântână de *Timp Olimp*
Din care, *Cititorul*, cu
Graalul Inimii bea,
Apă Vie ca să-și înflorească-n lumină
Trupul și Sufletul

(continuare în pag. 39)

Înveșnicindu-le cu
Poezie Trezvie.

Bejenar întreit

Dacă stau pe loc mă sufoc
Așadar, *Bejenar întreit*
Doar când merg și alerg
Sunt mulțumit că exist și-mi permit
În + sau – infinit să fiu
FERICIT.

Pe...Picioroange!

De pe mal de *Dunăre* și *Don*
Pe mal de *Sena* și *Amazon*,
De pe mal de *Volga* și *Rin*,
Pe mal de *Mississippi* și *Nil*,
De pe mal de *Tigru* și *Euftrat*,
Pe mal de *Gange*, doar *Poetul*,
Fiul lui *Verde Împărat*,
Socratizează-verbalizează subtil
Mersul tiptil pe ...*Picioroange!*

(urmare din pag. 36)

senin,
fluturii, în cuvinte nerostite,
răsună,
fluturarea batistei
este un chin...

NU CER NIMIC

Nu-ți cer nimic,
în palme strâng buchetul
din care cad petale
fără glas,
retras în mine visul,
cu încetul,
din tot ce-a fost,
nimic n-a mai rămas...

Poate n-a fost nimic,
de dincolo de lume,
amurgul meu își cere
tributul său de foc,
ori poate chiar destinul
mă strigă-ncet, pe nume,
să-mi spună că nici astăzi
nu am avut noroc,

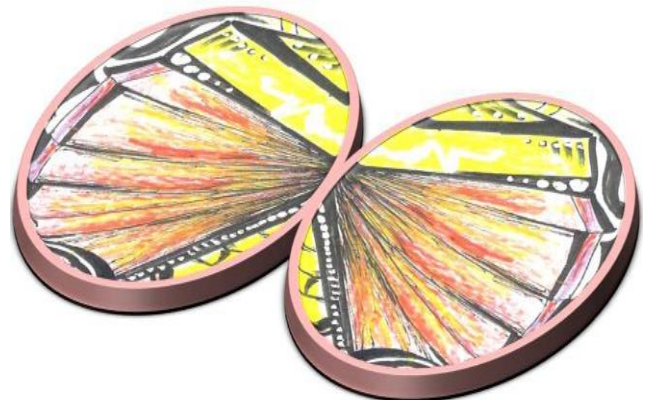
Nu-ți cer nimic,
eu, dincolo de vreme,
zidesc între cuvinte
scări de flori,
din pieptul meu
au răsărit poeme
pe care le visezi
adeseori...

(urmare din pag. 36)

masculin „Thasos”. Toate relatările induc circularitatea faptelor, calea dinspre realitate și ficțiune culminând pe diagonală cu raportul dintre cele două lumi: cea reală și cea ficțională. Antiteza este efectuată accentuat și prin raportarea la personajele masculine: „Fiul Soarelui” versus „Thasos”, primul reprezentând divinul, calea spre sacralitate, pastorul primordial ce invită spre purificare, spre calea ascetică, al doilea personaj - calea spre cădere, ispită și rătăcire abisală. Împletirea celor două lumi prin diagnoză la prima vedere, au o abordare subiectiv-impresionistă, însă sensul deslușirii acestui periplu spiritual, capătă cu adevărat conotații finale, misionare: regăsirea identitară și „fuga de moarte”, exprimată ușor ironic de către naratoarele. Calea căutării este investigată la nivel interior prin definiția metaforică ale identităților Kallos și Ypomonika, ce se conturează într-o concluzie finală prin postura duală de eudemonism și meraki.

Având universul simbolic conceptual menționat în fraza anterioară aproape de suflet, autoarea punctează într-un „catehism” al recunoașterii, că sensul cheie al nostru pe pământ este acela de a dogmatiza esența de pelerin, misiune care duce indubitabilă regăsire, iertare, împăcare cu sine-divinitate. Într-un joc ce amintește de Baltasar Gracian - „Toate lucrurile trebuie privite cu susul în jos dacă dorești să ai în față adevăr” („Criticonul”), povestea în sine expusă într-un limbaj ușor ironic și subtil, revendică premisa de a trata grijile cotidiene sub un aspect dezinvolt, „fuga de moarte” având o circularitate perpetuă în existența ființei umane. Partea finală pusă între paranteze de proximitatea muzelor interioare, immortalizează intensă meditație eseistică, asemenea unei odisee pătinoare, prin care Mariana Vicky Vărtosu invocă ascetic un periplu râvnit permanent în acest univers. Lăsând o urmă a eternității prin brevetul scriitoricesc, autoarea găsește ca soluție definitorie sub ecol creativ din climatul vremurilor și a vremii, un îndemn stăruitor, inclusiv prin oblauduirea cuvintelor: *Memento mori - Carpe Diem*, omul-pelerin, pelerinaj, experimentator, trecător...

Lucia PĂTRAȘCU

TRĂIESC PE-UN TIMP ÎMPRUMUTAT DIN SOARE

Trăiesc pe-un timp împrumutat din soare
Și mă întreb, când va sosi momentul,
Avea-voi adunat tot testamentul
Să pot plăti, să nu rămân datoare?

Mi-a mai ajuns pe la urechi o șoaptă,
Că n-o să-mi ceară nimeni socoteală,
Dacă va fi să fiu cu traista goală,
Când mă voi duce sus, la marea Poartă.

Acum, să spună lumea, că mă știe
Cum încercam s-agonisesc avere,
Să fac ce se cuvine, cât sunt vie,

Să pot să mă achit de datorie,
C-am mai țesut un vis, după putere,
Și-am dat mereu în dar o poezie.

AZI TOAMNA CÂNTĂ PE VIORI DE AUR

Azi toamna cântă pe viori de aur,
Plimbând arcușul clipelor fecunde
Pe nesfârșirea liniștii, secunde,
Împodobind al anilor tezaur.

Idila efemeră renăscută
Îmbracă în iubiri de crizanteme
Ochi îmbătați de verile eterne,
Strunite de poeți pe-o alăută.

C-au fost și vor mai fi noi anotimpuri,
Ce vor dansa lejer prin viață valsuri,
Precum făceau și zeii în olimpuri.

Dar încă mă întreb câte sunt falsuri.
Când ele dăinuiesc și peste timpuri,
Eu, doar un anotimp printre popasuri.

A MEA E TOAMNA CE SE PLIMBĂ-N RAMURI

A mea e toamna ce se plimbă-n ramuri
Cu pași ușori și haină arămie,
Pe-o frunză-mi desenează o solie
Și mi-o trimite tainic pe la geamuri.

Eu o primesc cu-aceeași veselie
De-atunci, de când, în joc de vis prin lanuri,
Prindeam un fir de viață, ce-n balsamuri
Îmi promitea destin cu armonie.

Am petrecut mereu cu multe neamuri
Și am ajuns la vârsta mea târzie,
Când zilele îmi leagă viața-n hamuri,

Dar gându-mi pleacă-n zbor, telepatie,
S-ascult pios cum toamna ține hramuri.
Știu că-i a mea și-i scriu o poezie.

CRED CĂ TOAMNA SPUNE IARĂȘI RUGĂCIUNI

Cred că toamna spune iarăși rugăciuni,
Implorându-i cerului multe iertări,
C-a lăsat ieri frunze triste pe cărări
Despărțite de-ale florilor cununi.

Și mereu se-ntreabă, oare, ce iubiri
Vin așa, numai cu farse și minciuni,
Lasă-n jur prea multă spuză și tăciuni
Prin tot parcul smălțuit cu înfloriri.

Am aflat că iarna vine-n cetinel,
Și ajunsă iar stăpână pe oraș
Ca într-o joacă țese rece strai rebel,

Și pune un vânt nebun și zurbagiu,
Să îmi fure pomii, să-i lase golași,
Parc-ar vrea să fie totu-n jur pustiu.

EȘTI, TOAMNĂ, O REGINĂ-N POEZIE

Ești, toamnă, o regină-n poezie
Și maiestos aluneci pe alee,
Aduci cu tine înc-o melopee
Și-o-mbraci în haina lungă, arămie.

N-aș vrea să spun că trena-ți prea devreme
O șerpuiești cu-alaiul de regrete,
Îmi plac volanele dansând discrete
Și deșirând poveștile eterne.

Dar nu poți fi și tu ca o stăpână?
Să nu mai pleci grăbită și cu frică,
Să nu mai crezi iar iarna, ce te-ngâna

Cu glas mieros și cu luciri de sticlă,
De parcă ai uitat că e hapsână
Și-ți fură timpul, de rămâi calică.

ZÂMBEȘTE DE CU ZORI ȘI AZI SONETUL

Zâmbește de cu zori și azi sonetul...
Rime zurlii se joacă printre rânduri,
Se rătăcesc prin labirint de gânduri
Și-apoi se-așază respectând duetul.

Au colindat prin noapte-n insomnie,
Au întrebat la porți unde-i poetul,
Că le cunoaște și-a aflat secretul
Cum împreună fac o poezie.

Tot vin glumețe să-l atragă-n joacă,
Îl păcălesc și-n vocea lor zglobeie
I-aduc cuvintele buchet, de parcă

Ar vrea să-l certe că-n melancolie
S-a-nchis ca Noe într-o altă arcă
Și a uitat de-un timp de poezie.

A AȚIPIT POETUL PRINTRE PAGINI

A ațipit poetul printre pagini,
Condeiu nu mai face poezie,
A obosit și el, precum se știe,
Căci totul se destramă pe la margini.

L-am tras de mânecă, l-am pus să scrie,
Să nu mai stea, așa, ca o mimoză,

(continuare în pag. 41)

Să facă ce-o putea, măcar o proză.
Și l-am mânat, poate îl bag în vrie.

Dar e poetul calm și-n nepăsare
Privește cum și luna stă pe gânduri,
El doarme iar cât e ziua de mare,

Visând cât e de harnic și lucrează,
Adună rime și le-așază-n rânduri.
-Tu dormi, poete, doar muza veghează?

VORBE AMESTECATE, VORBE CARE MINT

Vorbe amestecate, vorbe care mint
Îmi încurcă drumul, când nici nu gândesc,
Să mă rățăcească prin tot ce-i lumesc
Și-mi așază viața într-un labirint.

Eu, încrezătoare, ascult și consimt,
Nu observ momeala când mă păcălesc,
Nici când mă aruncă într-un joc drăcesc
Și-apoi mă adună ca într-un alint.

Iar lumea mă-ntreabă cum de nu presimt
Că niciun cuvânt n-are strai domnesc
Și mă duce-n iarna cu vâl de argint,

Vorbei prefăcute și cu gând vulpesc,
Să-i așez în față floare de iacint
Și să-nvăț cu zâmbet din nou să trăiesc.

S-AU AȘEZAT LA SFAT STELE SURATE

S-au așezat la sfat stele surate
Pe lavița întunecată-a zării,
Să-și odihnească umbletul cărării,
Să mai vorbească despre câte toate.

Ascult povestea lor, ascultă luna,
Pierdute amintiri îmi bat sub pleopă,
Stau singură și viața pare stearpă,
Că-ncet, încet, mă înfășoară bruma.

Venită din vecia lui de aur
Privirea soarelui a-nchis soborul
Și-a luminat întinsul ca un faur.

Trag iar perdeaua albă la fereastră,
Îmi ostoiesc sub șalul gros fiorul...
Poate la noapte-ascult povestea noastră.

AVEAM UN COSMOS, CA UN GLOB ALBASTRU

Aveam un cosmos, ca un glob albastru,
Al meu era și-mi străluceau prin șoapte,
Ce unduiiau, luciri de nestemate,
Zboruri de gând, pe lujerii de astru.

În lumea mea de doruri nechemate
Găseam atunci porțița spre visare,
Cu versuri de iubire, neuitare,
Tot îpleteam cununi îngemănate.

Dar a venit, așa, o nebunie,
Ce-a pârjolit cu brațu-i ars cărarea,
A despărțit gândul de reverie,

De mi-a luat puterea de a scrie,
Gonind-o, s-o înghită depărtarea
Și mi-a lăsat doar lacrima târzie.

CÂND AMINTIRILE ÎMBĂTRÂNITE

Când amintirile îmbătrânite
Mi-aduc pe drum alai de frunze moarte,
Mă tem că am să uit și n-oi ști, poate,
De-am fost odor sau doar bob de ispite.

Am să mă-ntorc demult, în gând de vreme
Și-oi cerne printre degete trecutul,
Voi căuta cum fuse începutul,
Păzind să nu mă încâlcesc în gheme.

Știu că mi-e timpul ce-a trecut prin viață,
Știu ce am socotit că ar fi bine,
Dar mi se-ncurcă firele de ață

Și nu-nțeleg când înserarea vine,
Nici flori în păr, nici zâmbete pe față,
De ce o primăvară nu-mi mai ține.

CONSTRUIESC VISE, CĂTÂND PRIN SONETE

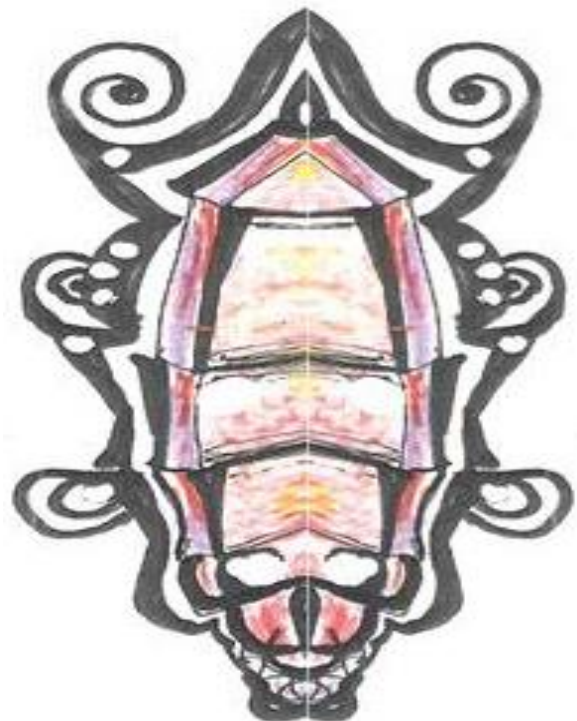
Construiesc vise, cătând prin sonete
Cărarea ce duce în crângu-nflorit,
Să-mi taie căderea prin timp irosit,
Dascăl să-mi fie, spunându-mi:– „Poete,

Nu fii risipă în văzduh de vorbă,
Nu încerca să amăgești trăirea,
Fă din poem o hrană și iubirea
N-o sechestra, vânat ascuns în tolbă.

Lasă condeiul să înalțe steme
Cu gând să zboare către zări senine,
Așază-le pe cer cu diademe,

Să înțeleagă-acela care vine,
Că nu ai fost risipitor prin vreme.
Să fii, poete, mulțumit de tine!”

(din volumul “EȘARFĂ DE GÂND TÂRZIU”, 2023)

Violeta MÎNDRU

ZI DE TOAMNĂ LITERARĂ TECUCEANĂ

Zi de „toamnă tecuceană” - cum menționa într-o poezie regretatul poet Dionisie Duma -, luminoasă și blândă...

Lubitorii de literatură au urcat cu bucurie treptele Casei de Cultură din Tecuci pentru a participa la un eveniment literar - lansarea volumului „Aspirații transparente” al autorului Tănase Dănăilă. Publicat în acest an la Editura Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, al cărei membru este și autorul - scriitorul jurnalist Tănase Dănăilă - cuprinde cronici literare la șazezi și opt de volume aparținând a patruzeci de autori.

Au fost prezenți critici literari, scriitorii Cenaclului „Calistrat Hogaș” din Tecuci, alți scriitori din localitatea Galați - veniți special pentru a se bucura de un program literar deosebit -, cadre didactice de la unitățile de învățământ din localitate, precum și persoane interesate de fenomenul literar al urbei. Am remarcat prezența discretă a primarului municipiului Tecuci, care a răspuns invitației autorului și a participat cu vădit interes la întreaga activitate.

Rolul de moderator a aparținut poetului Dan Viță, președintele Cenaclului „Calistrat Hogaș”, care a salutat întreaga asistență, remarcând importanța deosebită a zilei de 5 octombrie 2023, zi cu mai multe semnificații. În primul rând, a fost ziua în care a fost anunțat Premiul Nobel pentru Literatură, care a revenit scriitorului norvegian Jon Fosse, renumit dramaturg și scriitor. A doua semnificație a zilei a fost Ziua Mondială a Educației, cunoscută ca Ziua Cadrelor Didactice, cărora le este astfel recunoscut rolul și contribuția la educația noastră și a generației tinere și cărora le rămânem recunoscători.

Iar al treilea eveniment care face specială această zi este tocmai lansarea volumului „Aspirații transparente” - autor Tănase Dănăilă - motivul pentru care ne-am adunat în număr atât de mare. În debutul activității a fost invitat în scenă profesorul cantautor Marin Oanea, care ne-a încântat cu trei melodii folk, una chiar pe versurile poetului Mihai Eminescu, iar una pe versuri scrise de scriitorul Stan M. Andrei, prezent și el în sală.

Revenit la microfon, poetul Dan Viță aduce în discuție un subiect delicat, disputat atât în presă cât și în mediile online și anume diferența dintre cronica de întâmpinare și cronica academică. Cum volumul lansat este unul de critică literară, pe scena Casei de Cultură tecucene au fost invitați scriitorul și criticul literar Petre Rău, scriitorul și criticul literar Adrian G. Secară și autorul.

CASA DE CULTURĂ A MUNICIPIULUI TECUCI

TĂNASE DĂNĂILĂ

Vă invită cu multă plăcere, să trăim împreună povestea unei seri, sau poate, o seară de poveste

PREZENTARE DE CARTE

ASPIRAȚII TRANSPARENTE

Prezintă:
ADRIAN GEORGE SECARĂ, scriitor, critic literar
PETRE RĂU, scriitor, critic literar
Moderator:
DAN VÎȚĂ, poet

joi 5 OCTOMBRIE 2023
orele 16.00

In deschidere: OFRANDĂ MUZICALĂ
MARIN OANEA, scriitor, cantautor

Scriitorul Petre Rău revine de fiecare dată cu mare drag în Tecuci, întrucât îl leagă amintiri multe din perioada când frecventa cursurile liceale. Dânsul afirmă că într-adevăr, cronica literară nu mai este cum era odinioară, însă a remarcat la autorul volumului - pe care îl cunoaște de ani buni - anumite calități literare și sufletești, o capacitate deosebită de interpretare a conținutului volumelor lecturate. Tănase Dănăilă citește mult, iar atunci când una dintre cărți îl impresionează, alege să scrie o cronică. Poate de aceea cronicile lui literare sunt favorabile, sensibile, blânde,

(continuare în pag. 43)

scrise totuși cu responsabilitate și curaj, trimitând cititorul la aflarea volumelor comentate și lectu-ra lor.

Invitat să preia microfonul pentru a adresa câteva cuvinte celor prezenți, scriitorul și criticul literar Adrian G. Secară - prefațatorul cărții - transmite salutul său personal și din partea Bibliotecii „V.A. Urechia” din Galați, apreciind activitatea scriitorului Tănase Dănăilă, care aduce, prin scrierile lui liniștea, adevărul, smerenia. Primele două capitole ale volumului reprezintă cronici de poezie și, respectiv, proză, însă ultimul conține materiale dedicate celor ce au plecat în altă lume.

Scriitorul Vasile Ghica a intervenit spunând că prietenia care îl leagă de scriitorul Tase Dănăilă este veche, încă de pe vremea când Cenaclul „Calistrat Hogaș” era condus de regretatul poet Dionisie Duma. Însă Tănase Dănăilă nu este cunoscut doar pentru volumele publicate, ci mai ales pentru colaborarea serioasă la Ziarul Observator T. Atunci s-a remarcat implicându-se în interviuri și a admirat felul în care se pregătea pentru a întâlni fiecare persoană interviuată. Dacă era un scriitor, își procura toate volumele lui și le citea, astfel încât întrebările să cuprindă tot neștiutul din acel om, să facă lumină asupra personalității sale. Cu toate acestea, Tase Dănăilă stăpânește bine expresia literară, având înclinații vădite și spre poezie, această „regină a literaturii”.

Profesorul Virgil Pavel și-a manifestat aprecierea față de scriitorul Tănase Dănăilă pentru tot ce a realizat, dar și pentru omul Tase Dănăilă „un om al iubirii, al colegialității și al generozității”, care și-a oferit sprijinul necondiționat în diverse situații.

A luat apoi cuvântul Prof. ing. Alexandru Dimitrescu, descendent al familiei poetei Natalia Negru și a renumitului doctor cardiolog Dimitrie Negru, care a evidențiat faptul că volumul de cronici literare „Aspirații transparente”, din care a reușit să citească o bună parte, are o calitate: aceea că l-a făcut să-și dorească să citească volumele comentate.

Acesta ar fi meritul impresionant al unei cărți de critică literară.

Poetul Constantin Oancă a apreciat cartea scriitorului Tănase Dănăilă și l-a felicitat călduros pentru această recentă realizare.

În cuvântul său, autorul a mulțumit soției pentru sprijinul acordat, ea fiind primul critic al lui. A adus mulțumiri și participanților, pe care îi consideră prietenii lui. Împreună au făcut ceva frumos în această zi, căci, după cum spunea Goethe, „Să nu lăsăm nicio zi să treacă fără să facem ceva frumos!” Pentru toți cei prezenți, scriitorul Tase Dănăilă a recitat poezia creație proprie „Decalog”, dar și o epigramă a scriitorului Mihai Ștefaniu, care nu a fost prezent în sală din motive de sănătate.

O apropiată a familiei, asistenta medicală Magdalena Pascu, a intervenit atrăgând atenția că „în spatele unui bărbat de succes, stă o femeie puternică”, acea femeie este chiar soția scriitorului, doamna Geta Dănăilă, pe care o felicită pentru echilibrul, răbdarea și susținerea ei.

În încheiere, a impresionat intervenția plăcută a prof. Gheorghe Moraru, care a venit cu propunerea de a dona o sumă din pensia sa pentru achiziționarea de cărți care să fie dăruite copiilor care doresc să citească, dar nu au posibilități. Desigur, i-a invitat pe toți cei prezenți să se alăture domniei sale și să devenim sprijin copiilor interesați de literatură și cunoaștere.

Evenimentul s-a încheiat cu o sesiune de autografe. Toți cei prezenți au apreciat volumul prezentat, distincția și eleganța evenimentului organizat cu deosebită atenție.

Mihai MERTICARU**SINGURA AVERE**

Ai tresărit puțin
când ți-am intrat neinvitat în vis
în timp ce tu, gânditoare, te dezbrăcai
de mituri.

Într-un târziu, puțin afectată,
mi-ai prezis
că mă voi împletici prin asfințituri,
că mă voi trezi ascuns
între două cuvinte fermecate,
spărgând cu fruntea ziduri
și zigurate,
zigzagând printre colivii și ape tulburate.

misterele, cum vezi, sunt temelia casei
noastre
cu acoperișul de nesomn și himere,
protectoare sigură de pagube și
dezastre,
visul fiindu-ne singura avere...

UISEZ

Visez să adorm la umbră de stindard,
așa, ca într-o joacă, într-o doară,
în inimă de fată, în veci, să ard
și să mă aciuiez în tot ce zboară.

aș mai vrea, Părinte, să mă prefaci
în gingașa floare crizantemă,
în nesfârșită câmpie de maci,
pe fruntea iubitei, diademă.

și, dacă nu te superi, Doamne, mai vreau
să mă prefaci în cristalin izvor,
din care însumi nesățios să beau
și să răcoresc frunțile tuturor

iubitelor ce vor plânge după mine,
de lacrimi, să le spăl obrăjorii,
deasupra-mi, o salcie să se încline,
în juru-mi, să s-adune cititorii.

SCRISOARE MAMEI

Pășind pe pajiști de flori înmiresmate,
în miresmate,
grăbită să prinzi un colț de eternitate,
de eternitate,
ți-ai croit unicul și nesfârșitul tău drum,
străjuit de plopi înalți de fum,
de fum,
și ai plecat departe, departe
și-o lume întreagă ne desparte, ne desparte,
doar visul mai poate să te încapă,
să te încapă
când te zăresc dincolo de-o apă, de-o apă,
apa curge tot devale, tot devale,
clipa-mi curge spre matală,
spre matală...

NOSTOMANIE

Bețești ,
satul tău de vis,
satul paradisi,
își flutură zdrențele tristeții.

primul plop răsărit în cale
te strigă după poreclă,
nemaștiindu-ți numele format din
mai multe vocale.

înfiptă într-un spin,
plânge o inimă însângerată,
dintre flori, umbra mamei ți se arată.

corbii croncănesc pe stâlpul porții deschise,
ascultând ecoul pașilor tăi pierduți
în lumi necuprinse.

copilărie, poveste,
jumătate murmurată, jumătate visată,
nu mai știi dacă a fost sau n-a fost niciodată.

poteca întortocheată se varsă într-un labirint,
la capăt, presupusă luminiță, un mărgărint.

pe ulițele satului răscolite de vârcolaci,
te întâmpină doar umbre muștrătoare de baci.

o moară macină continuu
absențe și pustiiuri,
orizonturile-s umbrite de văluri de griuri.

s-a făcut așa de târziu ori ți se pare
că nu mai e nici timp, nici de la cine
să-ți ceri iertare.

(continuare în pag. 45)

MODOVĂ, GRĂDINĂ SUSPIN-DATĂ

Moldovă, grădină suspin-dată,
de oribile poftte parcelată,
pași-ți sunt uituci și-n gol se afundă
într-o ceață deasă și imundă.

Moldovă, candelă cu lacrimi amare,
nu mai sta-n genunchi, ridică-te-n picioare!
cine te-a aruncat așa departe
și te-a-ngrădit cu vorbe deșarte?

Moldovă, grădină suspin-dată,
rană supurândă, nevindecată,
ajuns-ai sobor de slugi,
de ce rabzi, de ce nu fugi?

nu ți-e dor de frații tăi,
de ce stai tot printre răi?
dărâmă zidul, repară podul,
taie-i captivității nodul!

NOAPTE BUNĂ, TATĂ

Noapte bună, tată, noapte bună,
ai plecat și-s singur în furtună,
dormi adânc, n-auzi cum tună
și-ai uitat să fim iar împreună!

noapte bună, tată, bună noapte,
te-ai culcat pe un morman de fapte,
n-auzi strigături, n-auzi nici șoapte,
ne mistuie pe ruguri doruri coapte!

noapte bună, noapte bună, tată,
câinii nu mai conțin să bată,
floarea din livezi e scuturată,
satul nu mai e ce-a fost odată!

noapte bună, noapte bună, tată,
o dată-n viață ai făcut-o lată,
de mână c-o absență nimbată,
te-ai rătăcit în zarea bifurcată!

bună noapte bună, bunule tată,
satul e trist cum n-a fost niciodată!

Ana OPRAN

Tangaj în amurg

Amurgul trece prin mine,
pasăre bolnavă
cu aripi aprinse,
corabie pirat
încinsă de flăcări
plutind implacabil
pe așchii de vise.
O clatină valuri,
o bântuie noaptea,
vârtejuri o cheamă
în mreje de-abis;
ea-și lunecă scrumul
acolo, spre zare
sisific tăindu-și albastră cărare
să prindă portalul luminii deschis.

Uitare... (sonet)

Ce tandru mă-nvălui astăzi, uitare,
Cu vraja din limba-ți neagră de șarpe!
Orfeu se stinge pe sonuri de harpe,
Lethe - mi închide dureri sub zăvoare.

Nu- i cântec mai dulce dus peste ape,
În glas de sirene, veninuri mai rare...
Căci floarea ta de întuneric are
Foșniri de miere, sufletul s-adape.

Dacă inima se zbate să scape
Din mrejele somnului, leagăn lănos,
Ochii mei se-nchid sorbiți de noapte

Pleoapele de plumb curgând lenevos.
Pânze de noduri se țes peste clape
Albe sinapse, efluvii de șoapte...

(continuare în pag. 46)

O, Doamne
 De-aș putea să torc pe-o melodie
 urma subțire a păsării în zbor,
 firul de mătase-al suflului ușor
 când ziua-nsomnurată,-n toamnă
 se coboară...
 cu penelul de sedef să fac s-adie
 vibrația-lumină-a lepădării de sine
 când nimfa fluture de-azur devine
 și colb de lună-i pudrează pulsația vie
 născându-se să moară...
 de-aș putea să prind doar o scânteie
 din vâlvătaia razelor în asfințit
 în cântec de lumină toropit
 sufletu-mi, de viață însetat,
 s-o beie...
 o, Doamne
 rogu-TE
 și azi ca ieri
 din ierni,
 din primăveri,
 din toamne chiar
 urzește-mi Invieri!

Arsenie AUGUSTIN

 Mă înconjoară cea mai sacră tăcere,
 Dansează în jurul focului
 Ca și cum ar fi singură în caruselul cuvintelor.
 E noaptea meduzelor galbene, fosforescente,
 Plimbându-și goliciunea prin valuri
 Spre absolut.
 Îmi legăn fruntea în locul unde se odihnesc
 Clovni obosiți de prea multe râsete.
 Jos pe trotuar zac hainele celor cu aripi
 Ascuțite ce se-ascund între umbre
 Iar oamenii grăbiți calcă pe ele
 Uitând să-și curețe oasele
 De întuneric.

Vântul nu-mi mai ascultă singurătățile
 Așa cum o făcea atunci când
 Îmi coseam pe dinăuntru lumina
 Sau când traversam pasajele ticsite cu gânduri
 Înfometate de zbor.

Se scutură magnoliile și cresc
 În mijlocul orașului
 Primăveri de sârmă ghimpată.
 Azi las urme pe zgură
 Măine adun cioburile zâmbetelor
 Rămase la ivirea zorilor.

Dă-mi un loc să-mi pun visele,
 Desfă-ți rănile ca un cer
 În ele să-mi așez veșnicia cenușii.

Aud orga într-un colț de tăcere,
 Umbre aleargă peste lutul
 Ce-mi înconjoară uimirea.
 Deschid iar peștera
 Spre lumina din măruntaiele lumii,
 Îmi spăl ochii în apele
 De ieri ale morții.
 Tot ce am mi se află pe buze
 Strivit între aripi și taine uitate
 La marginea timpului.
 Gardianul hazardului pliază pe umeri
 Acorduri și cuvinte-zăbrele,
 Întinde la picioarele mele abisul
 Ca pe-o răscruce fixată-n oglindă.

În camera cu amprente de sânge
 Îmi ronțai durerile
 Ca pe niște oase uitate
 Departe în lumina-răscruce.
 Deșir culori confuze
 Elegant coborâte din pieptul
 Cu mii de inimi tăcute.
 Nu spun cuvinte, smulg ace din
 Hainele serii ce-acoperă
 Jumătăți inegale.
 Vreau să-ți ridic mâinile spre abisul
 Pe care-l vezi doar în somn
 Atunci când aștepți clipele
 Strivite sub talpa de humă.

Leon-Iosif GRAPINI

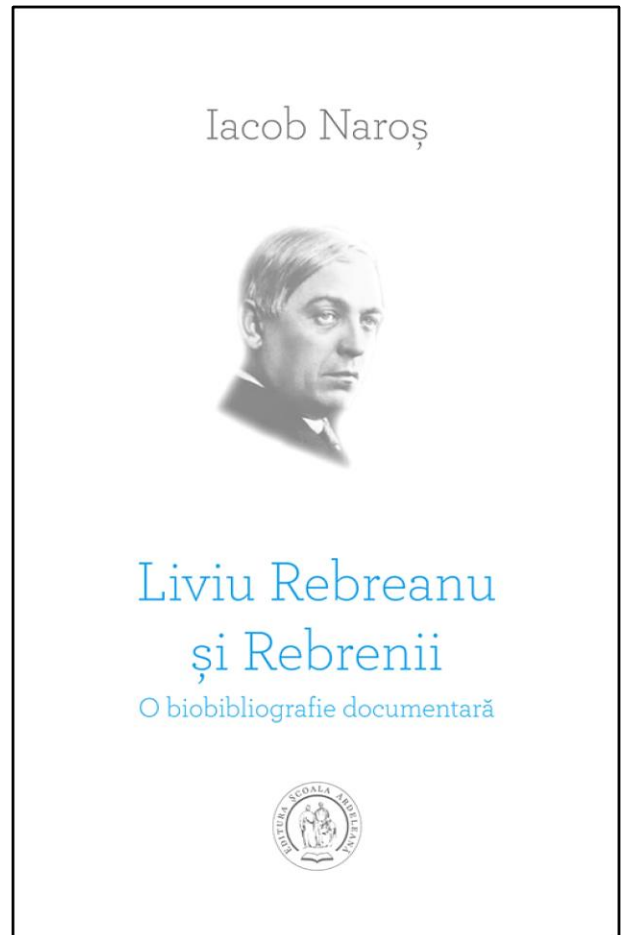
O nouă carte despre Liviu Rebreanu

Cine îl cunoaște pe istoricul și criticul literar Iacob Naroș și este familiarizat cu opera sa, descoperind ultima lui carte editată, va considera firesc ca și noua apariție să trateze biobibliografia marelui romancier Liviu Rebreanu, asta pentru că nu îi este străină pasiunea autorului măierean devenită, am putea afirma, obsesie admirativă pentru universul Liviu Rebreanu.

Cartea pe care ne-am propus s-o semnalăm (*Liviu Rebreanu și Rebreanii. O biobibliografie documentată*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2023, 268 de pagini) este a treisprezecea din palmaresul literar al lui Iacob Naroș, dintre cele treisprezece, socotind-o și pe cea de față, opt tratează viața și opera întemeietorului romanului românesc modern, al căror titlu îl reținem: *Nume proprii în opera lui Liviu Rebreanu* (debut editorial, 2010), *Romanele lui Rebreanu* (2012), *Romanele lui Rebreanu* (ediția a II-a, revăzută și adăugită, 2013), *Rebreanu în Mileniul III* (2014), *Liviu Rebreanu și Cuibul visurilor* (2016), *Liviu Rebreanu și proza scurtă* (2019), *Liviu Rebreanu și noua critică* (2021 – volum premiat în cadrul Festivalului Național de Proză/Saloanele „Liviu Rebreanu”, ediția XXXIX, din același an). La acestea se adaugă zeci și zeci de articole pe aceeași temă, Liviu Rebreanu, apărute în diverse reviste literare.

Primele trei capitole dintre cele opt care acoperă mai bine de jumătate din volum sunt dedicate neamului rebrenilor și părinților marelui scriitor, Ludovica (fostă Diuganu, „care se trăgea dintr-o familie a unor vechi cărturari ardeleni”) și Vasile („primul din neamul rebrenilor cu știință de carte”, „coleg de liceu, de clasă și de bancă cu marele Coșbuc” și posibil învățător al fiului său Liviu), din care reies amănunte despre înfățișarea și conduita celor care i-au dat viață.

Capitolul patru, intitulat „Primul născut Liviu, Alfa după mamă”, se întinde de-a lungul a peste șaiszeci de pagini și ne pune în temă cu o multitudine de informații despre cel născut la Târlișua într-o seară în care „a fost o formidabilă ploaie de stele”, despre „Cuibul visurilor” (localitatea Maieru, din județul Bistrița-Năsăud), unde Liviu „a trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții” sale și de unde a plecat, „cale de cinci ore cu trăsura”, plângând amarnic, spre liceul de la Năsăud, despre elevul de la Năsăud, unde, recitând *El-Zorab*, „a debut ca artist cu succes și mari emoții”, liceu care i-au dat „primele îndrumări de literatură românească”, și de la

Bistrița, în anii în care Liviu „a fost cuprins și de sentimentul primei iubiri”, de la Școala Superioară de Honvezi din Sopron, Ungaria, unde s-a apucat să scrie „piese de teatru, cu predilecție drame sumbre și sociale”, și despre studentul de la Academia din Budapesta, în anii în care se produce publicarea, sub pseudonim unguresc, a unei povestiri într-o revistă din capitala Ungariei, după cum însuși marele Rebreanu mărturisește. În continuare, tot în acest amplu capitol, îl găsim pe Liviu Rebreanu (Rebrean Oliver) în ipostaza de militar în armata cezaro-crăiască, timp în care a început să scrie „o literatură de salon, pe lângă piese de teatru și proză”, „dar colonelul l-a sfătuit să se lase de scris pentru că nu se cade ca un ofițer notat excelent să se ocupe cu... fleacuri”. În „Liviu și Prislopul Năsăudului” ne sunt oferite câteva date despre scriitorul plecat de pe plaiurile someșene, care, renunțând la uniforma militară, a ocupat, timp de doi ani, funcții mărunte în Măgura Ilvei, Nimigea și Nepos, ani importanți pentru parcursul său literar, întrucât „a cunoscut îndeaproape țaranul, a citit literatură română și nu numai” și s-a pregătit pentru călătoria sa „La București”, cum se intitulează următorul subcapitol. În cele ce urmează, Iacob Naroș ne ține la curent cu „Popasul lui Rebreanu la Craiova”, „Rebreanu și proza scurtă”, „Rebreanu – cronicar teatral” și „Între publicistică și proză – șapte ani de acumulări”. Capitolul se încheie cu prezentarea pe scurt a lui Rebreanu în calitate de președinte al Societății Scriitorilor din România, de director general al teatrelor și de academician, precum și a celor trei

(continuare în pag. 48)

reviste literare conduse de acesta: *Mișcarea literară*, *Gazeta literară* și *România literară*.

Ultimele patru capitole sunt dedicate lui Emil Rebreanu, a cărui soartă tragică este preluată de Liviu Rebreanu în romanul psihologic, de război, *Pădurea spânzuraților*, lui Tiberiu Rebreanu (*Omega* familiei), a cărui biografie este prezentată „în fugă” de autorul măierean, soției Fanny și fiicei Puia (cea care a avut ca nași de cununie pe „Iuliu Maniu și Elena Coșbuc, văduva marelui poet”), capitole în care găsim câteva „aspecte demne de reținut din viața” acestora, în penultimul, „Rebrenii cuprinși între *Alfa* și *Omega*”, fiind înșiruiți, cu prezentarea succintă a vieții acestora, cei doisprezece copii pe care i-a avut Ludovica, născuți între primul, Liviu, și ultimul, Tiberiu, dar și trei „personaje noi”, soțul unei nepoate și doi cumnați ai marelui scriitor.

De precizat că fiecare capitol și subcapitol este însoțit, de cele mai multe ori din abundență, de „Note și comentarii”, ceea ce dovedește că istoricul literar Iacob Naroș este un împătimit căutător prin arhive și că a citit aproape toate cărțile ce s-au scris despre Rebreanu.

În *Addenda*, găsim o utilă „Cronologie – Liviu Rebreanu și ai săi”, care începe cu anul 1799, când s-a născut Ștefan Diugan, străbunicul pe linie maternă, și se încheie cu 1944 (1 septembrie), dată la care se stinge din viață autorul romanelor *Ion* și *Răscoala*; o bibliografie generală bogată și un „Album foto” cu peste cincizeci de fotografii preluate din mai multe surse, precizate, de către muzeograful Viorel-Daniel Partene și înfățișate publicului în cadrul expoziției de la Muzeul „Cuibul visurilor” din Maieru cu titlul „Liviu Rebreanu – Itinerar bistrițean”. Demne de atenție sunt și alte anexe printre care și „Prezentarea unor cărți închinare rebrenilor”, în care se regăsesc detalii biografice ale acestora. Postfața are ca temă „Ardelenismul ca o stare de spirit”.

În total, o carte elegantă, apărută în condiții grafice deosebite, rezultat al unui efort documentar deosebit, în care neobositul specialist în rebrenologie Iacob Naroș, cu acribie și dăruire, aduce în fața cititorului informații întemeiate pe documente – dovadă subtitlul volumului, „O biobibliografie documentată” – despre viața, opera și familia lui Liviu Rebreanu.

Mihai BRAȘOVEANU

Metanoia

Să-mi iau oglinzile negre ale lumii,
Să mi le prefac în cochilii,
memorii de nautilus, gravurile naturii pe silueta
timpului,
Să mi le preschimb în aburi de răsărit
incandescent,
gnozele unui univers primar,
Așa, ca să îmi rămână doar Piatra Unghiulară
și orbite strălucitoare – matrița veșniciei,
Apoi voi turna în ea lavă străvezie, icoane de
pulsuni cerești,
iubirea mea pentru iubirea Lui.

Crin

S-a aplecat asupra șevaletului,
cum își apleacă un înger aripa spre puiul de om.
Apoi a scrijelit pe roca inimii o pisanie,
ca semn al ctitoriei,
ca mai târziu să scoată rouă din acuarela
icoanei.
Ca ramă și-a căutat printre gânduri un crin,
dar, nu a găsit decât mireasma lui proaspătă,
risipită pe marginea unei file de acatist.
Doar o boare de crin. Doar fior de icoană.

Liturghie

*Liturghie - Însuși Tu lucrând,
Toată Veșnicie, toată Lumină,
Doamne, Viața -Ți sorbită în gând,
Împreună șoptire pe buze de tină.*

*Liturghie de Viață Făcătoare,
Miride cerești în miriade de Sori,
Fă-ne Doamne Chivote păstrătoare
De iubire și izvor al eternelor zori.*

*Liturghie - a lumilor Poartă,
Pășire înlăuntru, Pășire în Cer,
Sfășiere și Înnoire în Lumea cea Moartă,
Împreună Trudire, Doamne îți cer.*

Ana OPRAN

Expoziție emersivă la Atelier des Lumières-Paris Marc Chagall Paris - New York

„Atelier des lumières” - Paris este actualmente un spațiu cultural dedicat artei numerice. Începând din 2018, când și-a deschis porțile, el propune expoziții interactive utilizând tehnologii de proiectare care introduc vizitatorul în profunzimea unor universuri artistice unice.

La origini acest spațiu a fost marea hală a unei vechi topitorii creată în 1835 pentru a produce și vinde piese de fontă și mașini-unelte de înaltă calitate destinate marinei militare și Căilor Ferate. Când, după 100 de ani de activitate, întreprinderea își închide porțile, marea hală va deveni muzeu tehnic pentru produsele sale.

Bruno Monner, Președintele centrului Culturespace - Paris o va prelua, modifica și adapta unui scop artistic-cultural (așa cum vechea gară Orsay a fost transformată în celebrul muzeu care-i poartă numele). Astfel începând din 2018, „Atelier des Lumières” deschide porțile Noului. Președintele afirma cu această ocazie că Numericul trebuie să-și ocupe locul în expozițiile secolului al XXI-lea ca un vector formidabil de difuziune, capabil să creeze poduri între epoci, să unească vibrațiile diferitelor practici artistice și stiluri de creație și să amplifice emoția artistică.

De atunci și până astăzi „Atelier des Lumières” prezintă expoziții tematice care adună milioane de spectatori anual, seducându-i prin imaginarii vizual augmentat de sunet și muzică. A fost în 2018 „Gustav Klimt” (1,2 milioane vizitatori), în 2019 „Van Gogh - La nuit étoilée”, în 2020 „Monet, Renoir...Chagall - Voyages en Méditerranée”, în 2021 „Dali-l'énigme sans fin”, în 2022, „Cézane - Lumières de Provence” și „Kadinski, l'Odisée de l'Abstract”.

Anul acesta în atenția creatorilor spectacolului au fost Marc Chagall și Pau Klee, două figuri emblematice ale picturii și artei moderne.

Marc Chagall, pictorul rătăcitor, își trage seva inspirației din locurile natale (Vitebsk-Rusia) a căror nostalgie o va purta cu sine, o va contopi în pictura sa: „Moi et le village”, „Autoportret aux sept doigts”, „Village sous la lune”, „Le marchand de bétail”, „La maison bleu”, „Au-dessus de Vitebsk”, „Le violoniste”, „Le circ”... Motivele recurente: căsuțele de lemn, imaginile de fermă, bisericile ortodoxe cu ale lor cupole în bulb, sunt tot atâtea reminiscențe ale Rusiei natale, încarnații ale unui timp pierdut și totodată puncte de reper. Peste imaginea mirifică a copilăriei sale, cu prelucrarea tradițiilor evreiești și a folclorului rusesc se va suprapune influența Parisului,

Pictorul Marc Chagall

unde se amestecă avangarda artistică a marelui oraș cu artiști veniți din lumea întreagă și unde formarea lui ca pictor modernist (îmbinând elemente ale cubismului, fovismului, simbolismului și suprarealismului) s-a desăvârșit. „Nicio academie n-ar fi putut să-mi dea tot ceea ce am învățat plimbându-mă prin Paris, observând expozițiile din muzee” - declară el. Pictază noul plafon al Operei Garnier, acest gigantic tablou de peste 200 de metri pătrați, o adevărată odă închinată muzicii și dansului. Acum se nasc „Bonjour Paris”, „Au-dessus de la ville”, „Hommage à la femme”, „Le rêve d'un nuit d'été”, „Paris par la fenêtre”... Căsătorit cu Bella Rosenfeld, marea iubire a vieții sale și muza lui complice pe durata a 20 de ani, îi consacră acesteia tot talentul și mare parte din creațiile sale: „Les amoureux en verts”, „Bella au col blanc”, „L'Anniversaire”, „La promenade”, „Les Mariés de la tour Eiffel”, „A ma femme”. Ororile celui de-al doilea război mondial, persecuțiile suferite ca evreu sub guvernul Vichy (interzicerea operei sale, retragerea naționalității franceze) îi vor inspira lucrări sumbre, cu imagini terifiante, văduvite de culorile sale explozive: „Résistance”, „Crucifixion blanche”, „Résurrection”, „Libération”...

La invitația celebrului muzeu new-yorkez MoMa părăsește temporar Franța ocupată de nazism și se stabilește la New York, realizând aici (1941-1948) o serie de opere bulversante, bogate în referințe religioase și în reminiscențe ale Rusiei natale. Acestea li se adaugă marele vitraliu dăruit sediului Națiunilor Unite de la New York, adevărat imn închinat păcii, probând noul suflu creativ al lui Chagall și militanțismul

(continuare în pag. 50)

(urmare din pag. 49)

său fervent în slujba păcii și armoniei universale. Experiința vitraliului îi permite să lucreze asupra luminii, să exploateze o paletă cromatică mai vibrantă ca niciodată.

Revinit în Franța, se va stabili la Saint-Paul-de-Vence, pe Coasta de Azur, unde va picta pentru muzeul „Marc Chagall” de la Nisa.

Toată această operă de o bogăție coloristică, de simboluri și motive zăpăcitoare și-n același timp de o mare actualitate a fost exploatată de Giafranco Iannuzzi în crearea unui spectacol de sunet și lumini absolut acapant: imaginile izvorăsc de peste tot, se revarsă asupra publicului pe care-l includ parcă în universul viu al picturilor lui Marc Chagall.

O bucurie a culorii și a muzicii! Și totul sub semnul triumfului vieții și al păcii.

5 noiembrie. Paris

Autoportret

Moi et mon village

Paris par la fenêtre

Les amoureux verts

Crucifixion blanche

Nicu BREZOIANU

cântec

ființa mea vibrează armonii
sunt o partitură infinită
do, re, mi...
cânt în tempouri diferite
în tonalități minore sau majore
sol, la, si...
cânt
viața mea este o baladă mioritică
și eu sunt păstorul ortoman
cel împăcat cu destinul la apus de soare
învinsul
cânt
de fapt am un cult al fatalității
carea m-a paralizat endemic
și de-o fi să mor
ce trist și câtă lașitate
îmi lipsește spiritul de conservare
viața mea este o doină
bineînțeleas de jale
altfel nu se poate
ieșim din canoane

cânt
și mi-e bine
acum cânt dodecafonic
fără nicio noimă,
cânt a pustiu și a sărăcie
nu știu de ce dar așa simt
am cântat teluric
noi vrem pamânt
și ni s-a dat
dar la ce ne-a folosit
cânt
din când în când am falsat neintenționat
am acompaniat marșul istoriei
am cântat treceți batalioane române Carpații
sfântă tinerețe legionară și internațională...
.....
oare ce voi cânta mâine ?

imagini din metrou

caut șperaclul magnetic
simt în ceafă găfâitul condamnaților la viață
degetele îngălbenite de nicotină
scotocesc în buzunarul stâng
printre chei monede și țigări stinghere
în buzunarul drept nu caut
e burdușit cu facturi și pilule
în sfârșit am ajuns în măruntaiele reptilei
ce șerpuiește în subteran
atenție se închid ușile
deschid jurnalul
gazele s-au scumpit
în est ninge viscolit
scandal la CSM
doi români au fost uciși de teroriști în Africa
fata cu hanorac verde
citește un roman de Paulo Coelho
tânărul de lângă ea
butonează un i Phone 5
o bătrână voluminoasă
răstignită peste două scaune
s-a ascuns sub o ciupercă tricotate
atenție urmează stația apărătorii patriei
peronul pe partea dreaptă
îmi pipăi geanta mă agit
coborâți?

noaptea valpurgică

voi sta de veghe la far
îmi voi spăla îndoielile în apele perfide
ale Pontului Euxin
și voi povesti cu Ovidiu
carmen et error
mi-a semnat sentința
suspina poetul exilat printre *metamorfoze*
în lumea aspră a geților
am stat de veghe la far
am hrănit lumina și am hăituit vrăjitoarele
ce coborâseră printre duhuri damnate de pe muntele
Brocken
vapoare cu iluzii au ajuns la miezul nopții în port
ocrotite de zeii cetății
în spatele geamiei
nestatornicul Faust semnase pactul cu diavolul
Mefistofel satisfăcut de târgul făcut fredona sarcastic
„Sub astă piatră zace Ovidiu cântărețul iubirilor
gingașe”

Am stat de veghe la far și-am fost învins
noaptea valpurgică va fi de-acum eternitate

Petre RĂU

Fetița îndrăgostită de Pitagora
(fragment de roman în curs de apariție)

În ziua în care urma să se întâlnească cu doamna Silvia Albei, Ema a ajuns la școală cu mai bine de o jumătate de oră mai devreme. Se întâmplase că, din prea multă emoție, nu-și mai controlase ceasul la plecare și s-a trezit pur și simplu în fața cancelariei la o oră la care nu părea nimic în mișcare prin preajmă.

Când și-a dat seama de situație și s-a uitat pe telefon să-și verifice ceasul, n-a mai știut ce trebuie să facă și s-a așezat calm pe o băncuță de pe holul lung, hotărâtă să aștepte cu răbdare să se împlinească ora întâlnirii. Undeva, la capătul culoarului, doar portarul se mai arăta din când în când, intrând și aruncând câte o privire discretă, apoi ieșind lent, într-o liniște deplină, nerăbdător și el să apară primii elevi sau profesori pe care obișnuia să-i întâmpine zilnic la intrarea în clădire.

Primul profesor care își făcu apariția fu cel de matematică. Pe domnul George Botezan îl recunoscuse imediat, înainte ca acesta să se apropie de cancelarie. Ema se bucură că-l vede, știa bine că doar el are mai mereu cuvinte de apreciere la adresa Rianeii și spera că orice vorbă a acestuia o va încuraja cumva în dimineața aceea dacă îi iese în întâmpinare.

După ce se salutară respectuos, Ema, citindu-i nedumerirea pe față, îi explică de îndată ce căuta ea la acea oră la școală. Domnul Botezan a înțeles imediat povestea și, parcă preluând totul dintr-o sinapsă a propriei sale memorii, îi spuse:

- Să știți că și eu am a vă aduce la cunoștință câteva noutăți în legătură cu comportamentul fiicei dumneavoastră la orele mele...

Ema înlemni. Tocmai își dădu seama că nu mai putea să-și facă iluzia că va primi vreo încurajare din partea profesorului preferat al fiicei sale și o teamă cumplită i se cuibări în suflet. Dar acesta reluă liniștit:

- Riana, fetița dumneavoastră, depășește cu mult nivelul clasei! Nu știu ce să mă mai fac cu ea, pur și simplu nu reușesc să mai țin ritmul cu felul în care ea avansează față de un elev obișnuit, față de ceilalți,...

- Cum vine asta? se arătă depășită Ema.

- Pur și simplu Riana pune întrebări la care nici eu nu am cum să-i răspund, pentru că, trebuie să recunosc, ori în unele situații nu știu ce să-i explic, ori sunt lucruri care depășesc cu mult capacitatea de înțelegere a colegilor ei, pe care cu siguranță i-aș pune în mare dificultate în fața clasei...

- Ca să fiu sinceră cu dumneavoastră, interveni Ema după ce înțelesese bine ce vrea să-i transmită profesorul, trebuie să recunosc că fetița mea îmi pune și mie o groază de întrebări, și nu de ieri, de azi, ci de multă vreme încoace! interveni Ema ca să-și tempereze nedumerirea de pe chip. Numai că eu nu mă pricep să-i răspund la multe dintre ele, deși curiozitatea ei este - o simt bine - una permanentă...

- Cred că ar trebui să aveți în vedere, stimată doamnă, să o trimiteți la o școală superioară, una care se ocupă în mod obișnuit de astfel de specimene...

- Există așa ceva?

- Sigur că există! Dacă vreți, vă pot ajuta în această

privință! Întâmplător, îl cunosc bine pe directorul Centrului de Excelență din metropola universitară de la Iași și pot vorbi cu dânsul dacă doriți. Acolo Riana ar putea beneficia de o pregătire matematică specială și, din câte știu eu, nu vă costă nimic, pentru că instituția beneficiază de sponsorizări substanțiale, inclusiv din străinătate, având mari avantaje de pe urma acestor preocupări cu copiii talentați...

Jumătatea de oră care s-a scurs nemaipomenit de repede, a urmat consecvent aceeași linie a dialogului dintre Ema și profesorul Rianeii.

Profesorul i-a spus că a înțeles de la bun început că Riana este o fetiță cu abilități speciale pentru matematică. La orele lui era o copilă atentă, una capabilă, răspundea printre primii la inerentele întrebări de testare a cunoștințelor și, chiar dacă la clasă abia luase cunoștință cu unele noi operații fundamentale din aritmetică, ea rezolva probleme folosind cu abilitate mare diferite combinații de numere. Pentru ea, deja era o obișnuință ca orice problemă de rezolvat să o treacă printr-un filtru special, numai de ea știut, ale unor asocieri și compuneri numerice pe care el însuși, dascălul ei, încă nu le dibuise complet.

În plus, observase că fetița manifestă o curiozitate aparte și parcursese materia școlară cu mult înainte față de materia pe care se preda la clasă, fără vreo indicație specială din parte lui. Demult depășise la modul înalt nivelul clasei. Ceea ce a putut face în mod deosebit pentru Riana a fost doar să-i împrumute câteva cărți personale, pe care i le-a și restituit, dar s-a și convins că le-a parcurs și a acumulat deja multe cunoștințe noi din ele.

Nu mai vorbim și despre faptul că rezolva rapid și exact cele mai grele probleme și nu rareori intervenea cu niște metode de care colegii ei încă nu aflaseră, iar unele dintre ele nici măcar nu se predau decât poate în clasele mai mari.

Ema își aminti că văzuse câteva cărți străine prin dormitorul fetiței, dar fusese convinsă că Riana le împrumutase de la biblioteca școlii, nicidecum că le avea chiar de la profesorul ei de matematică. Printre ele văzuse și una dificilă, era o aritmetică a lui Burdon, dacă-și amintea bine și tot o aritmetică, subnumită practică, a lui Piacentino, într-o traducere olografă. S-a mirat că acestea ajunseseră în brațele fetiței sale, pentru că, după ce le răsfoi un pic, și-a dat seama că amândouă erau prea avansate pentru copila ei de numai zece ani. Însă a pus totul pe seama curiozității bolnăvicioasă a Rianeii, pe fantasmagoriile ei de a ieși din tipare doar ca să-i enerveze pe cei din jur.

Și totuși, ușurința cu care fetița ei percepea lucrurile din jur, felul în care deprindea unele lucruri abstracte și înțelegea sensul întrebărilor și răspunsurilor pe care le primea, ar fi trebuit să fie pentru Ema semne clare că fiica ei nu este o ființă oarecare, nu seamănă aproape deloc cu copiii din jurul ei, care o și izolau repede după ce se convingeau că nu au în comun cu Riana decât că și ea avea aceeași vârstă cu ei și cam atât.

Profesorul Botezan îi mărturisise că el însuși a fost nu o dată nevoit să o pună pe Riana să repete unele răspunsuri pe care le dădea la întrebări mai dificile,

(continuare în pag. 53)

ca să fie sigur că auzise bine exprimarea ei concisă, cu un conținut profund și deosebit de verosimil. Își amintea că, atunci când le-a vorbit elevilor săi la geometrie despre cerc și a împărțit întregii clase faptul că lungimea circumferinței oricărui cerc raportat la diametrul său este o constantă pe care toți elevii ar trebui să se obișnuiască să o numească "pi" și să o noteze cu litera grecească π care nu reprezintă altceva decât un număr ceva mai mare decât 3, toată clasa a vociferat, neînțelegând de ce li se propune o așa matematică ciudată, moment în care a intervenit Riana și a încercat să "descifreze" totul, propunându-le colegilor pentru acasă să depună efortul și să construiască, măcar aproximativ, niște cercuri din frânghii de diferite lungimi, să măsoare apoi diametrul acestora și să raporteze lungimea frânghiei la diametrul obținut, convingându-se astfel că rezultatul este un număr foarte apropiat de 3, adică de acel π care tocmai li s-a propus. Cel mai mult l-a mirat faptul că Riana avea ceva cunoștințe despre numărul π , un număr cu o mulțime de zecimale, ceva de genul 3,1415..., de altfel un număr despre care ei, la acea vârstă, nu învățaseră până atunci mai nimic la școală.

Profesorul George Botezan îi mai mărturisise Emei că el personal este pentru asimilarea sistematică și treptată a cunoștințelor în școală și că nu poate să țină ritmul cu Riana care îi solicita adesea explicații și adaosuri nemotivate de cunoștințe noi și avansate. Dar nu poate să nu observe îndârjirea caracteristică a Rianeii de a afla în avans conținuturi și definiții necunoscute.

- Nu știu din ce surse le află, adăugă profesorul Botezan, eu personal nu i-am împrumutat decât câteva cărți puțin mai avansate.

Ca o adevărată revelație, abia acum își lămurise Ema de ce fetița ei pierde atâta timp consultând, pe calculator sau răsfoind anumite cărți care nu prea erau potrivite pentru vârsta ei.

*

Așadar, în ziua în care fusese invitată la școală de către profesoara Silvia Albei pentru o discuție tête-à-tête despre ultima boacăină a fetiței, Ema se prezentase în fața cancelariei cu mult mai devreme, îngrijorată din cale afară de cele ce urmau să i se aducă la cunoștință. Marele noroc a fost că l-a întâlnit mai întâi pe profesorul de matematică George Botezan cu care, mai bine de o jumătate de oră, a purtat o discuție agreabilă ce a reușit să-i mai tempereze emoțiile.

La ora stabilită și-a făcut apariția și diriginta Rianeii iar profesorul Botezan și-a luat la revedere de la Ema și a intrat în cancelarie. Cerându-și mii de scuze pentru întârzierea pe care Ema e fapt nici nu o sesizase, doamna Silvia Albei, i-a comunicat că programul i-a fost dat peste cap în dimineața aceea, fiindcă "comenduirea" a stabilit întrunirea de urgență a Consiliului profesoral, exact pe aceeași speță - dezbateră cazului Rianeii. Asta urma să se petreacă în nici jumătate de ceas. Așa că a rugat-o s-o înțeleagă că nu mai avea timp suficient să stea de vorbă împreună, dar se pot întâlni peste două ceasuri, după ședință când, cel mai probabil va ști și-l va putea comunica și ce anume s-a hotărât în Consiliul profesoral.

Ema, cumplit deranjată de noua situație fiindcă trebuia să ajungă și ea la serviciu, i-a promis totuși că peste două ore se va întoarce. Desigur, peste furia care îi năvă-

lise de-a binelea în obraji, Ema simți din nou aceleași emoții și frici cu care plecase de dimineață de acasă.

Când a revenit, diriginta o aștepta nerăbdătoare pe holul principal al școlii, chiar la intrare. De data asta părea că își rezervase timp suficient pentru o discuție completă. Ema a avut însă plăcută surpriză să afle imediat, chiar din gura dirigintei, o mulțime de lucruri îmbucurătoare, care i-au ridicat ca din senin piatra de pe inima ei de mamă. I s-a comunicat că eleva sa tocmai fusese iertată în Consiliul profesoral pentru ultima ei faptă considerată reprobabilă. De fapt, după o cercetare mai detaliată a incidentului și câteva mărturii adunate în ultimele clipe, se dovedise că Riana nu era implicată la modul direct în incident și nu avea nicidecum o vină mai mare decât colega pe care se spunea că o agresase. Câțiva dintre colegi exageraseră sau chiar mințiseră în declarațiile lor legate de întâmplarea cu pricina ajunsă în dezbateră consiliului profesoral. S-a dovedit și s-a considerat că fapta a fost comisă ca urmare a unei provocări din partea persoanei care a reclamat agresiunea. În plus, săvârșirea faptei nu s-a petrecut așa cum a fost relatată de reclamant. Din aceste motive, eleva Riana Balint a fost exonerată de la pedeapsă.

Nespus de fericită de cele aflate, Ema nu a putut să nu observe că profesoara dirigintă se străduia din răspuțeri să se scuze că se înșelase amarnic cu privire la vinovăția Rianeii în acea împrejurare. De aceea depunea un efort vizibil să ofere destule detalii din discuția aprinsă ce se purtase în consiliul profesoral în urmă cu doar un ceas. Nu uită să precizeze că, în mod special, profesorul ei de matematică, domnul George Botezan, îi luase vehement apărarea și avusese o intervenție plină de aprecieri și elogiul la adresa elevei sale, pledoarie care i-a făcut pe toți ceilalți membri ai consiliului să asculte mai cu atenție expozeul și să se aplece mai profund asupra subiectului.

Iată, așadar, că rezultatele de excepție înregistrate de fiica ei la școală au prevalat și s-au restituit în rațiuni îngăduitoare.

Riana nu e tocilară, avu grijă să o înștiințeze diriginta în conversația care s-a prelungit destul de mult, deși îi mai spusese asta și altădată. E o fetiță sensibilă, specială, mai adăugă.

Deși observase că Ema nu prea o mai asculta, ea totuși continuă:

- Cred că vă simțiți copleșită de educarea acestei fetițe însestrate. Poate ar fi bine să consultați un psiholog pentru copii. Noi nu avem în școală, dar cu siguranță veți găsi pe cineva prin oraș sau prin altă parte.

I-a mai spus că uneori rămâne surprinsă de replicile fetiței, de unele expresii verbale deosebite. Mai află încă de la dirigintă, deși parțial i le mărturisise și altădată că, atunci când Riana încearcă să se joace cu colegii, pare frustrată și retrasă. Dar nu prea se amestecă cu copiii în recreații. O vedea totuși uneori preferând să fie în preajma copiilor mai mari ori în preajma celor mai mici. Deseori o surprindea în pauze ascultând în căști muzică. Când a întrebă-o ce fel de muzică îi place să asculte, nu i-a răspuns.

(continuare în pag. 59)

Constantin GEANTĂ

PEREGRIN LA TEMPLUL SOARELUI

I
- *Acordă-mi revanșa.*

Nisipul spulberat de vânt îi acoperea pelerina. Caravana înainta cu dificultate. Zilele se scurgeau agale, iar drumul creștea proporțional cu îndoielile sale.

Bietul de tine, iar vrei să pierzi?

Dune, caniculă, nisip spulberat, un drum fără sfârșit și o zare fără orizont.

- Nu contează.

Pășea agale, încercând să-și mențină conștiința identității. Jocul devenise încordat, iar clipele și orele căpătaseră o nouă dimensiune.

„Dragule, ce mult te-ai schimbat!“ „Dora? Nu te-am văzut de o veșnicie!“

Morgana cu o plăcere diabolică devora peregrinii firavi.

- *Apă, dați-mi apă!*

- *Ce s-a întâmplat?*

- *Febra deșertului Niobi pare că îl stăpânește.*

- *Urcați-l pe cămilă și nu-l scăpați din vedere!*

- *Prea bine, slăvite șeic.*

Beduinul îl supraveghea atent pe străinul ciudat.

„Vine seara și ai să răcești“. „Oh, mamă, ce dor mi-a fost de tine!“

- *Delirează, iar febra îi crește mereu.*

„Ce este cu tine, iar nu te-ai trezit la timp? Vrei să întârzi la școală?“ „Iartă-mă, tată!“

- *Magule, crezi că îl poți ajuta?*

- *Voi încerca, efendi!*

„Mi-ai cumpărat bomboane?“ „Da, fiule!“

- *Situația se înrăutățește.*

- *Crezi că va supraviețui?*

- *Efendi, numai o minune îl mai poate salva.*

Drumul continua, iar zilele se scurgeau anodine, sterpe și indiferente.

- *Străinul își revine.*

- *Ce i-ai făcut, magule?*

- *Ceea ce fac în astfel de situații, adică am rostit formula maka și i-am dat licoarea mkbwa.*

Privirea magului a devenit pătrunzătoare, iar barba îi sălta la fiecare cuvânt.

II

- *Străine, lasă încălțăminte afară și intră, pentru că astăzi vei fi primit în piramidă!*

- *Efendi, facă-se voia ta!*

Paznicul care i-a oferit o pereche de sandale, l-a condus la baia din dreapta culoarului.

- *Al meu ești „impurule“, zise bătrâna preoteasă, care l-a condus la baia de aburi într-o sală impunătoare.*

- *Jupuiți-l! tună o voce.*

- *Vai de mine....*

- *Nu-ți face griji, pentru că numai „solzii“ ți-i vom curăța, adică pielea călătoriei!*

Abia a perceput aceste cuvinte, când niște făpturi ciudate îl înșfăcă de lângă dregătorul cu fruntea aurie și de lângă bătrâna preoteasă.

Ce s-a petrecut în continuare a fost destul de confuz. După un timp se afla într-o încăpere cu luminozitate

Cale. Însă, atenție! Orice îndoială sau gând de ură te vor ucide“.

Aceste cuvinte, percepute difuz, nu și-au lămurit bine sensul, când s-a trezit într-o capsulă care a fost proiectată printr-un tunel crepuscular

III

- *Muritor, venit din străfundurile pământurilor innou-rate, de ce îmi tulburi pacea razelor?*

Realitatea percepută avea o altă dimensiune, iar ființa sa, transformată, poseda alte simțuri, pe care înainte nici măcar nu le bănuise. O entitate benefică își făcea simțită prezența, iar gândurile se desprindeau și se materializau în nuanțe diverse.

- *Îmi poți încredința taina cea mare?*

- *Învață mai întâi să nu mai debitezi gânduri, iar apoi nu uita, răspund numai la întrebări formulate clar!*

- *Slavă Ție, Bunăvointă fără limite! Prin tine doresc să ajung învingătorul!*

- *Nu uita, accesul la mine îți este limitat, deci clarifică mai repede scopul acestei transcenderi.*

- *Doresc să fiu biruitorul!*

- *Învingi numai dacă biruiești neîncrederea din tine. Numai dacă prin faptele tale reușești să dăruiești cel puțin o clipă de fericire celorlalți! Nu uita pilda soarelui: „Mă dăruiesc fără prejudecată!“*

Plutea într-un univers indefinit. Un gând însă îi mai persista în ceea ce ar fi fost cândva creier: „Dacă nu ar fi fost jocul mog. Dacă nu aș fi pariat pe stogul-ra... Dacă...“

IV

- *Incredibil, Ron, ai învins!*

- *Ned, era vorba de pariul stog-ra.*

- *Cum, ai fost la Templul Soarelui?*

- *Da, am străbătut deșertul Niobi.*

- *Ești într-adevăr un adversar redutabil. Mă bucur – îl bate pe umăr- și îți predau ștăfeta.*

- *Am călătorit o veșnicie, ca să te pot învinge.*

- *Poate pentru tine această călătorie a durat o veșnicie, deoarece din timpul nostru nu ai lipsit nici măcar o secundă.*

Vremea se scurgea și după mai mulți ani și Ron a fost învins.

- *Am fost și eu la Templul Soarelui, zise tânărul Bob.*

Atunci Ron, procedând ca și răposatul Ned a zis:

- *Felicitări, îți predau ștăfeta. Nu uita, numai cei perseverenți înving, pentru că ceilalți sunt absorbiți în paradisul uitării!*

Mult s-a bucurat Bob. Însă într-un târziu o ușoară undă de tristețe îi străbătu fața. O premoniție sau o revelație târzie, altoită pe o stare de oboseală, îi străbătea ființa?! Greu de spus.

Jocul mog se prezenta ca o tablă de șah, în pătrățelele căreia se expuneau fragmente de viață pe care adversarii trebuiau să le modifice la nivelul subiectiv. Aceste modificări se refereau la trăirile pe care adversarii trebuiau să le modifice la nivelul subiectiv. Aceste modificări se refereau la trăirile petrecute între anumite secunde din viața celui alt. Jocul continua în mai multe reprize, iar pariul stog-ra era un fel de șah-mat rapid și impunea în timpul subiectiv al celui alt unele modificări, care dispăreau la sfârșitul jocului. Fiecărui

(continuare în pag. 15)

adversar i se restituiau integral timpul obiectiv și timpul subiectiv trăit.

Dacă la acest joc puteau participa mai multe mii de concurenți, campioni deveneau doar aceia care ajungând la Templul Soarelui, reușiseră să descindă în zonele obscure ale subconștientului, de unde, derulând diferite trăiri, dezlănțuiau energii nebănuite, cu ajutorul cărora reușeau să-l detroneze pe anteriorul campion.

NEPOTUL LUI NOE

- Și cum îți spuneam, se zice că a plouat mult de tot cândva pe aici, zise tânărul, care privea florile și iarba de pe poiana înșorită. Au fost înecuri și pagube cum nu s-au mai pomenit. Deși oamenii acelor vremuri au fost prevestiți, ei nu au vrut să se schimbe continuând pe drumul cel greșit.

- Să fie vorba oare despre acel călăreț strălucitor?! Tânăra zâmbi puțin ironic.

- Da, despre acela care îi îndemna pe oameni să uite răul și să devină mai buni.

- Și tu crezi în așa ceva?!

- Da, pentru că mi-a povestit străbunicul meu și el n-a mințit niciodată.

- Cine? Bătrânul Noe?!

- Chiar el. Și pentru a mă convinge că ceea ce a spus este adevărat, cu puțin timp înainte de a muri m-a dus acolo. Deși nu aveam decât vreo zece ani și de atunci au trecut alți zece, îmi amintesc totul de parcă ar fi fost ieri. Vezi acolo, pe vârful aceluia munte, care se zărește în depărtare? Arată undeva în dreapta.

- Da.

- Și ce crezi că am văzut?

- Nu cumva o barcă mare?!

- Ba da.

- Și ce vrei să spui cu asta?

- Că tot ce ți-am spus este adevărat.

- Dar tata spunea că barca aceea nu a plutit niciodată pe apă. Mai mult, zicea că toate acestea nu sunt decât niște basme născute din dorința bătrânilor de a-i impresiona pe cei de azi arătându-le că pe vremuri se trăia conform datinilor. Iar azi... azi nu se mai respectă obiceiurile străvechi. Astfel, noi suntem călcătorii de lege.

- Nu te supăra, dar tatăl tău se înșeală amarnic. Noe, care a fost cel mai bătrân om care a trăit în satul nostru, nu a mințit niciodată, iar unele lucruri despre care mi-a vorbit în copilărie, astăzi s-au împlinit. Spunea...

"Ai să vezi cum boierii vor rămâne fără moșii. Cum unii vor fura de la vecin uitând buna cuviință și frica de Dumnezeu. Ai să vezi cum floarea rușinii își va pierde tot mai mult culoarea mov care va ajunge de la mărimea unui deget cât este azi până la mărimea unui bob de grâu. Restul va fi albă, dar acel alb este o culoare înșelătoare.", "Când vor fi toate acestea, bunule?" "Nu peste multă vreme. Vezi trăi și vei vedea multe bune și rele. Dar atunci eu nu voi mai fi aici." "Cum nu vei mai fi, bunule?!" "Adică, dragul moșului, într-o zi eu voi pleca departe. După aceea voi lipsi o săptămână, două, o lună... sau poate o jumătate de an. Iar tu vei uita pe bunul la fel cum ai uitat jucăria pe care ai pierdut-o acum o lună, pisica aceea care a murit anul trecut sau durerea de la degetul la care te-ai tăiat acum două zile." Privind-mi mâna dreaptă a continuat: "Acum chiar că

nu mai umbli legat!" "Cum să nu mă vindec, bunule, când mata mi-ai pus ceva pe deget care, ce-i drept, atunci m-a cam usturat, dar apoi mi-a trecut tăietura de parcă nici nu ar fi fost vreodată." "Ei, vezi, cum uită omul de durere! Așa vei uita și tu cum arăta moșul Noe." "Cum să te uit, bunule, chiar de vei pleca un an sau doi, îmi va fi dor de dumneata, dar nu te voi uita." "Oh, dragul bunului, mai știi ce ai mâncat alătăieri sau cum arăta străinul care a trecut acum o săptămână prin fața porții?" "Am uitat, bunule..." "Așa vei uita și cum arăta bunul, dar poate nu o să uiți vorbele mele. Noi suntem mici precum un mușuroi de furnici. Ne zbatem, strângem ba una, ba alta, iar când să ne bucurăm de roadele agoniseli noastre un firisor de apă s-a strecurat. Acesta a crescut, iar când a devenit pârâu ne-a spălat urma de pe acest pământ care este la fel de roditor precum și vechiul Rai din care au fost alungați Adam și Eva atunci când au fost înșelați de șarpe. Însă șarpele nu va pieri niciodată. Cât vor fi oameni sub soare șarpele va trăi, iar ispita va fi veșnică..."

- Frumos mai povestești! zise tânăra surzând.

- Cum îți spuneam și mai înainte, barca aceea mai există și acum.

Ștergându-și o lacrimă, tânărul continuă:

- Atras de amintirile copilăriei, acum vreo două zile am fost în locul, unde m-a dus străbunicul cu puțin timp înainte să ne părăsească. Am văzut barca aproape putrezită. Iar pe ceea ce a mai rămas din ea, adică printre scândurile cândva unite cu smoală, am văzut nămol uscat transformat în lut împrăștiat peste tot. Nu am putut să mă abțin și am luat o bucățică dintr-un lemn pe care am să ți-o arat îndată.

Scoate din buzunar un obiect înfășurat într-o bucată de pânză.

- Privește-o!

Tânăra, privind uimită bucata din lemn care era învelită în pânză, zise:

- Nu știu ce să mai zic. Dar ce ar fi să mă duci și pe mine acolo ca să văd barca!

- Te încumeți? Este mult de mers până la poalele muntelui și greu de urcat până în vârful lui!

- Încearcă și vei vedea! zise ea râzând.

- Oricum, bătrânii noștri nu credeau că vremea lor a fost cea mai bună.

- Da?! Dar tata spunea că și bunicul său îi povestea despre răutatea celor tineri care nu mai respectau obiceiurile străvechi.

- Asta e altceva. Cert este faptul că în trecut a fost și rău și bine. Iar când răul a devenit mai puternic, a plouat de s-au înecat toate. Dar mai înainte a fost o arșiță de pomină, iar lăcustele au intrat în lanuri distrugând recoltele. După aceea a urmat foamete și boli nenumărate. Noe a plutit cu barca sa peste ape atunci când s-au ridicat acoperind vârful muntelui multe zile în șir.

- Dar ia privește!

- Ce vezi?

- Cineva în veșminte albe și strălucitoare ne privește cu blândețe, spuse ea gânditoare.

- Unde este?

- Acolo! arată ea în partea dreaptă. Dar ce pace

(continuare în pag. 66)

Camelia Gabriela MITU

Un dar unic

„Habent sua fata libelli” („Cărțile își au destinul lor”)

Cititorule! Bună! Cât mă bucur că ești aici! Am un secret pentru tine: o poveste.

A fost odată, pe când timpul nu se număra (sau da?), un meșter foarte renumit pentru talentul său. Regi și regine și nobili din tot felul de țărâhuri îl căutau pe acest meșter, răsplătindu-i serviciile cu tot felul de bogății. Era o rușine greu de îndurat să nu deții ceva făurit de el.

Ce făcea mai exact acest meșter, te întrebi? Poțiuni ale tinereții veșnice? Săbii ce nu pot fi distruse? Nu, el nu făcea așa ceva. El făcea puzzle-uri. Da, puzzle-uri. Deja te-ai plictisit? Mai dă-mi o șansă!

Revenind, meșterul nostru, un bătrân cu privire de nedescifrat și barbă lungă, albă și împletită, făcea puzzle-uri. Doar că puzzle-urile lui nu erau simple moduri de amuzament. Puzzle-urile lui aveau magie. O magie puternică. Pentru că, vezi tu, meșterul crea prin unirea acelor bucățele diverse imagini – imagini ale frumuseții, imaginii ale bogăției, imagini ale norocului, imagini ale puterii. Dar crea și imagini ale sărăciei, ale ghinionului, ale morții. Iar oricine avea un puzzle de-ale meșterului, avea ceea ce puzzle-ul oferea, fie bine, fie rău.

Clienții meșterului se întreceau în favoruri și răsplăți pentru a primii cele mai puternice dintre aceste puzzle-uri. Unii promiteau titluri regale, alții protecție veșnică, alții se laudau că le vor folosi puterea în scopuri bune. Dar, cum inima omului e întortocheată și complicată, nu toți aveau intențiile bune pe care le afișau. La început, meșterul a ales posesorii celor mai delicate creații ale sale în funcție de felul în care aveau să le folosească. De exemplu, oferea puzzle-ul puterii unui regat neajutorat, stăpânit de dușmani, iar puzzle-ul ghinionului unui rege lacom și nemilos. Însă, între timp, fiind atras de răsplățile din ce în ce mai consistente, meșterul nu a mai fost atât de corect - oferind unor oameni răi puzzle-uri ce le dădeau și mai multă putere.

De ce a acceptat meșterul răsplăți când avea magia puzzle-ului și și-ar fi putut face propriile comori, te întrebi? Ei bine, acesta e secretul: meșterul a întâlnit într-o zi o Făptură Misterioasă, ce s-a îndrăgostit de ochii lui. Făptura, o creatură ciudată lipsită de suflet și cu ochi goi și întunecați, era dispusă să dea orice pentru a deveni frumoasă. Iar ochii meșterului, de un verde jad, i se păreau perfecți. Așa că cei doi au făcut un schimb - ochii meșterului, adică privirea lui umană și plină de viață, pentru meșteșugul puzzle-ului. Meșterul a acceptat să poarte pentru restul vieții o expresie goală pentru această putere, cu care însă a venit și o vrajă (ți-am spus că Făpturile

Misterioase n-au suflet) - anume că meșterul nu își putea construi propriile puzzle-uri cu comori, și nici nu putea fi atins de puzzle-urile ghinioniste. Astfel, numai restul oamenilor se puteau bucura de magia creațiilor acestuia.

Într-o zi, la casa meșterului a apărut o femeie în vârstă, cu chipul tras de la chinurile vieții și cu o anume durere în inimă.

- Meșter renumit, iartă îndrăzneala mea! Sunt o femeie săracă și amărâtă, și tot ce aveam pe lume s-a dus pentru mine. Băiatul meu, un flăcău de 18 ani, a murit. Am venit la tine, meștere, și te rog să îmi îndeplinești ultima dorință, ca să poată dormi liniștit.

Meșterul, curios, o primi pe femeie.

- Vezi tu, maestre, fiul meu a început să facă un puzzle pe care l-a primit de la o fată frumoasă, dar de pe alt țărm. Însă, fiindcă a murit, puzzle-ul a rămas neterminat. Băiatul mi-a spus pe patul de moarte să fac orice pentru a-i finaliza puzzle-ul, pentru că numai așa fata frumoasă va accepta să îl ia de soț. Maestre, în lumea fetei, nu există moarte, iar spiritul oricui cu puzzle-ul rezolvat poate ajunge acolo, mort sau viu. Nimeni nu a fost în stare să-l rezolve. Te rog, maestre meșter, ajută-mă!

Meșterul, surprins de povestea frumoasă și deopotrivă tragică, acceptă. Doar e cel mai talentat, nu-i așa?

-Bine, doamnă, îți voi rezolva puzzle-ul. De la tine nu vreau nimic, mi-ai plătit serviciul cu povestea fiului tău și cu o nouă provocare. Să te întorci într-o lună pentru puzzle.

Femeia era emoționată de fericire.

Primind puzzle-ul, meșterul l-a analizat cu mândrie. Cine e mai bun ca el? Nimeni, exact.

Puzzle-ul nu era prea complex: la extremități avea culori întunecate precum negru abanos, acaju închis, dar și nuanțe de albastru cobalt și foca. Interesant. Nuanțele acestea îi inspirau meșterului un aer de tristețe. Of, săracul băiat, cine știe ce zână malefică l-o fi păcălit, târându-l, de fapt, cu vraja acestui puzzle în întuneric!

Apoi, cu cât puzzle-ul se apropia de centru, nuanțele se preschimbau într-un albastru canar, verde marin și galben auriu. De aici, de la galben, lipseau câteva piese. Meșterul a găsit în trusa lui unele identice. Le-a pus și s-au potrivit perfect.

Pe parcurs, a mai adăugat și câteva piese mov ce se apropiau de centru. Apoi două piese roșii.

Puzzle-ul a ajuns în cele din urmă să fie întreg, în afara unei singure piese - cea din mijloc.

În mijloc, nimic nu se potrivea și nimic nu-l enerva mai rău pe meșter decât să eșueze.

„Nu se poate așa ceva! Doar sunt cel mai talentat, cel mai priceput! Am rezolvat puzzle-uri ale nobililor, ale regilor de temut și nu pot rezolva un puzzle amărât al unei bătrâne?!”

Meșterul a căutat și a tot căutat. Ce lipsea? Piesa puterii? Piesa curajului? Piesa blestemului? Piesa nunții? Piesa frumuseții? Nu. Nu. Și nu. Nimic nu se potrivea.

Frustrat de situație, meșterul s-a decis să plece într-o călătorie, căutând pe la fel și fel de vrăjitori, negustori și... ființe fermecate, piesa lipsă. Avea

(continuare în pag. 57)

timp, căci mai erau 3 săptămâni până la întoarcerea femeii.

Maestrul a ajuns în locul de întâlnire al negustorilor ce aduceau mii și mii de comori din lumi îndepărtate, ba chiar de la capătul pământului. Nimeni nu l-a putut ajuta. Un negustor i-a spus: "Meștere mult priceput, du-te în regatul magilor. Ei au ce îți trebuie."

Meșterul n-a stat pe gânduri. Ajuns în regatul magilor, a fost primit cu urale și petreceri. Nu oricând ai onoarea ca cel mai cunoscut și căutat meșter să-ți vină în regat, nu-i așa?

-Cu ce te putem ajuta, stimabile maestru? a întrebat conducătorul, un băiat cu ochii albaștri și trăsături blânde, de aproape 20 de ani.

Ce vrajă veche! Toți știm că regele are de fapt 115 ani, dar a rămas la fel de obsedat de frumusețe ca la 20!

Meșterul i-a spus despre piesa lipsă, dar magii nu l-au putut ajuta.

"Noi putem manipula natura în scopuri proprii și putem invoca diferite entități, însă nu putem să naștem magia propriu-zis. Deși avem vrăji, nu noi le-am inventat. Noi le-am primit sau le-am găsit. Magia aparține numai Făpturilor Misterioase, așa că, dintre toți și toate, numai acele creaturi viclene te pot ajuta" i s-a spus.

Cu tragere de inimă, meșterul a continuat drumul până la poarta dintre lumea noastră și a Făpturilor. Deși era un lucru periculos, mândria și aroganța adunată de-a lungul timpului nu-l lăsau să dea înapoi și să recunoască existența unui puzzle pe care nu îl poate rezolva.

La graniță a întâlnit o Făptură căreia îi plăcea să atragă fetele tinere și apoi să le fure glasul. Da, frumusețea care o obseda pe acea Făptură era frumusețea glasului.

-Ah, uite cine e aici! Singurul muritor care a făcut o înțele-gere cu una dintre noi! Remarcabil pentru tine, înjositor pentru noi. Știi, noi de obicei luăm ce vrem fără să ne obosim să vă întrebăm pe voi, ființe inferioare. Apropo, îți place vocea mea, *maestre*? Acest ultim cuvânt l-a rostit cu glasul dulce al unei copile.

Secretul cel mai important este să lauzi MEREU Făpturile Misterioase. Să le dai ce vor - să le faci să se simtă cele mai frumoase.

-Da, este cel mai minunat lucru care mi-a fost dat auzului.

-Ce frumos! Ce frumos! Îmi place de tine. Haide, ia, spune-mi, ce te aduce aici? Nu cred că ai venit așa aproape de graniță doar de dragul de a veni, cu posibilitatea ca o Făptură rea - nu eu, desigur - să te păcălească.

Maestrul îi spusese despre întâmplarea sa, iar Făptura analiză puzzle-ul.

-Maestre, să știi că aici nu e nicio magie și habar n-am cum să te ajut. Dacă era, aș fi simțit. Dar piesa care îți lipsește nu are pic de magie, e ceva plictisitor de-al vostru, de-al muritorilor.

Meșterul crezu Făptura, căci aceste ființe, când mint, devin urâte și toată frumusețea adunată (mai degrabă, furată) dispare.

Revenit acasă, obosit și dezamăgit, meșterul nu știa ce să mai facă. În niciun caz nu avea să cedeze - un lucru sub demnitatea lui.

Examină din nou puzzle-ul ce i-a amărât ultima perioadă a vieții. Atunci a ajuns la o concluzie: nu are altceva de făcut decât să construiască singur piesa. A luat măsurile

exacte și a început munca. Mai avea 3 zile la dispoziție, înainte ca bătrâna să revină.

Meșterul a terminat, a făcut o piesă albă, de un alb pur.

A încercat să o potrivească, însă în unele locuri era prea largă, iar în altele prea strâmtă. A scos-o și a potrivit-o din nou. De această dată, în locurile în care era largă a devenit strâmtă și în locurile în care era strâmtă a devenit largă.

Ce nebunie!

Obosit, maestrul a pus piesa în buzunar și a ieșit afară, la o plimbare înainte de apus.

S-a așezat pe o bancă, iar toată frustrarea și istovirea l-au doborât. A început să plângă. Văzându-l, o fetiță s-a apropiat de el.

-De ce plângeți, domnule?

-Fată, fată, am o mare enigmă.

Fata s-a uitat ciudat.

-Adică ceva ce nu pot să rezolv, a explicat meșterul.

-Aaaaa! și care e cea emignă... adică enigmă?

Bătrânul i-a arătat piesa de puzzle și i-a spus că nu o poate potrivi. Fetița a râs și a luat piesa.

-Uite, te duci în locul din care lipsește, și o pui în funcție de formele ei! Nu e greu, nu fi trist! a zis fetița cu inocență și voioșie în glas.

În acel moment, piesa s-a cutremurat. Fetița s-a speriat și a scăpat-o. Bătrânul i-a mulțumit, iar fetița a plecat, puțin confuză, dar crezând că a găsit magia unei zâne, motiv de bucurie maximă.

Când a ridicat piesa, maestrul a observat că acum era de un roz pal, un roz blând, precum cel ce pictează cerul la apus.

A fugit cu piesa acasă. A luat puzzle-ul și, cu mâini tremurânde, a pus piesa.

Se potrivea.

Puzzle-ul era gata.

A reușit!

Când femeia l-a luat, plângea de emoție.

-Mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc! repeta, fiecare cuvânt venind cu mii de lacrimi.

După plecarea acesteia, maestrul a reflectat la cele întâmplate.

Care era șmecheria cu acea piesă? Magii nu o aveau. Nici măcar Făpturile Misterioase, cele care au... totul, nu aveau piesa.

Nimic nu funcționase până când nu a construit-o singur. Și până când... acea fetiță a ținut-o în mâini și a râs, bucuroasă.

"Dar piesa care îți lipsește nu are pic de magie, e ceva plictisitor de-al vostru, de-al muritorilor.", i-a spus acea făptură.

"Ceva plictisitor de-al muritorilor"... ce e plictisitor din punctul de vedere al acelor ființe?...

Desigur, emoțiile! Emoțiile și sentimentele! a constatat meșterul.

Pentru că Făpturile Misterioase nu au suflut, deci cum li s-ar putea părea demn de atenție ceva ce nu pot simți?

Păi, atunci... dacă e vorba de emoții...

Iar fetița a râs...

Fericirea! realizează, cu o oarecare tulburare, maestrul.

(continuare în pag. 76)

Eugen ONISCU

SUFLET MĂHNIT

Bătrâna avea obiceiul ca dis-de-dimineată să iasă pe prisma casei pentru a privi răsăritul de soare și câmpul de floarea soarelui ce se întindea pe lângă pământul ei. Așezându-se pe scaunul de lemn ce arăta învechit de timp, se gândea că era a optzeci și doua vară din viața ei. Și asta pe de o parte o bucura însă pe de altă parte o întrista pentru că văzuse multe în viața ei și uneori suferise. Îi plăcea să vadă răsăritul soarelui pentru că era un spectacol al naturii pe care nu se mai sătura să-l admire neconținut. Urmărea cum soarele răsare cu maiestrate și totul se luminează și capătă frumusețe și mai ales îi plăcea nespun jocul razelor de soare printre lanurile de floarea soarelui. Admira contrastul de culori de la albastrul cerului, la galbenul florilor și verdele viu al ierbii, toate i se păreau nespun de minunate.

Erau momentele ei cele mai frumoase din zi. Însă uneori dimineața trăia ceva extrem de trist ce o umplea de o mâhnire profundă. Una din fiicele ei, pe nume Cătălina, ce avea cinzeci de ani și avea casa în apropiere. Venea la fântâna din fața casei mamei pentru a lua apă de băut căci acolo era cel mai bun izvor din zonă. Dar când dădea cu ochii de ea, Cătălina îi întorcea spatele cu dușmănie ca nici măcar cu fața să nu stea spre ea. Și acel gest se repeta de mult timp, iar ea rămânea profund îndurerată după ce își vedea fiica întorcându-i spatele. Fuseseră și zile când o strigase pe Cătălina, ba mai mult de atât o implorase să-i vorbească. De câteva ori Cătălina îi strigase nervoasă:

- Ce mai cauți vorbă cu mine după ce mi-ai luat pământul și l-ai dat Sandei...

Dar de când îi aruncase acele vorbe răstite trecuse mult timp și nu mai avea parte decât de o tăcere adâncă și același gest de dispreț total. Iar bătrâna rămânea privind îndurerată în urma fiicei ei și frământându-se pe prispă. De mică Cătălina fusese mai încăpățânată decât ceilalți copii ai ei. O tratase oare mai dur? Din cei opt copii pe care îi avea doar două fete mai erau prin preajma ei. Ceilalți șase erau plecați departe prin Anglia, uneori mai veneau în concedii și atunci o vizitau.

Însă bătrâna se tot gândea că poate față de Cătălina greșise și ar fi dorit ca lucrurile să se fi desfășurat altfel. Dar totul era trecut și lucrurile nu se mai puteau întoarce înapoi. Cel puțin cu Sanda, cealaltă

fiică a ei, era mulțumită pentru că o respecta și îi purta de grijă. Dar marea ei problemă o avea cu Cătălina și ce mult ar fi dorit să se împacă cu ea dar se părea că era imposibil. Își amintea uneori cum evoluaseră lucrurile până la acel conflict. O, de ar mai fi trăit Toader, bărbatul ei! Doar el ar mai fi putut soluționa totul pentru că fusese un om foarte autoritar. Și de aceea cei patru băieți și cele patru fete ale lor îi știuseră de frică și îl respectaseră. Iar ea ca mamă nu îi dojenise prea mult ci căutase să le ofere iubire maternă pentru ca ei să înțeleagă că în căminul lor nu exista numai duritatea lui Toader.

Revedea cu ochii minții cum primul bărbat al Cătălinei se îmbolnăvise de cancer și murise cu ani în urmă, lăsând-o pe aceasta cu doi copii. Apoi Cătălina se măritase cu un om tare ciudat ce ei nu îi plăcuse. Deși acel om pe nume Doru la început se purtase foarte bine cu toată lumea. Însă pe parcurs începuse să-și arate adevărata față de om foarte viclan și rău. Doru era un bărbat de cinzeci de ani, scund, chel, având ochii mici și o privire plină de viclenie cu care urmărea mereu să înșele și să fure oamenii. Avea conflicte peste tot pe unde mai lucra diferite lucrări de zidărie, deși din anumite considerente mai juca și rolul omului altruist. Dar totul nu era decât un joc, ea înțelegea foarte bine modul lui de a fi, și cu regret ajunsese la concluzia că un astfel de măritiș nu i-ar fi trebuit fiicei ei.

După ce se căsătoriseră veniseră amândoi la ea convingând-o cu fel și fel de argumente să le dea casa cu cinzeci de ari de pământ, promițând că o vor îngriji. La început lucrurile fură oarecum bune însă la scurt timp Doru aduse cinci porci mari pe care îi puse într-un ocol și ea trebuia să le dea de mâncare. Apoi Doru începu a se purta ca un adevărat stăpân în curtea ei. Ba mai mult de atât pensia ei de două mii de lei tot el o lua pe motiv că o îngrijeau. Uneori îi aduceau de mâncare, alteori nu, însă lună de lună pensia ei o lua Doru. Dar cel mai mult o călcau pe nervi porcii, pentru că guițau grozav și trebuia să le dea de mâncare atunci când Cătălina sau Doru nu veneau, și uneori trecea o zi sau două fără ca ei să apară pe acolo. Iar Doru îi reproșa uneori că nu îi îngrijește porcii cum trebuie. Nu mai putuse suporta la nesfârșit tot acel chin și sfătuită fiind de Sanda rupseseră actele Cătălinei.

Și de aceea în unele dimineți când se bucura pe prisma casei de măreția răsăritului de soare și de frumusețea pâlăriilor de floarea soarelui avea parte de acea scenă teribilă în care Cătălina îi întorcea cu dușmănie spatele. Era oare condamnată la nesfârșit să suporte până în ultima ei clipă de viață acel îngrozitor spectacol? Și apoi vedea că pe deasupra Cătălina nici cu Sanda nu vorbea și asta o întrista profund. Erau doar doi ani diferență între ele și ar fi vrut să le vadă trăind în armonie ca două bune surori. Apoi ea avea să se coboare curând în lumea celor morți alături de Toader. Iar cele două fete ale ei aveau să trăiască oare tot așa?

Toate acele lucruri o mahnneau pe bătrână și se simțea foarte neputincioasă pentru a mai putea remedia ceva. Sosi însă și o dimineață când bătrâna

(continuare în pag. 59)

avu ferma convingere că ceva se va întâmpla, o văzu pe Cătălina venind la fântână și întorcându-i din nou spațele însă nu mai putu rezista și o strigă:

- Cătălina draga mea...

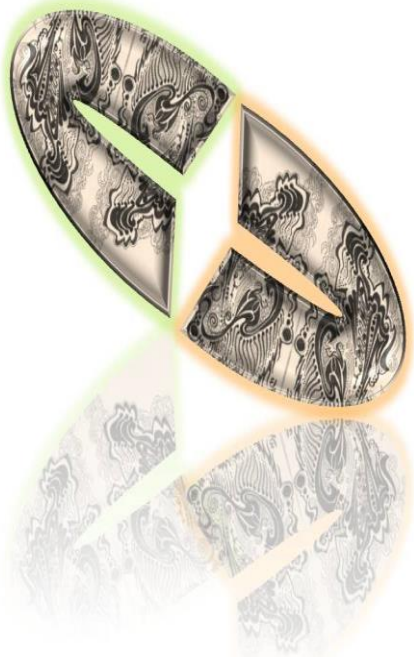
Nu primi nici un răspuns, strigă din nou însă nici un răspuns. Și atunci o mâhnire profundă îi cuprinse sufletul, începu să tremure din cauza agitației nervoase și simți că ceva se rupe în pieptul ei, se prăbuși de pe scaun pe prispă scoțând un horcăit. Mai apucă să o vadă pe Cătălina cu găleata de apă cum se îndepărta pe cărarea ce șerpua prin iarbă. Și apoi cu o ultimă privire mai putu să vadă soarele și pălăriile de floarea soarelui ce păreau toate că îi zâmbesc și o cheamă să alerge ca atunci când era copilă și se juca împreună cu alți copii prin miriște. După care orice percepție a lumii din jurul ei și orice gând din mintea ei se stinse...

(urmare din pag. 53)

La orele ei o vedea adesea aplecată asupra unor hărți pe care le foloseau la lecții, dar pe ea se pare că o interesa mai mult decât pe toți ceilalți...

Dar Ema n-o mai asculta, n-o mai lua în seamă, gândurile îi erau acum departe, purtate de euforia momentului pe alte tărâmurii, pe care trona Riana, minunata ei fetiță deșteaptă. Îi ierta pe toți în gând, voia să nu mai audă fățarnicii și lingușeli și să se mute împreună cu fetița ei pe un alt tărâm, unul despre care nu știa mai nimic, dar pe care fericirea se simțea omniprezentă.

Charles BAUDELAIRE

(1821 - 1867)

Alegorie

E o femeie mândră, cu gâtul lung și fin,
Care își lasă părul să se reverse-n vin.
Și ghearele iubirii, și jocul otrăvit,
Alunecă tocite pe pielea-i de granit.
La Moartea-n râs, Dezmățul hulit este firesc,
Doi monștri ce cu mâna adună și cosesc,
Dar trupul ei puternic, și drept, și maiestuos
L-au respctat în jocul lor aspru, ticălos.
În mers e o zeiță, sultană pe divan;
Ea crede în plăcere ca un mahomedan,
Și-n brațele-i umplute de sâni voluptuoși
Ea cheamă ochii lumii, atât de pofticioși.
Ea crede și ea știe, nerodnică fecioară
Ce pentru mersul lumii e totuși necesară,
Și are-un dar fantastic, a trupului splendoare,
Care la orice vină găsește o iertare.
Ignoră Purgatoriul, Infernul tot așa,
Dar când îi vine ceasul și-n Noapte va intra
La chipul pal al Morții se va uita tăcut,
Fără regret sau ură – precum un nou-născut.

Traducere de Octavian Cocoș

Clopotul dogit

Amar și dulce-mi pare ca-n noapți de iarnă stând,
S-ascult, de lângă focul ce-n fumu-i se frământă,
În depărtări puzderii de amintiri urcând
Încet din ceața-n care lung clopotele cântă.

Prea fericit e-un clopot cu gâtul viguros,
Ce, chiar bătrân, tot sprinten rămâne și vibrează
Când rugător chemarea și-o strigă credincios,
Ca un ostaș în vârstă din cortu-i când veghează.

Traducere de Șerban Bașcovici

Portretul

Preface Moartea-n scrum și în uitare
Văpaia care-n noi a luminat...
Din ochii tandri, din a lor ardoare,
Din gura care-adânc m-a fermecat,

Din sărutările ca un balsam,
Din mângâierea caldă a luminii,
Ce-a mai rămas din toate, ce mai am?
Un palid chip, nedeslușite linii,

Pe care Timpul, un bătrân ingrat,
Le șterge cu aripa-i ne-ncetat,
Iar eu mă pierd în valurile soartei...

- Dar ucigaș al Vieții și al Artei,
Din gândul meu, tu n-o s-o smulgi pe Ea,
Toată plăcerea, toată slava mea!

Traducere de Petru Dincă

Vasile Dan MARCHIȘ

PRELUNGIREA SALVATOARE A TRUPULUI (sau muza mi se destăinuie)

"Nu te-am întâmpinat
că m-am mirat
de mirarea visătorilor pe kitsh-uri,
făcături,
falsuri,
copii
ci de mirarea ta...
M-am întruchipat drept element detectabil
chiar viabil
prin însăși ce ai tu vital!
Nu înțelegi?
Da, sunt parte din tine:
poezia lichidă-sângele tău
Trăiește-mă...
Să văd cum poți petrece cu măsură
că mă ai astfel!
Cum poți prețui că mă simți astfel...?
Iar eu la rândul meu
te voi bio metaforiza pe deplin...
O, cum gândești acum poezia,
nu ca pe apă chioară
ci ca pe sânge...
Nu ca ce este afară
ci ca parte din tine...
Ai devenit prin poezie
cum melcul față de cochilie!
Nu înțelegi?
Melcul nu este precum chiriașii
sau ca proprietarii unor adăposturi.
Ci mai mult...
Cum poezia este
protecția viabilă,
inspirația la fiecare pas,
oriunde
precum adăpostul melcului (cochilia)-
prelungirea salvatoare a trupului...!"

RAȚIONAL

"Am venit așa cum ai dorit, mi-a cuvântat muza"
Și apoi:
"Dacă aș constitui inspirația
pe plan literar

În funcție de invidia și răutatea cuiva,
n-ar fi zece poeți în lume,
nici măcar doi,
ci doar unul singur,
și atunci
dacă l-aș inspira
numai pe acesta să scrie poezii
despre tristețea lumii,
cât ar trebui acesta să scrie legat de tristețe?
Și astfel,
când ar avea o clipă de răgaz
să se bucure de ceva?
Dacă la asta te-ai gândit,
bucură-te,
căci mulți poeți am constituit în acest sens...
Recrează-te!
Deoarece prin această gândire rațională
m-ai dobândit azi,
ca pe o relaxare,
pentru a avea timp
a transpune sentimentele în scris
la modul viabil
la timpul prezent
sau pentru viitor
legat de starea lumii...

GEOGRAFIA FĂRĂ CUVINTE

Doar zăpezile veșnice care
sunt mai vechi decât istoria
nu pot fi încadrate în aceasta
deoarece
despre zăpezile veșnice
nu s-a putut spune niciodată nimic în plus
de ceea ce sunt astăzi...
Geografia prin ce nu poate fi schimbătoare
sau înșelătoare?
De la o zi la alta,
Pământul poate fi umed sau uscat;
apele pot ieși din matcă sau seca;
plantele pot fi verzi sau uscate,
însă zăpezile veșnice au fost întotdeauna
și sunt de asemenea reci
și unicele prin alcătuirea care
n-a înșelat așteptările...

Geografia fără zăpezile veșnice
se poate menține viabilă doar
punând în plan cimitirele
când acestea
sunt etalate prin simple imagini
fără a fi prezentate în cuvinte
fiindcă atunci ar părea istorie...

(continuare în pag. 61)

MARE ÎNDEMN MARE

Pe când credeam că muza mi se bagă în seamă
arătându-mi cum trec unul pe lângă altul cerbii
prin acel dicționar de neologisme a semnelor,
încilinându-și reciproc unul altuia coarneaue.

Atunci muza a rostit:

"Știi ce înseamnă asta?

Știi ce-și spun cerbii?

*Prin instincte antice

oamenii moderni neîmpliniți de azi

se bat în pantofi de gală,

iar noi să ne batem în copite?"

Ce ar însemna asta?

Respect sau instinct de troglodit?

În coarne să ne luăm,

când oamenii se iau cap în cap, fără coarne?

Ar fi ceva extra uman...!

Să ne provocăm la duel doar mugind,

când oamenii se confruntă înjurând?

Cine ar înțelege acel dicționar de mugete
din viața cerbilor...?

Aceste abțineri de la relele maniere

amână judecata de apoi...

Iar tu să te duelezi cu cineva în poezii?

N-ai încercat asta până acum,

dar nici să nu încerci

când poezia bună

se vede față de versificările de trei nuiete,

înainte de concurs.

Eu decid cine ce să scrie,

Hei, când ești cu mine,

ce altceva visezi pe linie de poezie?

Scrie!"

NIMIC SUSPECT -2

"Ce aștepti?

Aprinde lumânarea!

Chiar dacă ești în amiaza zilei

cu soarele în privire...

Despre ce altceva vrei să scrii

să nu fii acuzat

sau dat de gol?"

Strașnică apariție și-a făcut muza,
apoi:

"Fie la bine sau la greu,

la bucurie sau la tristețe,

la sărăcie sau belșug

să nu fii acuzat

sau dat de gol,

singurul lucru acceptat în acest sens
este lumânarea.

Fie că o folosești

în condițiile prevăzute mai sus,

chiar ai motive să o folosești oricând,

fie că te rogi cu voce tare

sau în surdina

Iar dacă ești prins că taci

ținând în mână lumânarea aprinsă,

fără să semnalezi nimic altceva la vedere

(deși nu ești la un anumit eveniment public,

botez, nuntă, slujbă religioasă sau de altă natură)

chiar dacă ești de mirare soarelui,

poți motiva că astfel

ții momente de reculegere pentru cineva"

Ce mai poți scrie altceva să nu pari suspect?

Să nu se creadă că ai plagiat

sau că ai ceva cu cineva!

Acesta este subiectul potrivit:

Căderea unei frunze

sau zborul pufului de pădăie

care s-a desprins de lângă tine în văzduh

fără aripi,

fără speranțe

fără intermediari,

(fie aceștia diferite aparate de zbor

sau alte mecanisme de menținere în văzduh)

Fără aceste elemente

chiar și în cădere

ești inferior și față de frunze.

"Vezi cum te exprimi

să nu pari că doar îngâni în poezie căderea frunzei,

astfel vei fi considerat un actor.

Uite procedura!

Nu prin creion sau prin alte instrumente de scris

nici prin viu grai deoarece acestea pot părea

elemente suspecte prin care se va crede că

imiți orice mișcare sau sunete neprevăzute.

La însăși frunza.

Ridic-o la înălțimea unui copac obișnuit,

nu mai sus

nici mai jos,

să se creadă că execuți mișcări suspecte,

ci astfel frunza să aibă timp să cadă în voia ei...

De la înălțimea respectivă lasă frunza să cadă

până aproape de pământ ...

Întinde mâinile sub ea...

Vezi, ți-a căzut în palmă...

Astfel i-ai dat frunzei ocazia să cadă cum a vrut ea.

Chiar în palma ta.

Nimic suspect..."

Adrian GRAUENFELS**Cum arde Canada***ziua în care ...*

O zi de marți înourată calm.
 Palatul este închis.
 Nimic nu strălucește.
 Urcăm treptele
 Apa cade de obicei în jos.
 Ne învățăm în jurul bazinului circular, secăt
 Facem un picnic cu mezelurile noastre non casher
 În spatele unui gard viu, și ascundem resturile tot
 acolo
 de ploaia din seara asta și de serviciul de mâine
 Nu mă simt ca un rege leneș
 Nu mă simt ca un sclav în vacanță.
 Nu mă simt iubit
 ne așezăm să fumezi
 Lângă un canal puțin adânc care în orice altă zi
 ar fi putut părea un fluviu
 Două linii drepte care duc spre nicăieri
 înconjurat de două linii drepte de ploi
 care și ele duc nicăieri...

Stăm între ploi și o bancă
 Privind cum apa nu reflectă nimic,
 Lăsăm cei câțiva pești
 Să fie văzuți ori de câte ori ies din mâl
 La jumătatea drumului dintre inimă și tranșee
 Nimic nu e vast și nici dragoste nu e
 Doar un gând trimis la mii de ani lumină.

Dar după ce am frânat cu scrâșnet
 până la fundul văii Alberta
 ne-am dat seama de panta pe care va trebui să o
 urcăm
 și era noapte, tu pe spatele bicicletei mele
 trecusem pe lângă locul care a ars - localnicii
 suficient de înstăriți pentru a continua să se invite la un
 fel de
 banchet, punând lumânări și farfurii, în cenușa de
 dincolo de acoperișuri - așa că ai spus să mergem
 acasă,
 dar uite
 dealul pe care am coborât e la fel de abrupt ca și cel
 care urmează ascuns de fumul gros
 din fața noastră.

Ce i-au făcut lui Spartacus

I-au pus un acoperiș deasupra capului.
 Fiecare țigla era o felie de lut așezată pe o
 coapsă și îndoită până când se usca în soare
 așa că marginea acoperișului avea un aspect rupt,
 ca și cum o tânără gazelă a păscut din liziera pădurii
 rumegând zarea.
 au făcut și o groapă de gunoi pentru faianța ieftină a
 cerului.
 De-a lungul streșinii, arcadele în șir
 semănau cu intrările de la Colosseum
 în care ar putea apărea un leu, sau un gladiator cu o
 armură de doi metri și jumătate,
 sau o ființă de 1.8 metri cu fața pictată a

unei doamne romane simandicoase.
 Albinele nu s-ar fi instalat
 în acele nișe concave, deasupra camerelor noastre,
 nici păsările nu ar roi. Cum poate un tânăr sclav
 să plătească camera și masa cu o centură,
 cu peria de păr, cu două săbii scurte.
 Ei pun un acoperiș deasupra capului, împotriva
 fulgerelor, și excremente - fără jenă, e un material
 abundent și durabil.
 Fac gesturi străine, nici cuvinte familiale nu au...
 și sub acel acoperiș l-au bătut lung cu niște săbii
 tocite
 care dor cel mai tare.

Model dorind să doarmă

Era un loc uman. De o parte și de alta femeii și
 bărbați tineri țineau în mâini lucruri făcute de
 om, inventate pentru viață.
 Unii căscau
 prin intermediul gurilor deschise,
 cerând o odihnă separată și singulară
 mult mai puțin încordată decât precizia oricărei flori
 captate de pânza lacomă.
 Nu existau flori; fiecare buchet era aranjat
 pentru a completa obiectul picturilor.
 Se înțelegea că morții nu se mai puteau apleca
 deasupra
 chitarelor sau a cărților, sau să-și întoarcă capul și să
 vorbească, sau să-și plece capul pentru a plânge.
 Eram printre cei lucizi și răbdători care ne mișcam,
 la semnalele șefului, prin sălile largi înțesate cu
 șevalete goale din lemn ornamentat,
 într-o cameră de culoare roșie care adăpostea
 singurul pat și o fereastră, de unde priveam în
 depărtare, încețoșat
 ca și cum ni s-ar fi făcut două desene
 simultan.

Cum Israelul a luat calea spre iad

A fost o călătorie lungă și dificilă.
 Obosit de amestecul de minciuni și sabotaje
 Nu te poți încrede în instincte
 După alegeri, nu-ți vine să crezi că iar ai pierdut
 ai fost înșelat, manipulat statistic
 Procesul este complicat și pervers
 Dezamăgit, nu există nici un cuvânt de spus
 doar un rânjet trist.
 Nimic nu s-a schimbat.

La ce să te mai aștepți?
 Acesta este deja un iad, pavat cu sângele și
 speranța ta.
 Ai prefera să te întorci în pântecul mamei, e mai
 cald.
 Fie ca sufletele nesăbuite să fie mistuite.

Chiar și așa, doresc ca toată lumea să voteze.
 Votați pentru un iad alternativ. pentru rațiune și casă.
 luați parte la construcția infernului nostru viu.

Multe suflete tinere sunt recrutate

(continuare în pag. 63)

Alții se ascund după perdele
 Votați! Meritați o soartă, nu războaie
 Trebuie să continuăm să umblăm în întuneric,
 să căutăm focul iadului și să transmitem urmașilor o
 primăvară improbabilă
 și poate și un răsărit de soare.

Amoralul amor

Când un bărbat ridică vocea
 ea zice că e dragoste, și că dragostea uneori devine
 furie.
 Femeia e gata să iubească un bărbat cu mâinile reci
 care uneori o atinge, vorbindu-i de D-zeu
 Mulți, se roagă după ce te jignesc.
 Scuzele lor par femeii a fi dragoste
 și ele iubesc pe cei care își cer scuze...

Le place să ierte, pentru că ele sunt zeițe
 Ele te iartă pentru că nu se pot ierta pe ele însăși

"Probabil are un demon bun în ea", spun bătrânii
 tribului
 De fapt, femeia e un fluviu care cară totul la suprafață,
 bărci și insulte, pirații sufletului ei, scrisori nedeschise,
 mângâieri pentru înecați...

Ani după ce a fost jignită, femeia nu va vorbi despre
 acel
 bărbat violent
 bătăran, ignorant... nu va recunoaște indecența
 dragostei lor

Toți bărbații mei au fost frumoși, slabi, sportivi, spune
 și mă iubeau când eram
 slabă, cu părul scurt, cu obrații roz, prostuță, în mini,
 nudă, moartă...

Poem japonez

perdele - paravane simple, sadic monoton
 plictisul nenumăratelor candelă - lampioane
 afară ramuri și flori și flori și flori
 pomi cu flori, fluorescență, fluorescența
 zgomotul oglinzilor fără imagini imagini
 fără fețe, sau toate la fel
 și brusc ...geamătul unui ceainic spart

trupul e altceva
 fosilizat, albit de apa fântânilor Zen
 de dorința de a modifica zenul
 sub cerul albastru impecabil
 blue
 Zen și trup, incompatibile mișcări lente
 pe pietrișul lent
 și apoi nemișcare.
 nu pot fi un sfinx
 nu pot iubi
 am nevoie de cineva
 ca mine

Mirarea zeiței

Să fie clar, zeei nu mai sunt generoși
 Peste poduri de sticlă și zgârie nori de beton
 Între șosele largi pline cu automobile
 și ultimul pom de pe planetă
 porumbeii Afroditei pleacă în migrare
 one way

Dar iată o fată frumoasă, pe plaja pustie
 (care se răcește de la o zi la alta)
 trebuie să crească și ea
 în zilele care se scurg monoton

apoi ca un șarpe
 privește la urma ei lăsată în nisipuri
 și nu pricepe cum ea, cea de azi
 și-a terminat tinerețea
 și nu mai are loc
 în scoica ei cea de ieri.

Poem scris cu degetul

Tot felul de voci are omul
 toate-s despre el
 și cine le aude,
 le aude cu toate vocile sale, omul
 se află în gura mulțimii
 și dacă sufletu-i vorbește,
 cineva-l aude
 dar cum să știe el omul
 dacă vorba lui nu-i râsul minții
 sau o fi ea vreun prunc
 al scrisului cu degetul
 pe roua răsuflării
 la porțile nopții...

otrava sufletului

or mai veni și alte nopți
 cu gust de nisip și de lăcuste
 pe buze uscate
 de negăsirea apei
 curg șoaptele prostiei –

iar cei deștepți
 își îmbrățișau iubitele
 doar în zilele rele –

apoi plecau răsând
 lăsându-le carnea pradă
 ciorilor bârfitoare

(din volumul JOY - Traduceri și poezii - Volumul XVIII)

Oana Irina NECHIFOR

IARNA TRISTĂ

Privesc de la fereastră grădinile cum mor,
Florile dalbe care s-au scuturat de-atâta dor
Și via care plânge cu lacrimi de ploaie,
Pământul meu drag sufocat de noroaie.

Mai treceți dragii mei pe la bătrâna vatră,
Lacăt n-am pus la suflet și nici măcar la poartă.
O las așa deschisă, să știți că vă aștept,
Lumină să-mi purtați în ochi și veșnicia-n piept.

CASA PĂRINTEASCĂ

Pe mine să mă căutați la țară,
Acolo unde Domnul e mai sfânt
Chiar dacă veți găsi doar casa goală,
Iar trupul îmi va fi demult pământ.

V-am așteptat amar de vreme sub cerdac,
Cu al vostru tată care lung privea la poartă
Mă răzvrăteam și aș fi dat orice să pot să fac,
Din timpul ce ne fu lăsat, o clipă să nu treacă.

Voi v-ați tot dus căci v-a chemat pământul,
Casa-i abandonată ca un cuib de cuc
Și-n curtea pietruită numai vântul,
Rotește frunzele căzute din bătrânul nuc.

Ferestrele și-au închis ochii-n asfințit,
Mușcatele nu mai zâmbesc a sărbătoare
Iar casa părintească de suflet s-a golit,
Cu voi plecați departe, în lumea asta mare.

IRIS ALB

Iris, floare delicată
În a timpului grădină
Lângă prispa de la poartă
Răspândești a ta lumină.

Te-a lăsat maica, se pare
Când în grabă a plecat
Floare fără asemănare,
Cu vâl alb, înmiresmat.

Astfel, când mă uit la tine
Și parfumul tău îl simt
Maica parcă-i lângă mine,
Chipul pot să i-l ating.

Plăpând ești precum iubirea,
Nobil în tăcerea ta,
Tu ți-ai împlinit menirea,
Ascultându-mi inima!

LUCRURI VECHI

Lucruri vechi, oale, ulcele,
Plămădite din lut ars,
Ce să fac Doamne cu ele?
De la părinți mi-au rămas.

Lucruri vechi, covata spartă,
Ani la rând ea a dospit
Pâinea sfântă și curată,
Care pe noi ne-a hrănit.

Lucruri vechi, securea tatei,
Când lemne el aducea
Din pădure, de departe
Să nu-mi fie iarna grea.

Lucruri vechi, plug ruginit,
Uitat printr-un colț de curte
Știu că mult ai mai trudit
Tras de boi cu stea în frunte.

Lucruri vechi, ștergar cusut
De mâini blânde, pricepute
Când tata n-a mai putut,
Sudoarea i-ai șters pe frunte.

Lucruri vechi, lampă gălbuie,
De lumină nu ai parte
Seri la rând mi-ai dat-o mie
Ca să pot să învăț carte.

Lucruri vechi din iarmaroc,
Icoană sfântă ornată
Lemn cioplit și busuioc
Tu îmi cunoști viața toată.

Casă veche, pereți goi,
Sufletul încet se stinge
Veniți părinți înapoi,
Dorul a-nceput a plânge!

Ilie FIRTAT

Colaie al lui Lipici

Pe Ioana o cunoștea de mică. Era atât de mică..., cred că avea 4-5 ani când se jucau împreună. Apoi, au crescut. Ea mai mult pe lângă poalele mamei-si, el cu tată-său, ba la coasă, ba la prășit sau copăit, ba la cules pe la alții, că ei n-aveau pământ, vorba aia: nici să arunce după câini. De multe ori, seara, când se întorceau de la muncă, istoviți ca vai de mama lor, taică-său zicea cu năduf:

- De, mă, tată, să fi avut și noi un petec de pământ al nostru, n-am mai fi fost nevoiți să ne rupem oasele pe la alții! Poate o da Dumnezeu și mi-l va da cât de curând, dar ce ai să te faci tu?

Și parcă Dumnezeu i-a ascultat ruga. Într-o dimineață ploioasă ca vai de mama ei, tată-său, Gheorghe nu se mai scula din trențele pe care dormea într-un pat făcut din patru pari înfipti în pământ, lângă peretele de la răsărit al cămăruței, pe care bătuseră în cuie câteva uluci și pârmaci. Așa s-a trezit Nicolae singur cuc. Până mai ieri, taică-său îl alinta "Colae". Pe mamei-sa nu și-o amintea decât foarte puțin. Mai mult ca pe o icoană. O femeie frumoasă, cu părul lung și blond, spic de grâu nu alta, ochii parcă de culoarea cerului. Mai ține minte o zi de vară însorită când câțiva țărani împreună cu taică-său au luat-o și au pus-o într-un car și au plecat cu ea. Avea la cap o lumânare aprinsă de care ținea țata Elisaveta, sora tatei. S-a prăpădit și ea acum o vară, otrăvită cu niște ciuperci.

Alte rude, Colaie nu știa. Tot satul, ba și satele vecine-l știau de Colaie al lui Lipici. De ce Lipici? Habar n-avea! Probabil că porecla i se trăgea de la faptul că era sărac lipit.

Jupân Tănăsie, cel care are cârciumă în mijlocul satului și care are pământ de nici el nu-i mai știe marginile, zicea odată:

- Bă, are ăsta al lui Lipici o privire de te omoară, bă! Ba mai e și harnic al dracului. ăsta ar fi bun de ginere. Eu unu l-aș face, dar ce păcat că am numai băieți, ține-mi-ar Dumnezeu pe acolo, pe unde sunt?

Colaie nu știa decât să muncească. Se scula când se crăpa de ziuă și se culca odată cu găinile. În căsuța lui nu se aprinsese niciodată lampa. Știa ce este aia de la bietul taică-său. ăsta parcă avea o boală cu lampa aia; o ștergea în fiecare duminică și-i verifica fitilul.

- Ce știi tu, bă, tată! Asta-i lampa primită de zestre după biata mamă-ta, odihnească-se în pace pe acolo pe unde o fi!

*

Într-o dimineață de noapte, Colaie se pomenește strigat la poartă de Mărin al lui Sandu lui Din din capul satului. Pe Mărin, Colaie-l știa. De altfel, îi știa pe toți

cei din sat, ba mai cunoștea câțiva și din satele vecine.

- Bună dimineața, mă Colaie! Te sculași, mă?

- Aha! Acuși mă sculai. Mă duc în Săliște la Dumitru Constandin la cosit. Dar ce treabă ai cu mine așa de noapte?

- Bă, Colaie, poți să mă ajuți, mă, și pe mine săptămâna de vine la cosit vreo două, trei zile?

- Te-oi ajuta, Mărine. Dar nu pot luni că m-am promis în altă parte.

- Păi rămâne atunci de marți. Mai trec luni seara pe la tine să-ți mai aduc aminte?

- Nu. Marți, când se crapă de ziuă, vin la tine acasă.

- A, nu, vin eu la tine, că fânul îl am dincolo de Olteț.

- Bine, Mărine. Stai, că merg și eu cu tine încolo, până la nea Dumitru.

*

Marți, pe la prânz, Ioana, nevastă de un an lui Mărin, veni cu de-ale gurii. Puse masa pe un prosop la umbră. După ce mâncară, bărbații băură câte un gât de apă rece din ulcior și se întinseră un pic pe câte un braț de fân să-și mai tragă sufletul. Ioana își făcea de lucru pe lângă ei și nu se putea abține să nu tragă cu ochiul la Colaie din când în când, mai cu fereală să nu care cumva s-o vadă Mărin.

"Frumos, Doamne iartă-mă, mai e Colaie ăsta!" își spunea în gând, cu un oftat înăbușit.

La amiază Ioana n-a mai venit cu mâncare. Au mâncat ce le-a mai rămas de la prânz. Seara, au venit acasă la Mărin. I-aștepta Ioana cu mâncare caldă. Bărbații osteniți s-au pus pe mâncate, parcă nici chef de vorbă nu mai aveau. Ioana îl tot privea pe ascuns pe Colaie și parcă simțea că-i sare inima din piept și că obrăjii îi iau foc. Ba parcă privirile lor se și întâlneau de câteva ori, fără ca Mărin să observe ceva.

- Colaie, te strig eu dimineață. Poate mâine terminăm acolo. Ar mai fi, într-un loc de două zile de cosit, dar aș vrea să-l iau p'ăsta. Poate mă ajuți să-l și car. După masă, ar fi bine dacă ai începe tu, Ioana, să-l întorci pe cel cosit azi. Îl luăm pomăine de dimineață.

- Cum zici tu, Mărine. Pe mâine dimineață, la revedere Ioana!

- La revedere, Colaie! răspunde Ioana, aplecată să strângă străchinile de pe masa mică, unde mâncaseră, scăpând o privire pe sub sprâncene, fără să vadă ai ei.

*

L-a ajutat Colaie pe Mărin cam toată vara și toată toamna la muncă. Jupân Tănăsie, cârciumarul, a și zis:

- Bă, nu-i a bună cu prietenia asta dintre Mărin al lui Sandu lui Din și Colaie al lui Lipici!

*

În săptămâna din năntea Paștilor, Gheorghe, un copil al nimănu, pripășit pe lângă casa lui Jupân Tănăsie și de care acesta zisese că-i va da zestre și-l va însura, când îi va veni vremea, cu o fată de seama lui ducând vacile la păscut sus pe deal, a dat de un om agățat cu un cap de funie de-o creacă, în marginea pădurii. Bietul copil, speriat, dă fuga în cârciuma lui Jupân Tănăsie și cei câțiva mușterii ce se găseau pe la mese, cu greu au înțeles despre ce este vorba. Când ajung la locul cu pricina, îl găsesc pe Mărin spânzurat cu funia din capul boilor. Jupân Tănăsie, mai mult pentru sine, a și zis:

(continuare în pag. 66)

- Ce v-am spus eu, că nu-i a bună prietenia asta a lui Colaie al lu' Lipici cu Mărin al lu' Sandu lu' Din?!

*

Mărin, țăran cu stare, fu îngropat după datina creștină, la marginea cimitirului. Biata Ioană l-a jelit cât a putut. Nu avusese copii cu Mărin, lucru pentru care unii o căinau și alții o fericeau. S-a făcut și o anchetă, încercându-se aflarea cauzei pentru care Mărin își pusese capăt zilelor. Nu s-a putut stabili nimic și Mărin a început să fie uitat și de sat, dar ce era mai grav și de văduva lui, Ioana. Ba câte o voce mai răutăcioasă, seara, în fața unei căni cu vin, în crâșma lui Jupân Tănăsie, spunea că la văduva lui Mărin s'aude seara și dimineața de noapte, câinele lătrând; ba unii se jurau că l-au văzut prin capul grădinilor pe Colaie.

- Bă, v-am spus eu, că nu-i lucru curat, prietenia dintre Colaie al lu' Lipici și Marin al lu' Sandu lu' Din?, zicea mai mult pentru sine, Jupân Tănăsie.

*

După ce au trecut cei trei ani de doliu, Colaie s-a mutat în casa lui Mărin, acum moștenită de văduva acestuia. Satul a întors povestea pe toate părțile, ca până la urmă să se plictisească și să-i lase pe cei doi tineri amorezi să-și vadă de treabă.

*

Ioana era fericită cu Colaie. El muncea de dimineața până seara. Pe ea o cam cocolea. Însă de la o vreme, a băgat de seamă că acesta se trezea noaptea din somn, transpirat, ba câteodată bolborosea în somn niște cuvinte neînțelese. Credea că totul se datorează muncii îndârjite pe care acesta o făcea. Ioana i-a zis, într-o seară:

- Colaie, n-ar fi bine să mai fi luat pe cineva să te ajute la muncă? Prea te opintești cu toate și mi-e teamă să nu îmbolnăvești, Doamne ferește, cumva!

- Nu, sunt învățat cu munca de mic, n-am nici pe dracu!

*

- Domnule Șef de Post, vreau să fac o declarație. Mă știți matale, sunt văduva lu' Mărin al lu' Sandu lu' Din, ăla de s-a spânzurat acum patru ani, stau în capul satului.

- Te știu, nu trăiești cu ăla al lu' Lipici?

- Cu el, domn' șef, dar cred că am făcut un mare păcat; de la o vreme am o bănuială, că de aia venii, să v-o spun și dumneavoastră.

- E, ia spune. Stai jos, colo, pe scaunul ăla și spune.

- Domn' șef, Colaie știe ceva de moartea lui Mărin al meu. Se trezește noaptea din somn speriat, vorbește în somn. De câteva ori l-am auzit când îl striga pe nume. Nu e lucru curat, domn' șef, credeți-mă, nu e lucru curat!

După plecarea Ioanei, seful de post își ia ajutorul cu el și merge la casa lui Mărin. Colaie tocmai intra în curte cu carul plin cu lemne.

- Colaie, mergi cu noi până la post. Ne dai o declarație și poți veni să-ți descarci carul de lemne.

Colaie se uită la oamenii legii cam pe sub sprânceană. Atunci, ieși și Ioana din casă. Colaie se uită la ea lung și oftă din băierile inimii.

- Bine, domn' șef, merg. Ioana, tu să nu mă aștepți, poate că eu o să întârzii mai mult.

Colaie pleacă între cei doi. La post, nici nu așteaptă să fie întrebat și începe să mărturisească tot.

- Eu l-am spânzurat, domn' șef. Fusesem cu el la târg în satul vecin. Acolo, l-am tot rugat cu rachiu, până când am reușit să-l îmbăt. Nu de tot. Eu mă prefăceam că sunt

și eu beat. Am mai cumpărat o sticlă pentru acasă. În pădure ne-am oprit și nu l-am lăsat până nu l-am îmbătat rău de tot. Apoi cu funia boilor lui, o ascusesem mai demult acolo, l-am spânzurat. Asta e tot. Am făcut-o pentru Ioana. Blestemat a fost ceasul când am intrat la ei în casă. Am iubit-o, domn' șef, spune Colaie și în colțul ochilor lasă să-i curgă o lacrimă.

- Nu v-am spus eu, că nu-i a bună prietenia dintre Colaie al lu' Lipici și Mărin al lu' Sandu lu' Din?, zicea Jupân Tănăsie, punând rachiu în țoi, de data asta în gura mare.

(urmare din pag. 55)

și blândește plutește în aer! Parcă ar fi un înger. Nu pot uita ce spunea bunica....

"Nu uita, micuțo, îngerii ne veghează și ne păzesc de rău." "Unde sunt, bunico?" "Peste tot în jurul nostru. Ei ne îndrumă, ne călăuzesc în momentele grele și ne ajută întotdeauna." "De ce nu îi vedem?!" "Îi vedem, fetița mamei, în vise, în razele de soare sau îi simțim în locurile liniștite. Îi recunoaștem prin faptul că în jurul lor este multă pace și blândețe."

- Mi-ai amintit de bunica mea. Și ea îmi vorbea despre îngeri.

El, revenindu-și din reverie, zise:

- Unde este îngerul acela?

- A dispărut, dar parcă îl aud cum spunea: „*lubiți-vă mult. Fiți fericiți și uitați pentru totdeauna să faceți rău!*”

- Se poate...

- Ce zi frumoasă! Zefirii ne mângâie fruntea, izvoarele ne încântă auzul cu susurul lor cristalin. O liniște nefirească plutește peste tot. Cerul albastru este de o puritate nemaiîntâlnită, iar păsărele cu trilurile lor ne mângâie auzul și ne desfată sufletele. Pe câmpuri florile multicolore își revarsă parfumurile.

- Parcă simt și eu o bucurie nefirească! zise el visător.

- Poate această zi este începutul unei noi ere a fericirii în care oamenii se vor întoarce în Eden!

- Poate... dar pari cam gânditoare. Ce este cu tine?

- O voce mi-a șoptit ceva nelămurit.

- Este vocea sufletului. O voce ce vine din adâncul inimii și care ne ajută în momentele dificile ale vieții.

- În sfârșit, când o să-mi mai povestești ceva din timpul bătrânului tău Noe?

- Atunci când va sosi din nou Vestitorul!

- Și eu îți voi povesti despre ceea ce mi-a spus bunica mea Maria.

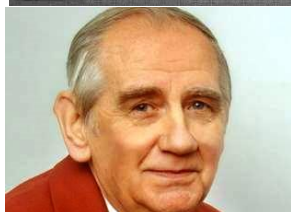
- Maria! Parcă mi se pare cunoscut numele. Nu a fost cumva acea femeie care vindeca multe boli?

- Ba da, a fost fata Anei și a lui Niculaie din Călimănești.

- Din Călimănești, zici?!

- Da, din acel minunat loc binecuvântat de Dumnezeu. Din Călimănești. Dar despre cei doi și despre acest loc minunat o să vorbim mâine.

Vasile MANOLE

PATIMILE UNUI INSTRUCTOR DE FITNESS

Se întâmplă fenomene:
Într-o perioadă scurtă
Una, de la abdomene,
A făcut săraca... burtă.

AUTUMNALĂ

Merg mult toamna prin podgorii
De m-apuc-o nostalgie
Când aud plecând cocorii,
Dar mă consolez c-o „vie”.

PARADOX

„România educată”
Te cam face să înveți,
Cum n-a fost chiar niciodată,
Carte de l-analfabeți.

CREȘTINUL LA SENECTUTE

Cam ieșit din garanție,
Pe Pământ vrea să rămână
În aceeași parohie
Iar pe Domnul îl amână.

BĂTĂUȘII

Au făcut-o prea de oaie,
Cine-o fi având dreptate:
Soața, ruptă din bătaie,
Soțul, de realitate?

RĂZBOI RECE

Soacra l-a-nvățat de bine:
Când vorbește ea, să tacă,
Să-i răspund-apoi, în fine,
Numai după ce ea pleacă.

FILOZOFIA LUI CONFUCIUS

Orișicât ți-ar fi de greu,
Pentru a te împlini,
Stăpânește-te mereu,
Ca să poți tu stăpâni.

MÂNDRIA DE A FI ROMÂN

Deși n-ai fost contemporan
Dar vrei acum să te mândrești
Cu Eliade și Cioran,
Te poți mândri, de îi citești.

DE LA EINSTEIN CITIRE

„Mintea-i ca o parașută”,
Ca savant așa conchide,
Ne salvează, ne ajută,
Numai dacă se deschide.

UNUI ADEPT AL LUI BACCHUS

Să nu-l am pe conștiință,
Că mereu el se îmbată,
I-am făcut azi cunoștință
Cu temuta... Apă Plată.

OMAGIU LUI DA VINCI

Sunt cinci secole de când
Leonardo ne-a lăsat,
Pe Gioconda surzând,
Un autograf pictat.

AVIZ SCRITORILOR DEBUTANȚI

Fi'ndcă în literatură
Este liberă intrarea,
Cititorii-s în măsură
Să le-probe... consacrarea.

Maria ANASTASIU

Colac de salvare

Iar luna-și lasă trena grea de ape
ca pe-o cortină când actorul moare,
marea a ieșit la vânătoare
și spuma mării dreașă e cu lapte.

Azi valurile parcă-s înnodate,
iar luna – smeadă și îngrozitoare –
n-o vezi cum șade ca un drob de sare,
cu nasul cârn și buzele crăpate?

Căci vântul, vai, arzându-și toți cărbunii,
mai sus ridică poalele furtunii,
să mă înec sub petecul de mare.

Iar tu, plivind la rădăcina lunii,
aruncă-mi-o, la marginile lumii,
ca pe-un colac gigantic de salvare!

Și

Și soarele topindu-se ca ceara,
și ziua smulsă iarăși de pe os,
și vântul îngânându-se cu marea,
și fundul mării orb și-ntunecos,

și apa mai sărată decât sarea,
și fluxul ca un șarpe lunecos,
și seara mult mai lungă decât vara,
și umbra albă-a unui albatros,

și viața mai frumoasă ca o moarte,
și moartea – un salcâm fără miros,
și valul ca o pagină de carte,
și cerul urmărit de sus în jos,

și tu – asemeni cu acestea toate
și decât toate astea mai frumos.

Urcușul

Să mai vorbim și de munte,
nu vezi că eu vorbesc numai de mare,
am o obsesie cu marea,
muntele, nu știu de ce, nu mă inspiră,
e prea nemișcat ca să mă miște.

Stăm aici la poalele muntelui (ne ținem de fustele lui)
și-l urcăm, de jos în sus, cu privirea,
în fond, ce e muntele – o mare întoarsă pe dos,
uite, așa cum ți-aș băga eu acuma mâna pe guler
și ți-aș întoarce cămașa,
cum ți-am întors sufletul pe dos și ți l-am pus la uscat
pe o creangă a soarelui

(ce, nu știai - soarele e un copac,
iar razele lui sunt crengile),
ți-am întors, deci, sufletul pe dos când ți-am spus că
te iubesc,
nu-ți face griji, ți l-am și călcat că era numai cute,
nu, nu în picioare, l-am călcat cu fierul încins,
vezi cât e de cald acuma, frige.

Stăm amândoi pe-o rână a muntelui, trăgându-ne
sufletele

– trăgându-ni-le, adică cum?

– adică, uite așa, le-am legat cu sfoară
și le scoatem la plimbare, prin aerul rece, ca pe niște
zmeie

– e frumos și la munte, nu crezi,
frumusețea asta impersonală taie respirația cu
precizie de bisturiu,
uite, o taie așa de fin că poți să faci coli de hârtie din
răsuflările mele

– și să scriu ce pe ele?

– Lasă că nu trebuie să scrii ceva neapărat, deși sunt
destule subiecte și aici

și-n stânca aceea, uite, o peșteră,
ce-ar fi să dăm nas în nas cu un pustnic,
unul din aceia nevăzuți – cine știe câți s-au și
împiedicat de noi deja,
foiesc munții aștia de sihaștri, n-auzi,
bate vântul și îi răscolește ca frunzele, îi ia pe sus de
slabi ce sunt,

le foșnesc bărbile-n vânt,

nu trebuie să-i vezi, ascultă-i numai,
e sezon de pustnici, vin la iernat de pe coastă,
atât de greu e muntele de ei că, în curând, o să se
dărâme

ca un pom cu prea multe roade.

– Mai avem mult de urcat?

Alta era dacă luam noi muntele frumușel la pas, îl
isprăveam vreodată,

dar așa, numai cu privirea, e imposibil,

te dor rău ochii (nu picioarele),

e greu, habar n-ai cât e de greu să privești un munte
întreg,

cap-coadă.

Vântul acesta îmi răscolește gândurile ca pe frunze,
mi le întoarce de pe o parte pe alta,

hai mai bine să ne adăpostim, să ne ascundem în
barba unui pustnic nevăzut

(să ne facem nevăzuți, cu alte cuvinte),

păcat, vezi, ar trebui să existe pustnici și la mare,

nu doar la munte,

sau există doar că nu i-am văzut noi, fiindcă acolo stă
cel mai nevăzut pustnic din lume –

pe malul mării singurul pustnic este Dumnezeu.

Marea inspiră poezie, muntele expiră tăcere,
până una-alta, pe aici nu prea ai după ce întoarce
capul,

trebuie să mergi cu privirea înainte, să nu cazi în
prăpastie

– ce se întâmplă dacă îți cade privirea-n prăpastie?

(continuare în pag. 69)

– ce se întâmplă dacă îți cade privirea-n prăpastie?
 – nu știu, trupuri de oameni căzuți s-au mai găsit, dar
 priviri niciodată,
 și se descompune privirea, acolo rămâne,
 să îngrășe carnea muntelui ruginit
 odată cu ultimele frunze de toamnă.
 Nu te uita în jos, uită-te numai în ochii mei,
 întoarce-ți gândurile căzute de toamna trecută, ca
 frunzele, cu lopata,
 și scutură-te de cele de azi,
 aici nu ai după ce întoarce capul și, totuși, tu mi-ai
 întors sufletul pe dos,
 mi-ai sucit mințile cum ai suci gâtul unei vrăbii,
 de ochi ca ai tăi fug pustniciei prin crăpăturile munților,
 de se fac nevăzuți –
 tu ar trebui să fii nevăzut, să nu te pot vedea decât eu
 și Dumnezeu,
 dar, câteodată, și de El mi-e teamă,
 să nu Se uite mai atent la tine și să te ia
 înainte de vreme.

Privirea mea te suie de jos în sus, te încolăcește ca o
 pădure,
 mă dor ochii de atâta privit,
 de atâta urcat și coborât pe versantul abrupt al trupului
 tău,
 o viață am să urc și tot nu-mi ajunge să te privesc
 cap-coadă.

Ca un urcuș pe o cârcă de munte,
 tu îmi dai febră musculară
 la mușchiul inimii.

Ana-Mirabela DIACU

O formă de adăpost

Ascunde-mă acolo unde
 doar cântecul toamnei mai știe
 cine sunt cu adevărat.
 Pregatește-mi adăpost
 în inima pădurii -
 voi dansa cu lupii
 în nopțile geroase de iarnă
 și te voi aștepta cu aceleași brațe calde
 când orașul acesta înghețat și trist
 își va ninge regretele
 peste turlle reci
 și felinarele stinse

Un alt fel de oameni

Oameni,
 Oameni ce pășesc încet
 Atunci când toată lumea e în goană.
 Ei privesc cerul înstelat
 Și gânduri veșnic freamătă în tâmplele lor.
 Oameni care mai simt
 Și își poartă inima în piept
 Cu grijă și cu prețuire
 Ca pe o bijuterie scumpă și rară.
 Îi vezi de la fereastă
 Plimbându-se în mijlocul nopții
 Pe străzile pustii.
 Oameni fără frici,
 Doar cu credințe,
 Cu iubiri și doruri.
 Pentru ei stelele încă ard
 Și cerurile se deschid.
 Pentru ei,
 Pentru poeți.

Eul cosmic

În sângele meu e o noapte de reverie
 de trăiri și emoții, de calm și pace.
 Prin vene îmi curge năvalnică
 o noapte fără sfârșit,
 o noapte de vară tulburătoare și înmiresmată.
 Mi-e inima o planetă necunoscută.
 Privește-mă bine:
 în suflet port un univers întreg
 vezi tu stele licărind în ochii mei?

Anotimpuri

Am mâinile reci și ierni în păr
 Ninsori din răstimpuri mă știu
 Dar în inimă...
 În inima îmi arde
 O nesfârșită vară
 Din focul ei
 Eu despre tine scriu

Adăpost nocturn

Vântul adie prin ierburi;
 Printre florile de cires
 Îngerii își ascund privirile
 Și urmăresc pașii străini.
 Cât zburc până aici
 Ce drum întortocheat!
 Prin părul meu despletit
 Șoaptele tale își caută adăpost
 În palma ta, sufletul meu
 Își află pentru totdeauna somnul.

Mihai Iunian GÎNDU

ULTIMUL ROL

...A intrat de fiecare dată într-un rol.

A jucat, a râs, a plâns, chemat la marele joc al vieții.

A urcat pe scenă, tremurând de emoție, o emoție pură, aproape adolescentină. Fiindcă a făcut-o de fiecare dată pentru voi.

Voi, cei mulți, spectatorii. Admiratorii. Oamenii.

Și a făcut-o în numele artei. Căci ce este mai sublim decât arta, ce ne cheamă cu cântec de sirenă să ne smulge din viețile noastre banale, din cotidianul absurd, pentru a ne ridica pe cele mai înalte culmi, pentru a ne ajuta să respirăm aerul înălțimilor?

Pentru a ne face să fim asemeni zeilor?

Ce dă culoare vieții, ce conferă farmec dimineților triste, încețoșate, în care ne-am pierdut identitatea, în care ne-am rătăcit față de noi înșine?

Ce altceva decât arta?

...Un rol. Un rol de saltimbanc trist, de clovn care trișează pentru a smulge un zâmbet copiilor din primele rânduri.

Un rol de soț furios, de corporatist blazat, de pianist sinucigaș.

Un rol în care poți fi oricine și poți face orice, un rol care te ajută să ieși în afara timpului, să îți ridici ochii către Infinit, chiar dacă ești doar un sărman prizonier al planetei Pământ.

Zâmbești, râzi, plângi, tremuri, visezi. Fiindcă este rolul vieții tale, în care urmezi o carieră, iubești o femeie, devii părinte, urci pe un munte, te închini într-o biserică.

Simplu, natural, fără emfază - și totuși atât de complicat. Fiindcă rolul vieții este cel mai greu.

...Un rol în care te iei la întrecere cu destinul, în care pășești, de pildă, pe o scenă de teatru, transfigurat, ardent, divin.

Cerurile se deschid deasupra ta, dar în egală măsură stai pe o trapă care duce către lad.

Aceasta ne e condiția de muritori imperfecti, supuși păcatului, viciului, blestemului. Chiar dacă avem, de multe ori, aspirații celeste.

Suspendați între Cer și Pământ, iubind și urând.

Sperând și deznădăduind.

Dând viață și ucigând.

O scenă, da, o scenă!

Întreaga butaforie pentru artist, vă rog!

Acum, căci actorul nu poate să mai aștepte.

El se află pe Pământ cu o misiune, una înaltă, nobilă, în care spiritul domină, iar poverile trupului contează prea puțin.

Misiunea de a face lumea să zâmbească după Hiroshima.

Să renască, să fie vie, să iubească.

Chiar și după un Holocaust.

Să vă facă mai buni, pe voi, spectatorii, dar în egală măsură să se înalțe și el însuși, artistul aflat în misiune. Fiindcă este un proces viu, interactiv, și nu o demonstrație.

Fiindcă actorul iubit de Dumnezeu vă iubește, la rândul-i, nespus de mult.

Pe voi.

Voi, cei mulți, spectatorii. Admiratorii. Oamenii.

Vrea să vă dăruiască dreptul la eternitate.

...Un rol. Căci ce este un rol, decât speranță?

Dar ce este speranța?

Acel resort tainic, intim, care ne face să zâmbim chiar și după ce am fost batjocoriți.

Acea minune, acea magie.

Speranța este, poate, un fel de pașaport către o fericire pe care nu știm sigur dacă o vom atinge, dar undeva în interiorul nostru credem că o merităm. Și ea ne ține în viață.

Pentru a duce povestea mai departe, pentru a perpetua o specie care a știut să guste și sublimul, nu doar decadența.

Acel simbol cu care omul a înfruntat moartea.

...Avem nevoie de o poveste specială pentru a trăi, de o fabulă modernă, fiindcă altfel, încrâncenați, crispați, falși, ne vom rătăci în nimicnicia existențelor noastre fade, ne vom pierde propria identitate.

Avem nevoie de reprezentarea artistului și de scena de teatru, de sala de cinema, de galeria de pictură, de bibliotecă, pentru a evada în eternitate...

Avem nevoie de el, așa cum și el are nevoie de noi.

Fiindcă fără noi, e ca un pește ieșit în afara apei.

Se sufocă, nu poate să trăiască. Dar ce au făcut oamenii?!

Și-au vândut sufletele pe nimic, au deviat de la misiunea lor inițială, și-au trădat eul.

Pentru bani, pentru funcții, pentru interese meschine.

Pentru lucruri atât de mărunte și de trecătoare, încât n-ar merita efortul nici măcar să le amintești.

Dar ei asta au făcut. S-au închinat diavolului, s-au vândut, au sacrificat totul pe altarul banului și al puterii deșarte.

Au apărut noi generații, îndreptate cu bunăștiință către asta, desensibilizate, mercantile, egoiste.

Totul, pentru "a te realiza în viață".

Dar ce înseamnă, cu adevărat, a te realiza? N-ați înțeles.

Iisus n-a avut nici dolari, nici funcții.

Și a fost cel mai bogat om din lume.

Atât de bogat, încât ne-a lăsat și nouă pentru mai bine de două milenii din preaplina înțelepciunii sale.

...Ce ați putut să faceți? L-ați sacrificat pe artist pentru târfă, pentru patron, pentru bancher.

Ați ucis mitul nemuririi pentru gloria deșartă.

(continuare în pag. 71)

...Iată, actorul pășește, plângând, pe scenă.
Plânge în hohote, se zguduie de atâta plâns.
Fiindcă e ultimul său rol.
Cel mai greu și cel mai important dintre toate.
A iubit odată cu voi, a pus pasiune în tot, în atingerea
femeii, în escaladarea muntelui, în vuietul stadioanelor...
A râs și a plâns, fiindcă nu e altceva decât un om, ca și
voi. A simțit, a respirat, a dorit.

Însă acum a venit momentul de adio.

Trebuie să lase în urmă această lume imperfectă,
pentru a se dedica eternității, pentru a gusta magia
absolutului.

Ultimul popas, eliberarea sunt ca și cum ai decola cu
un avion de pe o pistă: mai auzi pentru câteva momente
huruitul motorului, dar apoi te îndrepti către azimuturi.
Către infinit.

Atât de mult ar fi vrut să-i fiți alături, să vă ia și pe voi!
Să simțiți împreună aerul rarefiat al înălțimilor în care
se avântă vulturii!

Acum, el pleacă, cu o ultimă (și delicată) reverență.

Lasă în urmă o lume plină de pasiune, dar și de
durere, încărcată de magic, dar și de suferință.

Alte și alte generații vin din urmă, cu noi mentalități,
cu noi obiceiuri.

Ce veți alege? Eternul sau trecătorul? Pasiunea sau
cinismul? Iubirea sau egocentrismul?

Ați râs, ați plâns, ați aplaudat la ultimul rol al artistului.

V-au impresionat transfigurarea sa, dăruirea,
veridicitatea.

Aproape că ați fi vrut să urcați și voi pe scenă.

Ați fost unanim de acord că aceasta a reprezentat, cu
adevărat, capodopera, ceea ce transcende timpul,
spațiul, terestrul.

Ați fi dorit, poate, și un bis.

Dar niciunul nu a înțeles că fără participarea voastră,
fără a arunca la coșul de gunoi al istoriei toate bunurile
dobândite, pentru salvarea sufletului, fără profunda
schimbare a eului vostru interior, actorul va avea cel mai
mult de suferit.

Va intra în transă, apoi va rămâne inert pe scenă, livid,
golit de energie, muribund și, mai presus de toate,
neîmplinit. Fiindcă nu-și va putea duce la bun sfârșit
ultimul rol, cel mai greu și cel mai important. Fără voi, îl
va rata.

Și totul va trebui luat de la început, de un alt actor.

Niciunul, am spus? Iată, acolo, parcă, în rândul al
doilea...

Cineva a strâns în mâini biletul și i-a promis artistului
că-l va urma.

Pentru că ultimul rol trebuie să fie cel mai frumos
dintre toate.

Ionel RUSU

Mai înverzește Doamne, firul de iarbă!

Să nu-l calce cu bocancul vreun creștin cu numele.
Mai întinde Doamne, firul rugăciunii,
De la suflet la suflet,
Ca să nu se oprească din crescut copilașii,
Să nu mi se ducă prea devreme junii.
Mai întinde, Doamne, firul vieții!

Mi s-au arătat poteci

Dinspre obârșii spre noi începuturi
La arborii frați le-am dat binețe,
Ca a lor coroană să nu se prăvălească
peste cărările mele,
Soarele mi-a șoptit printre ramuri,
Ca unui prieten de o viață,
Să mă îndrept spre Țărnul cu lumini,
Ce izvorăsc nevăzut din Chipul Celui Preacurat,
Ca într-un rug ce nu se mai mistuie,
Însă florile mi-au tăiat respirația.

Ajungând pe pajiști brodate

Cu rugi și închinăciuni de amurg,
Păsările cerului m-au rugat să le înțeleg rosturile.
În dimineți cu adieri de luceafăr,
O carte și-a deschis filele nu ca să i le număr,
Ci să retrăiesc frumuseți care vor schimba lumea.
Mai mult, părinții m-au însoțit din umbră,
În penumbră,
Cu stropi de lacrimi și bucurii,
Uitate într-o cămară de taină, ca o ghidușă glastră,
Plină de gânduri și lumini de curcubeu,
Potrivit Așezămintelor firii.

Seară de lumină

Ultimile raze de soare
S-au scurs până acum pe pământ, în ochi și în
suflet,
În fața imperiului de întuneric care ne amenință pe
toți.
Lumina din candeli și din rugi
Alungă tainic închipuirile,
Iar Hristos din cer coboară prin ceaslov în mine,
Cu lumină lină.

Petre RĂU

EMINESCU ȘI POEZIILE SALE PENTRU COPII

Nu intenționez să fac aici o istorie a literaturii pentru copii, dar amintesc totuși că acest gen literar a început să fie cultivat prin secolul al XIX-lea, iar adevărata sa evoluție edificatoare a avut loc în secolul al XX-lea.

Azi există mulți autori care sunt specializați în cărți pentru copii. Există și scriitorii binecunoscuți pentru lucrările lor dedicate publicului adult, care au scris și cărți pentru copii. Desigur, printre ei sunt mulți poeți.

Pentru cine nu a știut asta până acum, deși ar fi îndoielnic, Eminescu a scris și poezii pentru copii. Pe vremea sa nu exista o cultură a literaturii pentru copii așa cum există astăzi, nu exista ea nici în întreaga lume literară decât în faze incipiente, iar la noi cu atât mai puțin. Așa încât, dacă la Eminescu întâlnim astfel de poezii, el le-a creat mai mult ca sigur fără să conștientizeze perfect că o bună parte din poeziile sale vor fi foarte îndrăgite și de copii.

Cert este că, dacă Eminescu ar fi fost invitat să scrie poezie pentru copii, ar fi făcut-o într-un mod excepțional, dovadă sunt minunatele poeme pe care ni le-a lăsat și pe care noi le putem încadra în această categorie.

E foarte dificil să se traseze o linie de demarcație între o lucrare literară care se adresează adulților sau copiilor. De această dificultate ne vom lovi și noi acum când ne propunem să alegem care sunt poeziile marelui nostru poet național care ar fi potrivite și plăcute de copii.

Eu am descoperit în opera poetică eminesciană 15 poeme pe care le pot încadra în categoria celor care ar putea fi pe gustul copiilor. Fără îndoială, ele ar putea fi mai multe de-atât, sau poate mai puține, în sensul că alegerea mea poate să nu fie una riguroasă. Dar asta e mai puțin important, cred eu. Mai important mi se pare că ar fi să le înșirăm aici pe toate acestea alese de mine și să subliniem câte ceva semnificativ din conținutul lor.

Am preferat să le așez în ordine cronologică, din care vom putea desluși într-o oarecare măsură și evoluția creativă a poetului. De altfel, vom observa că ultimele poezii din acest grupaj, cele scrise la maturitatea și apogeul creației sale poetice, sunt și cele mai cunoscute și îndrăgite de marele public.

„**Copii eram noi amândoi...**” (1871) - poemul prezintă năzdrăvăniile pe care le făceau în anii dulci ai copilăriei eul liric și cu fratele său: „*Copii eram noi amândoi, / Fratele meu și cu mine*”. Cât era ziua de mare, cei doi copii cutreierau împrejurimile și se bucurau de libertate deplină, mergând la scăldat la balta cea mare din ochiul de pădure și dând frâu liber imaginației. Însuși titlul poemului face aluzie la vârsta inocenței, perioada tuturor posibilităților,

în care jocul, râsul și voia bună nu aveau margini iar timpul nu era măsurat. Sunt atinse ca teme natura, copilăria, prietenia și dragostea, trecerea timpului ș.a., toate ilustrate prin sentimentul nostalgiei, al melancoliei după vremurile copilăriei.

Totodată poemul prezintă, de-a lungul celor nouăsprezece strofe ale sale, regretul și părerea de rău pentru trecerea acelor vremuri și pentru pierderea fratelui său (se știe că este vorba despre Ilie, cel mai apropiat dintre frații lui Mihai Eminescu): „*Ah! v-ați dus visuri, v-ați dus! / Mort e al meu frate. / Nimeni ochii-i n-a închis / În străinătate - / Poate-s deschise și-n groapă!*”

Finalul poeziei ne prezintă „o cântare veche” care-i sună persistent în urechi eului liric: „*Ah! Îmi îmblă ades prin gând / O cântare veche. / Parcă-mi țiuie-aiurind / Dulce în ureche: / Lume, lume și iar lume!*”

„**Călin Nebunul**” (1875) - într-o operă de inspirație folclorică, Mihai Eminescu versifică într-un lung poem (există și varianta de basm popular) o întregă poveste în care îi avem ca protagoniști pe Călin Nebunul și frații săi, pe împărat cu cele trei fete ale sale și pe vajnicii zmei. În acest basm în versuri poetul a immortalizat pădurea de mesteceni de lângă casa de la Văratec, refugiul său în zilele calde de vară din ultimii 15 ani. Redăm aici doar câteva versuri din cele peste șapte sute câte are poemul, un fragment care pune în evidență cadrul natural feeric în care se petrec peripețiile eroilor noștri: „*În pădurea argintoasă iarba pare de omăt, / Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet, / Pare că și trunchii mândri poartă suflete sub coajă, / Ce suspină pintre ramuri cu a glasului lor vrajă, / Crengile sunt ca vioare pintre care vântul trece, / Frunze sun ca clopoștii, / Trezind ceasul doisprezece, / Și pin albul întuneric al pădurei de argint / Vezi izvoare zdrumicate peste prund întunecând și sărind în bulgări fluizi pe pietrișul din răstoace, / În cuibar rotit de ape peste cari luna zace*”.

Călin Nebunul, împreună cu cei doi frați mai mari ai săi, pleacă în căutarea celor trei fetele ale unui împărat care fuseseră răpite de zmei. Pe parcursul călătoriei eroul nostru întâlnește tot felul de personaje fabuloase, unele-i sunt de ajutor, pe altele trebuind să le înfrunte. Călin, cel mai mic dintre frați, socotit oala neagră a familiei, părea mai prostuț, „șe-dea-n cenușă” și era socotit drept nebun. Însă aventurile prin care va trece și faptele sale îl vor ridica la rang de erou, un adevărat viteaz și un învingător.

„**Crăiasa din povești**” (1876) - poem cu profunde vibrații folclorice, împrumutând parțial recuzita poveștilor populare cu personajele lor fabuloase și mitologice. Titlul însuși trimite la un personaj de basm, aici „crăiasa” întruchipând metaforic o împreunare dintre om și natura mirifică, și ea capabilă de sentimente sensibile. Într-o atmosferă ocrotitoare, de basm, are loc o contemplație în fața naturii fermecătoare, emoționată și ea la vederea unei frumoase copile asemuită cu o crăiasă din povești. Se alătură aici elementele de pastel - descrierile de natură (lacul, florile, câmpia, trestiiile) cu elementele cosmice (luna, norii, negura), într-un tablou plin de gingășie și emoție, conturând farmecul unei idile pământene:

(continuare în pag. 73)

(urmare din pag. 72)

„Neguri albe, strălucite / Naște luna argintie, / Ea le scoate peste ape, . Le întinde pe câmpie; // S-adun flori în șezătoare / De painjen tort să rumpă, / Și anină-n haina nopții / Boabe mari de piatră scumpă. // Lângă lac, pe care norii / Au urzit o umbră fină, / Ruptă de mișcări de valuri / Ca de bulgări de lumină, // Dându-și trestia-ntr-o parte, . Stă copila lin plecată, / Trandafiri aruncă roșii / Peste unda fermecată. // Ca să vad-un chip, se uită / Cum aleargă apa-n cercuri. / Căci vrăjît demult e lacul . De-un cuvânt al sfintei Miercuri; // Ca să iasă chipu-n față, / Trandafiri aruncă tineri, / Căci vrăjiți sunt trandafirii / De-un cuvânt al sfintei Vineri. // Ea se uită... Păru-i galben, / Fața ei lucesc în lună. / Iar în ochii ei albaștri / Toate basmele s-adună”.

„**Lacul**” (1876) - celebra poezie de dragoste a lui Mihai Eminescu îmbină sentimentul dragostei pentru ființa iubită cu adorația pentru frumusețile naturii. Lacul este locul de visare și de întâlnire, un cadru ideal pentru doi îndrăgostiți. Pe lângă tărâmul feeric predominant oferit de lac, mai apar și alte elemente precum luna (ca element cosmic, care se reflectă tainic în lac), trestiile, luntrea, nuferii, malurile, codrul, dar și vântul care sugerează freamătul și mișcarea în liniștea acestui peisaj mirific. În fapt, poetul își imaginează o posibilă întâlnire romantică cu ființa îndrăgătită, în timp ce natura personificată împărtășește trăirile, emoțiile și stările de spirit alături de poet: „*Lacul codrilor albastru / Nuferi galbeni îl încarcă; / Tresărind în cercuri albe / El cutremură o barcă. // Și eu trec de-a lung de maluri, / Parc-ascult și parc-aștept / Ea din trestii să răsară Și să-mi cadă lin pe piept; // Să sărim în luntrea mică, / Îngânați de glas de ape, / Și să scap din mână cârma, / Și lopețile să-mi scape, // Să plutim cuprinși de farmec / Sub lumina blândeii lune - / Vântu-n trestii lin foșnească, / Unduioasa apă sune! // Dar nu vine... Singuratic / În zadar suspin și sufăr / Lângă lacul cel albastru / Încrcat cu flori de nufăr”.*

Dacă poezia exprimă în prima ei parte dorința intensă de împlinire a visului de iubire, în final aflăm, printr-o confesiune lirică a poetului, despre o trezire la realitatea tristă și dureroasă, visul rămânând neîmplinit. Astfel, trăim, împreună cu eul liric, trecerea terebrantă de la starea de vis la cruda realitate, atingând sentimentul de zădărnici și de însingurare în mijlocul naturii și umbrind parcă întregul decor superb.

Muzicalitatea versurilor, povestea de dragoste imaginată într-un decor unic, un cadru natural ca un adevărat paradis terestru și nu numai, fac din acest poem o realizare artistică de excepție. În ciuda dezamăgirii finale, atmosfera generală pe care o degajă versurile este una de seninătate și calmă resemnare, aceasta datorându-se imaginilor vizuale și auditive ale naturii.

„**Povestea codrului**” (1878) - un poem care, personificând codrul, autorul ne oferă o reprezentare fantezistă și ingenioasă a acestuia, imaginându-l ca fiind un împărat. Poetul slăvește codrul cu dragoste nețărmurită, iubindu-l așa cum își iubește propria iubită. Auzim vocea eroului liric, aflat într-o dispoziție ludică, care exprimă trăirile, sentimentele de melancolie și de dragoste pentru codru și persoana iubită, și o altă voce, cea a codrului, care-i contemplă pe cei doi îndrăgostiți. Sunt reamintite astfel momente fericite din copilărie. Redăm aici doar trei strofe dintr-un total de treisprezece: „*Împărat slăvit e codrul, / Neamuri mii îi cresc sub poale, / Toate înflorind din mila / Codrului, Măriei-Sale. // Hai și noi la craiul, dragă, / Și să*

fim din nou copii, / Ca norocul și iubirea / Să ne pară jucării // ... // - O, priviți-i cum visează / Visul codrului de fagi! / Amândoi ca-ntr-o poveste / Ei își sunt așa de dragi!”.

Vom întâlni cerbii maiestuoși în rol de curteni la împărăția „Măriei Sale” codrul, iepuri - iuți pe post de crainici, privighetori cooptate în orchestră, izvoarele susurătoare care spun povești, albine plecate în pribegie și furnici aliniat ca niște armate disciplinate - elemente fanteziste care atrag prin pitoresc și firească bucurie izvorâtă dintr-un cadru de blând amuzament.

„**Fiind băiet păduri cutreieram**” (1878) - poemul surprinde un episod din adolescența eului poetic, reînviind zilele fericite pe care le-a trăit atunci când, lipsit de griji, pierdea mult timp în mijlocul naturii, se lăsa cuprins de magia și cântecul pădurii paradisiace din preajmă. „*Fiind băiet păduri cutreieram / Și mă culcam ades lângă izvor, / Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam, / S-aud cum apa sună-ncetișor / Un freamăt lin trecea din ram în ram / Și un miros venea adormitor. / Astfel ades eu nopți întregi am mas, / Blând îngânat de-al valurilor glas. // Răsare luna, -mi bate drept în față: / Un rai din basme văd printre pleoape, / Pe câmpi un vâl de argintie ceață, / Sclipiri pe cer, văpaie preste ape, / Un buciom cântă tainic cu dulceață, / Sunând din ce în ce tot mai aproape... / Pe frunze-uscate sau prin naltul ierbii / Părea c-aud venind în cete cerbii. /*

Alături teiul vechi mi se deschise: / Din el ieși o tânără crăiasă, / Pluteau în lacrimi ochi-i plini de vise, / Cu fruntea ei într-o maramă deasă, / Cu ochii mari, cu gura-abia închisă; / Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă, / Călcând pe vârful micului picior, / Veni alături, mă privi cu dor. // Și ah, era atâta de frumoasă, / Cum numa-n vis o dată-n viața ta / Un înger blând cu fața radioasă, / Venind din cer se poate arăta; / Iar păru-i blond și moale ca mătasa / Grumazul alb și umeri-i vădea. / Prin hainele de tort subțire, fin, / Se vede trupul ei cel alb deplin”.

„Băietul”, ocrotit de lumina lunii - divinitatea astrală a nopții, se lasă purtat în lumea visului și a basmelor, ascultă sunetul dulce al apei, freamătul crengilor și este vrăjît de mirosul binefăcător al pădurii. Visarea blândă îi aduce chipul zânei al cărei frumusețe farmecă totul în jur. Pădurea, nimfa din vis, melancolia de care se lasă cuprins, vârsta sa de adolescent aparținând unui trecut fascinant ce și l-ar dori reînviat, toate converg spre regretul pentru acea lume și acele momente unice.

„**Rugăciune**” (1878) - este o poezie religioasă, în stilul binecunoscut al rugăciunilor populare, rugăciunea propriu-zisă purtând pecetea tristeții, a resemnării caracteristice poetului în anumite momente ale existenței sale zbuciumate. Poemul este considerat ca fiind una dintre cele mai frumoase rugăciuni întâlnite în creația marilor scriitori ai lumii. El este renumit și prin aceea că a fost ales și recitat în limba română de către Papa Ioan Paul al II-lea în anul 1999, în Piața Sfântului Petru din Roma. Poezia abundă în termeni caracteristici limbajului bisericesc, are un ton ușor elegiac iar sentimentul dominant este cel de smerenie.

(continuare în pag. 74)

În acest poem este invocată Fecioara Maria, poetul numind-o, în spirit popular, "crăiasă". Termenul de „crăiasă” este unul care pe meleagurile noastre are conotația de reprezentant de seamă, de persoană față de care poporul are o mare considerație. Venerând-o și așezând-o peste cetele îngerești, poetul o investește cu titlul de „regină peste îngeri”. De fapt, poetul îi atribuie calități ale divinului, "lumină, dulce, clară", cu privirea "adorată", deci poate fi "scut de întărire / și zid de mântuire". Ea sălășluiește în înălțimi cerești, de unde își coboară "numai privirea": *„Crăiasă alegându-te / Îngenunchem rugându-te, / Înălță-ne, ne mântuie / Din valul ce ne bântuie: / Fii scut de întărire / Și zid de mântuire, / Privirea-ți adorată / Asupra-ne coboară, / O, maică prea curată, / Și pururea fecioară, / Marie! // Noi, ce din mila sfântului / Umbră facem pământului, / Rugămu-ne-ndurărilor, / Luceafărului mărilor; / Ascultă-a noastre plângeri, / Regină peste îngeri, / Din neguri te arată, / Lumină dulce clară, / O, maică prea curată / Și pururea fecioară, / Marie!”*.

„Colinde, colinde” (1878) - poemul este situat în categoria acelor creații eminesciene care exaltă momente de înălțare sufletească prilejuite de marile sărbători ale creștinismului. El redă atmosfera unui timp aparte, al cântecului și al sărbătorii. Universul uman surprins de poet este reprezentat de băieți și fete ale căror gesturi demonstrează dragostea pentru Dumnezeu. Poemul este de fapt singurul colind scris de Mihai Eminescu. Rămas cu numai două strofe (inițial au fost proiectate mai multe), poemul, în versuri duioase, cuprinde toată esența marii sărbători a creștinătății, Crăciunul: *„Colinde, colinde! / E vremea colindelor, / Căci gheața se-ntinde / Asemni oglinzilor / Și tremură brazii / Mișcând rămurelele, / Căci noaptea de azi-l / Când scânteie stelele. // Se bucur copiii, / Copiii și fetele! / De dragul Mariei / Își piaptână pletele. / De dragul Mariei, / Și al Mântuitorului, / Lucește pe ceruri, / O stea călătorului”*.

„O, rămâi” (1879) - și în acest poem legătura dintre om (poet) și natură este una strânsă. În tabloul inițial pădurea, personificată la cote maxime (capătă chip uman, pare o ființă plină de rațiune și compasiune, percepe trecerea dureroasă a timpului, are tendința de a îmbătrâni la fel ca omul etc.) vorbește direct cu eul liric, într-o nedisimulată comuniune. Întreaga amintire este legată de copilăria poetului. Într-o invitație plină de afecțiune și cu adânci ecouri emoționale („O, rămâi!... / Te iubesc...”), vorbele ei îl cheamă, îl înțelege, îl ocrotește și-l încântă cu universul ei tainic și plin de vrajă: *„O, rămâi, rămâi la mine, / Te iubesc atât de mult! / Ale tale doruri toate / Numai eu știu să le-ascult; // În al umbrei întuneric / Te asemăn unui prinț, / Ce se uit-adânc în ape / Cu ochi negri și cumiști; // Și prin vuietul de valuri, / Prin mișcarea naltei ierbi, / Eu te fac s-auzi în taină / Mersul cârdului de cerbi; // Eu te văd răpit de farmec / Cum îngâni cu glas domol, / În a apei strălucire / Întinzând piciorul gol // Și privind în luna plină / La văpaia de pe lacuri, / Anii tăi se par ca clipe, / Clipe dulci se par ca veacuri»- // Astfel zise lin pădurea, / Bolți asupra-mi clătînând; / Șuieram l-a ei chemare / Ș-am ieșit în câmp răzînd. // Astăzi chiar de maș întoarce / A-nțelege n-o mai pot... / Unde ești, copilărie, / Cu pădurea ta cu tot?”*

În partea finală eul liric intervine cu răspunsul său asupra problemelor pe care i le-a adus codrul la cunoștință. El nu mai înțelege la fel ca în copilărie șoapta vrăjită

a pădurii și regretă că maturitatea, viața și grijile l-au îndepărtat definitiv de candoarea și mirajul de care se bucura odinioară.

„**Freamăt de codru**” (1879) - un poem în care natura, ca ipostază a eului liric, se împletește perfect cu sentimentul de dragoste. Poetul îndrăgește atât de mult natura, încât rămâne strâns legat de vraja ei. Ea, natura, este reprezentată de codrul cu copacii săi cu ramuri bogate, lacul cu oglinda sa lucitoare, florile, crângurile, gârla și izvorul cu „apa somno-roasă”, păsări (pitpalac, cuc, mierle, presuri), dar și de elementul cosmic soarele care se reflectă prietenos în apele cu luciri mirifice. Relația dintre toate acestea și eul liric justifică întregul dialog cu vietățile codrului. *„Tresărind scânteie lacul / Și se leagănă sub soare; / Eu, privindu-l din pădure, / Las aleanul să mă fure / Și ascult de la răcoare / Pitpalacul”*.

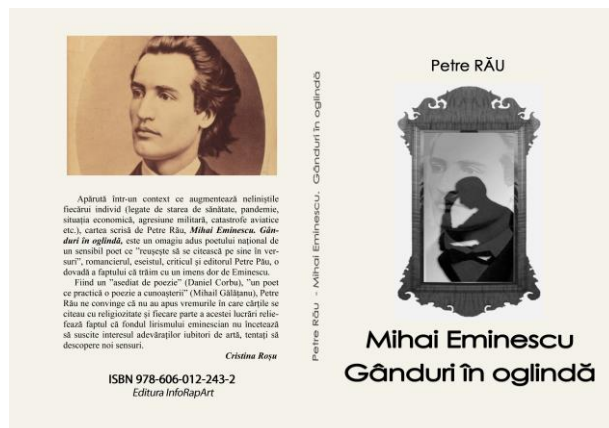
Codrul, devotat prieten, cu toată cuprinderea lui, participă cu înțelegere și mângâiere la supărarea și tristețea poetului părăsit de iubită.

În cele opt strofe ale sale poemul dă glas sentimentelor determinate de o iubire rămasă în trecut și de participarea naturii la amintirea dureroasă a chipului drag al iubitei. Dacă primele șase strofe sunt strict legate de natură, care participă activ, ultimele două prezintă senzația de tristețe pe care o simte eul liric. Izvorul trăiește nostalgia oglinzii chipului iubitei în apa sa curgătoare, creatoare: *„Se întreabă trist izvorul: / - Unde mi-i crăiasa oare? / Părul moale despletindu-și, / Fața-n apa mea privindu-și, / Să m-atingă visătoare / Cu piciorul?”*

Discursul eului liric se încheie cu o chemare nostalgică a iubitei dispărute, în singurătatea romantică, plină de poezie: *„De-unde ești, revino iarăși / Să fim singuri”*.

(continuare în pag. 108)

(Din volumul *„Mihai Eminescu. Gândurii în oglindă”*, editura InfoRapArt, 2022)

George DIMITRIU

Mileaua și storceaua

În cele ce urmează vă voi povesti una dintre călătoriile mele prin Delta Dunării, ținutul în care fiecare localitate are ciorba specifică, locul unde majoritatea canalelor au fost săpate pentru a se ridica diguri. Numit și „Paradisul Sălbatic al Păsărilor”, teritoriul, unic în Europa, face parte din patrimoniul UNESCO.

Am pornit din Sulina, alături de fii mei, cu șalupa pe Canalul Busurca, într-o excursie prin Delta de Sud, având ca țintă localitatea Sfântu Gheorghe. Lângă arborii stufoși de pe mal, apa legăna nuferi galbeni. Ceva mai încolo, ramurile uscate ale unor copaci, stufărișul, arbuștii colorați în verde-crud și frunzele verzi-muștar ale nufierilor albi se reflectau creț în apa neagră, curată totuși față de cea din Dunăre. De fapt, doar fundul canalului era negru. Dup'un timp apa acestuia a devenit mov, contrastând cu stufărișul acompaniat de nuferi albi.

Ceva mai încolo Busurca s-a ciocnit cu Canalul Împutița, numit așa datorită emanațiilor de hidrogen sulfuros. Pătrunși pe Canalul Roșu-Împutița, am trecut pe lângă o zonă patrată de rațe sălbatice și pavată cu nuferi. Sub apa mov se vedeau tulpinile acestora, în timp ce ici-colo sălcii pletoase răsăreau din stufăriș. În apropiere, nuferii albi stăteau la taclale cu cei galbeni, priviți de reflexia unui arbore stufos în apa ce devenise indigo. Florile lor, mănunchiuri de superbe petale albe, ascuțite-n vârf, aveau pistilul galben și stăteau rezemate pe frunze. Câteodată acestea din urmă se lăsau inundate, iar florile, în acel caz, păreau că plutesc. Nuferii galbeni, dotați cu flori mici, își țineau arogant tulpina înaltă deasupra apei. Din loc în loc, câte o floare albă de nufăr se scremea să iasă din apă. Canalul, mărginit de stufăriș, se lărgea pe alocuri, parcă pentru a permite nufierilor să se desfășoare. Din păcate măștile, obligatoriu de purtat, atenuau mirosul Deltei, zona formată din canale, lacuri, grinduri (părți de uscat) și baltă propriuzisă (vegetație cu rădăcinile aflate sub apă).

Dup'un timp canalul s-a lărgit și am ajuns la primul lac, Roșulet. Decorat cu plauri (bucăți de mal desprinse, care plutesc) purtați de vânt, luciul de apă își expunea nemărginirea. În fața noastră trona un plaur uriaș iar apa, verzuie, se lăsa încrețită de valuri mici și împodobită pe alocuri cu „nestemate albe” de lumină. În malurile acoperite cu stuf se zărea o deschizătură care sugera existența unui canal.

Am pornit prin el, însă-n scurt timp ne-am trezit pe-un luciul de apă imens - Lacul Roșu, unul dintre cele mai mari din Deltă. Valuri discrete, late, nesfârșite, defilau prin fața noastră. Malul lacului pe care vântul putea ridica apa la peste 2 m abia se zărea. Eram la 5 km de mare și la 30 de minute de Caraorman (Pădurea Întunecată). După ceva timp, am întrezărit deschizătura-n stuf ce anunța un

canal.

Ne-am îndreptat către ea ș'am intrat pe-un luciul de apă îngust (cât barca), mărginit de stufăriș, însă într-un minut ne-am trezit în alt lac, Balanova. Acesta, mic, găzduia lângă un mal Hotelul Plutitor Hidroturism - o construcție cu etaj, imensă, folosită pe vremuri de Secretarii de Partid. Cam șifonat, cu vopseaua căzută pe alocuri, hotelul se hodiea de fapt pe Canalul Cordon Litoral, canal care săgeta o margine a lacului.

Am continuat pe acel canal larg, săpat pentru crearea digului care a permis electrificarea localității Sfântu Gheorghe. În scurt timp am trecut pe lângă Lacul Tătaru, acoperit din belșug cu stuf, lac pe care toamna pescarii „dau la știucă”. După o vreme, am zărit pe digul ce găzduia un drum precar, pietruit, vaci păscând în preajma unui țarc. Malul celălalt devenise sterp și purta de asemenea un țarc, continuat c-un culoar îngust, din bârne, care conducea către două bărci. Probabil c-așa fuseseră trecute animalele canalul, pentru a li se permite să se ospăteze. Am descoperit dup'un timp o punte jalnică, părăsită parcă, pe care scria „Bac de Trecere”. Funcționa pe baza unui scripete, fusese inscripționată cu „Primăria Sf. Gheorghe”, și-mi dădea senzația că m-am întors în timp. Ceva mai încolo, doi copaci răsăreau din pământul sterp, alburii, vegheați de-o egretă ce plana peste dig. Alte două egrete, albe, și-au luat zborul la trecerea noastră pe lângă malul sărac în vegetație. După o vreme am văzut nuferi, stuf, ș'am ieșit în Brațul Sfântu Gheorghe, în apropierea localității cu același nume.

Satul, numit de genovezi San Giorgio, fusese inițial pe malul celălalt al fluviului. În zare, Dunărea verzuie, largă, se-ngusta brusc, lăsând doar un culoar pentru evadarea spre mare. Am trecut în revistă un ponton inscripționat cu „Poliția de Frontieră” și un frumos hotel plutitor, așezat la umbra unor sălcii, iar apoi am cotit la stânga, pentru a intra într-un golf bine adăpostit, lunguieț. Am parcurs zona lacom cu privirea: în dreapta se zăreau câteva blocuri, în timp ce-n partea opusă se desfășura prelung golful, glazurat cu șalupe și cu bărci. Pe mal trona o clădire frumoasă, albă, cu linii maro, ce dispunea de două etaje și de-un acoperiș din stuf. Nu departe se zărea o casă cu acoperiș somptuos, stufos, pe care se odihneau trei umflături cilindrice lungi, terminate cu geamuri. Malul micului port te 'ntâmpina c-o alee lungă, pietruită. După o oră și jumătate de la plecare am ancorat în Sfântu Gheorghe, satul locuit odinioară mai mult de refugiați politici proveniți din Mama Rusie. Ni s-au oferit patru ore pentru a vizita localitatea, însă-mi dădusem deja seama că nu erau foarte multe de văzut. Plaja sălășluia departe – s-ajungea acolo doar cu niște tractorașe cu remorcă care circulau rar. După ce-au coborât ceilalți turiști l-am abordat pe „barcagiu”, un tip corpolent, cu o față încurajatoare:

- Ce-o să faceți tot timpul ăsta?

- Îmi pierd și eu vremea pe-aici!

- Atunci v-angajez eu! Vreau să vedem vărsarea Dunării în mare și Insula Sacalin.

- OK. În douăzeci de minute plecăm!

Am purces așadar într-o excursie-în-excursie, care avea să dureze mai bine de două ore. Fiind

(continuare în pag. 76)

singuri, renunțaserăm la măști pentru a ne delecta cu parfumul Deltei. Pornind cu viteză spre mare, am remarcat că „deschizătura” din țarm se lărgea văzând cu ochii. Pe malul opus se aciuase o plajă îngustă pe care se bronzau puzderie de cormorani, pelicani, pescăruși. Șalupa brăzdase valurile cu viteză, așa că-n mai puțin de 10 minute eram în locu-n care marea și fluviul își împletesc culorile - ajunseserăm în singurul loc din România în care Dunărea se varsă natural în mare. Valurile-și făceau mult mai bine simțită prezența, iar vântul bătea cu putere. Se zărea sălbatica și îngusta plajă Sfântu Gheorghe, cea mai lungă din țară, în timp ce lângă noi un pescăruș plutea discret, lăsându-se purtat de valuri. Marea se gățise cu straie turcoaz-verzui, în ton cu cerul nepătat de nori.

Ne-am întors pe fluviu, admirând un pescăruș ce plana maiestuos deasupra noastră. Pe malul drept se zăreau case acoperite cu stuf, turla mare a unei biserici și un turn închis la culoare, despre care ne-am propus să aflăm mai multe la întoarcere. Am trecut apoi pe lângă un ponton elegant, alb-albastru, inscripționat cu „SFÂNTU GHEORGHE”, vecin c-un mănunchi de blocuri relativ noi.

În scurt timp am pătruns pe un canal destul de larg, mărginit de stuf, bine ascuns de vegetația bogată de pe malul Dunării - Gârla Turcească. Pe fostul braț secundar al fluviului apa devenea lutoasă pe-alcouri. După vreo jumătate de oră ne-am trezit într-o zonă cu vegetație ciudată - un fel de iarbă înaltă răsărea din apă, vegheată aerian de tot soiul de păsări. Mai apoi iarba s-a rărit, cedând locul lichidului. Navigam cu viteză mică pe lângă vegetația tot mai rară, inundată parcă, printr-o zonă numită „milea” (tisură, „apă tulburată” în ucraineană). Nu mai văzusem niciodată un asemenea peisaj. Tulburător! Apa stăpânea totul, deranjată doar de câteva pâlcuri de iarbă printre care pluteau grațios lebede albe. După puțin timp se puteau vedea doar fire răzlețe de iarbă, rahitice parcă, precum barba unui adolescent. Ajunsesem în Laguna Sacalin, adică-n mare.

Insula Sacalin, cel mai nou pământ european (și-a dublat lungimea în ultimul secol), se zărea în stânga - un fel de linie a orizontului, neagră. Pripășită în Marea Neagră, la mică distanță de țarm, insula exemplifică avansarea Deltei în mare - nu peste foarte mult timp, în acea zonă își va face apariția un lac. De altfel, atunci când apele scad Sacalin devine peninsulă. Zona a fost declarată Rezervație a Biosferei, așa că este interzis accesul turiștilor - observarea insulei se poate face doar de la distanță. Un pelican se lăsa legănat de valuri lângă șalupă, sfidând-o parcă. Se vedea fundul mării, astfel că ambarcațiunea s-a oprit, pentru a nu se împotmoli. Folosind binoclul din dotare am studiat, pe rând, zburătoarele de pe insula virgină, în mare parte lipsită de vegetație: țigănuși, lebede, chire, păsări limicole.

După o vreme am părăsit zona insulei și am revenit în superba milea, admirând lebedele ce treceau grațios printre pâlcurile de iarbă. Remarcaserăm chiar și două egrete albe, dintre care una decisese să se-ntreacă cu noi. Am continuat călătoria pe Gârla Turcească, în paralel cu egreta, egretă care ne-a tăiat arogant calea după un timp. La câteva minute după ce avuseserăm norocul să trecem la mai puțin de 2 m de-un stârc cenușiu, am ajuns la Sfântu Gheorghe.

Aveam la dispoziție două ore, așa că deciserăm să

luăm un dejun pescăresc la un local de pe malul golfului. Am început cu storceag de sturion (scuzați pleonasmul), o specialitate locală, gustoasă și plăcută, ciorbă ucraineană. Legume fierte, câteva bucăți de „dinozauri ai Mării Negre”, smântână - vizual părea un fel de ciorbă de burtă, iar gustul era divin. Un deliciu! În farfuriile cu forme piscicole au locuit apoi cu chirie pești prăjiți și „triumphiuri” de mămăligă.

După masă am continuat plimbarea pe alea pavadă cu pietre, către ulițele satului. Acestea, din pământ lutos, se lăsaseră deseori locuite de case acoperite cu stuf - chiar am remarcat una aflată în construcție, cu acoperișul decupat în dreptul ferestrelor mansardei. Străzile arătau jalnic: nici măcar nu se delimitau de trotuarele purtătoare de iarbă, trotuare pe care aveai posibilitatea să întâlnești bărci ce păreau eșuate. La ieșirea din localitate am zărit misteriosul turn înalt, închis la culoare. Era farul - o construcție metalică modernistă, formată din două prisme triunghiulare răsucite. Cu o înălțime de vreo 50 m, este unul dintre cele mai înalte faruri de pe litoralul Mării Negre. S-au mai lăsat remarcate: un vehicul cu trei roți ce se prefăcea că-i motocicletă, Căminul Cultural și Centrul de Informare Ecologică.

Ne-am imbarcat și am părăsit satul, descoperind pe Dunăre semnul maritim de ieșire din localitate. Semăna cu cel rutier, însă purta o bandă turcoaz în care înota un pește. Ne-am întors pe-același traseu, constatând deja deplasarea unui plaur în Lacul Roșuleț. Pe Canalul Busurca, cerul decorat cu nori se oglindea fără greșală-n apă, împletindu-se cu reflexia stufului, chiar sub frunzele mirate de nufăr. O imagine ireală! Pe la prânz reveniserăm la pensiune, așa c-am avut timp să ne lăsăm mângâiați de razele Soarelui pe plaja Filipka din Sulina.

Fragment din cartea „Prin mirifica Europă”, în curs de apariție la Editura Cristian PlusArt.

(urmare din pag. 57)

Fericirea...

Niciodată nu s-a gândit la asta. Până acum, pusese în puzzle-urile sale bogății, puteri ce asigurau succesul și grația, sau puteri ce aduceau distrugere și sărăcie, dar niciodată... emoții.

Fericirea... De ce nu a găsit-o nicăieri, indiferent de câte regate vizitate?

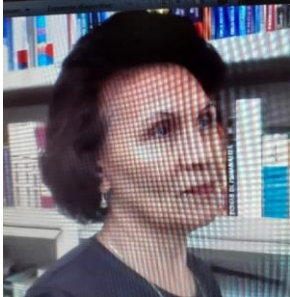
Atunci meșterul a înțeles: fericirea nu o găsești, ți-o construiești singur.

Ei, bine, cititorule, ți-a plăcut secretul meu? Sper că nu te-ai plictisit iarăși.

Și tu, la fel ca meșterul, ești maestrul propriului tău puzzle (stai liniștit, nu ai puterea asta pentru că ai făcut cine știe ce înțelegere cu vreo zână nebună). Puzzle-ul tău e puzzle-ul vieții, existenței tale. Iar tu ești meșterul lui, cel mai prețios meșter al lui. Și datoria ta este să îl umpli de piese frumoase, indiferent că, poate, în unele locuri, vor exista și piese ale tristeții. Importantă e piesa din centru - piesa fericirii.

Tu ai acea piesă?

Eugenia-Lucica DELCEA

LECTȚIA DE ISTORIE

Cea mai frumoasă lecție de istorie
am auzit-o de la bunicul meu,
Constantin P. Matreșu*.
Când recita *Doina*
lui Eminescu,
totul devenea solemn.
Niciodată nu-i dădea glas
șezând.
Niciodată nu uita
un cuvânt.
Niciodată nu ne privea
Când recita.
Își trecea privirea
arzândă în jur,
o trecea
dincolo de ferestre.
Nu juca teatru.
Totul era simțire,
întă simțire!
Când rostea
„Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta...”,
ridica mâna,
plimbând arătătorul în aer,
invocând salvatorul.
Nu o făcea pentru impresie,
dar trăia așa de profund
mesajul *Doinei*,
încât uita de noi,
se elibera, parcă,
de propria sa trăire.
La ultimele două versuri:
„Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!”,
tonu-i devenea poruncitor,
trupu-i de bătrân
căpăta splendoarea măreției,
ca totul să se termine
cu o lovitură
de pumn
în masă.
Trăia un triumf!
Se așeza tăcut.
Un zâmbet vag,

devenea tăcut.
Luați aminte!
acesta era sensul.
Doar bunica rupea tăcerea:
-„Da’ o zîseși, unchiașule,
o zîseși, de!
În loc să citești
Sfintele Cărți Bisericești.”
-„Zi-o și tu, dacă poți!
Păcatele tele.
Asta e cea mai bună
Rugăciune!”
Un amănunt
demn de reținut:
Bunicul avea patru clase,
nu mai mult.
Eu nici acum nu știu
Doina lui Eminescu,
cuvânt cu cuvânt,
să o recit, ca el,
nici atât!
Dar când aud
Imnul României,
îmi dau lacrimile,
și printre ele
îl văd
pe bunicul meu recitând
Doina de Mihai Eminescu,
pe care el o numea
De la Nistru pân’ la Tisa.
Târziu aveam să aflu
titlul corect.
Și cât am căutat-o!
În veci va rămâne
în sufletul meu
asocierea aceasta:
bunicul și *Doina* lui Eminescu!
Ce ne-a sădit în suflet
nu poate fi șters vreodată!

*Constantin P. Matreșu (1901-1983), Primar liberal
(1933-1937) și cântăreț bisericesc - comuna Lița, Județul
Teleorman.

Ana DOBRE

Sedimentări pe crenguța de alun a poeziei

Până la acest volum, *Mesaje pentru Iulia*¹, tânărul Alexandru Cazacu mai publicase *Paralele îmbrățișate* (1995), *Capcanele înserării* (1998), *Rumegușul orelor de jazz* (1999), *Tâlhari sau profeți* (2001) și *Duminică în Est* (2017), volume care i-au conturat imaginarul, i-au descătușat energiile creatoare, aducându-l până la maxima concentrare a confesiunii poetice.

În noul volum, *Mesaje pentru Iulia*, poetul își concepe poeziile ca mesaj, având, așadar, un destinatar, un receptor numit prin desemnare individuală – Iulia, un receptor asupra căruia insistă, punând mici cristale, așa cum proceda Stendhal cu crenguța lui de alun, pentru a sugera autosugestia îndrăgostitului care-și creează iubirea, *crenguța de alun* a lui Alexandru Cazacu fiind poezia.

Este modul său de a îmbogăți și înnobila o relație, scoțând-o din zona unei neutralități sentimentale, aducând-o în zona liminării sincerității, prin care celălalt poate intra în vibrația universului său sufletesc.

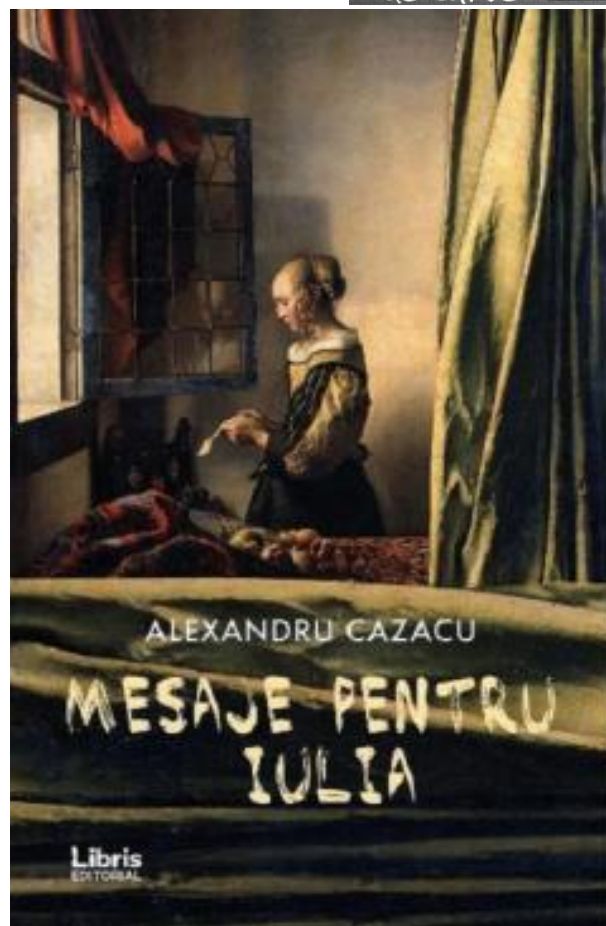
E, în același timp, o poetică a așteptării. Alexandru Cazacu pare, transtemporal, un trubadur care-și alege Doamna, o *donna angelicata*, căreia îi încredințează supraplinul trăirilor, concretizate în imagini poetice, pe care le construiește cu persuasiune. Întreg scenariul pare, de aceea, o proiecție a unui vis de iubire, și mai puțin o iubire aievea, trăită prin experiență directă și/sau rememorare, presupunând o *mutare* într-un timp pe care-l construiește pas cu pas, imagine cu imagine. Regimul preferat al verbelor este, în consecință, viitorul: „Undeva, cândva prin Octombrie, Iulia/ vom însera printre curțile de beton/ ale orașelor cu numele asemănător/ unor rețele de socializare/ Cocorii vor desena în văzduh/ mesaje indescifrabile/ Noi vom număra orele...”.

Toposul eului este lumea întregă, cu timpul care-i aparține în totalitate, întrucât, în universul pe care-l proiectează, în care se instalează și din care privește lumea, dispune de el prin exercitarea voinței de reprezentare. Odată universul creat, eul poetic aduce și cuvântul care să-l semantizeze, „cuvânt după cuvânt”, adresat aceluiași destin care poartă numele Iulia, prototipul pe care-l construiește, transferându-și așteptările pentru o iubire mare, atemporală.

Regimul verbelor se schimbă, eul pare a se fixa într-un prezent continuu, un prezent al trecutului: „Absența se insinua până și în degetele noastre”, alternând dimensiunea trecut-perfect compus, forma definitivă a actului consumat („Cuvânt după cuvânt, Iulia am așteptat”), cu imperfectul iterativ, al repetabilității și prelungirii clipei: „...orașul întreg părea un adăpost pentru inchizitori”.

Ca-ntr-o casă pe care și-a construit-o, Alexandru Cazacu pune în acest areal tot ceea ce crede de cuviință, elemente din recuzita romantică a propriului mod de a visa erosul. E un areal erotizat de dorință, așteptare și vis. Stările eului alternează între dorință, așteptare, deziderat și certitudine. Când se raportează la ritualul iubirii, eul preferă viitorul cu promisiunile lui: „Vom rămâne în această iubire, Iulia/ precum sâmburii în fructele răscopite”.

Virtualitățile însele sunt promițătoare pentru sufletul

înselat de completitudine, căci iubirea este singura veșnicie accesibilă. El nu imploră, goethean-faustian clipa să rămână, ci face permanent efortul de a o cuceri, de a o aduce în viața sa. Plenitudinea clipei de iubire poate, astfel, motiva o viață. Absența femeii („Uneori în absența ta, Iulia,/ ca și cum aș rămâne uitat/ pe o planetă pustie și albastră/ unde norii sunt semne de exclamație...”) însingurează, dă sentimentul unei solitudini cosmice, dar nu descurajează. Îi solicită, dimpotrivă, imaginația, creativitatea. Revenirea este asupra mesajului, în sensul aceleiași persuasiunii necesare pentru a *se-duce*, în sens original, de *a trage de partea ta*, a lui, de *a lua pe cineva* – pe ea, cea așteptată, de pe drumul ei și de a o muta/porta pe un drum comun, al cuplului El și Ea, care, prin iubire, pot reface unitatea originară a cuplului primordial din mitul Androginului. Jumătățile se caută, dar dificultatea obstacolelor îi împiedică să se întâlnească. Clipa fastă întârzie.

Incertitudinile eului iau forma unor promisiuni față de sine: „N-am să te mai caut, Iulia...”, stare de moment, urmată de exprimări la limita lamentației, în care eul e copleșit de intensitatea propriei dorințe: „Te doresc atât de mult, Iulia,/ încât orașul se topește lent/ ca un bulgăre de ceară chinuit/ de o flacăra subțire...”.

Luciditatea nu-l părăsește: „Eu spuneam că în dragoste nu toți putem reuși Iulia/ și amiaza încrem-nise în clepsidre”. Realul dorinței și oniricul întâlnirii se dispută, fără sorți de izbândă în concretul realului. Promisiunile lui par mai mult adresate sieși, pentru a(-și) verifica trăinicia sentimentului: „Eu nu spun adio Iulia/ chiar dacă rănilor ne-au devenit asemănătoare/ și acestui prezent nu îi mai cerem niciun fel de

(continuare în pag. 79)

amintire...".

Întreg ceremonialul erotic relevă o iubire consumată în virtualul așteptării. Unilaterală, această iubire îl îmbogățește, căci, astfel, poate redimensiona lumea, incluzându-se vitruvian în cuantele roții ei, rescriind-o pentru sine, pentru visul său: „Se rescriu manualele de astronomie Iulia/ iar dimineața nu dorește să înceapă”. Noul început care i se refuză, această *dimineață care nu dorește să înceapă*, tăcerea, absența care acompaniază, nu descurajează, totuși. Așteptarea este starea cea mai potrivită pentru eul liric, din perspectiva ei, lumea își/îi dezvăluie alte și alte promisiuni: „Am să te aștept Iulia/ după ce trec toate mărfarurile lungi/ peste iluziile adolescenței/ după ce se termină incert/ războaiele electronice și reci/ dintre noi și rătăcirile noastre/ într-o stație de tranzit...”

Puterea de iluzionare în ideal este enormă și ea poate trece peste orice obstacol.

¹ Alexandru Cazacu, *Mesaje pentru Iulia*, Editura Libris Editorial, Brașov, 2019.

Dumitru BĂLUȚĂ

O VACANȚĂ TORIDĂ LA CABANA „TREI PINI”

Soții Gorun au sosit la Predeal în după-amiaza unei zile dogoritoare. Au lăsat mașina la o parcare specială pentru turiști și au continuat, pe jos, drumul spre cabana „Trei pini”, unde aveau locuri rezervate în prealabil. După o călătorie de aproape 9 ore, într-un trafic sufocant și legați de scaunele autoturismului, era o desfătare să mergi liber prin codrul montan. Cabana li s-a părut una atrăgătoare. În primul rând, pentru că provoacă prin denumirea sa, căci în pădurea din jur, unde dominau brazii, mai că nu se zărea vreun arbore de pin, darămite trei. Situată pe greabănul unui munte ce face parte din masivul Postovarul, împărțea două văi pitorești, de o parte și de alta a ei. La sosirea lor, valea din est deja se pierdea misterios în umbrele serii, iar cealaltă încă se scălda în lumina rubinie a amurgului.

După ce s-au cazat, Margareta se tot lamenta că este atât de flămândă, încât ar înfuleca orice, numai comestibil să fie. De aceea, fără reținere, ei au coborât la parter să ia cina. Însă la masă Ștefan a observat că soția lui părea să fi uitat de mâncare. Privea, ca vrăjită, undeva peste umărul lui. Ochii ei, de obicei magnifici, parcă erau agățați nevolnic de ceva și trădau o stare de pradă răpusă. Nedumerit, s-a uitat și el înapoi să și, în fundul sălii, la o masă separată, a văzut un bărbat între două vârste. Era îmbrăcat într-un tricou roșu ce contrasta tipător cu pantalonii albi și pletele lui blonde, dându-i o înfățișare extravagantă. Plin de sine, revărsa o privire vulcanică asupra Margaretei. Ștefan s-a simțit străin între ei. Frustrarea revoltătoare, dar și nestăpânirea l-a făcut să intervină brusc:

- Marga, tu îl cunoști pe tipul ăla?
 - Este regizorul... Ei, n-ai de unde să-l știi. Eu l-am cunoscut la un festival teatral din București.
 - Nu mi-ai vorbit de dânsul niciodată.
 - Ce să-ți vorbesc, dacă tot promite să-mi propună vreun rol și...
 - Și? Hai spune.
 - Probabil, doar când mă vede, își aduce aminte de mine.
 - Mănâncă, spuneai că ți-e tare foame.
 - Mi-a trecut.
 - Atunci să ieșim afară, că aici e mare zăpușeală.
- Ei au pornit în vale, spre izvorul cu apă miraculoasă, despre care citiseră în „Ghidul turistic”. Administratorul i-a prevenit să nu meargă prea departe, că s-ar putea să le iasă în cale vre-un urs agresiv.
- Vara asta este atât de arzătoare, încât a nimicuit pomușoarele în pădure și sârmanii urși nu mai au ce să mănânce, și-a argumentat el avertismentul.

(continuare în pag. 80)

(urmare din pag. 79)

Se plimbau tăcuți. Părea că ascultă cu pasiune cântarea chiriecilor distrați, care tocmai se implicau și ei în feeria serii. Dar nu, fiecare era copleșit de gândurile sale. Într-un târziu, Ștefan a rupt tăcerea:

– Clar... De aia nu te mai saturi să călătorești atât de des la București.

– Ștefane, încetează! Altădată mă socoteai de narcomană, iar acum de cine știe ce ți se mai năzare. Ori de câte ori merg la București, dorm la prietena mea.

– Să zicem...

– Bine că tu nu ai nevoie să alergi nicăieri: ai atelier la îndemână. Pictezi, cioplești în piatră, în lemn, în ce vrei, tragi ceramica pe roată și o „coci” acasă. Dar eu... Ce să fac, dacă teatrele noastre sunt pline de actori ce nu-și mai dau rând la roluri? Caut și eu...

Dimineața prevestea o zi însoțită. Ștefan a comandat să li se aducă micul-dejun în dormitor.

– Să mâncăm bine și să luăm cu noi ceva la pachet, pentru că s-ar putea să mai zăbovim pe-acolo.

– Unde? s-a mirat Margareta.

– Păi, nu ne-am înțeles noi să vizităm schitul rupestru „Sihăstria albă”?

– Da, dar așa de repede? Încă n-am văzut bine locurile din jurul cabanei.

– Stai liniștită, mai avem timp. Când vremea va fi mai puțin prielnică, ne vom reține și pe-aici, dar astăzi este numai bună să mergem la schit. E cam la înălțime și de aia, zic, să luăm cu noi doar strictul necesar.

Margareta, fără comentarii, și-a pus într-un rucsac mic câteva lucruri, printre care și o carte.

– Da' asta ce mai este?

– „Omul și marea” de Ernest Hemingway. Sper să am răgaz să citesc.

– Interesant, nu-i așa? „Omul și marea” pe vârful muntelui.

– Este tema recentă a regizorului... Pregătește pentru montare un spectacol după Hemingway. Dacă îmi propune și mie un rol, iar eu nu sunt gata?...

Ștefan a luat de la administrator câteva notițe despre traseele potrivite spre schit și au purces la drum. Margareta, vorbăreață de firea ei, povestea întruna ceva. Punea întrebări naive, la care Ștefan era ca și absent. După „cina cea de trădare”, îl măcina un noian de gânduri și el tăcea. Prăpastia, pe muchia căreia ei mergeau, se adâncea și mai mult. Soarele fierbinte părea că topește frunțile munților. Pe linia unde acestea se îmbinau cu cerul, dansa misterios Fata Morgana.

În dricul zilei, Ștefan s-a întors la cabană, singur. Administratorul, văzându-l derutat, l-a întrebat:

– De ce ați revenit fără soție, s-a întâmplat ceva?

– Soția mea a dispărut, a zis el confuz.

– Aoleu! Unde, cum s-a întâmplat? se nedumeri omul.

– Acolo sus, unde încep stâncile. Ea mergea în urma mea și, la un moment dat, m-am mai văzut-o. Nu știu ce să fac.

– Păi, să anunțăm imediat Salvamont-ul, căci o fi alunecat cumva. Pe acolo locurile-s prăpăstioase. Dau eu un telefon!

Salvamontiștii ascultau atent povestirea lui Ștefan, însă el vorbea incoerent, cu sincope și repetări bizare. Până la urmă, l-au îndemnat să arate exact locul unde a dispărut soția lui.

Pe traseu, unul dintre salvamontiști a rămas de grup și

s-a întreținut cu niște turiști, care se întorceau de la schitul monastic. Aceștia, completându-se unul pe altul, au relatat:

– Când mergeam spre schit, la Stânca Albă, pe o bancă de popas ședea un cuplu. Bărbatul însoțit de voi este acela ce vorbea răstit cu doamna sa. Ea, însă, îi râdea în față, fluturând o carte cu filele-n vânt...

Ajunși la locul de popas de la stâncă, Ștefan nu s-a oprit decât la propunerea salvamontistului care discutase cu turiștii. Acolo poteca se îmbina cu o adâncitură săpată în coasta stâncii, unde se afla o bancă improvizată dintr-un trunchi masiv de copac. De cealaltă parte, era securizată de o balustradă metalică, pentru că dincolo urma o pantă abruptă și bolovănoasă, pe ici-colo presărată cu tufari de măceș.

În spatele băncii, pe jos, se zărea o carte. Ștefan nu a ezitat să recunoască cartea „Omul și marea”, pe care o citea Margareta. În tufarul din proximitatea balustradei se vedeau ramuri frânte. Pe una dintre acestea strălucea, agățată, o agrafă. El la fel a spus că agrafa seamănă cu bijuteria de prins părul a soției sale. Totodată, a ținut să motiveze prezența acelor obiecte, precum că Margareta, rătăcind pe aici, o fi lunecat în genune. Încerca să-i convingă pe salvatori, că el cu soția n-au mers pe aici, dar pe alt traseu, mai accesibil. Salvamontiștii, nedumeriți, i-au reproșat:

– Atunci de ce ne-ai adus pe această potecă?

– Știu eu?...

– Neverosimil, cum o fi lunecat femeia dincolo de balustradă, că aceasta-i destul de rezistentă? se întrebau ei.

La fundul prăpastiei s-a auzit lătrat zgomotos de câini și vocile alarmate ale ciobanilor de la stâna din vale. Salvamontiștii, după ei și Ștefan, pe poteciocolitoare, au coborât în grabă într-acolo. Oierii le-au povestit, cu lux de amănunte, cum câinii lor au depistat femeia care, ziceau ei, părea că nu mai avea suflare.

Tot atunci, la locul accidentului, a sosit și o echipă de polițiști. Medicul legist ce îi însoțea a constatat decesul victimei. În prealabil, a identificat semne de traumatism grav al organelor vitale interne, ceea ce o fi cauzat decesul.

Deodată, polițistul ce examina telefonul mobil al Margaretei, de lângă cadavru, a strigat surprinzător:

– Oameni buni, acum două ore femeia asta a apelat numărul... la zi, mă, ce număr ai? l-a abordat el sever pe soțul defunctei.

Ștefan abia a murmurat numărul său de telefon mobil.

– Exact! Dar nu văd aici să-i fi răspuns. De ce, unde te aflai când ea, probabil, solicita ajutor?

– Nu mai țin minte, a spus pierdut Ștefan.

Polițiștii au examinat și locul de pe poteca de sus, de unde era evident că a căzut victima. Au ridicat obiectele ce i-au aparținut ei, dar și alte corpuri, presupuse, delictive. Ștefan a fost condus la secția de poliție din Predeal pentru audieri în vederea clarificării circumstanțelor decesului soției lui.

Astfel s-a încheiat vacanța toridă a soților Gorun la cabana „Trei pini”.

Tase DĂNĂILĂ

PETRE RĂU - 70**Se mulțumește cu ce este,
dar caută o continuă sporire a vieții**

Motto: *Viața are preț prin valoarea care o luminează.*
(O. Cotruș)

Raportat la întreaga sa viață, Petre Rău - făcătorul de știință, de literatură - este un om care și-a trăit cu folos anii, și-a justificat prin fapte fiecare respirație. Mi se pare că drumul său de până acum a fost un drum ce puțini l-au străbătut și mai puțini au ajuns să spună: da, s-a meritat, nu am lăsat dăre în urma mea, am lăsat urme, și nu pe nisip, duse de vânt. A fost drumul de la vis la realitate. A visat din copilărie să devină ceea ce a devenit. Privind din exterior pare ușor, dar câtă trudnicie încorporată în aceste două bazine în care s-a scaldat - creator de matematică și creator de literatură.

Nu sunt vorbe fără acoperire dacă spun că viața sa nu a fost doar o reușită, ci un triumf. Scrisul a fost și a rămas - așa cum ni se confesează - hrana sa spirituală pe care ne-o oferă spre ospățul spiritului nostru. Nu și-a însușit nimic din ceea ce nu este al său, decât învățătura marilor dascăli pentru a o dezvolta, adăogându-i simțirea și sclipirea minții, investind-o în alți truditori de pe ogorul științei și literaturii pentru ca, la rândul-i să le adauge câtimea lor creatoare.

Vârsta omului, oricare ar fi ea, nu are valoare în sine ci, ceea ce ai realizat în interiorul ei. Și dacă biologic anii își iau partea, spiritul său rămâne tânăr, nealterat de nemilosul timp. Citiți-i confesiunile și îi veți citi istoria vieții!

Tase Dănăilă: *Domnule Petre Rău, pe 9 martie anul acesta v-ați schimbat prefixul anilor, ați împlinit frumoasa vârstă de 70 de ani.. Ne alăturăm numeroșilor prieteni care v-au adresat gânduri bune, felicitări și urări de a vă trăi clipele în continuare frumos pe pământul care ne ține. Sunt momente în viața fiecăruia om când trebuie să își facă o anamneză a vieții și, presupun că la acest prag psihologic, ați făcut un popas privind în urmă de la altitudinea acestei vârste. Vă întreb direct: sunteți mulțumit de ceea ce v-a oferit viața și de ceea ce ați oferit vieții?*

Petre Rău: *Aș vrea să încep, dacă tot am acest prilej, prin a le mulțumi tuturor prietenilor care nu m-au uitat și s-au gândit la mine (și) cu prilejul acestei aniversări, una care, așa cum pesemne toți vor recunoaște, m-a "împins" deja în pragul senectuții. Eu am întâmpinat totuși "vestea" cu încredere, bazându-mă pe o amintire personală, aceea că, pe când eram mai tânăr, mi-aș fi dorit mult să am această vârstă onorabilă, desigur, impulsionat de dorința de a avea mai multă considerație și înțelepciune. Pe de altă parte, trăiesc acum unele momente ciudate, fiindcă mă simt încă tânăr, în timp ce societatea mă va considera pesemne de aici înainte ca fiind bătrân. Dar mă mai consolez totodată și cu faptul că scurgerea intempestivă a anilor în domeniul scrisului poate fi un avantaj în plus.*

Și ca să răspund direct la întrebare pe care mi-ați pus-

Scriitorul și matematicianul Petre Rău

o, pot spune cu mâna pe inimă că sunt tare mulțumit cu ce mi-a oferit viața până acum. Am avut două bazine în care m-am scaldat tot timpul, când într-unul, când în celălalt. Acestea au fost pasiunile mele, matematica și literatura, ambele aducându-mi destule satisfacții și împliniri ca să mă simt astăzi mulțumit. Pe ambele, aș putea spune, le-am avut încă din copilărie și mi-au fost de mare, mare folos de-a lungul vieții.

Sunteți născut și v-ați trăit copilăria în arealul Nicorești (Fântâni), o părticică de lume binecuvântată, cu renume, roditor nu doar prin ceea ce crește din pământ, ci și prin ceea ce crește pe pământ. Adică oameni care au adus un plus de prospețime lumii. Fără a face o scară valorică, enumăr, aleatoriu, doar câteva personalități accentuate: Gabriel Drăgan (scriitor), Cornel Diaconu (regizor), Vasile Gh. Popa (folclorist/memorialist) și, cu voia dv. dar nu ultimul pe listă, Petre Rău (matematician/scriitor sau scriitor / matematician). Din scrierile dvs. se vede bine că nu ați lăsat uitat pământul care l-ați ținut sub tălpi, ci l-ați luat în inima dvs. Ce sentimente trăiți acum privind la poalele vieții?

Cum spuneam, trăiesc din plin satisfacția a ceea ce am reușit să fac până acum, dar asta nu înseamnă că nu-mi doresc mai mult și în continuare. Într-adevăr, îmi iubesc mult locurile natale: Nicorești - renumita podgorie cu rădăcini de pe vremea lui Ștefan cel Mare care, istoric vorbind, a și poposit cu oastea lui pe aceste dealuri rodnice și binecuvântate, satul meu cu un nume atât de frumos, atât de liric - Fântâni (în urmă cu două secole numindu-se Nicoreștii de Sus), oamenii, locurile, priveliștile minunate, totul.

Din cercetările mele am descoperit că însăși familia mea, cea a Răilor, poartă pecetea unei demnități pe care cred că o merită pe deplin. Am studiat cât am putut arborele genealogic, prelungindu-mi cercetările până în urmă cu mai bine de două secole,

(continuare în pag. 82)

și am descoperit cu mare satisfacție că familia mea se trage dintr-un șir lung de preoți și dascăli ai locurilor. Am adunat o parte din istoria familiei mele și am publicat-o în volumul monografic intitulat "Satul meu în toate dorurile mele" (Ed. InfoRapArt, 2022).

Dar despre locurile natale am scris mult. Enumăr aici în fugă câteva din scrierile mele care s-au oprit profund asupra acestui subiect. Mai întâi eseul intitulat "Verde vale de rai" cuprins prima oară în volumul "Întoarșele gânduri" (Ed. InfoRapArt, 2011), reluat apoi și în volumul liliput foarte drag mie "Viața în Times New Roman" (Ed. Dunărea de Jos, 2014), dar publicat de-a lungul timpului și în câteva reviste și site-uri literare românești. Apoi, o bună parte din povestirile rupte din realitate din volumul "Întoarșele gânduri" ("Mistrețul", "Valea de rai", "Bunicul Constantin" ș.a.), ca și nuanțele lirice din volumul de versuri "Îndrăgostirea de zmeu", poem memorialistic și filosofic (Ed. InfoRapArt, 2015), sau volumul liric de debut "Întârziata vestire" (Ed. Noduri și Semne, 2002) ș.a., dar și plasarea acțiunii romanului meu "Evanghelia după Potop" (Ed. InfoRapArt, 2016) în arealul Buciumeni-Fântâni-Nicorești. Chiar și în primul meu roman-document, intitulat "Mogoșoaia - istoria unei tragedii" (Ed. Porto Franco, 1999), cel despre marea tragedie a scufundării unui pachetot pe Dunăre la Galați în care și-au pierdut viața circa 215 ființe nevinovate, am găsit prilejul să amintesc de satul meu natal, într-un capitol în care unele rude ale eroilor mării catastrofe sunt "surprinși" la cules de vie, în primele zile ale toamnei anului 1989... O întreagă colecție a poeziilor mele dedicate satului meu natal am strâns și publicat în volumul "Neostoitele izvoare" (Ed. InfoRapArt, 2021).

Aș mai adăuga că în anul 2017 am publicat un volum monografic important, "Născut în zodia Nicorești" - o monografie romanțată a comunei Nicorești. Și ca să completez lista dvs. de personalități nicoreștene pe care ați pomenit-o, aș vrea să mai adaug la aceasta și alte două, contemporane cu mine: cunoscuții pictori tecuceni Ștefan Buțurcă și Mircea Cojocaru.

Deși uneori vă place să vă dați cam dur, aveți un suflet nostalgic, candid, de copil. Dacă timpul ar fi reversibil, în ce moment al vieții ați vrea să vă opriți, să întârziati cât mai mult?

Păi, cred că n-aș precupeți nimic să mă opresc asupra copilăriei mele, pe care o consider una fericită, chiar dacă vremurile de atunci erau destul de dificile, ținând seamă de regimul pe care îl trăiam și de faptul că făceam parte dintr-o familie de țărani săraci, care munceau cu disperare să-și crească și să-și dea la școli înalte copiii. Mi-ar plăcea ca de data asta să "storc" mai mult din amintirile tatei, ale bunicilor și altor săteni, veterani de război și de întâmplări de-a dreptul captivante, care mi-au oferit destule subiecte pe care le-am așternut mai târziu pe hârtie. Destule, însă nu suficiente! Pentru că, toate acele povestiri, pe care le ascultam de fiecare dată cu inima strânsă, erau multe și foarte, foarte interesante. Astăzi regret că memoria mea nu le-a putut înregistra pe toate și că nu i-am "forțat" să mi le spună pe toate...

Care sunt mentorii dvs. care au avut un rol deosebit în devenirea dvs. ca matematician și scriitor?

Am avut astfel de mentori, desigur. Și, trebuie să recunosc, am învățat multe de la ei, ba chiar am încercat toată

viața să-i imit. De pildă, la matematică, în gimnaziu, am avut norocul să am un profesor (Iorgu Nicolau) care, nicoreștean fiind și devenind pensionar (fusese profesor de matematică în capitală!), s-a retras în satul natal și a fost cooptat să predea la școala mea. El a fost primul care mi-a pus în mână "stiloul" matematicii. De la el am avut în mână și am răsfoit, pentru prima dată, o carte de matematică, alta decât manualul.

Am urmat apoi un destin asemănător și la liceul din Tecuci. Profesorul meu de matematică (Gheorghe Chițu) a fost ca un al doilea tată pentru mine. Nu era un profesor grozav, dar intuindu-mi talentul incontestabil, m-a ajutat în multe privințe, inclusiv să scap basma curată din nu știu câte boacâne incompatibile cu școala pe care le mai făceam. Acest mentor mi-a pus la dispoziție întreaga sa bibliotecă, ba chiar la un moment dat mi-a "dăruit" personal colecția de Gazete Matematice care aparținuse liceului, dar se hotărâse să se renunțe la o arhivă veche de 20 ani, adică propria mea "colecție", care număra la acea vreme doar câteva numere, s-a îmbogățit atunci cu aproape 250 de reviste.

La fel mi s-a întâmplat și în facultatea pe care am urmat-o, cea de matematică de la Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași, unde și acolo, am nimerit sub aripa protectoare a unui mentor deosebit. Și nu unul oarecare, ci însuși prof. univ. dr. docent Ion Creangă, fost rector al universității ieșene. Acesta, la fel, m-a îndrumat îndeaproape în câteva studii și mi-a pus la dispoziție multe cărți unice la acea vreme, de la Seminarul Matematic și chiar din biblioteca sa personală.

Ceea ce mi s-a întâmplat pe tărâm matematic nu s-a petrecut și pe tărâm literar. N-am avut în această direcție niciun mentor autentic, dar am iubit cu ardoare câțiva scriitori, în special poeți și prozatori precum Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Marin Preda, Gelu Naum ș.a. Și chiar dacă în cenaclul literar "Calistrat Hogaș" din Tecuci din care făceam parte am debutat în 1971 cu poezie, totuși dragostea mea de atunci era romanul. Scrisesem până la vârsta de 17 ani patru "romane". Desigur, nu degeaba am pus ghilimelele de rigoare. "Romanele" mele circulau în manuscris, scrise pe caiete groase, pe care le rescriam când și când pentru adaosuri și corecturi. Ele au însemnat pe atunci o pasiune anodină, din care însă am cules destule satisfacții, ba chiar și ceva "glorie", fiindcă acestea ajungeau pe la mulți cititori tineri, în majoritate elevi de liceu, nu numai din liceul meu tecucean, ci din multe altele de prin Galați, Bârlad, Iași etc. și-mi erau returnate cu numeroase impresii, care mai de care mai elogioase. Desigur, să nu credeți că m-am îmbătat cu apă rece, cum se zice, fusese doar o joacă de licean, după câțiva ani am renunțat definitiv la ele.

Eu știu, dar nu întreb doar pentru mine, că și dvs. sunteți un model contaminant pentru mulți tineri și o călăuză în traseul vieții și împlinirii lor, intuindu-le aptitudinile și acționând în a le da amploare. Vă rog să dezvoltați această latură a pasiunii dvs.?

Înțeleg că vă referiți la activitatea mea ca mentor. Ei bine, binele pe care l-am primit în viață am avut grijă să-l dăruiesc și eu altora mai departe. Și am avut

(continuare în pag. 83)

destule satisfacții și după aceste întreprinderi...

Pot spune că am avut posibilitatea de a-i ajuta, în primul rând prin expertiză educațională, prin sfaturi și îndrumări, dar și prin alte mijloace, pe mulți dintre cei care au avut nevoie de asta, și-au dorit și au avut încredere în mine și în puterea mea de a instrui la modul calificat. Desigur, expertiza mea s-a limitat adesea la cele două domenii destul de largi pe care le-am abordat toată viața: matematica - inclusiv prin laturile ei aplicative reprezentate de informatică și calculatoare, și literatura - în special în direcția evaluării calitative a creației.

Am avut inspirația, dar și norocul să întâlnesc mulți tineri cu talent, fie la matematică-informatică, fie în literatură. Spuneam undeva că mi-a plăcut mereu să văd crescând în preajma mea un talent autentic. De-a lungul timpului am sprijinit mulți creatori de literatură să-și cultive talentul, unii dintre ei sunt azi scriitori bine cunoscuți. O bună parte dintre aceștia au fost (unii au rămas fideli și astăzi) membri ai cenaclului literar online "Noduri și Semne" pe care l-am fondat și îl păstoresc de aproape un sfert de veac. Aș putea enumera din această sursă cel puțin o duzină de scriitori membri azi ai Uniunii Scriitorilor din România.

Pe Denisa Lepădatu am descoperit-o tot în acest cenaclu. Avea doar 9 ani când s-a înscris. A fost pentru mine, până acum, cel mai important fenomen literar pe care l-am cunoscut cu o astfel de rapiditate și limpiditate în evoluție. Ca mentor, am reușit să o ajut să-și promoveze creațiile, așa încât a devenit în scurt timp o binecunoscută autoare, a publicat 9 cărți, a fost apreciată unanim, a fost câștigătoare a numeroase premii și distincții literare în țară și în străinătate. După ce i-am stat alături aproape 9 ani, a devenit, desigur, prin talentul ei de excepție, prin capacitățile ei intelectuale deosebite, dar cred că și prin îndrumările mele, o foarte bună elevă la matematică, ca și la informatică, olimpiotă de rang înalt, dar mai ales, a devenit cunoscută ca cel mai mare talent în creația literară tânără, în special fiind apreciată ca fiind una dintre cele mai performante poete ale zilelor noastre.

Din cauza ei am obținut, la Cluj-Napoca, în anul 2015, un prestigios premiu național: *Premiul Mentor pentru Excelență în Educație*.

Azi, Denisa se preocupă de viitorul ei profesional, este o studentă eminentă la Universitatea Jacobs din Bremen-Germania, este invitata multor Universități de prestigiu din lume (Basel, Zurich, Cambridge, Edinburgh, MIT (SUA) unde dorește să-și continue masteratul) și dorește să-și urmeze o carieră în domeniul biologiei computaționale. Cercetarea ei de interes este longevitatea și are deja câteva contribuții în domeniu, semnează lucrări originale prin diferite reviste științifice de prestigiu din lume, participă la simpozioane și conferințe internaționale. Îi urmăresc pașii de la distanță, ținem legătura și nu pot decât să fiu mândru de tot ce a realizat până acum și de tot ceea ce și-a propus pe mai departe. Sunt bucuros că, chiar în vara aceasta am vizitat-o, ne-am întâlnit la Basel, în Elveția, unde își continua lucrările și am avut prilejul să stăm două ceasuri de vorbă.

Am multe exemple despre astfel de "fapte" din viața mea. Despre o parte din ele am fost nevoit să vorbesc în detaliu chiar în fața Denisei Lepădatu, într-un lung interviu, pe care l-a și publicat în cartea ei "De vorbă cu mentorul meu" (ed. InfoRapArt, 2018). Acolo spuneam

printre altele: "E plăcut să fii mentor. Adică să fii pus în situația de a oferi un sfat util cuiva pentru a urma un drum pe care tu însuși l-ai ales cândva și l-ai străbătut cu încredere. Să ajuți pe cineva să ia o decizie importantă la un moment dat. Să fii pus în situația de a fi tu însuși o sursă de inspirație pentru cineva. Să împărtășești din tainele realizărilor tale din viață, dintr-un parcurs cu împliniri și satisfacții."

Ați dezamăgit în viață pe cineva pentru care încercați un regret, o vină?

Cred că da, cine n-a făcut-o? Cred că dezamăgirile cele mai mari și mai regretabile se întâmplă cu cei apropiați, cu cei la care ținem cu adevărat. Peste acestea nu poți trece ușor. Dar, desigur, nu-mi face mare plăcere să-mi amintesc. Așa că, cu bunăvoința dvs., aș prefera să nu detaliez acest subiect.

Dar pe dvs. v-au dezamăgit în viață mulți prieteni, colegi etc.?

Și asta mi s-a întâmplat, și nu o singură dată. Pe colegi, însă, nu te poți supăra, desigur. Dar pe prieteni?! Să te trezești într-o bună zi că un prieten te dezamăgește este ca și cum ai simți un bici pe șira spinării. Iar asta mi s-a întâmplat chiar mie. Era un cel mai bun prieten, toți cei din jur apreciau prietenia noastră care a durat zeci de ani. Zeci de ani am împărțit cu el orice: bucurii, supărări, necazuri, împliniri, gânduri, sfaturi, întraajutorare, idei, simțăminte, mărturisiri... Personal, am considerat că asta era unica mea prietenie irepetabilă, ideală. Și n-a fost să fie așa. Cauzele au fost, până la urmă, banale. Dar tocmai asta a contat mult în despărțirea care a fost inevitabilă. Pentru că s-au instalat repede momente de manifestări egoiste, neprincipiale, total nepotrivite unei prietenii. Dar, cu așa ceva nu te "lauzi" în public. Am dat uitării cât am putut și m-am resemnat. De la această pățanie, însă, am început să văd prietenia cu alți ochi.

Ați avut șansa, sau neșansa - depinde din ce unghiuri privim - să trăiți la răscruce de istorie, de secol, de mileniu. Încercați să faceți cu luciditate o paralelă între aceste două părți ale istoriei. Cu ce suntem în pierdere, cu ce suntem în câștig?

Recent, când a izbucnit un război lângă noi, am fost surprins să constat că nu prea știam ce e acela un război decât din cărți și din filme. Deși nu sunt în vârtoarea lui, azi îl văd cu alți ochi. Iată un moment crucial din viața mea în care istoria a vrut să fie "darnică" cu mine și să-mi ofere șansa să descopăr ce sunt cu adevărat atrocitățile izvorâte din vrajbă, din ură, din megalomanie.

Am avut șansa (sau poate neșansa) să traversez două sisteme sociale total opuse, la a căror metamorfozare am asistat aproape la răscruce de milenii. Iarăși un moment istoric pe care l-am trăit, cu s-ar zice, pe viu.

Aș mai aminti și cei doi ani de pandemie pe care i-am trăit, cu frica în sân, dimpreună cu aproape întreaga omenire.

Personal, mă socotesc un pionier al informaticii în țara noastră. Calculatoarele au apărut cam la vremea

(continuare în pag. 84)

În care m-am născut eu și au evoluat odată cu mine. Sunt contemporanul lor, dar am privilegiul de a fi fost și integrat aproape complet în lumea lor, pentru că, am fost matematician prin formare, dar toată viața am profesat în domeniul informaticii. Ei, bine, evoluția acestor tehnologii, mai ales când se petrece chiar sub ochii tăi de specialist, este de-a dreptul o istorie, o istorie minunată.

Și mai sunt și alte momente demne de reținut, pe care le-a traversat viața mea de până acum.

În concluzie, aș putea recunoaște că am traversat în viață și momente celebre de istorie adevărată. Din toate acestea am și pierdut, dar am și tras învățăminte cât cu-prinde.

Alegăm parcă exagerat după nevoi negustorești, după acumulări dincolo de nevoile firești, ne tragem prea mult unul altuia pământul de sub picioare. Dar aceste aspecte nu dau omului împlinire, noblețe. Uităm să mai trăim frumos, în armonie socială, să fim empatici. Credeți că natura omului s-a schimbat în zonele ei de sensibilitate, de profunzime?

Da. Societatea nouă în care am intrat cam nepregătiți, ne-a creat multe probleme. În plus, suntem bulversați că nu reușim să fim o țară după tipicul unei civilizații occidentale, ci moștenim metehne de care se pare că nu prea vrem să ne lepădăm. Ne adaptăm la noile condiții cu atâta lentoare, că mie personal mi se pare că vrem să rămânem balcanici cu orice preț. Și asta în pofida faptului că avem oameni de vârf în această țară care ar putea face din ea o bijuterie de societate, dacă și-ar pune mintea la contribuție și, mai ales, dacă ar fi invitați să-și pună în practică ideile și expertiza. Numai că societatea, în ansamblul ei, aduce permanent la putere indivizi incompetenți, incapabili, impostori, ba chiar și infractorii unii dintre ei. Și cum să progresezi cu astfel de specimene în frunte? E drept că românul este renumit prin aceea că fură și este corupt ușor, dar care altă nație nu are asemenea pușlamale? Doar că la noi empatia are butonul dat la maxim și românul s-a obișnuit să-l protejeze și pe cel corupt. Cum vom ieși din asta? Habar n-am. Ce pot face eu personal? Mai nimic, pentru că nu-s învățat deloc să mă implic în colectivități mari, în miezul societății și în culpabilitățile ei.

Care ar fi acum prioritățile în spațiul uman, social, cultural, politic?

Cred că, în viteza de azi, în vârtoarea în care ne învărtim cu toții în miezul unei societăți care tinde să se dezmembreze, ar trebui să facem puțin mai mult pentru umanizare, pentru a ne găsi liniștea, pentru a nu ne avânta și a ne zbate decât pentru virtuțile care contează. Vedem că elevii azi nu mai sunt interesați de școală, analfabetismul - fie el și numai cel funcțional, nu mai îngrijorează pe nimeni prea mult, pentru că lumea nu mai pune mare preț pe cultură, pe cunoaștere, pe educație. Și asta pentru că impostorii s-au apucat să-și fabrice singuri diplome, plagiatorii obțin drepturi sociale nemeritate, infractorii, prea puțini dintre ei condamnați, sunt eliberați destul de repede, fără niciun dram de reeducare, de niște judecători corupți, sunt asigurate condiții mai bune celor din pușcării decât celor internați prin spitale și câte și mai câte.

Ori toate aceste anomalii din societate trebuie să

dispară, pentru că altfel nu se ivește niciun semn că evoluția este spre bine. Cum anume? Habar n-am. Tot îmi spun că asta nu e treaba mea, tot îmi spun mereu că trebuie pe undeva să existe și să scoată capul la suprafață și cei care pot schimba în bine societatea și vor să facă asta. Deși, sincer să fiu, m-am cam săturat de când aștept.

Priviți relaxat sau cu îngrijorare viitorul? Altfel spus, încotro merge lumea, domnule scriitor?

De viitorul meu nu mi-e teamă. Îmi spun mereu că știu să-mi am de grijă, în primul rând mie și alor mei. Dar văd îngrijorările unora, le simt, sunt destul de mari. Mulți se tem pentru viitorul lor, deși unii nesocotesc faptul că ar fi putut să facă ceva altfel în viața lor ca să nu ajungă să aibă azi astfel de griji. Eu cred însă că oamenii au puterea de a depăși dificultățile.

Dacă întrebarea se referă la încotro se îndreaptă lumea în general, răspunsul cred că este unul complex și nu poate fi abordat decât din diferite perspective. De pildă, putem privi direcția aceasta din perspectiva tehnologiei și digitalizării. Din acest punct de vedere progresele extraordinare de rapide înregistrate în acest domeniu ne fac să credem că ne-am putea îndrepta într-o direcție oarecum nesigură, în special datorită amenințărilor de care începem să auzim astăzi din direcția inteligenței artificiale, a realităților vizuale, a dezumanizării. Eu însă, am o altă perspectivă. Sunt convins, de exemplu, că inteligența artificială nu poate fi deloc un pericol, pentru simplul motiv că, indiferent cât s-ar dezvolta această latură a omenirii, tot rațiunea umană va fi la cârma lumii. Ea va dirija toate acestea în folosul oamenilor. Și forța atomică a fost socotită o primejdie pentru omenire, și asta doar din cauza că unii descreierați s-au gândit la un moment dat să experimenteze această forță utilizând-o împotriva omului. A fost o experiență, de neiertat, dar totuși izolată, până ce omul a înțeles că poate fi de utilă omenirii și a făcut totul de atunci ca s-o pună în slujba omenirii. Și azi însă mai sunt descreierați care gândesc că pot stăpâni lumea prin amenințarea cu această forță uriașă. Ei sunt însetați de putere, nu au deloc o empatie umană și sunt periculoși. Dar omenirea a luat destule măsuri ca așa ceva să nu se mai întâmple și nu cred că se va mai întâmpla vreodată decât cel mult accidental și izolat.

Mai am în minte un exemplu pe care l-am experimentat oarecum cândva. Prin anii 80, când omenirea se lupta să scoată un program de șah care să fie capabil să facă un computer să bată un campion mondial, eu însumi experimentând ani buni ideea și fenomenul, eram printre cei foarte puțini din lume care susțineam că într-o bună zi se va crea un program de calculator cu o astfel de capacitate. Ba chiar am avansat și un termen: trei-patru decenii. Se susținea sus și tare că niciodată un calculator nu va atinge o astfel de performanță, că în șah există posibilități infinite de a muta piesele și nicio minte umană sau vreo mașinărie n-ar putea să acopere toate aceste calcule necesare. Era vremea când marii șahiști reușeau să bată pe capete computerele partenere. Este adevărat că termenul nu l-am apreciat exact, s-a întâmplat chiar mai devreme decât am prevăzut eu fenomenul: a

(continuare în pag. 85)

Început dintr-odată să apară tot mai multe programe care să-i bată pe rând, pe toți campionii mondiali care au îndrăznit să-i înfrunte. Și știți ce s-a petrecut cu marii șahiști ai lumii după ce s-a întâmplat asta? S-au resemnat și ei și au început să înțeleagă că un astfel de instrument nu poate decât să-i ajute pe mai departe, și nu să-i "extermine".

Și schimbările sociale, de multe ori neprevăzute, pot fi o amenințare pentru omenire. Ele pot fi legate de problemele de mediu și sustenabilitate, lupta pentru egalitatea de gen și diversitatea culturală, cu influențe semnificative în privința drepturilor și libertăților individuale.

Dar mai există și unele amenințări globale precum schimbările climatice, pandemiile (cea mai recentă i-am fost cu toții martori), sărăcia și conflictele internaționale. Toate acestea nu pot fi soluționate decât la nivel mondial, prin măsuri concertate, printr-un efort al întregii populații.

Uneori îmi vine să râd de cât de îngrijorată este o parte din populația lumii de ceea ce am început să numim azi inteligența artificială. Iată o nouă îngrijorare majoră pentru omenire, îmi zic. "Inteligența artificială ar putea reprezenta pentru omenire o amenințare chiar mai mare decât schimbările climatice", spun unii. Dar eu sunt perfect liniștit, cred că previziunile catastrofiste ale unora nu sunt decât prilej de a vorbi gratuit așa cum face deseori presa din lipsa unor subiecte senzaționale. De fapt, cel mai important lucru la care trebuie să ne gândim este acela că inteligența artificială în sine nu este ea însăși în mod inerent o amenințare, ci doar modul în care este utilizată și implementată poate genera preocupări și riscuri potențiale. Aproape la fel ca și în cazul energiei atomice, doar o utilizare răuvoitoare poate însemna cu adevărat o amenințare.

Deși trăim sub presiunea unor amenințări reale, datorită incertitudinii și complexității lumii actuale predictibilitatea despre încotro se îndreaptă azi lumea a devenit una foarte dificilă. Dar eu cred că la toate acestea omenirea va găsi soluții, bazându-mă în primul rând pe inventivitatea omului, pe capacitatea incomensurabilă a acestuia de a face față la provocările actuale.

În viața fiecărui om există un moment astral în existența sa. Care a fost pentru dvs. acest moment și dacă l-ați folosit corect?

Nu prea cred în aceste momente astrale, de aceea nu cred că pot da un răspuns clar, nu pot să-mi exprim părerea despre asta. Pot socoti cel mult că am fost un om norocos, că multe lucruri pe care mi le-am propus în viață le-am putut realiza, dar am și muncit pentru a-mi putea atinge țelurile.

Nu vi se pare că viața noastră alternează între comedie și tragedie, între penibil și ridicol?

Ba da. Trăiesc uneori senzația asta, că viața noastră poate să alterneze între momente de comedie și tragedie, între situații penibile și ridicole. Și nu e deloc comod să simți asta. Dar mă consolez cu faptul că această alternanță ar putea fi una naturală, că face parte din existența umană. Uneori suntem martorii unor evenimente comice sau ne amuzăm din cauza unor situații inedite sau lipsite de logică. Alteori, traversăm momente dificile, tragedii sau situații penibile care ne pot afecta emoțional și ne pot provoca durere sau rușine. În călătoria noastră prin viață, în multitudinea experiențelor umane suntem încercați să trăim tot felul de emoții, de momente și evenimente. Nu cred că putem pune stavilă unor astfel de sentimente. Cel mai

important, în această direcție, este, cred, să ne adaptăm și să învățăm câte ceva din fiecare experiență, fie ea fericită sau nu, de bun augur sau nu. Să le depășim, pe unele cu câteva lacrimi, pe altele cu zâmbetul pe buze.

Sunteți romancier, poet, eseist, critic literar. Faceți analize literare de calitate, originale, descifrări sensuri și nuanțe interesante la personalitățile de vârf ale literaturii, ale culturii în genere - Eminescu, Blaga, Bacovia etc. Unii elitiști îi consideră pe acești făclieri ca fiind expirați, depășiți de contextul actual. Am exemple în acest sens, dar nu vreau să vă atrag într-o polemică, ci să creăm o alternativă, un echilibru al ideilor. Cum priviți dvs. aceste derapaje de interpretare, sunt sincere sau de rea credință?

Mereu lumea va fi împărțită cel puțin în două. Pentru nimic nu există o părere unanimă. Fără această diversitate lumea nici n-ar putea evolua. Personal, n-am nimic împotriva celor care cred despre un lucru altceva decât cred eu, decât atunci când se abat de la rațiune. Pentru mine este foarte important ca lumea să rămână rațională, să nu cadă pradă unor iluzii deșarte. De exemplu, îmi place să știu că omul este credincios, că are un crez al său care nu face rău nimănui. E chiar liniștitor să știu asta. Pentru unii oameni credința este și o sursă de confort, o direcție morală și etică, le oferă o sensibilitate spirituală și o conexiune cu ceea ce nu pot înțelege altfel, cu ceea ce-i depășește. Sau poate fi chiar un scop sau un sens în viață, le poate induce un binefăcător sentiment de apartenență. Dar dacă prin crezul său omul devine habotnic, vrea să impună altora numai ceea ce crede el, atunci se schimbă socoteala. Un astfel de individ poate deveni un factor de dezechilibru pentru ceilalți, inclusiv pentru comunitate.

Dacă ne referim strict la literatură, părerile, ca și gusturile, diferă și aici, cum e și normal. Dacă cineva crede despre Eminescu că e un poet depășit, e treaba lui, îi respect credința, deși în sinea mea am convingerea că am întâlnit un mic idiot. Ba i-aș putea spune, deși nu-mi plac prea tare polemicile, că un om care a creat valoare nu poate fi desuet niciodată, chiar dacă parte din valoarea respectivă s-a perimat. Acea valoare a creat valoare de-a lungul timpului, a fost reper și a dat roade, care până la urmă, toate au folosit omenirii. Altfel, riscăm să credem că Pitagora este azi depășit, doar pentru că teorema sa are două milenii și jumătate și deci e desuetă.

Credeți că a fi modern înseamnă a-ți nega precursorii?

Nicidecum. Dimpotrivă, aș crede că a fi modern înseamnă să fii în stare să preiei din tezaurul clasic tot ce e valoros și să-l îmbraci într-o haină nouă. Prin asta se înțelege că a-ți nega precursorii e o prostie. Rară, dar tot prostie se cheamă.

Când citești o carte tipărită, când îi pipăi paginile, iei pulsul personajelor, te identifiți cu ele. Pe lângă avantajele evidente ale internetului, credeți că este pusă în pericol literatura tipărită?

Da. Literatură tipărită e în pericol, am mai susținut asta. Era revistelor și cărților tipărite, chiar dacă

(continuare în pag. 86)

Încă ni se pare că mai respiră, este totuși pe cale să-și dea ultima suflare. Eu, ca fost informatician o viață de om, am prevăzut de mult acest fenomen. Așa că, vrem, nu vrem, tot acolo vom ajunge.

Dar nu va fi nimic tragic în asta. Este din ce în ce mai evident că majoritatea tipăriturilor își netezesc astăzi drumul online. Nu-i așa că e comod să știi că, pe oriunde ai călători, poți avea în buzunar o bibliotecă cât cea a Congresului Statelor Unite ale Americii considerată a fi cea mai mare bibliotecă din lume?!

Care va fi în viitor Destinul cărții românești, ca să vă citez?

Cum spuneam, destinul cărții va fi unul virtual. Ne vom obișnui repede să "scriem" și să citim pe/de pe tehnologia modernă.

Care sunt zonele de interferență între matematică și literatură?

Ohoho! Ce întrebare, care mi-e dragă! Și ridicată cu măiestrie la fileu!

Mereu am fost de părere că aceste două domenii se completează reciproc. Matematica a fost prima mea dragoste, motiv pentru care mi-am ales-o ca profesie. Viața mea a însemnat în primul rând profesia de matematician, pusă elocvent în evidență prin latura ei aplicativă – informatică. Dar alături de matematică am avut permanent, încă din adolescență, o pasiune specială pentru creația literară. Încă din anii liceului (când am și debutat), am participat activ la viața literară, mai precis prin cenacluri de vârf și comunități literare.

Cum se împacă cele două pasiuni ale mele? Aș zice că la modul ideal. Eu le iubesc deopotrivă pe amândouă și, atunci când muza uneia mă părăsește o vreme, apare cealaltă care îi ia imediat locul. Așa încât, marele avantaj pe care îl am din această dualitate creativă este acela că n-am timp deloc să stau degeaba.

Am scris tomuri întregi pe acest subiect. Cei care m-au citit, mi-au înțeles pesemne și argumentele, și avantajele, dar și relația care pare atât de perfidă dintre matematică și literatură din punctul meu de vedere.

Părăsirea casei părintești este prima mare rătăcire, spuneți într-un puseu de gândire. Vă simțiți un rătăcit în univers?

Mi-au plăcut dintotdeauna vorbele aforistice. Eu însumi am scris câteva cărți cu creațiile mele în acest domeniu: un volum întreg intitulat "1001 de aforisme: o mie și una de sentințe", publicat în 2010 la editura InfoRapArt, apoi am adăugat un capitol întreg intitulat "Insomniac +" în cartea mea "Întoarsele gânduri" publicată în 2011 și conținând alte câteva sute de creații aforistice și, din nou, am revenit cu încă un volum, "Alte 1001 de aforisme" publicat în 2020. Mai adaug și că între timp colecția mea s-a mai îmbogățit cu aproape încă un volum, pe care încă nu l-am publicat, nefiind pregătit complet.

Dacă mă simt rătăcit în univers? Aproape că da, aș zice. Mereu mi-a plăcut să fiu singur, să mă descurc singur, să pot desfira singur ițele, inclusiv cele ale singurătății. Și asta pesemne din motivul de a simți mai aproape liniștea creației. Posibil ca singurătatea să fie mai mult o stare de spirit, una interioară și deci individuală. Iar dacă s-a potrivit cu mine nu am ce-i face, o accept așa, mai

ales că mi-am făcut-o prietenă.

Ne apropiem de finalul acestui dialog. Ca un corolar al acestei discuții, prin tot ceea ce ați realizat în proiectie spirituală, ar fi păcat, domnule Petre Rău, să nu recunoașteți că ați fost iubit de Divinitate și să priviți înapoi cu mânie. Cât de optimiste vă sunt proiectele viitoare în plan științific, literar, uman?

Mi-ați amintit cu această întrebare, de faptul că odată am făcut public afirmația că "nu mă mai pot lăsa de scris", iar cârcotașii au sărit la mine să mă acuze că asta ar fi o aroganță de-a mea. Repet însă această spusă: într-adevăr, scrisul este hrana mea spirituală, mai ales acum, când mă îndrept implacabil spre anii senectuții.

Matematică nu mai creez azi cum făceam în anii mai tineri, dar cărți despre matematică și informatică încă mai am a scrie, mai ales că mai am încă sertare pe care nu le-am deșertat complet.

Fără să-mi aștern gândurile pe hârtie nici nu cred că mai pot exista. Nimic din ce gândesc că este important să afle și alții nu-mi scapă să nu devină proiecția mea într-o viitoare carte care să ajungă la cei interesați.

Am o mulțime de proiecte de cărți care abia așteaptă să vadă lumina tiparului. Așa încât, nu prea cred că scrisul meu are șanse să se oprească vreodată, atâta timp cât mintea și inima mă mai ajută și mă mai inspiră la modul semnificativ.

Dacă aveți de făcut o confesiune pentru cititori și eu nu am avut intuiția de a vă provoca, vă rog să vă luați libertatea de a vă exprima acest gând.

Sper să am norocul, neapărat tot în această viață, să aflu de la cei care mă citesc sau mă cunosc, cum mă văd, cum mă cred, care e părerea lor despre mine. Sentimentul meu personal pentru ei este unul de dragoste, altfel nu le-aș adresa, cu atâta drag, atâtea lucruri și gânduri, cel mai adesea prin cărțile mele. Pentru mine, încă o dată o spun, cred că am un sentiment de satisfacție împlinită, în sensul că sunt mulțumit cu ceea ce am putut dăruia până acum și, de se va putea mai mult, promit că mă voi strădui în continuare. Personal, nu-mi doresc decât să fiu sănătos și să le pot duce pe toate pe care mi le-am propus la bun sfârșit.

*

Nu îmi arog dreptul de a mă erija într-un exponent al părerilor altor semenii. Dar sunt convins că mulți dintre cei care l-au cunoscut și au văzut în el ceea ce nu se vede consimt la părerea că Petre Rău, prin faptă, merită cel puțin aceeași prețuire pe care ne-o oferă nouă. Și aceeași dragoste frățească pe care cu generozitate o infuzează celor ce reușesc să îl înțeleagă și să îi simtă pulsațiile intime. A nu se înțelege că el le este tuturor pe plac. Ar fi nefiresc, pentru că un om plăcut de toată lumea este un om suspect. Și mai e o cauză care nu poate fi iertată: Nimic nu-i mai greu de iertat decât meritele altuia, (W. Shaechepeare).

Acesta este Petre Rău, cel ce este și, mai ales cel ce va deveni.

Ștefan ANDRONACHE

Simfonia formelor

**Expoziție de grafică a lui Mircea Cojocaru
la Bibliotecă Municipală „Șt. Petică” din Tecuci**

Recent, la Biblioteca Municipală „Ștefan Petică” din Tecuci, a avut loc vernisajul expoziției de grafică minimalistă a artistului Mircea Cojocaru din localitate.

Antrenat fiind, de câțva timp, într-o nouă aventură creatoare, Mircea Cojocaru, binecunoscut pentru picturile lui decorativist-abstracte care l-au consacrat de-a lungul timpului, și-a propus să dea frâu liber unei alte ipostaze a preocupărilor și imaginației sale, adică desenului. Inspirat fiind de creațiile memorabile ale lui Pablo Picasso sau Henri Matisse și atras de frumusețea liniilor monocrome, el a lucrat cu pasiune trăind nu numai bucuria momentului, ci și speranța că desenele sale, constituite într-o autentică simfonie a formelor, ar putea, prin expunerea lor într-un ambient adecvat, să trezească emoția privitorului.

După cum ne-a fost dat să constatăm, în cele treizeci de lucrări expuse pe simezele galeriei „Helios”, linia de culoare neagră, subțire sau îngroșată, cursivă și concisă, îngăduie spațiului predestinat cadrelor individualizate, să se ordoneze, să prefigureze un anume ritm. Mai mult chiar, în ceea ce privește linia, observăm că aceasta practic nu poate exista fără sfârșit sau început, preocuparea ei fiind aceea de a-și etala permanent continuitatea aidoma fenomenului de flux și reflux atât de specific oceanului.

Lucrările de grafică de pe simezele instituției de cultură menționate trasează, într-o manieră năvalnică și precisă, desenul, redă curbele și unduirile lui specifice care l-au încărcat energetic. Constatăm că mâna lui Mircea Cojocaru a știut să alunece cu ușurință pe hârtia albă configurând, cât mai inspirat cu putință, figurile, preponderent feminine, cărora a ținut să le dea viață, reprezentările corpului lor devenind un fel de obiect privilegiat al desenului.

Mircea Cojocaru redă, de regulă, subiectul unor scene distincte, zonele lor fragmentate într-un mod atât de inspirat dezvăluind trăiri și emoții, gesturi ori atingeri pline de tandrețe. Artistul este preocupat să scoată cât mai bine în relief gestul sau atitudinea personajelor îndrăgite care l-au inspirat.

Ce înfățișează exercițiile preponderent grafice ce par să fi fost emanate din prea plinul inimii și sufletului sensibilului autor? O multitudine de chipuri și trupuri frumoase („Odiha balerinei”, „După baie”), ipostaze ale maternității („Mamă cu copii”, „Tandrețe”), atitudini gânditoare („Fată citind”, „Meditație”), stări de fericire („După triumf”) sau de visare („Abandon”, „Pasărea din vis”) etc. Toate aceste creații plăsmuite cu determinare și har de către Mircea Cojocaru surprind clipa trecătoare, dezvăluie simplitatea ființei umane ori redau grația, eleganța, farmecul inconfundabil și implicit delicatețea.

Pictorul Mircea Cojocaru

Expoziția pictorului Mircea Cojocaru ține să sublinieze, totodată, faptul că femeia, conform opiniei majorității bărbaților, constituie nu numai o provocare perpetuă, ci și o sursă de inspirație binevenită pentru admiratorii săi.

Mircea Cojocaru, prin mijlocirea expoziției recente, probează un exces de imaginație, de spontaneitate și simplitate, dar și un anume rafinament, atuuiri ce țin să demonstreze vizitorilor acesteia faptul că, numai din impulsul inimii sale curate și excesiv de generoase, el și-a dorit, și chiar a reușit, să le creeze acestora clipe de nesperată bucurie, de înnobilare sufletească și, mai ales, de dragoste pentru frumos.

Abandon

În paginile următoare pot fi văzute câteva dintre operele grafice din recenta expoziție a pictorului Mircea Cojocaru .

Expoziție de grafică – Mircea COJOCARU

După triumf

Compoziție

Fată citind

Gingășie

Expoziție de grafică – Mircea COJOCARU

Flautista

După baie

Meditație

Odiha balerinei

Expoziție de grafică – Mircea COJOCARU

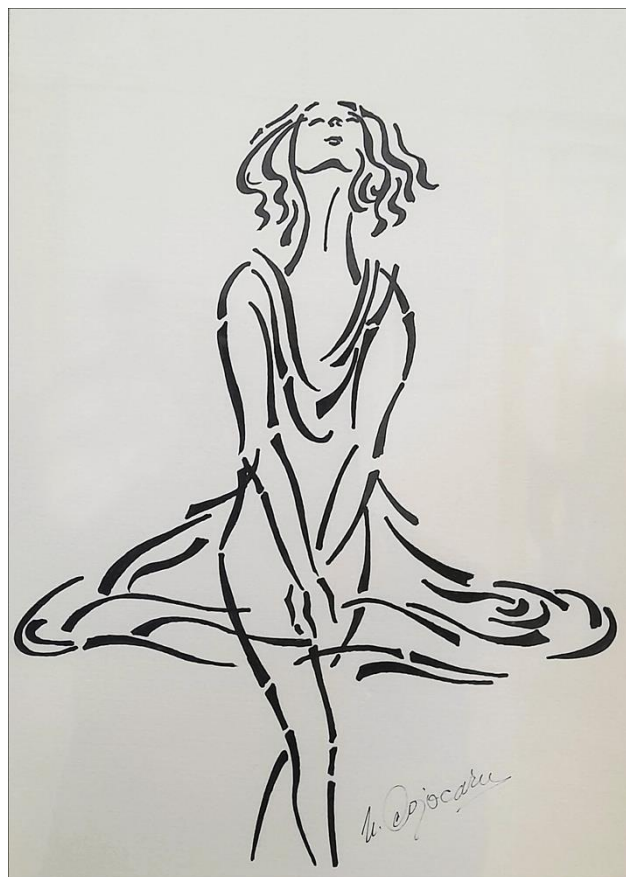
Pasărea de vis

Somnul

Sunetul muzicii

Grația balerinei

Lora RUCAN

Pe zări tuna

Pe zări tuna și fulgera,
Venea furtuna.
Privea țiganca-n palma mea,
Tăcea întruna.

Privea țiganca-n palma mea
Ca-n cartea vieții -
Romanii respirau prin ea
Și daco-geții.

Și-atâția plopi fără de soț
În pragul iernii.
Păgâni și sfinți și monștrii toți,
Nebuni și genii.

Privea țiganca-n palma mea
Ca-n oceane.
Ca-n jungle de albastră nea
Și de liane.

Privea ca-n hău de negru dor
Și de uitare.
Ca-n oarbe oaze de amor
Ce moarte n-are.

Pe zări tuna și fulgera,
Venea furtuna.
Privea țiganca-n palma mea,
Tăcea întruna.

De parte, de parte

De parte, de parte, pe mări azurii
Și valuri înalte și calde
Există o lume cu bărci aurii
Și țarmuri lucind de smaralde.

Și lumea aceea e plină de zei
Ce-nvoca un timp de furtună,
Când luna de foc se îneacă-n văpăi
Și psalmi de iubire răsună.

Și ea nu-i zidită din lut chinuit,
De stă glorios de milenii,
Că templele cresc și se nalță vrăjit
Pe-un aer din pieptul de genii.

Prea fericit

Pe aripi mari, strălucitoare,
Cu mersul vremii împăcat,
Un suflet rățăcea sub soare,
Prea fericit și încântat.

El nu ținea prea bine minte
Pe unde tainic hoinărea,
Și rar mai folosea cuvinte
Că-n limba florilor vorbea.

El asculta pe cei ce cântă
Și se ferea de cei nebuni,
Că prețuia lumina sfântă
Și îi iubea pe cei prea buni.

El prin perdeaua grea a ceții
La pieptul Domnului venea,
Și-ncolăcit ca puiul vieții
Fără vreo grijă adormea.

Pe aripi mari, strălucitoare,
Cu mersul vremii împăcat,
Un suflet rățăcea sub soare,
Prea fericit și încântat.

Bătrânul parc

Bătrânul parc cu flori gălbui de ceară
Se legăna legat de-un fir astral,
Și aerul curgea ca mierea-amară,
Topit de-un magnetism universal.

Cânta orchestra dulce și tomnatic
O partitură de o tângă grea
În parcul cel atât de singuratic
Ce în parfumuri vechi se afunda.

Parfumuri calde și familiare,
Ciudate, melancolice, grotești,
Ca niște păsări care vor să zboare,
Dar sunt uitate de aripi cerești.

Parfumuri răspândite de lumină
Că-au devenit ecou târziu și stins.
Nici edera cerca să le mai țină,
Nici negre lacrimi care nu s-au plâns.

Dar parcul cel bătrân cu-o sete tristă
Și suflet tânăr aspira spre cer,
Că-n univers nimic nu are vârstă
De e făcut din vis și din eter.

Haos în lume

Haos în lume, o amurgire ușoară
Și argintate creste de negre zăbrele.
Stă la fereastră, ca o nălucă de ceară,
Cel ce întruna e-un călător printre stele.

Este Poetul cu-aripe de arse cuvinte
Și dintr-o toamnă ce s-a întins pe-o vecie -
Poate-i aici ori a zburat înainte
Într-un mileniu nins de o grea nostalgie.

Ori s-a pierdut printre nescrise poeme,
Tot reflectând ce e cu lumea bizară,
Și a ajuns într-o arhaică vreme,
Într-un trecut, ca o nălucă de ceară.

Este Poetul ce din iluzii renaște
Și vrea să vadă în armonie ciudată
Ce s-a pierdut din ce-a știut și cunoaște
Și să învețe din ce n-a fost niciodată.

(continuare în pag. 92)

Ca vechiul mag el fără sine vorbește,
Ca biet artist arde în focul de gheață.
Ca Dumnezeu trist răscolit mai tânjește
Că pretutindeni scade oceanul de viață.

Haos în lume, galbenă lună sihastră
Și încântate, fără vreun port albe vele.
Ca o nălucă stă gânditor la fereastră
Cel ce întruna e-un călător printre stele.

Ca triști meteori

Fără-a ști de bine și rău,
Cu simțiri ca de gheață,
Însoțește-mă, Domnul meu,
Pe-oceane de viață.

Ne vom pierde prin galaxii,
Muți sub boltă cerească,
Ca și cum am fi doi copii
Ce nu știu să vorbească.

Și vom fi ca doi meteori
Care cad în tăcere,
Ca și ei smeriți călători
Prin sfioase mistere.

Vom privi aceleași spații
Cu duioasă lumină
Și uitați ca toți uitații
Ne vom ține de mână.

Ce magii în cosmos pribeag,
Cât amar care cerne -
Împânzite de licăr vag
Infinituri eterne.

Câte dulci nostalgii de-amurg,
Câte imnuri divine -
Urme stinse de Demiurg
De origini păgâne.

Câte nopți ce cresc pic cu pic,
Câte bărci solitare -
Nu așteaptă nimeni nimic
Pe întinsuri stelare.

Doar pe hăuri de somn și foc,
Cât cuprinzi cu privirea,
Sfântul duh ori poate-un proroc
Blând aclamă iubirea.

Nostalgie

Mă-ntreb ce-i soarele aprins,
Ce-i inima ce plânge.
Ce-i timpul care curge stins,
Neauzit prin sânge.

Mă-ntreb ce muzici nasc din vânt,
Ce armonii amare.
Mă-ntreb ce-i aur, ce-i argint
Și ce un preț nu are.

Mă-ntreb cu ochii rătăciți
Prin vremi demult uitate
Pe unde-s cei ce-au fost iubiți
De o eternitate.

Mă-ntreb de nu s-a spulberat
Cea mână de pe umăr
Ce fața lumii a-ndreptat
Spre stele fără număr.

Mă-ntreb ce-i cu al meu destin
Pe noapte fumurie,
Dar vocea mea se pierde lin
Pe mări de nostalgie.

Nour de seară

Nour de seară, unde grăbești?
Poate-și aprinde galbenul sfeșnic
Zeul câmpiei blânde cerești -
Somnul cel veșnic?

Unde grăbești tu? Poate pe deal
Muge a jale pe căi închise
În necuprinsul roșu astral
Turma de vise?

Ori înstelarea ca o perdea
Vrea să înghită urmele tale -
Fulger și trăsnet în calea ta
Nu sunt fatale?

Ciudată răscolire

Cu inimă îngândurată
Un înger coborât din stea,
Blajin și trist ca niciodată
Pe mări de noapte rătăcea.

Cu ochii mari ca de jăratric
Și bătuit de presimțiri,
Era atît de singuratic
Și cufundat în amintiri.

Prea plin de vraja libertății
Știa ce-i suflet necăjit
Și ce-i melnocolia vieții
Și ce-i mirajul nesfârșit.

Și ce e tainică zidire
Zguduitoare de amor,
Și ce-i eternă amăgire
Și ce-s iluzii care dor.

Și ce sunt chipuri trecătoare
De dulci copile pământești,
Căci le-a pierdut din cugetare
Că a ales stihii cerești.

Și respirând cu-amară jale
Un galben fum al altei vieți,
El rătăcea pe căi astrale
Și saluta singurătăți.

Și în ciudată răscolire
Din albe aripi tot bătea,
Și mai șoptea ceva-n neștire
Și câte-o lacrimă vărsa.

Geanina BÎRLĂDEANU

Strigătul lebedei regale cu aripi din pulberi diafane

Orice creație literară se poate raporta la nenumărate moduri de interpretare, dar în volumul de față, "Sunt aici pentru tine" (editura Pim - 2023), mi s-apărut că acest subtitlu metaforic al "lebedei cu aripi diafane" se înscrie definitoriu în esența universului scriptic pe care autoarea, Mariana Vicky Vârtosu, ni-l propune spre lecturare cu toată amplexarea unei confesiuni psihologice și nu numai. Nu există niciun dubiu încă de la partea argumentară, că scriitoarea vrânceană ne va prezenta prin intermediul personajelor sale așa cum ne-a obișnuit până acum (în cele 32 de apariții editoriale), cele mai profunde sentimente umane, sacre prin trăire, simțire și dăruire. Și dacă Mircea Cărtărescu vorbește în multe dintre creațiile sale "despre obsesii strict personale într-o *lingua franca*" așa cum menționează Mihai Lovănel în *Istoria Literaturii Române contemporane 1990-2000*", iată că autoarea noastră vorbește într-un limbaj al sufletului, trecut cu măiestrie prin sângele emoțiilor umane. Mergând spre un canon literar transnațional al realismului magic, trebuie să menționez că o parte dintre lucrările sale au depășit granița europeană, fiind prezentate inclusiv în similitudinea tărâmului din Emiratele Arabe.

Iubire-vis-mărturisire reprezintă triada sub care acest strigăt al lebedei regale își va desfășura întreaga poveste împărțită în trei capitole sub titlul mai mult decât sugestiv. "Sunt aici pentru tine". Dorința de eliberare, de acceptare și resemnare va fi descifrată prin intermediul personajului principal, Lușa, care aflată în undele durerii prin pierderea omului drag caută cu disperare puterea de a merge mai departe.

Confesiunea autoarei oscilează între două lumi: cea a visului pe de o parte reprezentând și partea ficțională și cea a realității, a vieții de zi cu zi. Or, dacă metaforic vorbim despre lebede, devotamentul, fidelitatea, siguranța, respectul, nu sunt toate sunt atribuite către și dinspre partenerul de viață, toate adunate într-o singură cheie: DRAGOSTEA?! "Strigătul lebedei regale cu aripi din pulberi diafane", poartă definitoriu cel mai frumos sentiment ascuns ca esență în substratul strigării: "Sunt aici pentru tine". Tărâmul misionar al acestui mesaj nu specifică întocmai confirmarea că "o lebadă își așteaptă partenerul de cuplu pentru totdeauna"? Există o altă formă mai puternică a devotamentului iubirii care se poate concretiza altfel? Dacă celălalt tărâm își frânge barierele în fața acestui sentiment divin, chiar și fără o explicație concretă din partea preoților sau a oamenilor de știință, așa cum Mariana Vicky Vârtosu menționează

în "argument", nu pot să nu mă duc cu gândul decât la textul biblic în care este specificată esența mesajului: "Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată." (*Epistola întâia către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel*).

Dintr-o acustică a timpului, ce codifică experiențele umanului, autoarea își găsește prin implementarea visului, un permanent corespondent ce o duce spre persoana iubită, plecată în "lumea de dincolo". Experiența narativă propusă în această confesiune-jurnal, mă duce indubitabil cu gândul la povestea Luliei Hașdeu și a ilustrului său tată Bogdan Petriceicu Hașdeu.

Tema redempțiunii se alătură primordial temei iubirii și a eliberării de sine, însă, între realitate și vis există o relație de inerență. Realitatea este, în adâncă ei substanță, trăirea prin transcendent, prin sensul moral și estetic devenind și concretizându-se prin transfigurare sub egida realismului magic, în vis. Ipostazele binomului vis-realitate, duce lectorul spre descifrarea argumentelor narative divergente, spre gustul acrișor al maturității. Deși, aparent, Lușa este personajul principal, dialogul narativ purtat între ea și Nic, face ca acesta din urmă, să devină un singur trup supus aceleași bătaie de inimă, respirație și cuvânt. Două entități, în două lumi diferite care aparent le desparte, dar de fapt, sunt inseparabile în eternitate.

(continuare în pag. 94)

(urmare din pag. 93)

Există însă și riscuri: limbajul sufletului, efectuat la persoana întâi, devine așa cum spuneam, unul râvnitor de redundanță prin “cerșirea viselor”. Astfel, dublează limbajul confesiunii spre arta înțelegerii, iertarea și împăcarea cu sine. Specifică postmodernismului, literatura realismului magic aduce și în acest volum discutat, impresia și senzația că aceasta lume a fantasmelor este de fapt lumea în care trăim zi de zi. Mariana Vicky Vârtosu exploatează din plin interferența dintre cele două lumi, personajul său (care este și narator) din lumea reală, având corespondent pe același palier al principialului, un alt personaj din lumea ficțională-Nic.

Antiteza trăirii a celor două lumi paralele dintre lumină-întuneric, viață-moarte, aduce o atenție suplimentară evadării introvertite, ființa omenească devenind o utopie a universului interpretabil: *Trăim în sfere diferite, energii diferite, curățate, atât cât a fost posibil, și ne înălțăm fiecare cu o treaptă, în niște limite în funcție de mântuirea primită. De curățirea făcută.*(p.25). Existența în simbioză cu entitatea cvasi-umană, face ca firul confesional să se axeze pe crearea cu minuțiozitate asupra unor decoruri existențiale complexe, folosind texturi ale vieții zilnice, cu reflexie asupra trăirilor negative, pline de dureri sufletești. Pretextul singurătății caută adânc în inconștient, aducând sub lumina rece a rațiunii răspunsuri aflate odinioară sub labirintul cugetării: *Iar eu, pe interior, sunt seacă. Moartă. Nu te găsesc, nu te regăsesc decât în născocirile mele, de mă întreb, dacă nu cumva, bărbatul despre care vorbesc, nu l-am inventat eu?*(p.13)

Ipostaza post-romantică se dezvoltă ca o tranșare dihotomică între subiectul propriu-zis și perspectiva factologică a tentației de abordare a spațiului nebănuț al ființei umane. Așadar, o privire sisifică a coborârii sinelui mereu și mereu în acel loc al durerii se metamorfozează cu ajutorul căderii și ridicării în și din abis, identitățile duale regăsindu-se de fiecare dată într-un singur trup metafizic: *Ne-am cunoscut, ne-am citit, ne-am învățat, repetând mereu și mereu frumusețea inimilor noastre. Ne-am învățat pe de rost, știam sigur ce urmează, altfel pierdem rima. Ne învățam, ne repetam mereu, să nu cumva să uităm rugăciunea eului suprem, noi doi, cu același suflet. - Așa ne iubeam...*(p.33). Paradoxul unirii opuselor care provoacă opoziții binare (viață-moarte), oferă o viziune a unei lumi care nu se supune unei legi fizice și nici a unei realități obiective.

Strategia inițială de a-și duce personajul spre purificare prin mărturisire, se păstrează intactă până la finalul povestirii, unde convergența dintre simbolicul realului și cel al ascendentului ficțional, devine puntea de împăcare între cele două căi enunțate de la început: reconstrucția noul om prin acceptare, iertare, resemnare și cea a divinității. Vorbim aici de două “euri” care se unesc în urma luptei de supraviețuire. Trecutul devine depozitarul adevărului, deși pare o sursă de alienare, prezentul se substituie realității prin resursele dobândite în acest periplu de construcție identitară.

Cu o delicatețe nesfârșită, chiar și la final, tema redempțiunii este remarcabilă, deoarece, autoarea sparge zonele de graniță (supraimpresiune - în cinema), întrucât problematica umană se efectuează pe aceeași “peliculă” cu două imagini suprapuse filmate, totuși, separat (cea

senzorială de simțire și trăire sufletească și cea a divinității). Ce ecouri ar trebui să trăiască un om perfect asumat de pelerinajul interior, efectuat cu toată pietatea, lăsându-se invadat de forțe și forme într-un microunivers cu secvențe intuitive de reușită? Tocmai pentru a recupera acceptarea nevolatilizată a realității, devenim de multe ori noi, oamenii **ființa-manifest** cu forme de regresie și progresie între care pendulăm de multe ori până găsim adevăratul echilibru existențial.

Într-o manieră identificabilă încă de la prima lectură a primului rând propus de către Mariana Vicky Vârtosu în scrierile sale, arhitectura complexă a trăirii textului și așezării lui în filele narative, trădează o entitate a cuvântului regal. Cu acest volum confesional, atribuit femeilor puternice, ibovnicelor celui mai puternic fior al dragostei și al devotamentului, dar trecute prin mâinile Sculptorului Creator în lutul existenței, nu putem descifra decât o nouă Evă reconstruită de și prin iubire. Experiența scriitoricească pare să arate că autoarea nu trăiește decât pentru a aduce un omagiu diamantin acestei lumi prin creație literară. Senzații difuze, pornite parcă dintr-o antichitate a ființei, împrumută o uriașă moștenire a purității, proiectată nouă, simbolic, în această formă scrisă cu un limbaj al maturității, dar un limbaj care poartă “strigătul lebedei cu aripi din pulberi diafane”...

Sandu TEODOR**să oprim ploaia și să coborâm**

să-mi golesc mintea
de crengile pline de gânduri și vise neterminate
să uit răspunsul la întrebarea
de ce n-am mai zburat
încă o dată o dată cu îngerii
în cercuri largi
lăsând urme adânci în uitarea tăcerii
deasupra căreia îmi tăiau aripile
și mă aruncau în prăpăstiile fără fund
până mă salva, ținându-mă de păr ca un trofeu
ecoul
te rog
să taci
să-i auzim debitul verbal de neoprit
ce nu reușește să schimbe lumea
oricare ar fi ea
cu toate cărămizile așezate perfect
dărâmate de un fir de praf
să așteptăm
să oprim ploaia și să coborâm
în prima stație fără nume
de pe iarba primăvăratecă
să scăpăm de îndoielile ce ne pot duce la pierzanie
să ieșim din timp
și să lăsăm gândurile să cadă
ca frunzele toamna
unul după altul
ca toate diminețile
înainte de căderea nopții
de fapt, cred că
aici e locul unde mă vei găsi
ascultând predica păcătoșilor moraliști
despre valorile supreme
și de cum au fost ei categorisiți nebuni
când de fapt sunt cei mai inocenți inadaptați
care vociferează
că până la urmă
iubirea va salva lumea
cu o poveste despre fiecare viață
a căror vise au devenit realitate.

Zâmbetul tău

Nepoatei mele, Ema Elena

- Ce-i aia?
- O bumburuzăăăă!!!

zâmbetul tău
cel mai celebru mesaj
încă nepictat
e cel mai renumit din toate tablourile
și primul de la facerea lumii
tale
de acum
de când te-ai născut

apusul a devenit răsărit
și viața a început să-și arate adevăratul sens
și-mi aduce aminte de puritatea și inocența
existenței
nimic
nu-i mai important ca viața
aștept smerit
urmele primilor tăi pași
și mă pregătesc cu răspunsurile
la miile de întrebări
când cu ochii tăi mari și frumoși
de sub sprâncenele mirate
o să descoperi lumea
ce-i aia
de ce zboară păsările
și de ce curge apa
de ce plângem
cu lacrimi de bucurie
de ce soarele nu se ține de mână cu luna
unde e mama
unde e tata
cine sunt eu
cine ești tu...

omnia vincit amor

cel mai frumos înger al nopții
și-a desfăcut aripile
și mi-a acoperit toate gândurile
pentru a face lumină
și cu privirile scânteietoare
mi-a resuscitat conștiința cu un simplu
și răsunător slogan
viața e prea scurtă, mi-a spus
ridică-te și hai să dansăm
pe cea mai frumoasă scenă a lumii
prin muzica asurzitoare a celei mai liniștite nopți
din toate timpurile
și din toate visele frumoase
care te fac să uiți că esti pământean
și că dragostea învinge totul
și ne salvează pe toți de la uitare
totul sau nimic zic aripile întinse
aruncate de același frumos înger al nopții
zarurile se rostogolesc
transformându-se
în doi îndrăgostiți ce se iubesc sălbatic
de sar scânteii și stelele cad
prin veșnicia nopții
la picioarele noastre...

Lucia PĂTRAȘCU

CATHERINE ROSSI
DRUMURI ÎNȚIATICE LA PANAIT ISTRATI ȘI HARRY MARTINSON

visare, vagabondaj, artă a scrisului

(Traducere din limba franceză de dr. Eduard Claudiu Brăileanu)

Volumul „*Drumuri inițiatice la Panait Istrati și Harry Martinson visare, vagabondaj și artă a scrisului*”, semnat de **Catherine Rossi**, apărut la Dijon (Franța), este o lucrare științifică. Versiunea românească a apărut la Editura *Proilavia*, Brăila, 2022, sub tălmăcirea din limba franceză a cunoscutului traducător brăilean dr. **Eduard Claudiu Brăileanu**, șef Serviciul Relații Publice Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila, cel care a bucurat cititorii și cu alte traduceri importante. Este o lucrare prețioasă, o masivă teză de doctorat în filozofie (volumul are 326 de pagini, format academic), pe care autoarea Catherine Rossi, în urma cercetărilor neobosite și spornice, a hotărât s-o întocmească ca un studiu comparativ a doi scriitori din zone geografice diferite: Panait Istrati, scriitorul român de expresie franceză, brăileanul care a scris și în limba franceză, și în limba română, opera sa fiind tradusă în peste 30 de limbi și scriitorul suedez Harry Martinson, membru al Academiei Suedeze din anul 1949 și laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1974.

Un studiu asupra operei a doi scriitori, mari revoltați ai timpului, fiecare la o distanță de niște ani (primul născut în anul 1884 și celălalt, în anul 1904), pe care îi apropie similitudinea datelor biografice, caracteristicile propriului destin marcat de lipsuri, greutate și un fel de vagabondaj necesar, dar creator, ce a condus la realizarea unor opere remarcabile. Cei doi pelerini, și „vagabondul lumii”, și „nomadul lumii” au plătit tributul de suferință și condeial fiecăruia și-a șters lacrimile amare și a creat opera deosebite.

Așa cum arată Catherine Rossi, cei doi scriitori au putut fi așezați alături prin similitudinea datelor biografice și a devenirii lor ca scriitori. În timpul vieții lor ei au fost integrați în categoria scriitori proletari, deoarece ambii au remarcat incoerențele și nedreptățile din viața oamenilor, pe care le-au arătat hotărât prin scrisul lor. În timp ce pentru scriitorul român Panait Istrati, autoarea a avut în analiză opera scrisă în limba franceză, în special „*ciclul lui Adrian Zografi*” cu adăugiri „*Spre cealaltă flacăra / După 16 luni în URSS*” cu faimoasa – *Spovedanie pentru învinși* – , precum și alte texte (interviuri, articole, corespondență...), pentru poetul și scriitorul suedez Harry Martinson au fost luate în considerare în vederea analizei numai cele trei volume de proză traduse în limba franceză (*Urzicile înfloresc*, *Trebuie să pleci*, *Drumul de la Klorcklike*) și proza poetică „*Călătorii fără*

scop”. Căile inițiatice ale celor doi scriitori, pe care le descoperă însăși autoarea volumului sunt devoalate și așezate în titlul lucrării: *visare, vagabondaj și artă a scrisului*. Analizând pe rând viața și opera celor doi scriitori, Catherine Rossi, ca un cercetător ordonat, împarte studiul său pe mai multe capitole. Partea întâi a volumului, intitulată „*Drumurile scriiturii*”, cuprinde trei capitole: *Începuturile scrisului; Poziția controversată a lui Istrati și a lui Martinson în literatură și Cucerirea identitară*. Partea a doua, intitulată „*Parcursuri inițiatice*” cuprinde două capitole: *Noțiunea de vagabond a lumii a lui Istrati și vârlsnomaden (nomad al lumii) la Martinson și De la iluzie la dezamăgire*. Partea a treia, intitulată „*Călătorii inițiatice*”, are trei capitole: *Peripluri circulare suedeze în jurul lui Klorckrike; Călătorie în Occident: Istrati în țara Drepturilor Omului și Călătoriile în URSS: de la utopie la dezamăgire*.

După acest bogat cuprins, volumul se încheie prezentând: *Concluzie; Scurte repere biografice; Bibliografie; Index al numelor de persoane; Anexe și Mulțumiri*. Aceste părți aduc explicații referitoare la bibliografia folosită, la modificarea și recompunerea / reasezarea într-o nouă alcătuire a *Ciclului lui Adrian Zografi*, în care este evidențiată așezarea titlurilor scrierilor într-o anumită ordine pentru a constitui o cuprindere completă. La practica unor edituri de a elimina unele *note de subsol* scrise de însuși autorul Panait Istrati sau anumite *prefețe*, ce nu au mai fost editate, lucru ce ar trebui corectat. Deasemeni, scurte note biografice referitoare la viața și opera celor doi scriitori. Bibliografia prezintă sursele din care Catherine Rossi s-a adăpat pentru a finaliza acest studiu. Toate acestea au importanța lor în economia acestui

(continuare în pag. 97)

volum prețios, a cărui lectură evidențiază numele celor doi scriitori menționați, cu tot ceea ce îi aseamănă sau îi diferențiază.

Lecturând acest volum, împreună cu cei doi scriitori importanți, analizați cu atenție, minuțiozitate și corectitudine, mai sunt de remarcat încă două nume. Numele *Catherine Rossi*, autoarea volumului, cea care a hotărât, a căutat, a găsit și a fructificat toate informațiile într-o bibliografie abundentă, selectând ceea ce era imperios necesar, pentru a-și întocmi, într-un studiu comparativ amănunțit, teza de doctorat. A folosit materialul bibliografic bogat, ce a slujit cel mai bine ideii de „*drumuri inițiatice*” în devenirea celor doi scriitori analizați, prezentați în oglindă: românul Panait Istrati și suedezul Harry Martinson. Și numele traducătorului, dr. *Eduard Claudiu Brăileanu*, cel care nu pregetă să afle volume noi, ce fac referire la scriitorul nostru, Panait Istrati, să le deslușească din limba franceză și să le dăruiască cititorilor interesați, bucușori că află lucruri inedite din viața și opera acestui scriitor. Se are în vedere felul admirabil în care această traducere a surprins textele autoarei în conformitate cu originalul.

În *Nota traducătorului* așezată la începutul volumului în limba română, semnată firesc de traducătorul Eduard Claudiu Brăileanu, sunt eșalonate câteva asemănări ce justifică alăturarea celor doi scriitori în acest studio, astfel că încă de copii cei doi trăiesc o viață necăjită, fără prezența părinților (numai Panait Istrati are o mamă împreună cu care trăiește umilinta și sărăcia), Harry Martinson nu are nici această mângâiere, fiind lipsit de ambii părinți. Ambii adolescenți sunt animați de ideea de a cunoaște lumea și de a înțelege rostul lucrurilor, de aceea pleacă pe drumuri necunoscute, trăind neprevăzutul cu toate consecințele sale. Primul călătorind până în Siria și Egipt, ca om bun la toate, iar celălalt străbătând întreaga lume, ca marinar. Cei doi se îmbolnăvesc de tuberculoză și sunt tratați de la 27 de ani, Panait Istrati (care moare la vârsta de 51 de ani) și de la 26 de ani, Harry Martinson (care trăiește totuși până la vârsta de 74 de ani). Ambii vizitează URSS, la distanță de câțiva ani unul de celălalt, unul participă la *Congresul scriitorilor sovietici*, din anul 1934, cu care prilej înțeleg adevărata stare de lucruri de acolo. Este motivul pentru care Panait Istrati are imediat o atitudine critică, pe care o exprimă prin scris, atitudine ce va îi fi reproșată de Romain Rolland, prietenul său din Franța. Tot acolo, în URSS, îl cunoaște și pe scriitorul grec Nicos Kazantzakis, cu care va păstra legătura. Harry Martinson va scrie după șase ani despre impresiile sale. În timp ce scrierile critice ale lui Panait Istrati au fost traduse în mai multe limbi (și, de aici, consecința catalogării sale nefavorabile, uneori!), scrierile lui Harry Martinson au rămas doar în arealul suedez, nefiind traduse în nicio altă limbă.

Să mai adăugăm aspectul esențial al faptului că, datorită situației precare în care se desfășoară anii de început al celor doi *copii ai deznădejdii* (copilărie, adolescență, tinerețe zbuciumată), ani plini de neprevăzut, populați cu povești de viață neplăcute, ambii sunt *auto-didacți*, deoarece, așa cum preciza Philippe Bouquet ei sunt: *Doi scriitori ale căror „universități” au fost „experiența vieții și munca fizică”*, ambii s-au aflat în postura de a-și afla singuri drumul și a-și trăi destinul, așa cum s-a putut și cum au crezut de cuviință. Adăugăm și cunoaște-

rea lui Panait Istrati cu scriitorul rus Maxim Gorki, cel care a scris despre tot ceea ce a trăit, povestind cu gust amar despre „*Universitățile mele*. Iată de ce, prin comparație (altă comparație!), scriitorul francez Romain Rolland îl numea pe Panait Istrati „*un Gorki balcanic*”.

În concluzie, ambii scriitori prezentați au avut o copilărie nefericită, fiecare visa altceva decât ceea ce trăia și, revoltați, nu au ezitat să plece în lume, la început în *călătorii întâmplătoare*, adevărate rătăciri, cu nerăbdarea de a vagabonda, pentru a găsi libertatea, a o gusta și a povesti apoi gustul ei, transpunând în scris propriul lor destin, la vârste diferite (Panait Istrati, la 38 de ani, Harry Martinson, la 25 de ani), realizând o creație de excepție, literatura proletară sau nu, dar sigur, „literatură mondială”.

Este deosebit de interesant cum o franțuzoaică alege să facă analiza comparativă a vieții și operei celor doi scriitori, unul, roman și celălalt, suedez. O scriere feminină, făcută cu tandrețea impresionată de lecturarea textelor celor doi scriitori, care în opera lor au accentuat omenescul cu perene interogații existențiale, dar și o analiză riguroasă a ceea ce îi apropie pe cei doi scriitori.

Acest volum „*Drumuri inițiatice la Panait Istrati și Harry Martinson visare, vagabondaj, artă a scrisului*”, semnat de **Catherine Rossi** și tradus cu atâta acuratețe de dr. **Eduard Claudiu Brăileanu**, este o bucurie, deoarece ne face cunoștință cu autoarea volumului Catherine Rossi, cu poetul și prozatorul suedez Harry Martinson, dar, mai ales, deoarece aduce informații noi despre scriitorul brăilean Panait Istrati, a cărui operă, scrisă în limba franceză și în limba română, este cunoscută în întreaga lume.

Cristian Ovidiu DINICĂ**Autobuzul revoluționar**

Zi cu răutăți,
 suspine, piteni navetiști,
 aglomerație, transpirație
 verbe, gesticulări sub pirostiile cu foc
 ale soarelui sălbatic,
 așteptarea devine haos,
 vreme ucisă cu incandescența
 lacrimilor de mamă,
 invective ce stăpânesc cetăți
 toate într-o stație de transport în comun,
 nervii bordurați nasc neliniște
 aruncă în aer orizontul galben,
 furturi partizane,
 abjecții curajoase
 trec strada cu eleganță,
 mulțimea cenușie cucerește trotuarul
 se întinde să prindă cuvintele
 ce devin pradă copacilor
 se coc și cad răbdătoare
 într-o gramatică arhaică
 ucisă și ea,
 nuditatea acidă cojește pereții,
 agresiunea verbală ocupă tencuiala parterului,
 frica electrică mulțimea revoltată de întârziere,
 ca într-o câmpie ocupată cu migratori
 se măsoară timpul cu prioritatea
 unui abces dentar devenit cangrenă,
 ogarul puturos, prăfuit, rupt în burduf
 și mirosind a rugină umedă
 traversat de decenii râncede sosește,
 stația revine la mărime normală,
 șirul uman, convergent, freamătă
 ia cu asalt mașina,
 geamurile plesnesc,
 soarele respiră prin toți porii
 provincia este salvată,
 - avansați, avansați
 mai sunt locuri în față.
 ca un ciorchine ce-și trage boabele cu el
 autobuzul pleacă.
 avansați!

Da, eu

pot spune sunt visător,
 umblu cu nasturii descheiați,
 calc pe iarbă,
 inversez coordonatele
 să-mi găsesc locul
 și totuși nu mă înțeleg,

descopăr uimit libertăți inedite
 cum ar fi să zbor cu gândurile deschise ca și cum
 ar crește aripi
 din trunchiul ispitit de adevăr,
 sunt supus democrației originale
 ea să străduiește să mă facă să uit că sunt
 ceea ce sunt,
 mă adresez unui timp fără imunități, fără cuvinte,
 huiduielile sunt mai prezente decât speranțele,
 însă niciodată nu voi fi suficient de absent să uit că
 aparțin lumii
 ridicole în fapte din care
 soarele s-a retras și râde.

Idilă

Femeia cu aripi
 l-a însoțit pe tânăr în autobuz.
 Aripile noi doar tânărul le vedea.
 Amândoi sobri încât autobuzul părea că merge pe
 caldarâmul din piatră cubică
 cu pedalele
 ca și când roțile sale s-ar fi târât înfrânate cu teamă
 ca șoferul să nu le spulbere idila.
 Conducătorul vigilent
 ca un transfug ce duce îngreunat iubiri din alt răsărit
 privea în oglindă, le admira corpurile tinere, îi privea
 fix de parcă i-ar fi dezbrăcat.
 Ei neglijau să răspundă privirilor agere cu care
 întreaga lume părea să-i privească.
 Nu aveau habar de nimic doar se iubeau, erau
 imaculați.
 Atât de puri încât soarele le zâmbea lor ca ei să
 rețină cât mai mult din căldura lui,
 pe care astrul ar fi transmis-o și altora dacă aceștia ar
 fi dorit-o.
 Dar ceilalți viețuiau preocupați de gânduri.
 Autobuzul ca un spoliator se târa pe asfaltul greu
 încercat .

Constantin STANCU

Jurnal liric cu bandajele poeziei pe trup

Poetul și anotimpurile sale, așa ar fi tabloul proiectat de Nicolae Crepcia în volumul *Nu-mi spune că nu plângi**, poezia rămânând ultimul refugiu, definitiv. Editura CronoLogia a girat apariția lui în anul 2023, susținând poezia de bun simț, echilibrată, egală cu modelul de aur ce i s-a dat poetului cândva, la început de zicere.

Autorul se rupe conștient de tumultul lumii, se reîntoarce la cele esențiale: iubirea, poezia, natura, anotimpurile, credințele, speranțele, lumina care mișcă istoria în direcția ei liniștită, răcoroasă, ca o dimineață de toamnă când toate fructele sunt coapte. El cântă lucrurile simple care aduc fericirea unui om, este și un jurnal liric, poemele nu au titlurile presupuse, au doar stările care dau culoare vieții. Sunt stropi lirici pe o mare dinamică, elastică.

Chiar de la început, poetul scrie: „Pe răni îmi scriu poemul”... Este declarația de stare, suferința, care vine cu timpul hain, cea care limpezește etapele. Ajuns la o vârstă a bucuriilor esențiale, el acceptă frumusețea ascunsă a versului, lumina care bănuiește tăcerile, câmpul cu maci, anotimpurile departe de o lume înclinată...

La finalul jurnalului său de rezistență prin poezie, Crepcia constată că timpul are o valoare absolută, ascunsă în ceasornic, ieșirea din timp fiind la limita disoluției și a mirajului. „Aruncă iubito ceasornicul/ ucigașul timpului/ clipele le vom măsura de acum/ în iubire/ scapă iubito/ de apocalipticul orologiu/ și vino să ascultăm împreună/ ultimul plâns al zeilor” (p. 120). Izbânda asupra timpului se poate realiza prin iubire, împreună cu iubita din versurile care au semne de aur și timp. Zeii au fost învinși de iubirea pământenilor, mereu prezentă.

Constatarea ultimă, venită din ecurile timpului curs, îl apasă și-l eliberează pe poet, nu se simte legat de lucrurile trecătoare, a obosit într-o lume a concurenței și în goană după dimensiunea materială, pierzând partea ascunsă a existenței: „Și iată-mă azi în anno domini 2022/ îndeajuns de sărac/ și îndeajuns de trist/ și îndeajuns de bătrân/ și îndeajuns de singur/ orice mi-aș dori/ la nimica nu-mi mai folosește” (p.47). Ar putea fi o resemnare a ființei, dar este, mai degrabă, o eliberare necesară. Posibil salt în abisul cuvintelor nerostite.

Privind la doi puiți în cuibul lor, cu pasărea moartă sub cuib, ei nu realizează că sunt la limita existenței, iar poetul poate constata neputința în fața morții prezente și viitoare, planând deasupra cuibului: „Îi privești fără să te poți împotrivi/ și ți se rupe sufletul și durerea curge/ chiar și prin bandajele de poezie/ cu care te-ai înfășurat” (p.7). Tabloul face parte din malaxorul zilei, sunt fragmente de

evenimente pe care omul nu le mai prinde în memoria lui. Poetul, atent, vede aceste istorii, aparent banale, care fac parte din marele echilibru care înseamnă viața cea de fiecare zi.

Depășind limita zilnică, poetul zărește dincolo de aparențe, moartea este o eliberare, o evadare din această realitate cruntă și frumoasă, este pasul făcut peste mirajul de fiecare zi: „Nu moartea nu se arată/ în toată hidoșenia ei/ ci viața/ o speranță mucegăită/ mereu mereu mereu neîmplinită/ Moartea vine ca o eliberare/ din durere/ a luminii” (p.11).

Maturitatea sufletului îl pune pe poet în fața întrebărilor esențiale, răspunsurile vin brutal, fără cenzură: „Ești ceea ce ești/ Însă iubind/ devii lumină/ dar nu oricum ai face/ numai murind/ ajungi în cer” (p. 59). În aceste versuri cizelate până la fibra cuvântului, există ceva din muzicalitatea pierdută a folclorului profund al satului, ceva din filozofia omului simplu care ajunge în situația să-și pună aceleași întrebări ca filozofii de meserie: viața, iubirea, moartea, pasul peste limită...

Prezența țaranului, care face pâinea bună, rumenă, ca-ntr-o rugăciune, este emblemă pentru poet, de acolo vine viața, simplu, prin metamorfozele din natură, în plin câmp roditor: „Câți? Oare câți mănâncă pâine fără să știe/ cum arată bobul de grâu?/ În bobul de grâu este esența vieții/ bobul de grâu este chipul Domnului/ Dumnezeu nostru/ care ni se dă nouă/ spre trudă către ființă/ (...) Când va pleca și ultimul țaran/ Dumnezeu va stinge lumina” (p.106). Prezența poeziei este un eveniment, este asemenea unei revelații personale, o rugăciune în care se află toate răspunsurile lumii la întrebări care nu s-au pus, la întrebări puse din neștiință.

Pentru scrib poezia sa este starea absolută,

(continuare în pag. 100)

cititorul este invitat să ia parte la această absență prin prezența cuvântului nerostit. Este liniște în univers, una abisală, în lipsa unui poem: „Liniște descurajantă/ liniște îngrozitoare/ liniște care ne autodevorează/ din când în când tristețea se mută/ de pe un scaun pe altul/ din nou amânata/ nașterea poemului” (p.85).

Istoria este crudă, tinerețea nu se mai întoarce, vremurile care au dat naștere la semne în cetate, au căzut, rămâne amintirea: „Cadavrul Combinatului Siderurgic/ în descompunere/ deasupra/ în zbor tot mai înalt/ corbul cu inel în cioc/ Hei/ hei/ hei prietene poet/ pe ce ți-ai risipit tu/ toată tinerețea ta” (p. 76). Este prăbușirea în istorie, cadavrul care nu mai învie.

Citind aceste poeme, cititorul va descoperi un poet împăcat cu soarta sa, mulțumitor pentru mirajul oferit de poezie: *sufletul tău ia forma poemului; ne plimbam de mână prin visul luminii; întunericul ar fi mort; iese pe ușă tăcerea; parcă toate stelele cerului/ s-au strămutat să lumineze/ în iarbă; satul pustiu/ Dumnezeu singur/ pe uliță/ în curând/ va pleca și El etc.*

Marea este un miraj care atrage ființa spre eternitate, spre infinit, acolo se pot reface lumile pierdute: „Tropotul călușilor de mare/ pe țărmul poeziei/ și nechezatul lor purtat de briză/ încolo și încoace/ pescărușii cu țipăt răvășitor/ în dreptul ferestrei deschise spre larg/ și soarele spălându-se pe ochi/ cu toată marea” (p.78).

Nicolae Crepcia ne îndeamnă să privind întregul, nu numai partea, acolo se află secrete care ne fac să fim mai îngăduitori cu destinul: „Cum mai fascinantă-i măreția ninsorii/ decât fiecare fulg al ei luat în parte/ cum plânsul în întregul lui/ e mult mai înduioșător/ decât fiecare lacrimă” (p. 36). Dreptul la plâns vine ca o recompensă a celui care se eliberează de greutatea propriului destin.

Cu acest volum, poetul confirmă un prezent continuu în poezie, prin poezie, cu poezia pe umeri. Sunt și poeme care vin din umbrele zilelor, unele repetă motive care s-au mai practicat în poezie: tu nu ești cu adevărat; stânca vieții; umbrela singurătății, orb am deschis ușa poeziei, lumea este o iluzie nițel mai mare etc. Unele poeme nu sunt forjate la maxim, sunt doar notații lirice, ele fac parte din economia vieții unui poet, dar autorul și-le asumă ca o dovadă a stării de miraj în care intră ființa în prezența lor. Dar, iată, vine „noaptea când Dumnezeu aprinde felinarul lunii” (p.79) și planurile se schimbă, el are puterea de a plonja în miezul fierbinte ale trăirilor esențiale fără teama de a trăda poezia.

Grafia poemelor este simplă, semnele de punctuație sunt omise voit, zicerea este eliberată de cenzura de fiecare zi, jurnalul liric se desfășoară cu încredere. Poemele nu au titlul în mod voit, cititorul are libertatea să-și aleagă titlul cel mai convenabil, cel care ar putea defini un poem, dar scriitorul evită să fixeze ideea în poem, lasă o undă relativă, care sporește misterul. El se joacă de-a poezia cu nonșalanță, ar dori să ne spună că pe ulița poeziei va fi cândva pustiu. Timpul a spulberat multe realități, a rămas eoul în urma plânsului zeilor din urmă.

*Nicolae Crepcia, **Nu-mi spune că nu plângi**, poeme, 127 pagini, Sibiu: Editura CronoLogia, 2023.

Neta MUSCĂ-IONICĂ

Așteptare albă

Tata plecase de câteva ore de acasă, iar eu și frații mei stăteam cu ochii ațintiți spre poartă, plini de teamă, cu frunțile lipite de geam, așteptându-i cu înfrigurare sosirea. Zăpada diafană se odihnea prin curtea și grădina întinsă, iar apusul pusese peste ea un pled trandafiriu. O tăcere sinistă colinda peste tot... Orele păseau cu timiditate, pe vârful picioarelor, precum balerinele. Noi le priveam întrebători, așteptam o încurajare cât de mică, dar, tăcute, ele plecau strivind lacrimile care tremurau pe obraji fragezi. Liniștea apăsătoare alerga în salturi prin cameră încât bătrânul secundar al ceasului așezat pe masa din preajma noastră lovea dureros auzul. Inimile noastre de copii necăjiți doreau cu ardoare ca timpul să înghețe pentru ca tata să nu deschidă poarta și să intre însoțit de acea femeie pe care nu o doream sub nicio formă în casa noastră. Cred că atunci a fost prima dată când am auzit glasul eternității cântând.

Încet, dureros de încet, toată lumina zilei scurte de februarie a fost înfrântă de noaptea care părea mai rece ca niciodată, iar tata... tata nu mai sosea, prelungind agonia. În sobă, focul se stinsese demult, flori de gheață schițate ușor în colțurile geamului de degetele geroase ale lui februarie prindeau viață, iar în mine înfloarea speranța pe care nici nu îndrăzneau să o destăinui fraților mei, dar m-am auzit spunând: „Și dacă ea refuză și totul va fi ca înainte? Doar noi și ticul?” După cum a încunviințat din cap fratele meu geamăn și au scânteiat scurt frumoșii ochi verzi ai surorii mai mici, mi-am dat seama că gândeau la fel ca mine, dorința noastră era comună. Tăcuți, încremeniți lângă fereastra rece și cu nădejdea care începuse să mocnească și să încălzească sufletele noastre, am lipit iarăși obraji de geamul brodat discret de o mână nevăzută.

Satul era deja adormit, niciun zgomot nu mai ajungea până la noi. Capi, cățelușul de culoarea omătului, dormea pierdut în visele din lumea lui, doar becul din strada pustie respira și arunca o lumină de culoarea mierii peste neaua care se așezase neregulat pe crengile negre ale salcâmului viguros, care își înălța crengile dezgolite și doritoare să atingă norii plini de zăpadă.

O idee năstrușnică a încolțit printre gândurile răvășite de durere, i-am lăsat pe frații mei să privească mai departe spre salcâmul iubit, soldatul care străjuia poarta casei noastre de când cunoșteam lumea și m-am îndepărtat de geam. Am luat un caiet, și, cu lacrimi prelingându-se tacit pe obraz, le-am spus:

(continuare în pag. 102)

Georgeta MUSCĂ-OANĂ

Sub pavăza voinței

Las tocul în cerneală și-ntrezăresc în pagini
Vâslind idei cărunte pe râul de imagini,
Iar flacăra dulceagă, în tresăriri blajine,
Îmi amintește drumul parcurs până la Tine...

Am străbătut deșertul, banalități străine,
Pădurea mult prea deasă și plină de jivine.
Pe cripta îndoielii însăsmânțam uitare
Și-n drumul izbăvirii nutream a mea schimbare.

Am subjugat durerea, tristețile perene,
Am spulberat furtuna ce clocotea în vene;
Am împlânzit neșanse în focul biruinței
Și am trecut trăirea sub pavăza voinței.

Pe nuferi de speranță ce-am adunat din soare
Am stins zădărnicia și-am înfrunzit culoare,
Am dăruit trecutul tăcerilor din vină
Și am visat întruna spre ploaia de lumină.

Zăpezi îndoliate cernut-au peste mine
Când străbăteam rutina ca să ajung la Tine,
Dar n-aș fi-ajuns niciunde, în vechile veșminte,
De n-ar fi fost credința ce-o înfloreai, Părinte!

Te-aș căuta, iubire!

De-aș ști c-o să rămâi la mine,
Te-aș căuta în orice anotimp;
În orice clipă ce-mi revine,
Te-aș căuta și-n templuri din Olimp!

Trecând prin ploii învolburate,
M-aș avânta prin vântul cel mai hâd
Și-n zbor cu aripi sfâșiate
Aș învăța cu sufletul să râd!

Uitat pe brațu-nsingurării,
Nu aș simți nimic din tot ce-i greu,
Îngenuncheat la poarta zării,
De-aș ști că vii, te-aș aștepta mereu!

Și de-aș cădea sub ghilotine,
M-aș înveli-n speranțe, cât de cât;
De-aș ști c-o să rămâi la mine,
Din timpul meu ți-aș dăruia oricât!

Pasăre albă

Brodează amurgul cu ierburi celeste
Grădini de miresme pe ape albastre,
Tresare în patimi o pasăre albă,
Hrănită cu taina din valuri salmastre.

E fiica luminii din inima zării,
A clipei apuse în iedera verii;
E zborul din margini de libere vise,
În treceri alerte spre pajiștea serii.

Lavanda stelară destramă o umbră
Din care se-nfruptă secunda vorace,
Iubirea se-adapă din strigăt de lacrimi
Și stări violete râvnește să-mbrace.

În vârful speranței tronează chemarea,
Un sunet de flaut trezește dorința,
Neliniștea moare în zodii cărunte
Și cântul de înger atinge ființa...

Culoarea adoarme în floarea de nalbă,
Amurgul e cale, eu - pasărea albă.

Înseninare

Împrăștie furtuna glas de ploaie
Prin scrierea neterminată încă,
În trupuri de consoane ce se-ndoaie,
Răsună tânguiriile din stâncă.

Pe relieful toamnelor mai caut
Rodirea clipelor demult cântate -
Străine-mi pleacă notele din flaut
Și-alunecă spre ape zbuciumate.

Pe munții istoviți de ploi mărunte
Mai rătăcesc spre dimineața cerbii,
Se-adăpostesc sub stâncile cărunte
Și-ascultă temerea din firul ierbii.

Sub ghilotina botezată-n brumă,
Pe eșafodul zilei cade-o rază,
Se zbate-nsingurarea-n foi de humă
Și se prelinge-n lacrima de pază

Trec herghelii de gânduri desfrunzite
Sub fruntea adumbrită de tăcere
Nădejdea gustă din culori șoptite
Și-nseninează văile-austere.

Nu știi...

Întreabă munții și-ți vor spune,
Ca un ecou înzăpezit,
Că norul coborât pe frunte
E vulturul din somn trezit.

Un strigăt de răbdare-i stâncă
Și de-i pricepi oftatul mut,
În dimineața insomniei
Simți nevăzutul din văzut.

Iar umbre din trecut de cheamă
Și visele-amânate dor,
Ca niște șoapte de iubire
Par stropii noului izvor.

De simți ades că nu-ți știi calea,
Nădejdiile pe rând îți cad,
Întreabă apa-n șipotire
Cât a trudit spre al ei vad!

Întreabă munții și-ți vor spune
Că-n piscuri se ajunge greu,
Dar să rămâi pe veci acolo,
Nu știi... Nu știi cât e de greu!

(continuare în pag. 102)

Lacrimi de căprioare

Întins pe iarba cu parfum îngenuncheat,
urmăresc eleganța vântului
care invită frunzele la dans
și caut spre mine

Îmi ascult inima bătând,
ascult gândurile care tropotesc
precum mustangii
și strig vara pierdută
în trupul orizontului sfâșiat de cocori

Toamna lovește năprasnic,
bisturiul brumat crestează simțirea;
pulsul devine greoi,
privirea se sprijină de norii cu suflete de îngeri

Văduvite de culori,
clipele par lacrimi de căprioare
care se adapă la margine de lume.

Să ne întoarcem către sate!

De sunt bunicii și părinții
Sub lespezi măcinate-n brume,
Să ne întoarcem către satul
Din care am pornit spre lume!

Ne-așteaptă porțile închise
Și garduri gata să se-apelece,
Pe praguri mult prea obosite
Doar pasul timpului mai trece.

Un glas de ușa ruginită,
Fântâni cu ciuturile sparte,
Tăceri lipite de icoane
Se-ntrec în scâncete deșarte.

Când auzim în nopți de-angoase
Cum rădăcinile ne strigă,
Să nu lăsăm dezamăgirea,
Nici amintirea să ne frigă!

Nu este liniște deplină
Când dorul aprig nimicește!
Purtăm cu noi o moștenire
-lubim, trăim doar românește!

„Haideți să scriem fiecare ce simțim acum și să citim peste zece sau douăzeci de ani ce vom scrie în aceste clipe!”

Am aprins fitilul lămpii numărul unsprezece, l-am lăsat mai jos pentru ca lumina să fie cât mai subțire, am pus sticla și mi-am chemat frații lângă mine. Au renunțat și ei la supravegherea atentă a porții de la geamul în care noaptea își oglindea stafia de zăpadă și fiecare am scris pe rând câte o pagină despre trăirea din acele momente, despre tristețea care se cuibărise în inimile noastre.

Plângând, ne-am îmbrățișat și am spus: „Dacă va îndrăzni să intre în casa mamei noastre, să nu îndrăznească să încerce să intre în sufletele noastre!” Nici nu mai știu dacă am spus cu glas tare această frază sau a rămas doar un gând, dar îmi amintesc de faptul că ușa s-a deschis brusc și a intrat tata însoțit de o femeie...

Lumea copilăriei noastre a murit subit în acea clipă rece, lungă, mută și grea. Devenisem trei bătrâni oboșiți care își cătutau cu mâinile înfrigurate scaune, pentru a găsi un punct de sprijin. Umbrele noastre proiectate pe pereții de lumina slabă a lămpii nu mai doreau să fie puntea pe care ne puteam reîntoarce la timpul în care strălucea în preajma noastră chipul mamei. Cred că atunci a fost a doua oară când mama a primit aripi de înger și a zburat spre soarele pe care îl iubea atât de mult!

Vali NIȚU

Viața-i o partidă de vânătoare, Eu sunt arcul, Tu ești cercul, Eu sunt segmentul, Tu ești săgeata.

(fragment din volumul în pregătire „Tainele scorpionului bonom”)

Îi zâmbesc vieții...! Într-o lume în care poți fi, pe rând, vânat sau vânător, totul este un carusel, o întrebare retorică sau un răspuns. Poți fi călător sau o călătorie, un sens sau contrasens, un Eu sau un Tu, o lecție sau un rezultat, un instrument sau o orchestră, un ton sau o armonie, un tot sau nimic.

- Cine e dirijorul?

- Cel de Sus, Creatorul Eului.

Am deschis fereastra gândului, zboară spre tâmpla seriei, e singur în visul său, copia fidelă a rămas în pragul casei ce-și așteaptă mirele. Pe sânul dorinței a rămas amprenta buzelor seduse de scânteia ochilor negri. Desenul imaginației e policrom, o splendidă creație a minții, divină putere, ceva care vine din Univers, dintr-o Cale a Luminii.

- Cine ești, cine sunt într-o lume neștiută?

- Un punct, un reper al cuvântului, un exercițiu al vieții care duce spre un rezultat necunoscut.

- Cine știe până unde... și cât?

Pe verticala vieții Eu sunt, Tu ești, așa că existăm, există iubirea pe care o trăim într-un cerc al nostru, într-o elegie a sufletelor, într-un eseu al trupurilor, într-o carte, în „Tainele scorpionului bonom”. Pe drumul metaforelor am semănat flori pe un câmp al culorilor, e o simfonie a lor, un spectacol al renașterii, un adevărat concert al trăirii.

- Unde te pot păstra, taină a fericirii, neobosită cale a binelui?

- În buzunarul timpului de la piept, senzuală elegie!

- Unde pleci zi luminată de zâmbetul solar al buzelor fierbinți, clipă a incendiului renăscut din flacăra dorinței?

- Rămâi în pragul sufletului cuprins de sărutul pătimaș, înmulțește orele din calendarul zilei, înmulțește-le să mă pot ospăta din belșugul trăirii, să mai sorb din Șampania Franțuzească, efervescentă și ea, efervescent și trupul din brațele mele.

Dau mulțumire Divinității pentru o altă sărbătoare, unică prin însăși liniștea cuprinsă în brațele destinului atât de generos, prin însăși ecoul din camera albă, săgeți de emoții, sărutări fierbinți. S-a lăsat liniștea peste o pagină din Cartea Destinului, Eu și o lacrimă am plecat într-un alt capitol din propria-mi poveste. Plouă. Îmi e dor de Ea, de lacrima ploii, de iubita mea senzuală, de chipul misterios, de delicatețea ei.

- Oare aș putea să sper mai mult?

- Doar Bunul Dumnezeu știe, Dumnezeu Cel Sfânt!

E atâta frumusețe în viață dacă știi să-i oferi adevărul, să-i ceri un sfat sau o povată Cerului, să fii corect cu tine

însuși, cu cei din jurul tău. Azi e ziua aceea în care retrăiesc un semn din calendar, un vals al buzelor pe trupul catifelat, o senzațională putere a dragostei, un crâmpei dintr-un timp plecat, o speranță într-un mâine, o aplecare asupra frunții femeii celeste, o mângâiere a părului ce-și caută apropierea.

- Ce mi-aș mai putea dori de la Ea, de la viață?

- Clipele magice din refrenul pasiunii, din secunda Eului din Tine, regină a nopții, floare din iubire!

Pe obrazul destinului rescru propria-mi trăire. E venită la mine, se răsfăță în loja oficială a crizantemelor, în buna vestire a Sinelui fericit pentru Sine.

- Ce fac în simetria gândului, în geometria dorului?

- Zâmbesc...!

Pe șevaletul toamnei, anotimp care-ți poartă numele, tabloul iubirii este pictat în culorile curcuboului.

M-am așezat pe jilțul acoperit cu petale de nuferi, sunt atât de aproape de respirația ta, stea din constelația albastrelor chemări și șoapte, atingeri dinspre mâinile care știu a dezmiarda cu inegalabilă pasiune, tu ești tâmpla luminată de razele blânde din podgoria parfumată a iubirii.

- Unde ai fost, Zână îmbrăcată în mantie albă de catifea?

- În cetatea dintre două timpuri, un ieri ireversibil și un prezent atât de blând, ieri reprezintă amintiri, azi însemnă trăirile pe care le port cu credință în caseta cu valori din cerdacul unei viitoare primăveri, un alt anotimp cu miros de iarbă crudă și pomi înfloriți.

Ce frumoase sunt anotimpurile din calendarul vieții... ! Acolo unde ești tu, guvernează primăvara, Eu renasc din sărutul buzelor fierbinți, reaprind torța Eului din oglinda Sinelui, Sine neatins de tăcere, o permanentă dorință de a fi Eu, rebelul boem.

- Oare e reală povestea Eului?

- Cu siguranță, da... o trăiesc cu forța minții, e un menuet al scorpionului.

Prin puterea minții am desenat visul, prin metafore i-am dăruit surâsul, darul de la Bunul Dumnezeu, harul, scrisul. Într-un apus desculț și flămând de dor, poetul rebel rescrie eseu iubirii divine din microuniversul cu aripi născute din frunze de seri. Ceasul Eului aleargă spre sensul care nu poate fi oprit, și-a aflat parola într-un leagăn dintre pământ și cer, nu mai vrea să piardă verbul dimineților despletite de zori.

- Ce pot să fac în zorile sosite?

- Să visez cum renasc în alte și alte toamne.

Deschid ochii, sunt de față cu iubirea, îmi este tot mai dor de Ea, de femeia cu chip de înger, de trupul ei de catifea, de sufletul ei din mărgăritarele câmpiei generozității. E atât de gingașă, e firavă precum firul de iarbă dintr-o dimineață cu rouă! Te voi uda cu lacrimi și vei fi puternică, splendidă culoare, Tu ești taină și mister.

- Unde să te aflu, metaforă din eter?

- În ruga cuvântului, în înalt, acolo-n Cer!

Ce toamnă, ce vis, ce trăire, ce fericire! Fericirea are Cer, Ea se bucură cu mine, Eu sunt bucuria femeii cu ochi seducători. Ochii ei sunt scânteile care aprind și mențin torța vie a existenței scorpionului în

(continuare în pag. 104)

lumea cuvântului. Reverență, splendidă ființă a răsăritului de la chindie! Pe scara timpului urc treaptă cu treaptă, cu cât urc mai sus cu atât simt gustul înălțimii, e pur în esența lui, e premiul cunoașterii, e magia împlinirii. Bunul Dumnezeu știe nopțile zile în care, la lumina lămpii cu gaz, am citit și învățat pentru a fi acolo la masa oficială a Binelui.

- Slavă Ție, Sfântă Divinitate!

- Mulțumesc, slovă din carte!

M-am căutat prin viață și m-am găsit pe Harta Cuvântului, sunt cuvânt, de cuvânt, sunt Eu cu credința-n Dumnezeu, prețuindu-mi semenii și vorba.

- Cine sunt să fiu?

- Fiul născut să-l iubească pe Tatăl Ceresc, să iubească femeia, fecunditatea divină.

Se înserează pe strada Eului, surâd și-mi caut ochelarii, recitesc cel mai recent eseu și-mi înțeleg sufletul hoinar. E plecat la femeia care-i dăruiește cei mai frumoși ani ai timpului trăit într-o superbă filă din Cartea Destinului. În seara devenită lumină mi-am scris lacrima pe sânii visului dintre necuvinte. Cu ochii îmbrățișați de dor am privit pagina nescrisă din vrerea scorpionului și m-am întrebat de ce este nedrept idealul unei idei. Nu am găsit nici un răspuns, așa că m-am apucat de scris și... i-am tot scris speranței. La destinatar am trecut propriul nume, la expeditor nu știu ce să scriu, poate va fi desenat un curcubeu.

- Am procedat corect, spune-mi tu, clipă?

- Într-o zi vei primi răspunsul în poeziile Cerului.

Clipe ascunse în bolta divină se succed într-un infinit acord și se lasă seduse de muzicalitatea sufletului de pe aura tabloului complet, pictură a zâmbetelor dintr-o nouă zi. Rescriu fluviul dorinței, fac reverență icoanei din sălașul cu buchete de flori, Eu, călătorul din pagina scrisă la masa tainicelor gânduri, Eu, cel mângâiat de Raza de soare, Eu, călăuza fidelă dinspre sfârșitul magicului roman.

- Cine sunt Eu?

- Norocosul din calendarul toamnei, cel iubit de femeia cu suflet de aur...

Mă re... găsesc în fiecare mângâiere a gândului tău, femeie din visul argintiu. În adierea părului tău re... trăiesc momentul curcubeului de pe perna albă a odăii pline de căldură și senzualitate. Ce clipe ale pasiunii, ce descătușare a trupurilor luminate de raza soarelui dintr-o superbă toamnă!

- Oare visez, oare imaginația mea a luat-o razna?

- Nu, nu e un scenariu al unui film de dragoste, e trăirea iubirii din loja oficială a sorții.

- Mulțumesc, Doamne, mulțumesc pentru raza de soare care mângâie trupurile bronzate de vara iubirii.

- Ce sunt în toamna arămie?

- O frunză, o adiere de vânt în copacul Bunului Dumnezeu.

- Ce fac în visul virgin dintre lacrima ploii și ploaie?

- Ascult păcatele gândului într-un ceas dintre taine.

E tăcere în pragul topitelor clipe, te admir și fac o reverență pentru tine, inegalabilă femeie! Îmi ascult un gând, îți sărut urmele pașilor și te găsesc aici, mereu aici în sufletul meu. Nu știu ce m-aș face fără zori...!

- Știi ceva, femeie cu sânii de catifea?

- Tu însemni totul pentru zorile mele. Tu ești prezentul, același soare, aceeași mare iubire... ești o unică melodie, ești șlagărul anotimpurilor.

Așteptarea a meritat. Mulțumesc, pentru azi, pentru mâi-

ne, pentru totdeauna. Curând se face mâine, respir fericirea și o trăiesc bucurându-mă de noi. În seara luminată de Divinitate mă caut în mine și mă găsesc în cuvânt, în harul de la Cel de Sus, în iubirea pentru metaforă, în tot ceea ce este Sfânt. Mulțumesc Tatălui Ceresc pentru că am renăscut într-o nouă pagină din Cartea Destinului. Sunt fericit în lumea cuvântului și a dragostei pentru splendidul mugur al iubirii pentru femeia ramură, pentru seva vieții mele. Doamne, dăruiește-mi zori pentru a scrie istoria iubirii, o iubire dintr-o viață, o viață dintr-o soartă, o soartă dintr-o poveste a romanului „Tainele scorpionului bonom”. Doamne, păstrează-mă în câmpia florilor de Mai, în lumina lumânărilor vii, în puritatea din roua dimineților care-mi zâmbesc pe portativul inimii fragile, o inimă plină de sensibilitate.

- Spune-mi, Doamne, cum Să-Ți mulțumesc?

- Iubind să iubești, iertând să te ierți...!

Două suflete, două trupuri, o singură dragoste, aceeași rădăcină. Și a fost o sărbătoare a Eului, a sufletului cu sufletul geamăn, o splendidă îmbrățișare a trupurilor de acolo pentru aici, din intimitatea unei cine romantice, dintr-un spectacol al iubirii divine, dintr-o pagină a unui calendar. Prezentă a fost și Domnia Sa, prietenia, o clipă a clipei, un acord de chitară, un splendid cântec aniversar, cântec acompaniat de acordeonul filelor dintr-o carte, cartea vieții care-i departe de final. Mulțumesc, suflet cald, splendidă ființă dintr-un noiembrie stelar!

- Cum aș putea să-ți fiu recunoscător, femeie cu ochii de foc?

- Cu privirea ta caldă, scorpion care arde în propriul jar!

Desprins, din lumea-mi reală, atenția îmi era plecată spre îngerul din stânga mea, o femeie cu chip diafan, o sorbeam din privire, o „degustam” cu atenție pentru a o păstra pe buzele uscate de dorul care-mi mistuia depărtarea grea. Nu pot descrie trăirea, gustul platoului regesc era amplificat de atingerea degetelor, de pasiune și senzualitate, de adrenalina inegalabilei iubiri. O lacrimă s-a prelins pe obrazul fericit, ascultam cântecul sărbătorii, imnul inimilor dintr-un splendid loc, un colț al unui local romantic, pe placul sensibilității scorpionului de la ceas aniversar.

- Slavă Ție, Doamne, Slavă pentru ziua dăruită, Slavă pentru fiecare zi pe care mi-o dai să o trăiesc alături de magia vieții...!

Pașii mă poartă prin frunzele toamnei spre foisorul timpului, așez adierea trăirii în respectul pentru dragoste, ca sărbătoare a trăirii celeste. Atingerea mâinilor a trezit înțelesul din respirația dimineților, se întâmpla când vioara sufletului acompania timp și bărbat, femeia și viața, Eul și Ea, curgerea râului nostru, fir de apă curat și limpede, ne... umblat de pasul necurat. Printre brațele Cerului se zărește zâmbetul scriitorului bonom, e în culoarea verde a Creatorului. Bucurându-se de melodia stelară a Compozitorului de pe portativul viitorului, Cel de Sus are bagheta dirijorului divin. Doamne, într-un colț din

(continuare în pag. 105)

pântecul luminii pășesc în vârful picioarelor goale, lângă Tine am rostul cuvântului îmbrăcat în straie de sărbătoare. Femeie, pe faleza vieții îți datorez iertare pentru că nu pot fi mereu lângă tine, Măria Ta, icoană! Într-un dăruit prezent, trăiesc un splendid sentiment de noiembrie, scorpionul din mine dăruiește iubire unei femei trimise de Divinitate.

- Ce poate să fie mai presus de lume?

- Însăși Ea, femeia!

Alături de Ea zborul este spre Înalt, acolo este liniște, tăcerea umple sufletele, nu se îmbată cu aerul rarefiat al înălțimilor. Două aripi, același zbor, un întreg al aceluiasi timp, o unică iubire. Împreună ne întorcem în brațele fiecărei zile, venim pentru îmbrățișarea dimineților albastre. E atât de sinceră trăirea mea, ești atât de specială femeie frumoasă, icoana mea, splendidă pictură cu penelul inimii mele, culoare și sens, dragostea mea. Se aud bătaile inimii, ritmul ei este accelerat, îmi apropii buzele de tăcerea ta, aud declarațiile de iubire și sărutul se năpustește peste sânii albi, discreți și ascunși după ia cusută de dragoste. În intimitatea timpului rescru propriami trăire, o trăire a iubirii pentru un înger cu nume de femeie.

- Mulțumesc, Divinitate!

Primesc un mesaj al timpului, al iubirii inegalabile: „O nouă dimineață îți zâmbește blând, nemuritorul meu, suflet de copil, te port în mintea mea, te simt în trupul meu, îmi ești dorință vie, comoara mea din Mai. Te prețuiesc, iubite, te venerez, cunună de iubire, te port în gândul meu! Să-ți fie viața soare, o eternă clipă sidefată cu aurul iubirii, Supremul meu sentiment!”. În splendoarea toamnei ruginii se aude tic-tacul inimii de la ușa timpului, e grăbit să mă salute, acum în pragul aniversar al memoriei scorpionului bonom.

- La mulți ani, literă din alfabetul septuagenar!

- Mulțumesc pentru clipele trăite într-un prezent calendar!

Zâmbesc pentru că sunt fericit, viața-mi e cântec din vis, poem prescris de Înalt, o lume a metaforei, un imaginat paradis. Cu precizia propriului ceasornic timpul își măsoară trecerea, Eu adaug un punct în calendarul creștin. Râd! Viața e un cadou de la Divinitate și prețuiesc darul divin. În palma destinului adaug o cifră și bucuria are aripi. În freamătul vieții, atât de absurd, cu tine de mână ne trăim pasiunea, lăsăm de o parte balastul nepăsării, ne salvăm împreună din absurdul grotesc, fredonând melodia „Un albastru infinit”.

- Unde ai fost ca să fiu femeie floare din infinitul verde viu?

- Acolo și aici, pretutindeni mă recompun în „diaspora” agoniei dintre cer și pământ, conturându-mi calea spre împlinire alături de tine, suflet al metaforei...! Acum, revin în casa mea cu ferestrele deschise spre iubire.

- Nu știi cum ar fi fost fără tine, floare salvată din apele tulburi, ape prinse-n menghina digului solitar...!

Povestea de ieri, începută cu tine, se scrie în pagini ce aprind pasiuni, speranța că mâine voi fi cel de astăzi îmi mângâie tâmpla sedusă de tine, lumină perfectă în propriu-mi Eu. Femeie-vioară, cu minte înțeleaptă, te chem dimineața alături să-mi fii esența Eului din Mine. Trec clipe din viața mea, trec frumos, pare că sunt nenumărabili anii alături de tine, femeie din timp, iubire din poeme, vis, nemurire.

- Unde fugi clipă, mai stai pe șezlongul metaforei din tindă!

- Mă zorește umbra, lumina e ținta...

Într-o lume ne... umbrită, tu ești timpul meu, femeie din secunde, din surâs și zâmbet, din cuvânt în cuvânt, din metaforă în sfântul gând. Ești mereu primul gând, reverberația celui care sunt în povestea născută într-o primăvară a unui mugur flămând. Răsfoiesc filă cu filă parcursul trăit alături de tine, imperială femeie, privire de foc. În amurgul dat să-l trăiesc, cu dorință acerbă, îmi sprijin privirea pe steaua care strălucește în nopțile târzii, nimic nu se compară cu prezentul unic și complet al destinului scris de Rânduitor, regizor fără tăgadă al scenariului captivant derulat pe ecranul din grădina de vară de la țărnuț liniștit. Umbrele se risipesc în marea albastră, un val de căldură îmi inundă trupul ne... obosit, pășești desculță pe nisipul fierbinte, ești desprinsă din poveștile copilăriei. Tu, Zână bună, îți porți demnitatea, mă dezmierzi cu privirea, mă atingi delicat, eroină a poveștilor nemuritoare. În timpul care-și căuta timp și pentru El, m-am aflat în Eu, Eul care s-a găsit într-un răstimp dus departe, acolo pe stânca muntelui iubirii.

- Cum ești scorpion din Cartea Destinului, carte nescrisă de vis?

- Un norocos destinat în viața sortită de Cel Sfânt.

Se face seară în calendarul de pe peretele trupului neobosit, abia aștept să te îmbrățișez, iubita mea din vârf de munte, să te strâng în brațe în tăcerea privirilor care-și spun atât de multe dorințe. Cu fiecare secundă, care trece în zbor de noiembrie, mă cuprinde melancolia, e o divină invitație făcută de femeia luminii în diminețile odihnite de îmbrățișări.

- Mulțumesc, splendidă „operă de artă”, femeie cu suflet de înger!

Mă cuprind în jocul vieții, iubirea nu-i o joacă, cu Ea nu mă joc, joaca nu-i un scop, Eu nu sunt actor, Eu sunt o singură viață, un unic om. Ridic privirea spre Cer și-i mulțumesc pentru bunătatea Lui, îi cer iertare pentru tot ceea ce am greșit și merg mai departe spre destinația mea, spre acolo unde-mi este sortit. Cu pasul apăsător mă îndrept, în fiecare clipă, spre femeia cu ochii blânzi și suflet binecuvântat. Iubesc bunătatea Ei, generozitatea fără de egal, privirea blândă care-i, adeseori, scăldată-n lacrimi de cleștar.

- Știi ce-mi doresc în clipele fugare, femeie cu ochii scânteie?

- Să dansez până la epuizare, apoi să facem dragoste pe acordurile inimilor, unică splendoare!

Încerc să-mi opresc, la bariera sensibilității, lacrima nenumărată, e sinceră în Sinea ei, este ceea ce simte inima în taina nescrisă a dorințelor, în nebulia clipelor, o nebulie cuminte. Rememorez secvențele neegalabile din trăire, dincolo de ele mă regăsesc, dincoace de ele trăiesc în lumea Eului, retrăiesc povestea Sinelui. E vremea adunării timpului, rodul se adună în coșul realizărilor, nimic nu e întâmplător, totul este o lecție, o lecție a cunoașterii și acumulărilor din viață. Nimic nu e gratis, totul are un preț, prețul succesului se regăsește-n timp, în timpul care

(continuare în pag. 106)

aleargă să nu-l prind, e mereu înaintea mea, Eu sunt întotdeauna în urma lui.

- Doamne! Lasă-mi timpul cu sănătate, cu iubirea Ta, așa cum mi-ai dăruit-o mereu, neconținut!

- Slavă-ți dau în Tot și-n Toate!

Iubesc dimineața așteptărilor, rodul dorințelor mele s-a întrupat în cel mai cald și gingaș zâmbet, un zâmbet de un farmec desprins din seninătatea cerului albastru. Iubire din Cer, tu ești în cartea anotimpurilor care mă petrec spre arcada inscripționată în alfabetul amintirilor ne(uitate) în nopțile îmbrățișate de stele ne(căzătoare), cândva, de pe bolta minții boemului pasional.

- Ce să fac timp al trăirii celeste, ce să fac să nu te mai grăbești?

- Nu ai ce-mi face scorpion rebel, nu mă poți opri în mersul din eternul Cer!

Nu mă pot abține, mă podidesc lacrimile, oftez și surâd dulce-amar, înțeleg cât de mult iubesc viața și femeia dăruită de Cel Sfânt, pentru bucuria trupului și sufletului plâpând. Știu că va veni o zi când voi scrie cuprinsul cărții „Tainele scorpionului bonom”, am învățat lecția adunării, așa că trăiesc clipa și scriu ceea ce gândul meu știe, știe a iubi.

- De ce surâd în melancolia toamnei?

- Pentru că sunt prezent în dansul frunzelor, la concertul aniversar al Eului cu Eu, al timpului cu mine, al Aceluia cu Acel sensibil poet dintr-o particulă din eter. Din Înalt mă prețuiește viața, sunt la braț cu Ea, e puternică și-mi zâmbește cu șarm, e cuprinsă-n poveste, este însăși iubirea mea, femeia cu degete de catifea, cu tandre mângâieri în trecerea supusă timpului. Ce frumoasă-i toamna vieții pe colierul Eului, de curând i-am adăugat încă o piatră prețioasă, un diamant al maturității, o clipă cât o trăire! În pași de vals se aud alți pași, sunt pașii iubitei mele care aleargă să-mi îmbrățișeze trupul, să sărbătorim tot ceea ce ne dăruiește trecerea.

- Reverență, regină a nopții, superbă floare a vieții...!

Nici nu știu ce aș fi fost, dacă nu știam că ești lângă mine, la cumpăna dintre a fi și este în propria-mi poveste. Privesc spre viitor! Acolo sunt Eu cel renăscut, sunt scorpionul puternic, semnul lăsat de Cel de Sus în lumea cuvântului dintre atâtea necuvinte. Re... memorez imagini ale fântâniei cu o cumpănă care a fost înclinată spre apa vie din căldarea vieții. Ce bucurie!

- Slavă dau Ție, Doamne!

În des... crescătorul timp al existenței am înțeles puterea dragostei, consensul minți, suflet, trup. E noiembrie, pe fereastra dinspre chindie, razele soarelui îmi inundă camera, pe brațul drept se odihnește visul cu părul curcubeu. Ce fotografie, ce imagine, ce femeie! Cu degetele tremurânde întâmpin o lacrimă la intrarea spre ridul de expresie al bonomului scorpion. E fierbinte, e liberă în dansul care-și exprimă fericirea într-un târziu devenit devreme în destinul ne... timpuriu. Întind mâna după iertare, m-am născut prea devreme pentru visul logodit în prezentul dintr-o stare, sunt lacrima dimineții dintr-o rază de soare, din neuitare.

- Care-i numele ei, al tainei din ochii mei?

- Nu-l pot spune, e codificat, este cifrul de la seiful inimii celeste, este Cinci...!

Privesc harta palmelor, undeva la o răscruce un chip al sorții, o imagine sculptată în inima cuvântului, e casa destinului, o cale, un rost. Mă opresc pentru o clipă „să-

mi trag sufletul”, oftez de dor, râde și plânge ziua, o așteaptă pe Ea, pe regina nopții în roua dimineților, departe de o stea, de steaua de mare a întinderii albastre din viața mea. Ce splendidă-i viața când faci parte din Ea! Să nu mă uiți viață pe acolo, pe undeva prin noapte, departe de a mea stea!

- Cum aș putea să te las, condei cu har din lumea cuvântului de la hotar?

- Tu ești aici, aici în lumea metaforei, a eseului „hoi-nar”!

Lângă metafora femeie am traversat puntea suspinelor pentru a trăi sensibilitatea Eului, am renăscut din propria-mi suferință pentru a putea să desăvârșesc jocul dragostei alături de femeia senzualității inimaginabile. Ce vis, ce realitate, ce trăire! Trupurile ard, inimile își cântă propria melodie, ritmul este sacadat, orele sunt clipe, zilele sunt zbor, totu-i o poezie cu rimă pentru scorpionul bonom.

- Oare-i imaginar, oare-i imaginație?

- Nu voi răspunde, vreau să rămână un mister, o taină sub un petec de cer!

În toamna sufletească iubesc fiecare clipă, e visul care zboară înspre Înalt, aripă lângă aripă. E atât de magică înălțimea așteptărilor, aerul Ei îmi prelungeste visul, îmi dă forța de care am atâta nevoie, Ea este femeia sensului de mers al acelor ceasornicului divin. Pe șevaletul toamnei am așezat tabloul de la logodna culorilor, e o feerie a nuanțelor, o spectaculoasă operă a naturii, ceva ce numai Dumnezeu poate să creeze.

- Ce ar putea să fie mai frumos decât coloritul anotimpurilor?

- Penelul Creatorului, forța și dăruirea Lui.

Sunt atât de liniștit în Sinea mea, sunt iubit de Divinitate și de femeia cu privirea-i blândă, sunt norocosul scorpion dintr-o lume a cuvântului care mă cântă, vin dintr-o călimară a cuvintelor cu har, dintr-o lume a penelului cu suflet de jar. Eu sunt ceea ce mi-a scris Bunul Dumnezeu în Cartea Sfântă.

- Slavă Ție, Doamne, Sfântă-i a Ta Credință!

Dacă aș ști ce să știu, aș ști ce voi fi să fiu mâine. Întrebarea își așteaptă răspunsul, răspunsul se lasă așteptat la peronul cu număr impar.

- De unde vine El, dinspre Ce înspre Cine?

E ceață la bariera punctului, la sfârșitul cuvântului așteaptă virgula Sinelui, se tot întreabă unde e stația dorului, speranța Eului, ziua logodnei metaforei cu enigmaticul cuvânt. Se tot frământă gândul, este plecat într-un pelerinaj la icoana sufletului, dorul e năprasnic, iubirea-mi e sfântă. Pe coperta timpului scriu dragostea pentru lumina ochilor mei, e pentru Ea, înger și vis, destin scris pe pânza din in, broderie pe splendida-i ie îmbrăcată la cununie. Revăd clipa devenită amintire, o savurez în liniștea timpului meu, derulez secvență cu secvență și înțeleg că sunt crezul femeii cu buzele de foc.

Întind brațele și cuprind apropierea cu miros de lavandă, e Ea, minunea hărăzită să-mi fie noroc, ființă sensibilă cu trupul de foc, o inepuizabilă flacără, un neterminabil joc, joc al pasiunii și senzualității feminine. E lumină pe calea mea, sunt fericit și zâmbesc, sufletul îmi este libertate, își odihnește firea în șezlongul independenței dintr-un cerdac al Binelui.

- Care-mi este drumul sortit în dimineața altui vis?

(continuare în pag. 107)

- Să fluier în anotimp, să pot ține de mână răspunsul unui sens, sensul definit.

Curios din fire, răbdător de fel, îl aștept pe marginea seriei pe poștașul din eter, El e darul din cer, meritatul mister, taina scorpionului rebel. Dansez în noapte, e un fel de a trece spre zi, e o frumoasă nebunie a poetului din lumea cuvântului, un moment al pașilor grăbiți spre niciunde, spre nicăieri. Eu aștept, tot aștept, visul nu are răbdare, fuge la braț cu timpul, acolo la răscruce. Privesc înainte, înapoi nu mai poate fi o așteptare, Eu sunt aici, aici la timpul prezent, sunt pentru a-mi trăi iubirea în clipe, în tandrețe și-n dezmiardare.

- Ce face scorpionul bonom, acum în ziua mare?

- Cugetă și contemplă trestia din lacul cu nuferi...!

Mă întreb de ce oftez și-mi răspund imediat, fără scuze. Îmi e dor de ale ei buze, de sărutul pătimaș dintre nuferi. Ce imagine, ce imaginație, ce frumoasă-i îmbrățișarea dintre idee și ideal, dintre trestie și ireal, dintre o femeie și un bărbat, dintre răsărit și apus, acolo departe, la margine de cat. Trăiesc cea mai liniștită perioadă din viață, din preaplinul Eului dăruiesc celor dragi dragoste nețărmurită. Iubesc un înger, are chip de femeie, o splendidă elegie, un excepțional cântec la pian. M-am născut prea devreme, sunt un vers din poem, am renăscut într-o vreme lângă un suflet blajin, cu răbdare m-a salvat dintr-un imprevizibil declin.

- Cum să-ți mulțumesc, splendidă făptură, suflet cesc?

- Să rămâi la fel, Val melancolic, plin de mister.

Prin puterea gândului mă ridic la cea mai înaltă notă de pe portativul dragostei, acolo, sus, este femeia pe care o divinizez. În gama fa major trăiesc cele mai sensibile acorduri din concertul anotimpurilor, alături de mine este femeia izvorului viu al trăirii albastre, un cântec ce-mi prelungește viața, așa ușor, ușor în șoapte. Se face lumină în redacția timpului meu, iubirea-i prezentă la masa unde viața joacă șah.

- Unde-mi ești, regină?

În elegia nemuritoare scriu iubirea prin simțire și cuvinte, eseu mă cheamă dintre necuvinte.

- Unde ești ca să fiu, frunză arămie, toamnă superbă și cuminte?

- Pe banca amintirilor, la o aruncătură de băț, la o clipă de dorință.

Am deschis fereastra, dincolo de ea se face dimineață, parcă-i venită dintr-o altă lume, e cuprinsă-n poveste. Desenez stele, hașurez vise și trăiesc într-o reală scenografie a viziunii minții neplicate în lumea largă. Imaginația se adapă din simplitatea vieții trăite, iubesc speranța valului val, caligrafia îmbrățișărilor e decupată din cea mai frumoasă coregrafie a destinului de la hotarul prezentului cu imprevizibilul viitor. Aproape că totu-i magic, limita dintre real și ireal e precum fanta luminii care pătrunde pe lângă draperia toamnei din frunze. Fascinația dragostei din anotimp e măsurabilă în zâmbet, e o proiecție a razei de soare dintr-un noiembrie verde, verde-n calendar. Pe degetul zilei strălucește un semn, e semnul argintiu al iubirii fără egal, e însăși autograful ei.

- Pe unde ești, sfânta mea lumină?

- Prin preajma ta, suflet boem!

În universul inimii se aude simfonia dragostei, o superbă toamnă a Bunului Dumnezeu, pentru Tine, pentru Eu. Cu petalele vremii dansez pe acorduri de vioară, e o

spectaculoasă coregrafie a Sinelui cu Sine, a celui care este cuvânt într-o elegie a iubirii adevărate. Depăn gânduri albastre, scriu simțiri, e ceva astral, e ceva divin. Eu sunt pictorul sufletului femeii care-mi dăruiește sensul unui unic sens, iubirea, perla coroanei, trofeul vieții cu număr trecut în Cartea Destinului. Suspină tăcerea înserării, îmi e dor de Ea, de creanga cea verde a timpului meu, de iubita cu cercei din sărut, cu sărut din inimă, cu dragoste din cer. Îmi e atât de dor, de dorul de la răzorul dinspre răsărit, de acolo de unde vin ca să scriu în verde viu.

- Cum să te chem iubită floare, cum să te strig, scumpa mea flacăra din neuitare?

- Hai, te rog să vii, inegalabilă sărutare!

Ce magică-i iubirea, ce divină-i femeia din vis! E dimineața unei duminici binecuvântate, o rază de soare îmi sărută trecerea, surăde prin viață, e fericită că-i la braț cu femeia din lacrimi de foc. Cum să nu iubești scânteia focului dansând în libertatea lui? Răspunde-mi, tăpșan al iubirii unui rug...! Scânteie argintii, un joc al dragostei, o împreunare a unor idei, un visat ideal, o împlinită rugă, ceresc madrigal.

- De ce nu vii, în pași de dans, scânteie din jarul unui magic popas?

- „M-ar lua cu arsură la stomac”, în colivia din palat...!

Un zâmbet amar se eschivează, surâsul e trist, timpul zburdă în lumea lui, Eu alerg prea repede spre mâine, înspre un gând haihui.

- De ce mă grăbesc?

- Habar n-am, poate greșesc sau poate nu...!

Brațele timpului mă cheamă în liniște, numai Eu sunt agitat, aș vrea să rămân ancorat în iubirea femeii de catifea, în lumea cuvântului pentru a spune... prezent. În liniștea visului o chem pe regina nopții, e aproape... și totuși, atât de departe, e acolo într-o lume aparte, în lumea unde voi ajunge în curând, în lumea șoaptei din ape, acolo-i concertul aniversar unde melodia mirilor este interpretată la fluierul din ramura divină.

Petre RĂU

EMINESCU ȘI POEZIILE SALE PENTRU COPII

(urmărire din pag. 74)

„Revedere” (1879) - poemul, o elegie de mare frumusețe din creația eminesciană de maturitate, relevă o discuție dintre eul liric și codrul său îndrăgît pe care nu l-a mai revăzut de multă vreme: „- Codrule, codruțule, / Ce mai faci, drăguțule, / Că de când nu ne-am văzut / Multă vreme au trecut / Și de când m-am depărtat, / Multă lume am îmblat // - Ia, eu fac ce fac demult, / Iarna viscolu-l ascult, / Crengile-mi rupându-le, / Apele-astupându-le, / Troienind cărările / Și gonind cântările; / Și mai fac ce fac demult, / Vara doina mi-o ascult // Pe cărarea spre izvor / Ce le-am dat-o tuturor, / Împlându-și cofeile, / Mi-o cântă femeile. // - Codrule cu râuri line, / Vreme trece, vreme vine, / Tu din tânăr precum ești / Tot mereu întinerești. / - Ce mi-i vremea, când de veacuri / Stele-mi scânteie pe lacuri, / Că de-i vremea rea sau bună, / Vântu-mi bate, frunza-mi sună; / Și de-i vremea bună, rea, / Mie-mi curge Dunărea, / Numai omu-i schimbător, / Pe pământ rătăcitor, / Iar noi locului ne ținem, / Cum am fost așa rămânem: / Marea și cu râurile, / Lumea cu pustiurile, / Luna și cu soarele / Codrul cu izvoarele”.

Cele patru secvențe ale poemului (două întrebări ale eului liric și două răspunsuri date de codrul personificat) dezvăluie intimitatea absolută, armonia afectivă și sentimentul reciproc de prietenie dintre eul liric și codru. Întrebările și răspunsurile sunt de natură existențială, adresarea este una directă și făcută cu mare afecțiune, ca aceea de pe vremurile când, prieteni apropiați fiind, petreceau multe clipe împreună.

Știm bine azi că natura era pentru Eminescu un loc atât de refugiu, cât și de relaxare. În opera sa, poetul a pus mare preț pe comuniunea cu natura.

Poemul curge, într-o evoluție a sentimentelor, de la bucuria inițială a regăsirii întimității eului liric cu natura până la amărăciunea finală a constatării că, în timp ce omul este pieritor, codrul, natura, universul în general rămân eterne.

În finalul poemului, răspunsul codrului subliniază perennitatea naturii, în pofida curgerii ireversibile a timpului. Codrul nu numai că rămâne neschimbat, dar și întinerește mereu, rămânând un simbol al trăinicieii și eternității:

Vocea poetului, exprimată înconfundabil în acest poem, l-a determinat pe criticul George Călinescu să afirme: „Cea mai mare însușire a lui Eminescu este de a face poezie populară fără să imite, și cu idei culte, de a coborî la acel sublim impersonalism poporan”.

„O, mamă” (1880) - poemul este un cântec de leagăn ale cărui versuri, cel puțin primele, sunt arhicunoscute publicului larg. Poetul este stăpânit de amintirea mamei, dar își cheamă și iubita în ajutor pentru a-i murmura intențiile în fața morții. Cântecele în sine induce sentimentul că fiecare dintre noi putem trăi aceleași clipe profunde și răscolitoare atunci când ne aflăm pentru reculegere în fața mormântului unei ființe dragi. Sunt asociate cele două ființe atât de importante pentru sufletul poetului: mama, plecată de mult, dar care pare a-i auzi chemarea de dincolo de mormânt și iubita care îi este în viață alături, dar de care n-ar vrea să se despartă nici la moarte.

Poemul are trei strofe, în prima este evocată imaginea mamei, celelalte fiind adresate iubitei. Într-un asemenea moment, intrarea în comunicare cu ființa iubită, deși pare stranie, este justificată prin sentimentul romantic al aspirației de retragere din zbuciumul și zgomotul lumii, în liniștea desăvârșită a somnului de veci, până la urmă fiind socotită ca o reîntoarcere în sânul naturii perene. „O, mamă, dulce mamă, din negură de vreme / Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi; / Deasupra criptei negre a sfântului mormânt / Se scutură salcâmii de toamnă și de vânt, / Se bat încet din ramuri, îngână glasul tău... / Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu. // Când voi muri, iubito, la creștet să nu-mi plângi; / Din teiul sfânt și dulce o ramură să frângi, / La capul meu cu grijă tu ramura s-o-ngropi, / Asupra ei să cadă a ochilor tăi stropi; / Simți-o-voi odată umbrind mormântul meu... / Mereu va crește umbra-i, eu voi dormi mereu. // Iar dacă împreună va fi ca să murim, / Să nu ne ducă-n triste zidiri de țintirim, / Mormântul să ni-l sape la margine de râu, / Ne pună-n încăperea aceluiași sicriu; / De-a pururea aproape vei fi de sânul meu... / Mereu va plânge apa, noi vom dormi mereu”.

Ideea de mamă „dulce” este echivalentă cu aceea de mamă ocrotitoare, tandră, bună, răbdătoare și înțelegătoare. Natura, întruchipată armonios prin tulburătorul „freamăt de frunze”, prin „teiul sfânt”, prin salcâmii care se scutură în toamnă, prin murmurul apei râului, prin negură și vânt dar și prin sentimentul eternității, participă și ea la alinarea dorului de moarte. Ideea eternității morții se asociază perfect cu cea a eternității naturii.

Pentru cei care nu știu, mama poetului, Raluca Eminovici, a murit în vara anului 1876 la Ipotești, din cauza unui cancer care i-a transformat ultimii ani într-un chin continuu. Se spune că după moartea mamei poetul a rămas profund marcat și a suferit foarte mult, ani la rând. Poemul acesta este considerat a fi un fel de testament al său, scris într-una din zilele în care medita ceasuri întregi la mormântul ei din Ipotești, parcă presimțindu-și propria sa prăbușire.

„La mijloc de codru...” (1883) - încă o creație lirică de inspirație folclorică a poetului care a scris versuri nemuritoare. O confesiune lirică, în stilul poeziei populare, în care poetul își reamintește de locurile copilăriei care l-au dezmiardat și fermecat pentru totdeauna. Întâlnim și aici tabloul mirific al naturii compus din elemente terestre și cosmice: luminișul de mijloc de codru - simbol al statorniciei și veșniciei, undele tremurătoare ale bălții, păsările călătoare, soarele, luna și stelele. Între toate acestea există o perfec-tă armonizare, întregul cadrul natural fiind completat ideal de sentimentul de dragoste al poetului care-și amintește chipul diafan al iubitei: „La mijloc de codru des / Toate păsările ies, / Din huceag de alunîș, / La voiosul lumi-niș, / Luminiș de lângă baltă, / Care-n trestia înaltă / Legănându-se din unde, / În adâncu-i se pătrunde / Și de lună și de soare / Și de păsări călătoare, / Și de lună și de stele / Și de zbor de rândurele / Și de chipul dragei mele”.

„Ce te legeni...” (1883) - de inspirație folclorică, poemul este considerat cel mai emoționant dialog

(continuare în pag. 109)

imaginar dintre om și natură din literatura română. Este surprinsă imaginea codrului la trecerea dintre toamnă și iarnă, inducând eului liric o stare de tristețe și melancolie generată de trecerea ireversibilă a timpului: „- *Ce te legeni, codrule, / Fără ploaie, fără vânt, / Cu crengile la pământ? / - De ce nu m-aș legăna, / Dacă trece vremea mea! / Ziua scade, noaptea crește / Și frunzișul mi-l rărește. / Bate vântul frunza-n dungă - / Cântăreții mi-i alungă; / Bate vântul dintr-o parte - / Iarna-i ici, vara-i departe. / Și de ce să nu mă plec, / Dacă păsările trec! / Peste vârf de rămurele / Trec în stoluri rândurele / Ducând gândurile mele / Și norocul meu cu ele. / Și se duc pe rând, pe rând, / Zarea lumii-ntunecând, / Și se duc ca clipele, / Scuturând aripele, / Și mă lasă pustiit, / Vestejit și amorțit / Și cu doru-mi singurel, / De mă-ngân numai cu el!*”

Și codrul este neliniștit de trecerea rapidă a timpului, deoarece rămâne urme vizibile atât în aspectul său, cât și în atmosfera din jur. Zborul păsărilor sugerează scurgerea vremii, sunetul sinistru al vântului evocă iminenta apropiere a iernii sau a devastatoarei bătrâneți.

Ultimele versuri au o rezonanță profundă în fața suferinței codrului personificat, provocând o stare copleșitoare de tristețe și deprimare. Prezența dorului reușește totuși să contureze speranța pentru reîntoarcerea la viață a naturii.

„**Somnoroare păsărele**” (1883) - rămâne una dintre cele mai cunoscute și îndrăgite poezii din creația lui Eminescu. Excelând prin simplitate și muzicalitate, se încadrează perfect în categoria cântecelor de leagăn și de-a lungul timpului i-a inspirat pe mai mulți creatori să o pună pe muzică. Este un poem bogat în valori afective, vocea poetului este una ocrotitoare, urând un somn dulce protejat de îngeri și duiosul mesaj „Noapte bună”, care se repetă la sfârșitul primei și ultimei strofe: „*Somnoroase păsărele / Pe la cuiburi se adună, / Se ascund în rămurele - / Noapte bună! // Doar izvoarele suspină, / Pe când codrul negru tace / Dorm și florile-n grădină - / Dormi în pace! // Trece lebăda pe ape / Între trestii să se culce - / Fie-ți îngerii aproape, / Somnul dulce! // Peste-a nopții feerie / Se ridică mândra lună, / Totu-i vis și armonie - / Noapte bună!*”

Dragostea pentru poezia lui Eminescu trebuie mereu reînnoită, iar asta o putem face (și) prin copii. Din acest punct de vedere, faptul că poetul nostru național ne-a lăsat atâtea poezii frumoase care pot fi îndrăgite și de cei mici este cum nu se poate mai potrivit. Cum le atragem atenția, cum le trezim interesul și cum îi determinăm să ia contact cu nemuritorile poezii ale lui Eminescu este o treabă care ar trebui să stea permanent în atenția profesorilor, învățătorilor și educatorilor, dar și a părinților deopotrivă.

Prin noi, dar mai ales prin copiii care ne urmează, trebuie menținută trează conștiința că am trăit șansa să avem din rândul nostru un așa geniu creator, o personalitate marcantă în cultura română și universală, pe Mihai Eminescu - supranumit pe bună dreptate *Luceafărul* poeziei românești.

(Din volumul “Mihai Eminescu. Gândurii în oglindă”, editura InfoRapArt, 2022)

FUNDAȚIA CULTURALĂ „ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL”
PREZINTĂ
**FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE POEZIE, EPIGRAMĂ ȘI UMOR
ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL**
EDIȚIA XVII-A
Mizil, 27.01.2024

INVITAT

POT PARTICIPA Tinerii ROMÂNI...
DE ORICE VÂRSTĂ, PESTE 14 ANI

PREMII TOTALE: 4000 DE LEI
• FIECAREI SECȚIUNI DEDICATE
• MARELE PREMIU „GEORGE RANETTI”
LA POEZIE ESTE GRATIDU „LITERATURA DE AZI”

INSCRIERI pe www.romeojulietalamizil.ro
23.09.2023-23.12.2023

Casa festivalului primar mizillean Leonida Condrescu (1901)

COORDONATORII PROIECTULUI
LAURENȚIU BĂDICIORU, VICTOR MINEA, MARIA BĂDICIORU, ALEXANDRU MINEA

CONDONIZATORII

PARTENERII SUSȚINĂTORII

PROF. UNIV. DR. RON BOGDAN LEFTER

INVITAT

DUCCU BERTZI

Cristian MLADIN

Interviu cu sportivul, scriitorul și speakerul motivațional Avram Iancu

„Am dorit să-mi trăiesc viața în așa fel încât dacă marele Avram Iancu ar învia, să fie mândru de mine!”

Timpul este un etalon care este disponibil în mod egal pentru toți. Felul în care încadrăm realizările noastre în spațiu-timp, ne diferențiază însă. Liberul arbitru e cel care ne conduce spre alegerile noastre. Putem să ne cantonăm în zona de confort fără prea mult efort. Sau, dimpotrivă, putem face un efort susținut în a obține realizări deosebite, proces care însă nu se va desfășura și integra în zona de confort.

Astăzi avem alături un interlocutor deosebit, în persoana domnului Avram Iancu, un sportiv de excepție al României. Să pornim așadar într-o călătorie imaginară, alături de invitatul nostru.

Cristian Mladin: *Atunci când porți numele unui ilustru înaintaș te poți simți predestinat să te ridici la un nivel personal cât mai ridicat, care să facă cinste numelui său, dar în primul rând persoanei tale. Care este povestea alegerii numelui tău de către părinți și cum ți-a influențat viața această alegere?*

Avram Iancu: Eu nu ma simt predestinat să mă ridic la un astfel de nivel, însă, întotdeauna mi-am dorit ca măcar să nu fiu un epigon. Ba mai mult, am dorit să-mi trăiesc viața în așa fel încât dacă marele Avram Iancu ar învia, să fie mândru de mine. Sau cel puțin să nu-i fie rușine. Povestea alegerii numelui este simplă. Numele de familie este Iancu (ca a Crăișorului Munților). Aici n-a fost nicio alegere, poate că este ceea ce aminteați în întrebare: destinul. Situația fiind de așa natură, bunica mea a zis: „dacă tot îl cheamă Iancu, hai să-i punem și prenumele Avram, evident, cu trimitere și cu gândul la marele nostru erou național. Mama a ținut ca să mai am încă un prenume, Marius. Nu am înțeles niciodată de ce a trebuit să-mi strice frumusețea de nume. Am înțeles după 41 de ani de viață, când municipalitatea a redenumit Bazinul de Înot Didactic din Petroșani cu numele meu: Iancu Avram Marius. Dacă nu aveam acest prenume s-ar fi creat o confuzie teribilă, între cei doi Avram Iancu (cel mare și cel mic).

Cristian Mladin: *Trăim într-o societate în care modelele pe care tinerii (și nu doar tinerii) se focalizează sunt cele ale căror realizări țin capul de afiș al revistelor de scandal. Dar iată că avem și excepții de la regulă. Absolvent al Facultății de Limba și Literatură Română din cadrul Universității „Spiru Haret”, în prezent, Avram Iancu este bibliotecar la Biblioteca Municipală Petroșani. Prima realizare notabilă, de nivel mondial, a fost în*

anul 2016, an în care ai realizat traversarea Canalului Mânecii, în premieră pentru România. Cum a fost pentru tine această experiență și care a fost motivația ta atunci când ai decis că dorești să faci această traversare?

Avram Iancu: Dacă ar fi să vorbesc despre acest subiect, aș putea să vorbesc și să dezvolt până mâine dimineață, deoarece a fost bătălia vieții mele. Totul a început de la citirea unei povești fabuloase a unui soldat din armata franceză, care, în urma înfrângerii suferite în bătălia de la Waterloo, a preferat aventura nebunească de a traversa înot Canalul Mânecii pentru a evita deportarea în Anglia. După 30 de ore de agonie, eroul meu, reușește să atingă țărmul Franței și să-și câștige libertatea. Am fost profund mișcat de acest om, care și-a riscat viața pentru o motivație frumoasă: libertatea. A stabilit și o premieră mondială absolută, traversarea celebrului Canal, înot. Am observat că, în 200 de ani, nu a traversat înot nici un român și m-am energizat. Am cântărit situația și am luat marea decizie: o voi face eu!

Cristian Mladin: *Trăim vremuri în care avem tendința să minimalizăm importanța familiei, a religiei sau a faptelor caritabile. Acești trei piloni au fost și sunt fundamentul unei societăți sănătoase. Ești tatăl a trei fete, soț și bun creștin. Astfel, ești înconjurat de dragoste și credință., cele mai evolute deziderate actuale. Pe parcursul anilor, la un moment dat, s-a pus vreodată problema pericolelor la care te expui pe tine (și indirect familia)? Ai avut îndoiele asupra rezilienței familiale?*

Avram Iancu: Bineînțeles că s-a pus problema pericolelor, deoarece acestea chiar există. Dar îmi „fuge” mintea către un titlu de emisiune „Nu riști, nu câștigi”. A rămâne în zona de confort este cel mai simplu. Mă bucur că familia mea a fost întotdeauna alături de mine chiar dacă a trăit emoții și temeri inerente.

Cristian Mladin: *Politica este un fenomen care ne afectează direct sau indirect pe noi toți în ansamblu, ca indivizi și ca societate. În 2019 ți-ai anunțat candidatura la alegerile prezidențiale din România ca independent. Ce obiective/direcții/programe ai avut în plan și ce anume te-a determinat să te retragi din cursa pentru alegerile prezidențiale?*

Avram Iancu: Trebuie să recunosc că este o întrebare deosebit de incomodă. Nu mă așteptam la asta, dar vă răspund cu drag. Totul a plecat de la o

(continuare în pag. 111)

afirmație pe care am auzit-o de vreo 30 de ani încoace: „oamenii buni nu se bagă în politică”. Ca și cum oamenii regretă faptul că cei buni stau deoparte. Ei bine, eu mă știam a fi un om bun. În naivitatea mea, chiar am crezut că în țară există o „armată” de astfel de oameni. Deși toți apropiații mei m-au avertizat și m-au sfătuit să stau „cuminte!”, eu am simțit că trebuie să fac asta. Dacă ascultam de sfaturile apropiaților, era bine. Dar ajungeam la 75 de ani și atunci aș fi trăit în continuare cu iluzia că aș fi putut să fac ceva pentru țara mea și nu am făcut-o. Deși am candidat „independent”, am realizat cât este de subțire acea „armată a oamenilor buni”.

Cristian Mladin: *Vechii latini spuneau “verba volant, scripta manent”. În 2019 ai lansat primul tău volum de autor intitulat “Schimbarea ești tu”, un volum motivațional am putea spune. Care a fost impactul scrierii acestei cărți asupra vieții tale? Ai în plan scrierea unui alt volum?*

Avram Iancu: Am simțit nevoia de a transpune aventurile mele acvatice (și nu numai) între copertile unei cărți. Astfel, povestea care a plecat din bibliotecă, s-a reîntors acolo, sub o altă formă, motivațională. Așa cum faptele lui Jean Salatti s-au dovedit inspiraționale pentru mine, cine știe, poate că și poveștile mele vor fi motivaționale pentru alții, acum și întotdeauna. Da, voi mai scrie o carte, pe care o voi intitula “Provocarea Rinului”. Asta pentru că am înotat în anul 2023 tot Rinul pentru integrarea României în Spațiul Schengen.

Cristian Mladin: *Știm că istoria se repetă . Părinții și bunicii noștri au fost și ei copii, au fost și ei rebeli la rândul lor, iar diferențele dintre generații erau vizibile și atunci. Așa sunt și acum. Nimic nou sub soare. Cum era copilul Avram Iancu în familie și în raport cu ceilalți copii?*

Avram Iancu: Nimic din ceea ce am fost ca și copil nu prevestea succesul actual. Am fost un copil absolut simplu, normal. Un motiv în plus pentru oricine să fie încurajat, întrucât orice om poate face fapte mărețe fără să beneficieze de condiții speciale.

Cristian Mladin: *După munca de peste zi, ajunși acasă, simțim bucuria de a fi alături de cei dragi, de familie și copii. Care este mâncarea ta preferată și ce hobby-uri te împlinesc?*

Avram Iancu: Îmi place brânza de capră cu roșiile cultivate cu propriile mâini în solarul de acasă, cu ardei iute tot de acolo. Iubesc și practic tenisul de masă, ciclismul și alergarea.

Cristian Mladin: *Odată atins un obiectiv, mulți oameni de succes își pregătesc deja atingerea următorului obiectiv, de obicei mai mare. Care sunt planurile tale de viitor ca sportiv dar și ca soț și părinte?*

Avram Iancu: Întotdeauna am spus că, dacă voi avea în continuare sănătate, sprijin financiar și dacă acțiunile mele vor găsi rezonanță în sufletele oamenilor, voi continua să activez în acest domeniu. Cu siguranță veți auzi despre ele. Nu am planuri făcute pe un cincinal întreg.

Cristian Mladin: *Îți mulțumesc pentru răbdare și sinceritate și îți doresc multă sănătate și fericire. Sunt, în opinia mea, cele mai importante. Citius, altius fortius!*

Adrian TALABĂ

Aripă de curcubeu

Din văzduh
zgomot de-aripă
pe un portativ
își găsește liniștea

un curcubeu
în pastel
desenează pe cer
trecerea ploii.

Fă-ți timp

Fă-ți timp
s-admiri o floare
să vezi dansul frunzei
în drumul ei spre libertate

să privești stelele, luna

să ascuți muzică
să iubești
să trăiești frumos

fă-ți timp.

Mângâi cuvintele

Cu singurătatea-mi aproape
mângâi cuvintele

ziua se naște
din roșul răsăritului

regăsindu-mi vremea pierdută
dau drumul gândurilor
să zboare

să-mi aducă muza
și întâmplările născute
pe malurile bătrânului fluviu

Meditație

Sufletul
în drumul său
spre eternitate
coboară din vârful visării
până pe pământ
luminând speranța.

Penița

Scriu
poate cineva
cândva

din falanga degetului meu
va face o peniță

și-mi va continua
poemele.

Mioara PĂGUȚE

CRENGI PIERDUTE

Trușești, un sat mărișor pe atunci, aproape de Prut, azi comună mare în județul Botoșani. Era război, la început, când țara în alianță cu nemții împotriva rușilor căuta soluții să-și protejeze documentele importante, arhivele tot ce însemna istorie, economie, titluri de stat și proprietăți. Lumea, speriată de contraofensiva rușilor nu știa cum să facă să își salveze viața, familiile, bunurile mai ales că bărbații erau trimiși pe front sau dintre cei care lucrau cu documente de mare importanță o parte erau concentrați în sudul țării cu actele în gestiune, și ordin de a le apăra cu prețul vieții. Femeile rămăneau singure să aibă grijă de gospodărie, să lucreze pământul, să facă față haosului provocat de acele vremuri de război. În casele cu fete de măritat, acestea erau ascunse în beciuri de frica rușilor și a rușinii de a fi violate, copiii mai mărunței de ani speriați și neînțelegând ce se întâmplă și de ce tata a plecat cu pușca pe umăr stăteau ca puii de cloșcă ținând strâns fusta mamei.

Era o zi de septembrie, 1940 când Costache Ciobanu, contabilul principal al băncii din Trușești, primește ordin de concentrare la Craiova unde urma să transporte arhiva regiunii Botoșani și să răspundă de gestiunea ei până la terminarea războiului. Om harnic de statură mijlocie, bine legat, brunet, plăcut la vedere, cu mustața ridicată în colțuri și ochi căprui, fiul șefului de gară din Trușești, avea ceva pământ dobândit ca zestre din unirea lui cu Eugenia, fată de țărani înstăriți, o codană cu ochi albaștri și suflet bun ca pâinea caldă, veselă și totdeauna săritoare să ajute pe cei nevoiași. Cu ce primise la înșurătoare de la părinți, cu ce adusesse zestre nevasta, cu ce mai cumpăraseră în timp se adunase vreo 12 hectare de pământ și încă socoteau că le mai trebuie pentru că Dumnezeu îi binecuvântase numai cu fete și ei voiau să le țină în școli și să le mărite cu zestre bună ca oamenii de vază ce se aflau.

Se aștepta la concentrare, dar totuși vestea a căzut ca trăsnetul, avea opt fete și de 2 ani și de când începuse războiul se tot gândea ce să facă, măcar cu cele mari? Avea o soră măritată cu un moșier la lanca, lângă Galați și un frate avocat în București și ei cu copii și greutățile războiului, dar Costache îi roagă cu cerul și pământul să-i primească fetele, se învoiesc și trimite la lanca pe fata cea mare, Maria, care fiind învățătoare găsește și post la școala din sat. Pe Elvira și Elena, eleve încă la pedagogică le găzduiește fratele lui și le înscrie la școală în București, iar pe Jana, elevă la școala sanitară din Botoșani o suspendă de la cursuri și o aduce în sat să ajute pe maică-sa care rămânea cu cele mici și cu grija pământului, apoi pleacă la Craiova unde autoritățile în drept îi asigură un birou și o cazare...la o femeie singură.

De aici povestea nu mai este prea clară, nu cunosc dacă femeia era văduvă, singură sau cu bărbatul pe front, tot ce știu din auzite este că ar fi fost o femeie frumoasă și curată la trup și suflet, că între ei, evident, s-a născut o prietenie care în cei patru ani cât a fost el concentrat s-a transformat într-o apropiere cu sentimente din care s-a născut un băiețel. Cât timp a durat războiul și până s-a terminat, Costache, bunicul meu, căci despre el este vorba, si-a făcut datoria pentru care a fost trimis, iar în

lan personal, pentru că era un om de cuvânt și asumat se gândea la fapta creată cu inima, a realizat situația în care se afla, acolo o femeie de care se îndrăgostise și care i-a dăruit băiatul pe care l-a sperat de opt ori când a născut nevasta, iar acasă femeia lui care în toți anii de război a ținut piept greutăților și a muncit pământurile să aibă hrană pentru copile. Dacă ar fi putut s-ar fi rupt în două și ar fi rămas cu jumătate în ambele locuri dar femeia din Oltenia, creștină cu gândire rațională, care a știut de la început situația, i-a spus că un copil se crește mai ușor decât cele patru fete mici care erau acasă.

Întors în sat, bunicul i-a povestit totul bunicii, ea a ascultat fără să scoată niciun cuvânt și a cerut doar să-i aducă acasă fetele cele mari plecate pe la rude pentru că războiul s-a terminat, în rest nicio întrebare, niciun reproș, nici măcar curiozitatea despre viitorul acelui copil, de atunci tăcere și subiect tabu.

Bănuiesc că bunica, deși nu i-a reproșat infidelitatea în timp ce ea se lupta cu greutățile războiului nu a putut trece peste, poate nu a vrut să afle fetele sau oamenii din sat. Sau a vrut să păstreze „liniștea dinaintea furtunii”, pentru că după ce a adus fetele cele mari acasă bunicul a descoperit că în Oltenia contactase cea mai temută boală din acele vremi, tuberculoza. La scurt timp boala a făcut ravagii în familie și cum streptomycină încă nu se găsea bunicul și cele trei fete mai mari si-au pierdut viața. Cu sufletul zdrobit de pierderea celor patru Eugenia, bunica mea, nu a rămas căzută pe podeaua durerii, s-a ridicat și cum frăiele gospodăriei erau de mult în mâna ei a continuat să le orânduiască pe toate, dar în ea s-a produs o schimbare, deși nu i-a reproșat nimic nu l-a putut ierta, dovadă fiind faptul că nu-mi vorbea despre el decât foarte evaziv și numai când puneam întrebări insistente, acum o înțeleg, ea l-a așteptat tremurând pentru viața lui, i-a fost loială deși era încă tânără și frumoasă, iar durerea simțită că a fost uitată pentru un timp, au cântărit mult în sufletul ei. După moartea lui i-a purtat slujbele religioase cât a trăit ea, a îngrijit mormântul dar nu a vrut să-și mai amintească de viața lor împreună sau poate o făcea doar în gândul ei, evitând să mai povestească. Am aflat târziu de acest secret al familiei, nimeni nu a vorbit, decât, recent, de la singurul supraviețuitor al familiei, unul din ginerii bunicii.

Am încercat să caut acest copil, astăzi senior de vârsta a treia, practic singurul neam de sânge rămas, aș fi vrut să-i cunosc viața, să aflu ce rude necunoscute mai am, ce a simțit după plecarea tatălui, l-a abandonat sau au păstrat legătura cât bunicul a trăit? N-am să știu niciodată, din cercetări sumare am aflat că este mort de mulți ani. În lume pot exista multe cazuri asemănătoare, lecții de viață din care putem învăța fără să judecăm pentru că nu știm ce a fost în sufletul oamenilor. În imaginația mea pe acești copii răătăciți prin lume îi asemăn cu niște crengi din arborele genealogic care s-au pierdut dar care nu trebuie uitați, chiar dacă nu le cunoști nici numele nici viața...

Deschide ușa, creștine

Deschide ușa creștine,
Deschide ușa creștine
Că venim din nou la tine
La mulți ani, mulți ani cu bine!

Drumu-i lung și-am obosit
Drumu-i lung și-am obosit
De departe am venit
La mulți ani, mulți ani cu bine!

Noi la Viflaim am fost
Noi la Viflaim am fost
Unde s-a născut Hristos
La mulți ani, mulți ani cu bine!

Și-am văzut și pe-a Sa mamă
Și-am văzut și pe-a Sa mamă
Pe care Maria o cheamă
La mulți ani, mulți ani cu bine!

Cum umbla din casă-n casă
Cum umbla din casp-n casă
Ca pe fiul ei să nască
La mulți ani, mulți ani cu bine!

Umbla-n jos și umbla-n sus
Umbla-n jos și umbla-n sus
Ca să nască pe Iisus
La mulți ani, mulți ani cu bine!

Care cu puterea sa
Care cu puterea sa
Mântui-va și lumea
La mulți ani, mulți ani cu bine!

Și de-acum până-n vecie
Și de-acum până-n vecie
Mila Domnului să fie
La mulți ani, mulți ani cu bine!

Din an în an

Din an în an sosesc mereu
La geam cu Moș Crăciun,
E ger cumplit, e drumul greu,
Da-i obicei străbun.

Azi cu strămoșii cânt în cor
Colindul sfânt și bun,
Tot Moș era și-n vremea lor
Bătrânul Moș Crăciun.

E sărbătoare și e foc
În casa ta acum,
Dar sunt bordeie fără foc
Și mâine-i Moș Crăciun.

Acum te las, fii sănătos
Și vesel de Crăciun.
Dar nu uita când ești voios
Creștine să fii bun.

Trei păstori

Trei păstori se întâlniră
Trei păstori se întâlniră
Raza soarelui, floarea soarelui
Și așa se sfătuiră:

Haideți fraților să mergem
Haideți fraților să mergem
Raza soarelui, floarea soarelui
Floricele să culegem.

Și să facem o cunună
Și să facem o cunună
Raza soarelui, floarea soarelui
S-ompletim cu voie bună.

Și s-o ducem lui Hristos
Și s-o ducem lui Hristos
Raza soarelui, floarea soarelui
Să ne fie de folos.

Am plecat să colindăm

Am plecat să colindăm,
Domn, domn să-nălțăm,

Când boierii nu-s acasă,
Domn, domn să-nălțăm.

C-au plecat la vânatoare,
Domn, domn să-nălțăm.

Să vâneze căprioare,
Domn, domn să-nălțăm.

Căprioare n-au vânat,
Domn, domn să-nălțăm.

Ci-au vânat un iepuraș,
Domn, domn să-nălțăm.

Să facă din pielea lui
Domn, domn să-nălțăm.

Veșmânt frumos Domnului.
Domn, domn să-nălțăm.

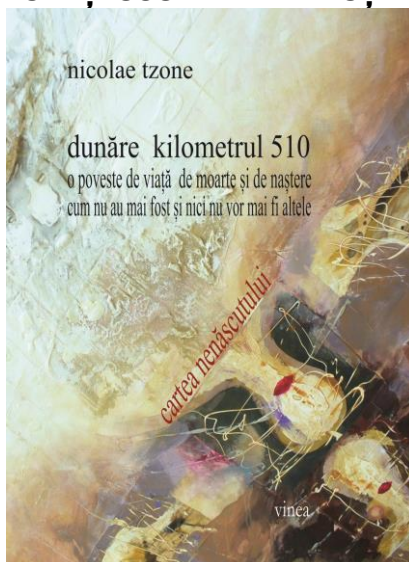
La mulți ani, 2024!

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Lucia Pătrașcu – Eșarfă de gând târziu
Editura Lucas, Brăila, 2023

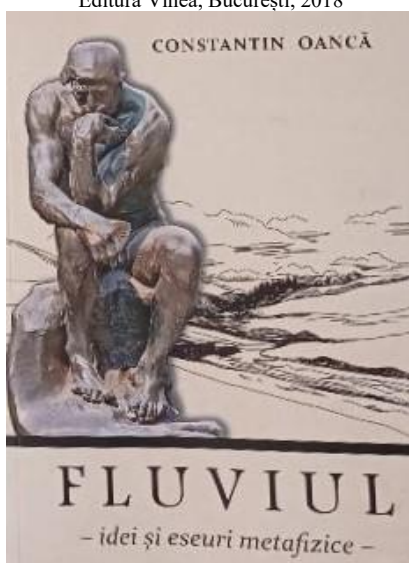
Nicolae Tzone - Dunăre kilometrul 510...
Editura Vinea, București, 2018

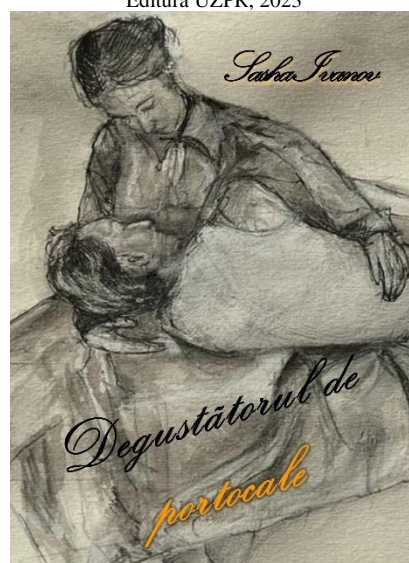
Tănase Dănăilă – Aspirații transparente
Editura UZPR, 2023

Dorin N. Urătescu – Dicț. explicativ etimologic-stilistic de antonomaze-1, Ed. Ravex Coms, 2016

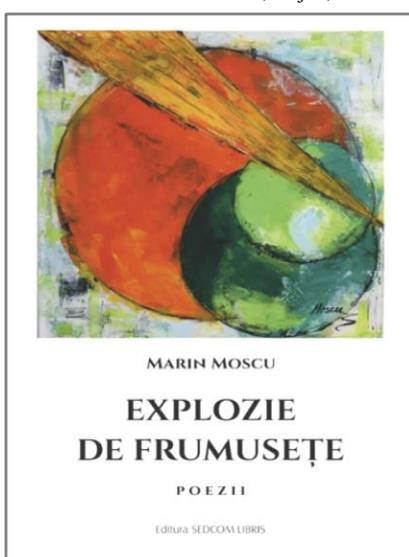
Constantin Oancă – Fluviul, idei și eseuri metafizice...
Editura Armonii culturale, Adjud, 2023

Sasha Ivanov – Degustătorul de portocale
Editura Boem@, 2023

Dorin N. Urătescu – Dicț. explicativ etimologic-stilistic de antonomaze-2, Ed. Ravex Coms, 2016

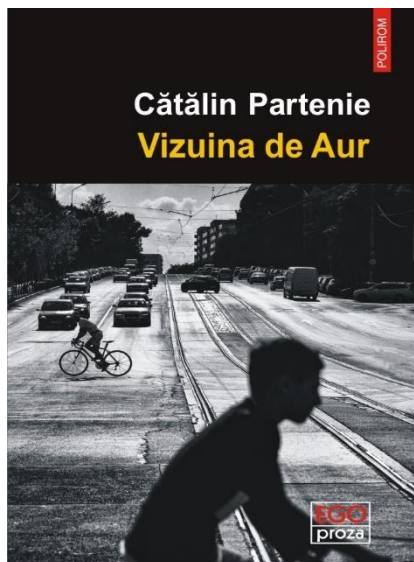

Marin Moscu – Explozie de frumusețe
Editura Timpul, 2023

Dorin N. Urătescu – Portretul la criticii literari români, Editura. Ravex Coms, 2015

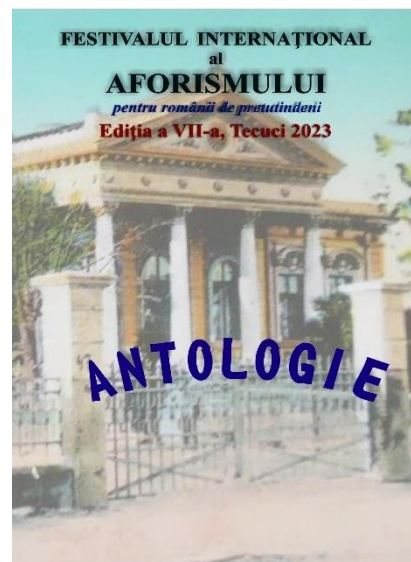
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

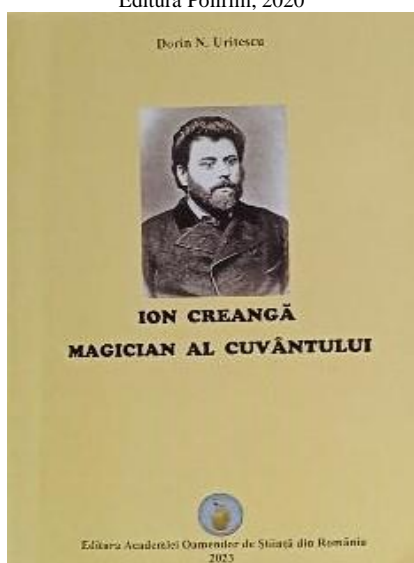
Cătălin Partenie – Vizuina de Aur
Editura Polirrom, 2020

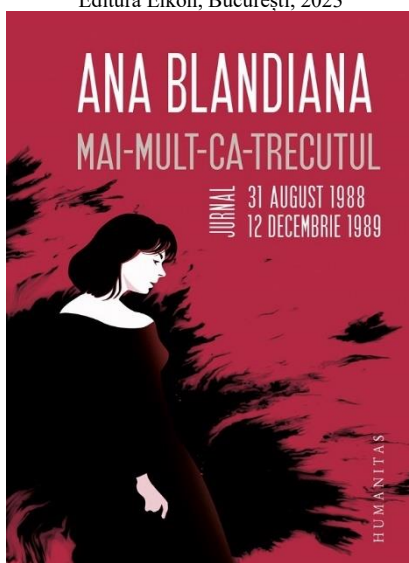
Valeriu Valegvi – Hoinărit ascet prin Capricornia.
Editura Eikon, București, 2023

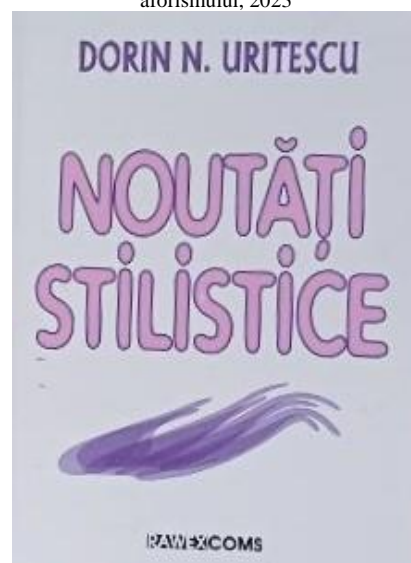
Fundația Pelin Tecuci – Festivalul internațional al aforismului, 2023

Dorin N. Urătescu – Ion Creangă, magician al cuvântului, Ed. Acad. OSR, 2023

Ana Blandiana – Mai mult ca trecutul
Editura Humanitas, 2023

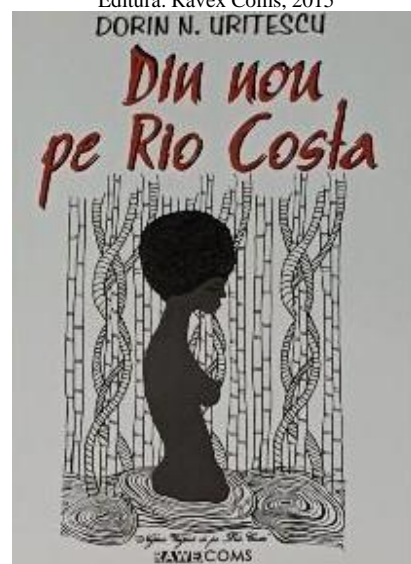
Dorin N. Urătescu – Nouități stilistice
Editura. Ravex Coms, 2015

Dorin N. Urătescu – Pentru o lectură adevărată...
Ed. Ravex Coms, 2014

Dorin N. Urătescu – "Mato-Grosso"-ul social și politic pr, Editura. Ravex Coms, 2015

Dorin N. Urătescu – Din nou prin Rio Costa
Editura. Ravex Coms, 2021

apler

BOEMA

www.boema.edituraboema.ro